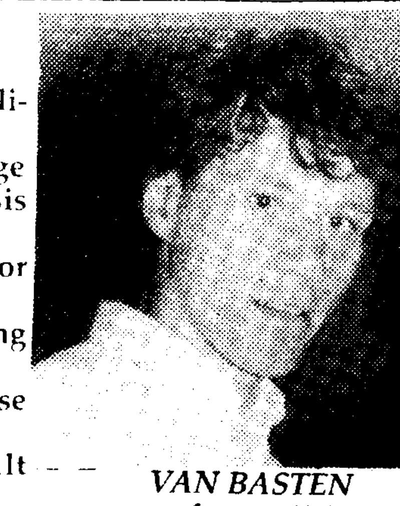
110E JAARGANG — NO.: 83 ZATERDAG 24 APRIL 1993

AMIGOE

VANDAAG

VAN BASTEN ...oefenpartijtje...

Preke

Heeft een referendum nog Toekomst?

'n nieuwe grondwet meer macht voor president

Zege Jeltsin voorspeld, steun hervorming onzeker

MOSKOU - President Boris Jeltsin lijkt bij het referendum van zondag het vertrouwen van de meeste Russen te krijgen voor zijn presidentschap, maar moeilijker ligt dat als het gaat om de steun voor zijn hervormingen. Dit blijkt uit een peiling die de avondkrant Izvestija vrijdag publiceerde. Mocht Jeltsin winnen dan stelt hij zich voor aanzienlijk meer macht te krijgen als president terwijl het huidige parlement, nog stammend uit de tijd van de communistisch overheersing, vervangen wordt door een parlement van twee kamers. Zo blijkt uit de publicatie van de belangrijkste grondwetswijzigingen welke Jeltsin wil gaan doorvoeren.

Parlementsvoorzitter Roeslan Chasboelatov vindt dat het referendum "alle zin heeft verloren" omdat het Constitutionele hof er het "constitutionele karakter" aan ontnam door de eis te laten vallen dat Jeltsin het vertrouwen moet krijgen van de helft van de ingeschreven kiezers. Volgens hem moet het parlement Jeltsin links laten liggen en een "regering van nationale eenheid" vormen als minder dan de helft van de stemgerechtigden zondag de president steunt.

Vice-president Roetskoj, die in 1991 plaatsvervangend staatshoofd werd achter Boris Jeltsin, ontwikkelt zich de laatste dagen tot de rivaal van Jeltsin. Hij heeft zich opgeworpen als de nieuwe president. De 46-jarige held uit de oorlog in Afghanistan haalde vorige week zeer fel uit naar de belangrijkste ministers uit de regering. Zij zouden zich schuldig maken aan "schandalige corruptie" en een beleid voeren waarvan slechts "misdadigers en louche leiders" profiteren. Hij zei dat hij "elf volle koffers" bewijsmateriaal heeft die zijn aanvallen kunnen schragen. Mocht Jeltsin zondag na een nederlaag besluiten tot aftreden, dan wordt Roetskoj automatisch overgangspresident van Rusland.

HOGE OPKOMST

Volgens de peiling in de Izvestija zegt 57 procent van de deelnemers aan het referendum "Ja" op de vraag of ze vertrouwen hebben in Jeltsin. Toen hij in 1991 tot president gekozen werd, haalde Jeltsin ook 57 procent van de stemmen.

Precies vijftig tegen vijftig is de mening van de kiezers over de vraag of zij de hervormingspolitiek steunen. Wil Jeltsin door kunnen gaan met zijn beleid, dan heeft hij meer dan 50 procent van de stemmen nodig op allebei de vragen. Izvestija gaat uit van een hoge opkomst tussen 70 en 75 procent van de meer dan 105 miljoen kiesgerechtigde Russen.

Op de twee andere vragen bij het referendum, over vervroegde presidents- en parlementsverkiezingen, dient de helft van alle stemgerechtigden "ja" te antwoorden wil het resultaat geldig zijn. Voor vervroegde presidentsverkiezingen sprak 33 procent zich uit, ertegen 40 procent. Bij vervroegde verkiezingen voor het parlement is het beeld anders: 57 procent van alle kiezers zal vermoedelijk voor stemmen, en maar 17 procent ertegen.

GEEN CONCESSIES

Parlementsvoorzitter Chasboelatov zei tot een groep Moskouse intellectuelen dat het parlement geen concessies aan Jeltsin hoeft te doen als die er niet in slaagt het vertrouwen te krijgen van 51 procent van alle kiezers met inbegrip van de thuisblijvers. In dat geval "moet het parlement wijzigingen in de grondwet voorbereiden die de vorming van een regering van nationale eenheid mogelijk maken".

Functionarissen van de Russische Centrale bank hebben gezegd dat ze geen vertrouwen hebben in president Jeltsin. Ze zijn voor vervroegde presidents- en parlementsverkiezingen.

De voorzitter van de centrale kiescommissie, Vasili Kasakov, zei te verwachten dat de uitslag van het referendum, waarbij het volk zijn vertrouwen moet uitspreken in Jeltsin en diens hervormingen, op 5 mei bekend wordt.

Ongeveer tienduizend communisten en extreem-nationalisten hebben vrijdag in Moskou gedemonstreerd. Zij riepen onder andere "Jeltsin, verrader van het volk". De betogers, die bijeengekomen waren na een oproep van het Front voor nationale redding, een conservatieve beweging, klapten enthousiast toen Anatoli Loekjanov zich bij de stoet aansloot. Loekjanov is een van de twaalf voormalige Sovjet-leiders die terechtstaan wegens hun aandeel in de staatsgreep van augustus 1991. Hij was toen voorzitter van het parlement.

TWEE KAMERS

President Jeltsin heeft vrijdag een aantal belangrijke punten bekendgemaakt van een ontwerp voor een nieuwe grondwet die het staatshoofd aanzienlijke politieke en economische macht geeft. Volgens het concept, dat in Moskou twee dagen voor het referendum werd bekendgemaakt, moet een uit twee kamers bestaand parlement het Congres van volksafgevaardigden (Het uitgebreide parlement) gaan vervangen. Een kamer zal bestaan uit afgevaardigden die direct door het volk worden gekozen, terwijl de andere, de "raad van de federatie" gekozen wordt door de republieken van de Russische federatie.

Volgens het ontwerp zal de president als formeel staatshoofd de premier en de directeur van de Centrale bank benoemen, waarna het parlement hieraan zijn goedkeuring moet hechten. Als het parlement de benoeming weigert goed te keuren of als een "regeringscrisis niet op basis van de constitutie kan worden opgelost," heeft de president het recht het te ontbinden en nieuwe verkiezingen uit te schrijven. De president krijgt tevens de bevoegdheid rechters van de hoge gerechtshoven te benoemen, inclusief die van het Opperste gerechtshof, het Constitutionele hof en de openbare aanklager. Ook met deze benoemingen moet het parlement instemmen. Momenteel is het zo dat de directeur van de Centrale bank en belangrijke rechters door het congres worden benoemd, dat met Jeltsin een felle strijd voert om de macht.

Eerder heeft Jeltsin laten weten dat als hij het referendum zondag wint, hij de constitutionele hervormingen zal doorzetten. Een woordvoerder van de president zei dat nog geen officiële beslissing is genomen over de vraag of het ontwerp aan het congres ter goedkeuring moet worden voorgelegd of kan worden aangenomen na consultaties van de republieken en regio's die deel uit maken van de federatie. Tegenstanders beschouwen dit laatste als een feitelijke coup.

Laatste Amerikaanse patrouille bij Muqdisho

■*MUQDISHO - De Amerikaanse marine maakt een van zijn laatste patrouillerondjes bij de Somalische hoofdstad. De Amerikanen dragen de controle over aan Pakistaanse troepen in het gebied van zo'n vijftig kilometer rond Muqdisho.* (AFP-satellietfoto)

Wereldgezondheidsorganisatie: Veel meer geld nodig

Tbc grootste moordenaar door 'vergeten epidemie'

LONDEN/GENEVE - Tuberculose zal de komende tien jaar meer dan dertig miljoen mensen het leven kosten als niet op korte termijn iets wordt ondernomen tegen deze ziekte. Dat heeft een woordvoerder van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) vrijdag op een persconferentie in Geneve bekendgemaakt.

"Tuberculose is vandaag de dag de grootste moordenaar en valt in vele delen van de wereld niet meer te controleren", zo stelde Arati Kochi, de functionaris bij de WHO die belast is met het tbc-programma van de organisatie. Volgens de WHO gaat het bij tbc om "een vergeten epidemie".

"De ziekte valt te genezen en te voorkomen, maar is ernstig verwaarloosd. En, geen enkel land is er immuun voor", zo waarschuwde Kochi. Het gevaar bestaat dat tbc zich in een sneltreinvaart over de aarde verspreidt. Dit is onder meer het gevolg van efficientere transportkanalen en een grotere reislust onder de wereldbevolking. Ook de vele slachtoffers van oorlogsgeweld en honger die als vluchteling overal ter wereld worden opgevangen, zorgen voor een sterkere verspreiding van de ziekte.

VERBAND MET AIDS

Tbc valt voorts moeilijk een halt toe te roepen omdat veel ziektestammen resistent zijn geraakt voor de huidige medicijnen. Bovendien is het onderzoek naar tbc op een lager pitje gezet omdat wetenschappers hun aandacht hebben verlegd naar andere ziektes zoals aids. Overigens heeft het aan het licht gekomen verband tussen tbc en aids de afgelopen jaren tot een explosie van het aantal ziektegevallen geleid.

Eén-derde van de wereldbevolking komt in aanraking met tbc. Jaarlijks vallen acht miljoen nieuwe patienten te noteren. Verreweg de meeste dodelijke ziektegevallen (95 procent) doen zich voor in de Derde wereld, maar de ziekte grijpt ook in Europa en de Verenigde Staten (VS) sterk om zich heen. De laatste vijf jaar is er in het westen sprake van een toeneming met 33 procent van het aantal tbc-patienten.

De WHO stelt dat voor de behandeling van tbc wereldwijd drie keer zoveel geld moet worden uitgetrokken als voorheen. De organisatie denkt aan een jaarlijkse besteding van tachtig tot honderd miljoen dollar in de ernstigst getroffen gebieden.

Bosnische Serviërs verwerpen nieuwe voorstellen Owen

De Bosnische Serviërs hebben de nieuwe voorstellen van Lord Owen, de bemiddelaar van de EG in het Bosnische conflict, verworpen.

De Bosnisch-Servische leider Radovan Karadzic zei na drie uur onderhandelen met Owen in Belgrado, dat het nieuwe plan voor de opdeling van Bosnië onaanvaardbaar is. Owen had voorgesteld een gedemilitariseerde corridor in te stellen in noord-Bosnië. Deze corridor, een soort niemandsland zoals dat werd gecreeerd tussen Oost- en West-Duitsland na de Tweede Wereldoorlog, zou de verbinding moeten vormen tussen de Servische kantons in Bosnië en klein-Joegoslavië. De landstrook zou worden bewaakt door troepen van de VN.

Major wil beperking stakingsrecht

LONDEN - De Britse regering overweegt het stakingsrecht van ambtenaren te beperken. Dit blijkt uit een ministeriële brief die vrijdag is uitgelekt.

Het plan is een poging van de regering een geschil af te wenden tussen haar en de onderwijzers die dreigen deze zomer examens van leerlingen te boycotten. In een brief aan de minister van onderwijs, John Patten, stelt zijn collega van Werkgelegenheid, Gillian Shepherd, voor de wet zo te veranderen dat de bonden geen acties meer mogen voeren die de bedoelingen van het parlement doorkruisen. De nieuwe regel zou gelden voor onderwijzers, ambtenaren, artsen, verpleegsters, werknemers van de posterijen, brandweerlieden, ambulancepersoneel, mijnwerkers en het personeel van de spoorwegen.

ÑAPA

IN DIT NUMMER van Ñapa :

* CED RIDE is een gedreven musicus die hamert op het belang van dialoog en een rechtvaardig, veelkleurig cultuurbeleid. Ieteke Witteveen vertaalde zijn pleidooi. pag. 1

* MIES KIKKERT-VERHEUS graaft in het verleden van een roemrijk Curaçaos geslacht en komt tot curieuze ontdekkingen. Nel Casimiri tekende de resultaten op. pag. 3

* TEST uw kennis van het Caribisch gebied aan de hand van een vermakelijke quiz van Aart Broek. Wie te laag scoort, doet er verstandig aan om de *Caribbean Companion* aan te schaffen. pag. 5

* PAPY Jesurun en Marie-Celine Hendrikse stonden aan de wieg van de heruitgave van de werken van Doctoor Da Costa Gomez. Een vraaggesprek met Nel Casimiri. pag. 9

* En verder in deze editie van Ñapa onder meer het laatste deel van een vierluik over Israël, buitenlandnieuws, techniek, de kinderpagina en schaken.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met deze zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

OLIVER TAMBO ...voormalig voorzitter van het ANC...

(AFP-satellietfoto)

Mandela bij terugkeer: De grootste held van Afrika

ANC-kopstuk Oliver Tambo overleden aan hartaanval

JOHANNESBURG - De historische leider van het Afrikaans nationaal congres (ANC) Oliver Tambo, die de in Zuid-Afrika verboden organisatie dertig jaar vanuit Londen leidde, is zaterdagochtend overleden in Johannesburg. Dit is vernomen bij zijn familie.

Echtgenote Adelaide Tambo verklaarde tegenover een vriend van de familie dat de 75-jarige Tambo in de vroege ochtend een natuurlijke dood stierf. De doodsoorzaak is vermoedelijk een hartaanval. Tambo is de tweede leider die het ANC in twee weken verliest. Veertien dagen geleden werd de leider van de Zuidafrikaanse communistische partij, Chris Hani, vermoord. De moord leidde tot een golf van geweld in heel Zuid-Afrika, waarbij ten minste 76 doden vielen.

De op 27 oktober 1917 geboren Tambo leidde het ANC in ballingschap in Londen gedurende de lange jaren dat Nelson Mandela gevangen zat. De frele, witharige Tambo was sinds twee jaar erevoorzitter van de zwarte nationalistische beweging. Zijn gezondheid liet al te wensen over sinds hij 1989 aan een zijde verlamd raakte. Hij kon nog maar moeilijk lopen en spreken. Maar zijn intellectuele capaciteiten bleven intact.

LEGENDARISCH

Tambo was met zijn jarenlange vriend Ne[illegible]n Mandela een van de [illegible]gendarische leiders van [illegible]e strijd tegen de apartl[illegible]eid. Na dertig jaar en negen maanden in ballingschap werd "de grootste held van Afrika" zoals Mandela hem aanduidde, op 13 december 1990 triomfantelijk in Zuid-Afrika binnengehaald. Als fungerend voorzitter van het ANC sinds 1967 werd hij in juli 1991 geëerd en gekozen in de nieuw gecreëerde post van nationaal erevoorzitter.

Tambo werd als lid van de Xhosa-stam geboren in het district Bizana, wat later het onder het apartheidsregime gestichte thuisland Transkei zou worden.

Einde van gijzeling in Bogota

■*BOGOTA - Een op dat ogenblik nog niet geidentificeerde schutter word met de handboeien om afgevoerd uit het gebouw van het Colombiaanse dagblad La Prensa. Na de bestorming van het gebouw werd de man aangehouden nadat hij gedurende een paar uur de directeur van dit dagblad, Juan Carlos Pastrana, gegijzeld had gehouden. Deze kwam er met de schrik vanaf.* (AFP-satellietfoto)

Grotere samenwerking tussen verschillende diensten

Uitvoering misdaadbestrijdingsplan moet bevolking gevoel van veiligheid geven

WILLEMSTAD — In het kader van het Nieuw Beleid is een Criminaliteitsbestrijdingsplan opgesteld. Daarin wordt aangegeven hoe de bevolking van de eilanden een hernieuwd gevoel van veiligheid, rust en orde kan krijgen. Met het plan wil Justitie de criminaliteit structureel en integraal bestrijden in hechte samenwerking met andere dan justitiële diensten.

De toegenomen criminaliteit op de Nederlandse Antillen zou een gevolg zijn van normvervaging, gedragsverharding, werkeloosheid, drugsverslaving en de teruggang van de kwaliteit van het onderwijs. Door ook aan die gebieden aandacht te besteden hoopt Justitie criminaliteit te kunnen voorkomen.

In het verleden werd door Justitie weinig aandacht aan preventie besteed, waardoor het gevoel ontstond dat men niet effectief bezig was. In de toekomst wil men gerichte aandacht en middelen inzetten voor de voorkoming van criminaliteit. Justitie denkt daarbij aan het opruimen van de oorden van misdaad als cholhuizen en autowrakken, een programma voor effectieve drugpreventie, verbeteren van het onderwijs, een aanpak voor het oplossen van het jeugdwerkeloosheidsprobleem en het tegengaan van normvervaging door strenger optreden tegen bij voorbeeld prostitutie in het openbaar en illegaal gokken.

Daarnaast moet volgens het plan de effectiviteit van de repressieve taakuitvoering worden opgevoerd, zodat met dezelfde middelen meer kan worden gedaan.

De meeste misdrijven hangen samen met de handel in of het gebruik van verdovende middelen: diefstal, inbraak, vuurwapenbezit, maar ook corruptie, witwassen van gelden en georganiseerde vormen van misdaad. De indruk bestaat dat niet alleen chollers drugs gebruiken, maar dat druggebruik in vele geledingen van de maatschappij voorkomt.

Na analyse van de resultaten van het W.O.D.C.-onderzoek naar de veel voorkomende criminaliteit op de Nederlandse Antillen is besloten om bij de bestrijding prioriteit te geven aan verdovende middelen. Daarna volgen: diefstal, inbraak, beroving en joyriding - vuurwapenhandel en -bezit - verkeersdelicten - fraude - illegalen - openbare orde en veiligheid.

DRUGS

Uitgangspunt bij de bestrijding van de drugscriminaliteit is dat de lokale handel hogere prioriteit krijgt dan de internationale handel. Justitie zal informatie over internationale netwerken doorgeven aan de bestemmingslanden, alwaar de niet-lokale wetsovertreders kunnen worden aangehouden. Daardoor zullen de Antilliaanse gevangenissen minder gauw overvol raken en komen de lokale wetsovertreders niet zo snel in contact met internationale criminele praktijken. Ten slotte bespaart deze werkwijze geld. Een bijkomend voordeel is dat er minder tijdrovende internationale onderzoeken hoeven plaats te vinden en dat de beschikbare tijd besteed kan worden aan de lokale bestrijding.

In coördinatie met de Nationale Raad voor de Drugbestrijding zullen de diverse relevante diensten bij de eilandgebieden worden aangemoedigd om met gerichte preventieve voorlichtingsprogramma's te komen. Ook de oprichting van opvang- en afkick-centra voor drugsverslaafden past in dit beleid.

DIEFSTAL

Er wordt bijzondere aandacht besteed aan het verspreiden van informatie over personen en instanties die betrokken zijn bij de handel in gestolen goederen. Justitie hoopt dat de drang tot stelen negatief wordt beïnvloed, wanneer de wetsovertreders hun gestolen waar niet meer kwijt kunnen.

VUURWAPENS

De acties ter bestrijding van illegale vuurwapenhandel en -bezit worden gecombineerd met de drugbestrijding. Een wetsvoorstel hierover is inmiddels bij de Staten ingediend. Bij de competente eilandelijke autoriteiten wordt erop aangedrongen op het in de vergunningsvoorwaarden van onder meer bars en discotheken van opnemen van de verplichting tot het hebben van screeningsapparatuur.

VERKEERSDELICTEN

Justitie wil de normvervaging in het verkeer krachtdadig aanpakken. Door verscherpte repressieve aandacht te besteden aan het rijden door rood licht, het te hard rijden en het rijden onder invloed hoopt Justitie een signaal uit te zenden dat wetten er zijn om nageleefd te worden. Een boete dient direct door een actie van het Openbaar Ministerie gevolgd te worden, waardoor de boete binnen korte tijd geëffectueerd wordt. Justitie hoopt dat hiervan een preventieve werking uitgaat.

FRAUDE

Bestrijding van fraude heeft onder meer tot doel de financiële schade aan de gemeenschap te beperken. Daartoe is reeds een speciale fraude-officier bij het Openbaar Ministerie aangesteld. Verder zullen in samenwerking met de diverse diensten als de Rekenkamer, de Lands- en Eilandsaccountantsdienst, de Belastingdienst en de Bank van de Nederlandse Antillen controles worden uitgevoerd.

ILLEGALITEIT

Het continu door de vreemdelingendienst blijven verwijderen van illegalen is onvoldoende. Speciale acties tegen werkgevers die illegalen in dienst hebben zijn geboden. In samenwerking met de betrokken diensten moet voorts gewerkt worden aan het wegnemen van situaties die de illegaliteit bevorderen.

VEILIGHEID

Door een strengere controle van bars, discotheken en andere vergunningslokaliteiten alsmede door wettelijke regeling van sluitingstijden moet de leefbaarheid en de veiligheid op straat gewaarborgd worden.

Voor de uitvoering van dit plan dienen nog vele hordes genomen te worden. Er is gebrek aan geld, mankracht, zowel kwalitatief als kwantitatief, wetgeving, samenwerking, kortom aan alles dat nodig is voor een goed functioneren van dit plan.

Vooral het tekort aan financiële middelen kan op korte termijn niet worden opgelost. Voor het overige wordt er gedacht aan het mobiliseren van onderbenutte capaciteit, de instelling van een reserve-politie en bijstelling van Justitie. Aan het verbeteren van verouderde wetgeving wordt al gewerkt. Het gebrek aan samenwerking wordt in het nieuw justitieel beleid op middellange termijn structureel opgeheven.

Volgende week bespreekt Justitie het plan met vakbonden, sociale groeperingen en belangengroepen.

OPINIE

door Ronnie Rens Sr.

HARDE FEITEN BEWIJZEN dat verdovende middelen de allergrootste plaag zijn voor de wereld en dat de Antillen en Aruba daar niet van gespaard zijn gebleven. De overal sterk gegroeide misdaad houdt direct verband met de handel in drugs, **waarvoor steeds meer mensen zich laten lenen vanwege het grote geld dat ermee te verdienen valt.**

Ruim driekwart van de gedetineerden te Koraal Specht zit vast wegens aan drugs gerelateerde misdrijven. Elk jaar opnieuw worden op Curaçao steeds meer jongeren aangehouden wegens overtreding van de zogeheten Opiumwet, verleden jaar waren dat een driehonderdtal.

Volgens internationaal gehanteerde berekeningen zijn er op Curaçao zo'n tienduizend personen die regelmatig drugs gebruiken. Zeker vijftienhonderd van deze personen vormen een groep die als ernstig verslaafd kan worden aangemerkt. Dit zijn de mensen die de meeste problemen veroorzaken en van wie de burger op directe wijze veel overlast ondervindt. Deze groep is verantwoordelijk voor de vele in woningen, scholen en winkels gepleegde inbraken, welke in de afgelopen vier jaar vervijfvoudigd zijn en nu zo'n tienduizend per jaar bedragen.

De schade die hierdoor aan de gemeenschap en individuele burgers wordt toegebracht, beloopt in de miljoenen guldens. Doordat het aantal drugsgebruikers steeds groter wordt, groeit ook het leger van meestal jonge mensen, voor wie vrijwel geen toekomst meer bestaat.

De kosten voor onderhoud van ernstige drugsverslaafden en gearresteerde handelaren (onderstand, gevangenis) gaan steeds zwaarder drukken op de geringe financiële middelen van de overheid.

Het drugsprobleem zag men allang groeien, dus had de vorige regering, een dikke vijf jaar geleden, alle groepen die bij het drugsprobleem waren betrokken, bij elkaar gebracht. Dikke rapporten zijn toen verschenen, waarin gedetailleerd werd onthuld wat er precies diende te gebeuren. Een Nationale Drugsraad werd ingesteld, waarvan de premier de voorzitter werd (en die functie nog steeds bekleedt). Nederland was bereid om geld ter beschikking te stellen, evenals de Panamerikaanse gezondheidsorganisatie (PAHO) en het Anti-drugsplan van de Verenigde Naties.

Hoewel een Nationaal Anti-Drugsplan al vanaf 1988 bestaat, is het daarna verschenen aantal rapporten legio: een **rapport geeft** tijd voor een adempauze waarin de politiek **nog niets** hoeft te doen. Allerlei bureaus werden de afgelopen jaren opgezet en bemand: dat wekt de indruk dat het probleem krachtdadig wordt aangevat.

Vele duizenden woorden hebben de politici gebezigd over drugs en 'de oorlog' die ertegen wordt gevoerd: die woorden zijn bedoeld ons wijs te maken dat drugs worden bestreden. De werkelijkheid is evenwel, dat er weinig wordt gedaan tegen een van de ergste plagen die de wereld bedreigt.

Waarom er niets wordt gedaan? Ten eerste speelt het aloude probleem: land vindt dat eiland het moet doen, maar eiland meent dat het een landszaak is, de overheden zullen alleen een probleem aanvatten als er politiek gescoord kan worden, hetgeen bij drugsbestrijding niet zo nadrukkelijk opvalt. De politici zijn niet serieus genoeg bezig en wat zeer in het bijzonder voor deze regering geldt: zij is niet in staat een planmatig, effectief en afgerond plan op te zetten noch uit te voeren.

Het afkickcentrum dat gebouwd moest worden te St. Joris is daarvan het belangrijkste voorbeeld. De hele politieke top van land en eiland was bij de eerste steenlegging aanwezig. Alleen de fundering staat er nu al drie jaar. Nu horen we dat het centrum, waarvoor Nederlands hulpgeld beschikbaar is, niet meer zal worden afgebouwd.

Een van de redenen: maar tien procent van de drugsverslaafden zou van zijn kwaal worden afgeholpen. Ten eerste klopt dit niet, ten tweede: zelfs als dit waar zou zijn, dan is een mensenleven toch meer waard dan welk bedrag dat ook in zijn rehabilitatie wordt gestoken.

Drugsbestrijding kan echter alleen succesvol ter hand worden genomen als te zelfder tijd op effectieve wijze op drie fronten wordt gewerkt: repressie, preventie en verslaafdenzorg. Op geen van deze fronten wordt op afdoende wijze actie genomen. Intussen hebben wij bij Nederland, de PAHO en het Anti-Drugsfonds van de Verenigde Naties de geloofwaardigheid verloren. Intussen blijven de problemen al maar toenemen en raakt het eiland steeds meer gevangen in de greep van de verdovende middelen en de harde criminaliteit.

Verantwoordelijkheden naar de diensten

Diensthoofden Land praten met Smits over financiën

WILLEMSTAD — Op vrijdag 23 april werd op uitnodiging van de minister van Financiën, drs. ing. C. Smits, op de UNA een bijeenkomst gehouden met alle diensthoofden van de landsdiensten. Thema was het financiële beheer bij de overheid.

De bijeenkomst was primair bedoeld om een uiteenzetting te geven van de doelstellingen van het project Kredietbewaking en de daaraan gekoppelde sub-projecten. Het kredietbewakingssysteem moet een zodanige controle op de uitgaven garanderen, dat de verschillende diensten nooit hun eigen jaarbudget kunnen overschrijden. De diensthoofden werden tijdens de bijeenkomst op de hoogte gesteld van de voortgang van het project en de noodzaak van hun inbreng.

W. Curiel van Deloitte en Touche ging in op de voornemens ten aanzien van het toekomstig budgetbeheer. Daarbij zal sprake zijn van geleidelijke overheveling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden naar de diensten. Het geheel dient te leiden tot een verbeterd functioneren en een verbeterde dienstverlening aan de gemeenschap tegen zo laag mogelijke kosten binnen de beschikbare middelen.

Zowel van de politiek verantwoordelijke bestuurders als van het management van de diensten wordt een andere werkwijze verwacht. Contractmanagement, bedrijfsmatigheid, zakelijkheid, zuinigheid, beheersbaarheid en beleidsprioriteit zijn daarbij de belangrijkste items.

Namens het departement van Financiën sprak F. Bosman over de procedures bij de nieuwe opzet van het financiële beheer alsmede over de taak van het departement.

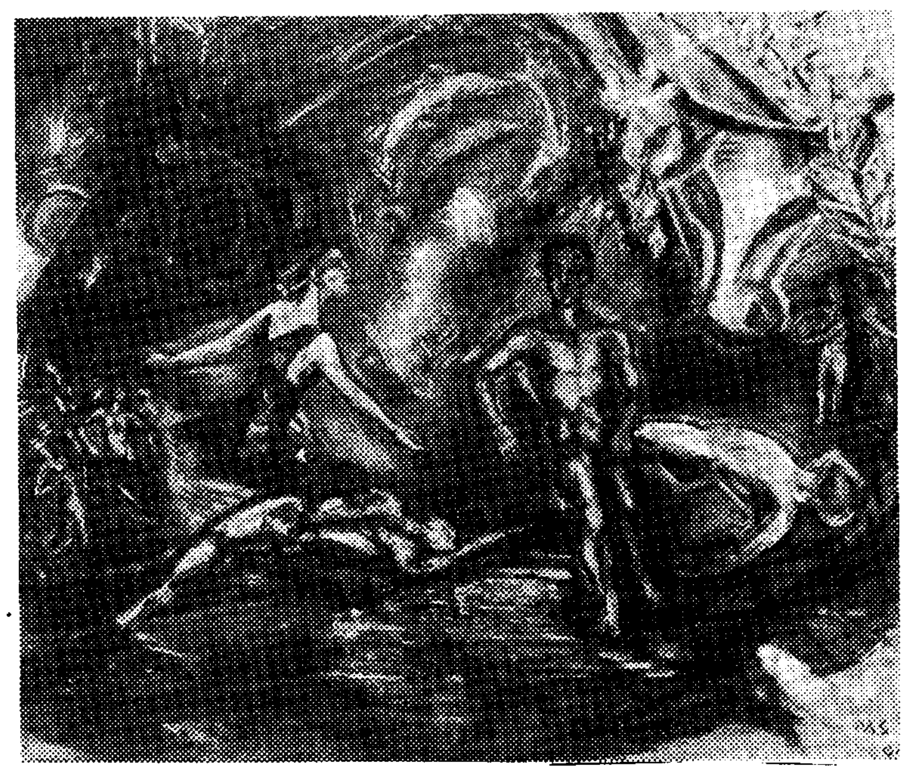
Politie signaleert onzedelijk dansen, messen en drugs

WILLEMSTAD — Twee minderjarige meisjes zijn zaterdagnacht bij een controle in een discotheek te Otrobanda meegenomen naar het politiebureau. Zij dansten 'op zeer onzedelijke wijze', zo meldt het dagelijks politiebulletin.

De politie hield zich ook bezig met het visiteren of fouilleren van het aanwezig publiek. Op de dansvloer vond de politie kortgeknipte rietjes met cocaïne, een zakje marihuana, een broodmes, een vleesmes, base en peukjes van marihuanasigaretten. Er werden geen aanhoudingen verricht.

De vergunninghouder van de dansgelegenheid werd met de vondst van de verboden waar en de dansexpressie van de meisjes geconfronteerd. De politie heeft hem opgedragen maatregelen te treffen.

Deze week waren er meer controleacties van de politie. Drugs en messen werden in beslag genomen bij groepjes jongeren op weg naar school.

Europese mythe in Caribische kleuren

ROOD EN GEEL en blauw, het zijn vrolijke kleuren die Maryleen Schiltkamp ons op haar doeken voortovert, kleuren die een feest voorspellen, maar een drama laten zien.

Gisteravond werd in het Curaçaosch Museum een expositie geopend van olieverfschilderijen van Maryleen Schiltkamp, de dochter van notaris Schiltkamp. Maryleen Schiltkamp werd geboren op Curaçao en was een leerling van Lucila Engels. Na haar middelbare school vertrok zij naar Nederland om te studeren. Eerst aan de Rietveld Academie, daarna aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunst in Amsterdam. Na haar opleiding ging Maryleen naar Griekenland en Italië waar ze zich verder bekwaamde in de beeldhouwkunst en waar ze ook inspiratie opdeed voor haar schilderijen. Verschillende hebben de Griekse of Romeinse mythologie als onderwerp.

Maryleen Schiltkamp exposeerde eerder in het Muziektheater in Amsterdam, bij Hogeschool De Vijverberg in Ede tijdens een Culturele Manifestatie Latijns-Amerika en in de Gallery Barbard-Biderman Fine Art te New York. In juli zal zij exposeren in Studio 2000, ook in Amsterdam. Dit is haar eerste tentoonstelling op Curaçao, een tentoonstelling die werd geopend door haar vriendin Annet Statius Muller.

In felle, af en toe zelfs onvermengde kleuren brengt Maryleen Schiltkamp haar verhalen over op het doek. Die verhalen stammen vaak uit de mythologie. Dat kan zijn de Griekse of de Romeinse mythologie, maar het kunnen ook mythen uit bijvoorbeeld het oude testament zijn zoals Judith met het afgehouwen hoofd van Holofernes of het modernere wonderverhaal van Jeanne d'Arc. Ook schilderijen met prozaischer titels als Schaar of Curaçao vertellen een verhaal. Bij Curaçao bijvoorbeeld wordt door het bijeenbrengen van een baaitje, wat huisjes, cayena, de tambudrum en een geitenkop samen met de menselijke figuren een sfeer geschapen van 'bruhamentu', op een onbekend, in elk geval niet herkenbaar, stukje Curaçao.

Het zijn niet de vrolijkste verhalen die Maryleen Schiltkamp uitkiest: een beeldenstorm, de Sabijnse maagdenroof, een bruid van de duivel, de apocalyps, Faust. Maar de angst die die verhalen opwekken wordt voor een groot deel te niet gedaan door de zonnige kleuren. Door Europese mythen een Caribische kleur te geven, krijgen ze een andere dimensie. Diezelfde tegenstelling en daardoor omdraaiing kun je ook in ander werk terugvinden. Voor het schilderij Isla de los Gigantes heeft de bekende ets als basis gediend, als spiegel, voor een werveling aan kleur en beweging. En Plato en Aristoteles staan als twee statische figuren in een zee van kleur en licht. Je vraagt je af wat die twee hiermee te maken hebben. Ze lijken zich niet erg op hun plaats te voelen.

Bij bijna al deze schilderijen is een soort dubbelheid voelbaar, een niet kunnen kiezen. Dat wordt heel mooi verbeeld in het tweeluik Entropie, waarin de schilderes de overgang tussen de twee fases in molecuulmodellen heeft uitgedrukt. Een symbool voor de hele expositie. Het ligt voor de hand het werk van Maryleen Schiltkamp te vergelijken met het werk van Wilfred Dania van Bonaire. Ook Dania schildert mythen, de Bonairiaanse Indiaanse mythen van Frans Booi. De techniek van Maryleen Schiltkamp is beter, zonder twijfel, maar in het werk van Dania komen die mythen van binnenuit, vormen ze een deel van zijn persoonlijkheid. Mythen zijn nooit zachtzinnige verhalen, maar bij Dania heerst er een harmonie in het werk die bij Maryleen Schiltkamp (nog) niet te vinden is.

Alleen in het schilderij 'Gouden regen' is iets van die harmonie te vinden. Het is in een heel andere periode (1982) geschilderd als de overige schilderijen. Maryleen Schiltkamp woonde toen in een kraakpand in Amsterdam en wilde alleen afval materiaal voor haar werk gebruiken. Ze vond twee oude kozijnen die ze als spanramen gebruikte en wat jute zakken die ze als linnen opspande. Op dat grove doek schilderde ze de gouden regen en het paar dat eronder loopt. Ook de kleurstelling van dit schilderij is veel gedekter. Het is opvallend anders.

De expositie van olieverfschilderijen, interessant door zijn tegenstellingen, symboliek, kleurrijkdom en natuurlijk haar visie op de oude verhalen, is nog de hele komende maand te bezichtigen in het Curaçaosch Museum.

● NEL CASIMIRI

Gouverneur Saleh:

'Façade waardeloos als het daarachter niet deugt'

WILLEMSTAD — Gouverneur Saleh: "Ik denk dat de tijd gekomen is dat we uitgepraat raken. Als we zo doorgaan is er over tien jaar niets veranderd. De jongerenproblematiek was er al jaren. Zij is alleen de laatste tijd sterk toegenomen. Dat moet ons zorgen baren. Wat hebben wij aan alleen fraaie gebouwen en fantastische industriële ontwikkelingen? Wat hebben wij eraan als we een mooie façade creëren als aan de achterkant van die voorgevel van onze samenleving het niet deugt?"

Zie pag. 8.

Vijf jaar werk voor dubbelwijk Wishi/Marchena

WILLEMSTAD — Wishi en Marchena hebben vijf jaar een stichting die zich specifiek voor de wijk inzet. De organisatie die onder leiding staat van Kenneth Valpoort viert het lustrum zondag 25 april samen met de wijkbewoners.

Om 11.00 start een voetbaltoernooi en van 19.00 tot 21.30 uur is er een feest met Caribbean Band. Waar precies de activiteiten plaatsvinden meldt de wijkbeweging niet. Het buurtcentrum is gevestigd te Wishi 224.

Fundashon pa Formashon Soshal Kultural di Wishi, Marchena i Bisindario profileerde zich in de afgelopen jaren als actiegroep die veranderingen wil zien in de wijk en daar ook aandacht voor eist van de politiek, de bestuurders en de industrie (Isla).

Midden vorig jaar vestigden wijkbewoners de aandacht van de media en anderen op het sinds lange tijd opengebroken wegdek. De dienst Openbare Werken zorgde daarop in korte tijd ervoor dat er asfalt werd gestort. De wijkorganisatie stuurde bij wijze van 'speldeprik' ook een brief aan de autoriteiten bij de voorbereiding van het bezoek van koningin Beatrix en haar gezin. Daarin stond dat de wijk het zeer zou waarderen als de rijroute van de vorstin ook door Wishi en Marchena zou voeren. De aaneengesmolten wijken staan in de volksmond bekend als één van een aantal buurten met sociale problemen.

BC garandeert betaling aan crèchepersoneel

WILLEMSTAD — Het Bestuurscollege (BC) verzekert de stakende en de niet-stakendecrèche-werknemers dat het zal voldoen aan alle verplichtingen die het tegenover hen heeft. Daaronder valt volgens de vakbond ook de uitbetaling van de 14 procent indexering, die vorig jaar aan de overheidsdienaren en hun trendvolgers is toegekend.

Via een perscommuniqué legt het BC uit dat de overheid in haar nieuwe beleid werkt aan een nieuwe structuur van erkenning van de door haar gesubsidieerde stichtingen. De werknemers van de vier crèches die sinds eergisteren in staking zijn, eisen dat de betrokken instanties hen als werknemers erkennen en uitleggen waarom zij anders behandeld worden dan de overheidsdienaren.

Het BC verweert zich door te stellen dat de stichtingen vaak niet of te laat of met incomplete informatie komen, waardoor berekening en uitbetaling niet kunnen plaatsvinden of vertraging oplopen. Tien stichtingen hebben inmiddels wel uitbetaald gekregen. Van de vier stichtingen om wie het nu gaat is de informatie pas een maand beschikbaar, terwijl een stichting incomplete informatie heeft verstrekt.

Mr Carolus op symposium Kamara Sindikal/UNA:
'Staatkundige onderhandelingen dienen gebaseerd te zijn op wederzijds respect, niet op tijdsdruk'

WILLEMSTAD —In het kader van de informatiecyclus over deugdelijkheid van bestuur, georganiseerd door de Kamara Sindikal en de UNA, vond vanmorgen in de UNA-aula de tweede bijeenkomst plaats. Op 14 april had prof. Cees Flinterman al zijn visie op behoorlijk bestuur en de bescherming van de rechten van de burger gegeven. Vandaag spraken, na de inleiding door vakbondsvoorzitter Ronald Sluis, achtereenvolgens Norwin Carolus, Mito Croes, René van Aller en Eduard Mendes de Gouveia.

In zijn inleiding zei Sluis (die Kamara Sindikalvoorzitter Errol Cova verving) onder meer dat het niet waar is, dat de bevolking geen interesse heeft in haar staatkundige toekomst, zoals velen beweren. "Dat heeft de bevolking wel. Alleen heeft de bevolking geen vertrouwen in de soort informatie die de politici geven." Sluis verwees daarbij naar de gang van zaken rond de vorig jaar gehouden informatiecampagne over het referendum en naar het feit dat de politici op de TC I de autonome status voor Curaçao vroegen, zonder dat de bevolking naar haar mening is gevraagd.

De Kamara Sindikal is dan ook nog steeds van mening dat er geen TC II mag plaatsvinden, voordat er een referendum is gehouden. "Zelfbeschikkingsrecht is bij uitstek iets waar de bevolking over moet beslissen, niet alleen politici. Het kan ook geen vrijblijvend referendum zijn." Volgens Sluis moet het mogelijk zijn het komende half jaar aan de bevolking gedegen, objectieve informatie te verschaffen, waarna een referendum moet worden gehouden.

Een andere zaak is het realiseren van goed bestuur. "Dat moet zijn beslag krijgen voor de volgende TC. Niet omdat Nederland dat zonodig wil, maar omdat de bevolking dat wil en daar ook recht op heeft." Sluis stelde voor dat er op korte termijn een *masterplan* wordt ontwikkeld voor waarborgen van goed bestuur in de nieuwe staatkundige relaties. Hij verwees daarbij naar de uitgangspunten over *good governance*, die Flinterman in zijn lezing heeft geformuleerd.

GRENZEN

Mr Norwin Carolus behandelde in zijn bijdrage goed bestuur volgens de wettelijke normen en volgens de doeltreffendheid ervan. "Bestuur is het continu afwegen van verschillende groepsbelangen tegenover het algemeen belang en het daarbij stellen van prioriteiten", aldus Carolus. "Het probleem is alleen: de wensen van de gemeenschap hebben geen grenzen, terwijl de overheid maar beperkte middelen heeft, zowel in geld als in mankracht. Bestuur is het opmaken van de balans na het maken van een analyse. Daarbij kunnen zwaarderwegende langere termijndoelstellingen soms niet op de korte termijn verlichting brengen in de problemen van een maatschappij."

Wanneer is er sprake van slecht bestuur? Volgens Carolus niet wanneer de overheid in een of meerdere rechtszaken wordt teruggefloten. Ook niet als er een slechte economische situatie bestaat of als de criminaliteit toeneemt. Wel als er problemen zijn (financieel, in crimineel of sociaal opzicht, of anderszins) en de overheid nalaat te handelen. Ook is er sprake van slecht bestuur als de overheid er niet voor zorgt dat het apparaat dat haar ten dienste staat, het openbaar bestuur, niet goed werkt of niet goed georganiseerd is.

Slecht versus goed bestuur is overigens geen vaststaand gegeven. Carolus: "Wat nu als goed bestuur wordt gekwalificeerd, kan later als slecht bestuur worden beoordeeld. Het begrip is mede afhankelijk van wat de gemeenschap aan normen stelt en wat de economische of sociale ontwikkelingen zijn."

FEEDBACK

Carolus onderschrijft het belang van controlemechanismen op het functioneren van de overheid en de mogelijkheid voor de gemeenschap om feedback te geven aan de overheid. "Bestuur achter gesloten deuren dient een uitzondering te zijn die alleen wordt toegepast als dat in het algemeen belang is. Positieve kritiek, via officiële kanalen en van nongouvernementele organisaties en via de media, draagt bij aan goed bestuur."

Vervolgens ging Carolus in op de huidige en toekomstige wijze waarop de controlemechanismen in dit deel van het Koninkrijk zijn georganiseerd. Allereerst zijn er de verschillende bevoegdheden van het Rijk, het Land en de eilandgebieden. Curaçao wil straks alle taken uitoefenen die nu nog door het Land worden verricht en dat kan in bestuurlijk opzicht straks problemen gaan opleveren, omdat het eiland daarvoor nog niet goed is toegerust. "Daar moeten we onze ogen niet voor sluiten," aldus Carolus.

Veel zal dan ook afhangen van de controlemechanismen die we nu hebben: het parlement, dat de regering moet controleren, de rechtspraak en het Statuut. Het 'Curaçao autonoom' zal onvermijdelijk consequenties voor deze instanties hebben. Carolus wees op het wegvallen van het Land als entiteit. Het Land heeft het grotere algemene belang voor ogen en kan ingrijpen in slecht eilandsbestuur. Nu bestaat het parlement uit de vertegenwoordiger van de diverse eilanden die het algemeen belang en het eilandsbelang in het oog houden.

CHECK & BALANCES

"De controle die het parlement kan uitoefenen op de regering, de *check and balances*, zullen bij het verdwijnen van het Land wel een beetje te lijden hebben," aldus Carolus, die van mening is dat het bestuur van Curaçao op een aantal punten wel wat verbetering behoeft. "Niet omdat Holland dat wil, maar omdat de bevolking dat wil en ondersteunt." Hij noemde specifiek de openbaarheid van bestuur. En dat Nederland er op staat dat het Koninkrijk meer invloed krijgt in het toezicht op die *check and balances.*

"Constitutioneel zie ik daarin op zichzelf geen probleem", zei Carolus. "Het is bekend dat de politici dat tijdens de TC II al hebben verworpen, maar dat heeft nauw te maken met de manier waarop het document was uitgewerkt en werd gepresenteerd". Het is dan ook nu een uitdaging voor Curaçao om een beter concept te maken dan dat waarmee Nederland kwam aanzetten. "Een concept waarmee iedereen kan leven en dat gebaseerd is op wederzijds respect. En niet op politieke macht en politieke druk. En dat niet gebukt gaat onder tijdsdruk en uitspraken als 'het is vijf voor twaalf'!"

WESTERS MODEL

Na Carolus sprak AVP-Statenlid en staatrechtdeskundige Mito Croes over de zienswijze van Aruba. Croes wees er ondermeer op dat tot nu toe het begrip goed bestuur gebaseerd is op westerse modellen. Zoals ook het gehele Antilliaanse staatsbestel op een westers model is gestoeld. "Maar wat in Nederland goed werkt, hoeft hier niet goed te werken," aldus Croes. En het werkt ook niet goed, zoals de praktijk heeft uitgewezen.

Op papier is er de scheiding der machten, de Trias Politica. In dat bestel controleert het parlement de regering. In Nederland werkt dat ook zo. Op de Antillen en Aruba werkt het juist averechts: de regering wordt gevormd door de topmensen uit de partij en die krijgen in het parlement per definitie ondersteuning van de parlementsleden. Niks controle op het parlement, parlement en regering zijn niet gescheiden. Dat gebeurt volgens Croes wanneer wezensvreemde elementen in een maatschappij worden ingevoerd: afstoting.

Het gehele Statuut zoals dat er nu ligt, is bovendien abstract. "In het Statuut wordt gesproken over preambules en gelijkwaardige landen, maar als het Statuut wordt geanalyseerd, is het duidelijk dat het gaat om een eindverhaal na langdurige discussies tussen ongelijkwaardige partners."

"Het praten over problemen aan de hand van abstracte begrippen die bij ons niet werken zal een fictie blijken te zijn. Dan is straks iedereen gefrustreerd omdat de oplossingen hier niet blijken te werken. We moetn vraagtekens zetten bij de theorieën die aan die oplossingen ten grondslag liggen. Staatsrecht en politieke wetenschap liggen hier ver uiteen en dat is een van de basisproblemen", aldus Croes. Hij gaf nog een voorbeeld: "Premier Lubbers doet het in Nederland uitstekend, maar daarmee is niet gezegd dat hij op de Antillen of Aruba als premier goed zou functioneren."

Croes hamert erop dat het van Nederland zeer onrealistisch is - een verwijzend naar Suriname bovendien wellicht niet geheel zonder gevaar -om binnen drie maanden tijd bepaalde zaken te willen regelen. "Eerst moet er binnen de gemeenschap zelf overeenstemming zijn over wat goed en wat slecht bestuur is, rekening houdend met onze kleinschaligheid. Want de kleinschaligheid is een van onze grootste problemen."

KLEINSCHALIG

Het Nederlandse perspectief werd verwoord door docente staatrecht aan de Arubaanse Universiteit, Renée van Aller (zie pagina 5 van deze editie), gevolgd door gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia, die de politieke bestuursvisie van Curaçao uiteenzette. Allereerst bakende hij de grootste probleemterreinen af, zoals het tekort aan financiële middelen en de beperkingen van een kleinschalige gemeenschap en vervolgens ging hij dieper in op het begrip deugdelijkheid van bestuur.

Daarbij nam Mendes de definities voor goed bestuur van Flinterman als uitgangspunt. Bij al die definities (openbaarheid van bestuur, democratische besluitvormingsprocessen, financiële aansprakelijkheid en degelijke), gaf hij aan wat daaraan door de Curaçaose overheid tot nu toe in gang is gezet. Hij noemde onder meer de reorganisatie van diensten, de invoering van het dubbelboekhoudsysteem, het proces van 'Dialoog' en 'Nieuw Beleid' alsmede het bevorderen van de werkgelegenheid. Op tal van terreinen is verbetering van het bestuur al zichtbaar aan het worden, zo stelde hij.

"Zeker, er moet nog veel gebeuren", erkende Mendes. "We zijn nog niet klaar. Maar we werken serieus aan verbetering. Het is ook geen statisch gegeven: er moet over gediscussieerd blijven worden. Daarbij heeft iedereen in de gemeenschap een steentje bij te dragen, in het algemeen belang en in het belang van onze toekomst."

Oudercommissie crèche dreigt met rechter

WILLEMSTAD — De oudercommissie van de crèche Dede Pikiña zal een kort geding tegen de overheid aanspannen, als er maandag geen bevredigende oplossing is gevonden in het conflict tussen vier crèches en de overheid.

De oudercommissie accepteert het niet dat er ondanks de zoveelste belofte van de overheid dat ze zal betalen, nog niets is geregeld. Al verscheidene malen in het verleden hebben de ouders de overheid op het belang van het nakomen van de akkoorden van Las Palmas gewezen. Zij menen dat alleen op die manier de rust in de crèche weerkeert, waardoor de ouders onbezorgd naar hun werk kunnen gaan.

Omdat volgens de oudercommissie deze overheid alleen onder druk schijnt te kunnen functioneren grijpt zij naar het middel van een kort geding. Daarin zullen de ouders een garantie van de overheid eisen voor een betalingsdatum van de gelden waarop de crècheleiders recht hebben.

Eilandsraadleden gevraagd om onderzoek
Forse kritiek UNO op de lening voor GEBE en EMG

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — De United Sint Maarten Organisation of Concerned Citizens and group (UNO) vraagt zich af waarvoor de lening van vijf miljoen gulden, die het EMG-management van het water- en electraproducerende bedrijf GEBE, afgelopen week afsloot, eigenlijk dient. "Is het inderdaad waar dat het EMG-management voor vijf maanden management een miljoen gulden vraagt en is die lening dan wellicht bedoeld om te garanderen dat EMG betaald wordt?"

De UNO vraagt zich af waarom aan EMG een bedrag van 200 duizend gulden per maand moet verdienen, terwijl diezelfde EMG op het veel grotere Curaçao voor het management van de Kodela 85 duizend gulden in rekening brengt. De organisatie wil dat de overheidsvertegenwoordigers "nu eindelijk eens gaan doen waarvoor ze gekozen zijn", namelijk kritische vragen stellen over die lening van vijf miljoen gulden.

De UNO bestrijdt de uitspraak van het GEBE-bestuur (waarin ook de EMG), dat er in de afgelopen jaren sprake was van achterstallig onderhoud als oorzaak van stroomuitval. De UNA verwijst naar de geschiedenis van de installatie waarvoor nu een lening is afgesloten.

Die machine werd indertijd door de mensen van EMG aangeschaft. Het bleek een proefmodel te zijn: niet minder dan tachtig maal liet de machine het afweten, terwijl er al acht grote veranderingen in de machine moesten worden aangebracht. Bovendien had de EMG de machine aangeschaft zonder toestemming van de eilandelijke overheid. De overheid moest wel een garantie geven om de machine te kunnen installeren, maar toen die garantie afkwam, had het apparaat al bijna een jaar ten prooi gestaan aan de elementen en de salpeterlucht bij JoJo Construction. Het apparaat heeft nimmer de vereiste 8 megawatt behaald gedurende een periode van tenminste drie maanden achtereen, zo zeggen de opstellers van een schrijven naar de media.

De UNO bevestigt dat in de afgelopen maand de resultaten van de GEBE zijn verbeterd. Maar de vraag is, of die periode niet te kort is om een oordeel te kunnen vellen. Zo was er afgelopen week al weer een storing te constateren. "En tegen welk prijs is die verbetering tot stand gekomen?", zo wil de UNO weten. "De EMG heeft zelf gezegd dat de GEBE geen financiering nodig heeft, waarom sluit de EMG dan nu een lening van vijf miljoen gulden af? Om voor elke vijf maanden een miljoen gulden managementloon te kunnen betalen? Zodat de lening bedoeld is om EMG voor drie jaar het management toe te kennen?" De UNO stelt dat als dat he geval is, dit lijnrecht staat tegenover hetgeen door minister Smits aan de UNO is beloofd.

De EMG maakt deel uit van de Raad van Bestuur van de GEBE en is dus medeverantwoordelijk voor de 'troep' bij de GEBE en nu is de EMG, dat echt geen filantropische instelling is, aangetrokken om die 'troep' op te ruimen. Dat zijn tegenstrijdige belangen, een duidelijk voorbeeld van *conflict of interest*, vindt de UNO, die een beroep doet op de volksvertegenwoordigers zich nader te onderzoeken.

Marine-capriolen

■*WILLEMSTAD— Dringen op het achterdek van het marinefregat hr. ms. Callenburgh om een glimp op te vangen van de stunts die de bemanning van de Orion uitvoert. Het marinevliegtuig, dat zich onder meer bezighoudt met de opsporing van drugtransporten, raasde enkele keren zeer laag over het schip. De passagiers van de Callenburgh maakten gisteren een demonstatietrip mee voor de kust van Curaçao, waaraan ook een Fokker F- 27 en een marinehelikopter deelnamen. Vooral de helikopter, die onder meer een drenkeling uit zee oppikte, vermaakte het publiek met verbazende capriolen. De Callenbugh en haar bemanning verlaten binnenkort de Antillen weer om te worden afgelost door een ander fregat.*

Simariyo N.V.
OFFICENTRE

Voor alle soorten

TIKWERK

contracten, prijsopgaven, rapporten, scripties, jaarverslagen etc.
Bel: tels. 30791 of 30797
Kantoor: Concessielaan # 8
Oranjestad, Aruba

Aruba

[illegible]

in residential area
per 1 May
- 3 bedrooms
- 2 bathrooms
- 1 store room
Afl. 2.000,= p.m.
Phone 24737
only on tuesday 27th
between 9.00 - 18.00

Als de koninklijke familie zelf mocht kiezen, kozen zij voor SUZUKI

(Zeker een oranje!)

Een koninklijke wagen!

SUZUKI

Gedurende april en mei 1993
Speciale kortingen
op 1993 modellen

Carib Motors N.V.
L.G. Smith Boulevard 110 - Oranjestad
tel. 21840 - 23475
Aruba's Autohandelaar met de grootste keuze!

AMORC

DE ROZEKRUISERS ORDE AMORC
ARUBA CHAPTER

Wij zijn gevestigd te Savaneta nr. 202 en telefonisch te bereiken onder nr. 47426.

Heeft U op enige wijze **interesse in de Orde**, wees dan zo vrij om kontakt met ons op te nemen.

LAND ARUBA
VERKOOP BIJ EXECUTIE

Op maandag 26 (zesentwintig) april 1993 te 10.00 (tien) uur, des voormiddags, zullen ten laste van - Sandro Giovanni A. Q[illegible], wonende aan de Driemasterstraat no. 49, worden verkocht:

ENIGE ROERENDE GOEDEREN t.w.:

SIERADEN: w.o. horloges, armbanden, kettingen, ringen, enz.

De verkoop vindt plaats aan de Paardenbaaistraat no. 11 in het Ontvangkantoor, alhier volgens plaatselijk gebruik bij opbod en tegen gerede betaling en geschiedt contant zonder opbod.
De sieraden zijn een half uur voor de verkoop voor één ieder te bezichtigen.

De deurwaarder belast met de executie.

HET ALGEMEEN PENSIOENFONDS VAN ARUBA

roept sollicitanten op voor de functie van:

ASSISTENT-SYSTEEMBEHEERDER

Tot de taken van de Assistent-Systeembeheerder behoort:
— Het assisteren bij het verzorgen van de systeemtechnische aspecten van de computer installatie.
— Het assisteren bij het applicatie- en bestandsonderhoud.
— Het assisteren bij het onderhouden van contacten met externe adviseurs op het gebied van automatisering.

Functie-eisen:
— Bij voorkeur diploma automatisering op M.B.O.-niveau.
— Bij voorkeur ervaring op het gebied van PC-netwerken.

Arbeidsvoorwaarden:
[illegible] conform Bezoldigingsregeling Aruba 1986.
Secundaire arbeidsvoorwaarden conform Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht en Regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren.
Degenen, die reeds in overheidsdienst zijn, kunnen worden overgeplaatst.

Sollicitaties:
Sollicitatiebrief vergezeld van Curriculum Vitae, en fotokopie van diploma's dienen binnen 10 dagen te worden verstuurd aan de Direkteur van het Algemeen Pensioenfonds van Aruba, Paardenbaaistraat 10, Aruba.

De Direkteur van het Algemeen Pensioenfonds van Aruba
Drs. M.E. Croes-de Jongh.

WAARSCHUWING

De mariniierskazerne Savaneta maakt bekend dat op WOENSDAG 28 APRIL 1993 van 07.00 uur tot 13.00 uur een schietoefening wordt gehouden op ANABUI.
Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig gebied aan landzijde wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

TE KOOP GEVRAAGD
1 Sunfish in goede staat.
2x duikers equipment (man, medium, vrouw, medium)
Tel.: 43368

TE KOOP WOONHUIS
met 5 kamers en 2 badkamer. (1 kamer met eigen ingang en bad, kan onderverhuurd worden als appartement).
G.M. de Bruynewijk 35, Savaneta
Tel.: 48288

ARUBA DAILY ENTERTAINMENT

CAFE [illegible]

TOMORROW
WE FLY AWAY !!

Tel.: 38826

[illegible] Communiefeesten:
Aruba's Best loved imported RIUNITE on ice.
Mercurius Trading Co.
(Handelsmaatschappij Mercurius n.v.)

Uw feest slaagt zeker met RIUNITE!

Mother's Day Reminder from
Plus Ten Catalog Store
Order a new kitchen for Mother and Plus Ten will give her the counter top
FREE
from our stocked stock.
We also have a limited number of J.C. Penney Catalogs left.
Get your catalog NOW FOR ONLY AFL.10.00 WHILE THEY LAST!!

WINNER OF JET STREAM OVEN:
Lucy Hernandez, Savaneta 44

Plus Ten Catalog Store
Oranje Bolivar Circle [illegible]
Tel.: [illegible]

OPENBARE VERKOOP

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible] ... en 3 appartementen, plaatselijk bekend als [illegible] 4a, b en c;

3. het recht van erfpacht tot [illegible] op een perceel domeingrond ter grootte van [illegible] gelegen te San Nicolas, in het [illegible] district van Aruba, als omschreven in meetbrief [illegible] van 24 september [illegible], met de zich daarop bevindende woning, plaatselijk bekend als Pastoor Hendrikstraat 91;

4. het recht van erfpacht tot 18 december 2025 op een perceel domeingrond ter grootte van 1.436m2 gelegen te Brazil, in het vierde district van Aruba, als omschreven in meetbrief 282 van 30 [illegible] 1963, met de daarop staande opstal van een [illegible] (warehouse), plaatselijk bekend als Brazil [illegible].

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op het kantoor van notaris Eman voornoemd aan de Pastoor Hendrikstraat 91 in San Nicolas. Deze voorwaarden houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot zekerheid voor de voldoening van het bod en de bijkomende kosten.

REGERING VAN ARUBA

De Regering van Aruba roept hierbij sollicitanten op voor de funktie van:

DIRECTEUR

van de Directie Personeel en Organisatie, ressorterende onder het Ministerie van Algemene Zaken.

Functie-inhoud:
- [illegible] ale functionering van de [illegible] wikkeling, Personeelsbeheer, Opleiding [illegible] ining en Formatiezaken
- [illegible] dsinitiatieven
- [illegible] issies
- [illegible] vakbonden
- [illegible] diger van de Regering in de [illegible] het georganiseerd overleg in [illegible]
- [illegible] fden over personeelsaan-[illegible]
- [illegible] van de directie medewerkers

[illegible]:
- [illegible] iding op het gebied van [illegible] zaken of een daaraan gelijk te stellen niveau
- ruime ervaring
- leidinggevende capaciteiten
- goede contactuele eigenschappen
- kennis van het ambtenarenrecht en arbeidsrecht

Arbeidsvoorwaarden:
Bezoldiging conform Bezoldigingsregeling Aruba 1986. Secundaire arbeidsvoorwaarden conform Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht en Landsverordening Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren.
Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

Sollicitaties:
Sollicitatiebrieven vergezeld van volledig curriculum vitae, fotocopie van diploma's en werkgeversverklaringen dienen binnen 7 dagen na verschijnen van deze advertentie te worden verstuurd aan de Minister van Algemene Zaken, L.G. Smith Boulevard no. 76 Oranjestad, Aruba.

[illegible] diende sollicitatiebrieven op de [illegible] blijven van kracht.

ENSEÑANSA PA EMPLEO

GOBIERNO DI ARUBA

ta participa bo e siguiente cursonan ta bai cuminsa.
Haci uso di e oportunidad aki..........INSCRIBI!!!

COMPUTER ADV.: WORDPERFECT 5.1
Dia di inscripcion: 28 di april na Paso Sigur School (Oranjestad) pa 7.30 di anochi. Pa sigui e curso aki mester tin diploma di Computer voor Beginners di Enseñansa pa Empleo y mester por type.
E curso ta worde duna na Mater Dei HNS.

BARTENDER
Dia di inscripcion: 28 di april na Paso Sigur School (Oranjestad) pa 7.30 di anochi. E curso aki ta tuma lugar anochi na Mater Dei HNS.

PIPEFITTER
Dia di inscripcion: 28 di april na Paso Sigur School (Oranjestad) pa 7.30 di anochi. E curso lo tuma lugar na Technische School Tanaberu.

BEDRIJFSECONOMIE
Dia di inscripcion: 28 di april na Centro di Bario Tanki Leendert pa 7.30 di anochi. E curso lo tuma lugar anochi na Centro di Bario [illegible].

BARTENDER
Dia di inscripcion: 28 di april na Centro di Bario Tanki Leendert pa 7.30 di anochi. E curso lo tuma lugar [illegible] na [illegible] Bario mes.

PASO SIGUR SCHOOL ta situa [illegible] di ELMAR (unda antes tabata I.P.A)

E CURSONAN TA CUMINSA FIN DE LUNA DI MEI/[illegible] DI JUNI 1993
E cursonan arriba menciona ta dirigi riba practica.
Pa mas informacion por jama tel. [illegible] [illegible]
na oficina di Enseñansa pa Empleo, Windstraat [illegible] Oranjestad.
Formulario di inscripcion [illegible] e anochi di inscripcion.
Sea sigur bon di trece bo [illegible] anochi aki.
Den e cursonan di Bartender ta inclui Conversacion na Ingles pa Principiante.

ARUBA
AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Kibrahacha, Havenstraat 30 (Oranjestad). Tel.: 34908.
Boven de brug:
San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat z/n. Tel.: 45712.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 You Can't Take It With You; 19.30 Elsa Klensch; 19.40 Big Story; 20.10 Nos cu Nos; 21.10 CNN News; 21.30 Movie: **I Can't Get Started**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.00 Movie: **Gunsmoke Returns to Dodge City**; 19.30 Show-time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie: **Skin Deep**; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

****

DIVERSEN
SPORT
TAFELVOETBAL: 19.00 uur vervolg competitie - Urataka Centrum.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
TAFELVOETBAL: 19.00 uur finales - Urataka Centrum.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

****

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst.

****

Van Aller geeft uitleg over 'deugdelijkheid van bestuur'

ORANJESTAD — De Informaticcyclus over de komende Toekomstconferentie deel II, georganiseerd door de Kamara Sindikal, is vandaag vervolgd met het onderwerp dat iedereen tegenwoordig bezig houdt: deugdelijkheid van bestuur. Mr. drs. Renée van Aller, docent Staats- en Bestuursrecht aan de Universiteit van Aruba gaf aan wat Nederland onder behoorlijk bestuur verstaat. Zij meent dat kwaliteit van bestuur inhoudt, dat de overheid ieder mens voor de wet gelijk behandelt en geen privileges verleent. Ook mag de overheid van zijn bevoegdheden geen ander gebruik maken dan de wet voorschrift.

Van Aller: "In de Nederlandse Antillen en Aruba weten de bestuurders heel goed wat deugdelijk bestuur moet zijn. Nu moet het alleen nog worden gedaan en dat kan niet moeilijk zijn. Ronny Rens heeft het nog op inzichtelijke wijze vertaald in de *Amigoe* van 16 april 1993. Hij doet uitstekende aanbevelingen. De aanbevelingen van Frank Martinus Arion in de *Amigoe* van 16 april 1993 zijn meer *sweeping statements* en literair van aard maar ook de moeite van het overdenken waard.

Misschien kan de Antilliaanse overheid Ronny Rens als adviseur aantrekken. Hij ziet door de bomen het bos en heeft een objectief oordeel, ook al kan dat af en toe pijnlijk zijn, maar de werkelijkheid is niet altijd aangenaam en de tijd van de zachte heelmeesters is voorbij."

Een vertrouwelijk stuk van Nederlandse zijde, uitgereikt op de Toekomstconferentie, geeft nog aan wat Nederland nu precies bedoelde met 'deugdelijk bestuur'. Heel duidelijk wordt gesteld dat de Antillen en Aruba hun eigen onderstreepte verantwoordelijkheid zullen moeten dragen. Daarom kan het betalen van schulden niet langer worden uitgesteld of monetair worden gefinancierd. Er zal meer aandacht moeten worden besteed aan onderwijs, versterking van het bestuur, verbetering van de financiële huishouding en rechtshandhaving.

De overheden moeten jegens hun burgers verantwoording aanvaarden voor deugdelijk bestuur. Hier ligt volgens Van Aller met name een taak voor de Statenleden. Een voorbeeld daarvan noemt zij de recente oproep van Rufus Mc William aan de Statenleden van de Nederlandse Antillen toch vooral aanwezig te zijn bij de Statenvergaderingen om hun taken als volksvertegenwoordigers uit te voeren en het verzuim te matigen.

Nederland is verder van mening dat deugdelijk bestuur inhoudt: geen eigenmachtige regeerders, maar verantwoordelijke ambtsdragers. De nadruk wordt gelegd op de taken van de Statenleden. Een van de staatsrechtelijke grondregels is immers, dat niemand een bevoegdheid kan uitoefenen zonder dat op die uitoefening controle bestaat. De patronage wordt gezien als een belemmerend effect op de deugdelijkheid van bestuur. Ook zouden consequenties moeten worden verbonden aan parlementaire controle op de bestuurslanden, evenals de controle van de Algemene Rekenkamer en de Accountantsdiensten.

Verder dient openbaarheid omtrent het besluitvormingsproces binnen de overheid te bestaan en moeten overheidsbeslissingen gemotiveerd zijn. Een onafhankelijke klachtenbehandeling en de mogelijkheid van toetsing in het kader van rechtspraak worden van wezenlijk belang geacht. Die ontbrekende regelingen in de Nederlandse Antillen en Aruba zouden zo spoedig mogelijk moeten worden ingevoerd. Gewezen wordt op regelingen in de Nederlandse en Arubaanse wetgeving die deze onderwerpen gedeeltelijk regelen en op gewenste verbeteringen in het bestuur van de Nederlandse Antillen en Aruba.

Van Aller concludeert dat sinds de klassieke oudheid deugdelijk bestuur in het algemeen een aantal kenmerken heeft vertoond, die de tand des tijds heeft doorstaan. Met het thans aangedragen en nog aan te dragen instrumentarium, aangepast aan de Antilliaanse en Arubaanse situatie, kan de deugdelijkheid van bestuur op een aanvaardbaar niveau voor alle partijen worden gebracht.

Ten slotte kunnen als aanvulling op de algehele beginselen van behoorlijk bestuur en de controle op het bestuur, de achterliggende normen en waarden van behoorlijk bestuur nader worden geëxpliciteerd. Daartoe kan een model 'deugdelijk bestuur' worden ontwikkeld, bestaande uit drie componenten: hoe behoort het bestuur te functioneren, hoe functioneert het bestuur en waarom functioneert het bestuur niet naar behoren en hoe moeten afwijkingen van de norm worden bijgesteld?

Informatie-avond voor liefhebbers van computers

ORANJESTAD — In de bibliotheek houft OWG-BIEP, in samenwerking met Radiance Computer Research, op dinsdag 27 april van 18 tot 20 uur een doorlopende demonstratie- en informatieavond voor onderwijsgevenden en belangstellenden.

De Onderwijs Werkgroep voor educatief computergebruik (OWG) is een onafhankelijke organisatie van onderwijsmensen, die in hun lespraktijk of thuis gebruik maken van computers of daarin geïnteresseerd zijn.

Hoofdtaak van de OWG-BIEP is het verzamelen van informatie en onderwijsprogrammatuur. Het accent ligt hierbij op de directe toepasbaarheid in de onderwijspraktijk. de bedoeling van de avond is om ook op Aruba een OWG-BIEP regio op te richten.

Presentatie Kimberly produkten door Oduber Agencies in Hyatt

ORANJESTAD — In het Hyatt Regency hotel presenteerde Oduber Agencies woensdagavond onder grote belangstelling een aantal nieuwe 'Kimberly Clark' produkten, die door haar op Aruba vertegenwoordigd worden. Vooral de nieuwe broekjes 'Huggies Ultratrim' trokken de aandacht.

Voor de presentatie was de regionale directeur van *Kimberly Clark* uit Puerto Rico, Humberto Tomasino, vergezeld van de Caribische vertegenwoordigers Eduardo Caban, Osvaldo Gonzalez en Roberto Rivera naar Aruba gekomen. Te samen met de oprichters van Oduber Agencies, echtpaar Harold en Fanny Oduber met hun kinderen, werd de nodige uitleg gegeven.

Vooral de introductie van de nieuwe ultra moderne broekjes *Huggies Ultratrim*, vervaardigd uit revolutionair materiaal, trokken de aandacht. Doordat deze aanmerkelijk fijner van kwaliteit zijn hebben zij minder plaats nodig bij de opslag in opslagplaatsen en winkels.

Voorts werd gepresenteerd de pantiliner *Lightdays Waraparound*, speciaal ontworpen dat deze beter om het lichaam past. Ook de *Kleenex Ultra* werd gedemonstreerd, papieren zakdoeken van uitstekende kwaliteit. Als nieuw produkt brengt Kimberly ook de *baby wipes* in grote en kleine verpakkingen van 16, 80 en 120 stuks op de markt, een sterker produkt, zonder alcohol, dat sneller schoonmaakt. In Amerika is uit onderzoeken reeds gebleken dat dit produkt de meeste voorkeur heeft bij gebruikers op een basis van twee tegen een.

Amerikaanse consul brengt Aruba bezoek

ORANJESTAD — De Amerikaanse consul voor de Nederlandse Antillen en Aruba, de heer B. Woerz, bracht deze week een bezoek aan Aruba in verband met het overlijden van de Amerikaanse gedetineerde Allan Kumet aan een overdosis cocaïne in het Korrektie Instituut Aruba (KIA).

Woerz vergaderde met premier Nelson Oduber, minister van Justitie, Rudy Croes, en de waarnemend-directeur van het KIA. Hij sprak met de minister van Justitie en de hoofd-officier van Justitie over mogelijke overplaatsing van Noordamerikaanse gedetineerden naar de Verenigde Staten.

Wat betreft het open houden of sluiten van het Amerikaans consultaat op Curaçao, zei Woerz op 2 mei aanstaande een definitief antwoord hierover te ontvangen.

Miss Aruba maandag naar Mexico

ORANJESTAD — Miss Aruba, Dyane Escalona, vertrekt aanstaande maandag om 8.30 uur naar de Miss Universe-verkiezing in Mexico. Zij verblijft in het Royal Pedregal Hotel, Periferico Sur 4363, Col. Jardines en la Montaña, Mexico City, MEXICO, telefoon 525-726-9036, fax 525-645-7964.

Maand voor belediging gouverneur

ORANJESTAD — Een maand voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd twee jaar en driehonderd florin boete subsidair zes dagen.

Dat vonniste rechter mr. Giltray tegen verdachte A.V., die in een ingezonden stuk in *Corant* beledigende uitlatingen tegen de gouverneur gebruikte. De rechter verwierp de verdediging van mr. Croes en stelde dat het ingezonden stuk voor de gouverneur beledigend was. Verdachte had zich dat moeten beseffen.

Padvinders vieren Sint Jorisdag

■ *ORANJESTAD — Vereniging De Arubaanse Padvinders (VAP) vierde gisteren Sint Jorisdag met de nodige activiteiten. Het begon al om 7 uur met een ceremonieel op de parkeerplaats tegenover Boekhandel Mariska, met een toespraak van hopman Martin Ruiz en gebed door pater Jacques van der Lee. Er vonden installaties en vlaggeparade plaats en er werden kransen gelegd, terwijl de hele dag de wacht gehouden werd bij het beeld van Sint Joris. De viering werd 's avonds besloten met een kampvuur, zang en andere activiteiten.*

Late bezorging

ORANJESTAD — De afgelopen drie dagen vond de bezorging van Amigoe later dan gewoonlijk plaats. Oorzaak hiervan waren technische- en vervoersproblemen. Onze verontschuldigingen.

De directie

CAPE CANAVERAL - De lancering van het ruimteveer Columbia, die zaterdag even voor vijf uur had moeten plaatsvinden, is met 48 uur uitgesteld, zo heeft het Amerikaanse bureau voor ruimtevaart NASA meegedeeld.

De lancering moest worden uitgesteld nadat een probleem was ontdekt in het navigatiesysteem. Het is de tweede keer van de missie van Columbia op het laatste moment niet doorgaat. De oorspronkelijke lancering, die in maart zou plaatshebben, werd drie seconden voor vertrek afgelast.

Rechtszaak dodelijke aanrijding bij Savaneta wederom uitgesteld

ORANJESTAD — De behandeling van de zaak tegen de Amerikaan G.P., die betrokken was bij de dodelijke aanrijding ter hoogte van Savaneta, is wederom uitgesteld. Gewacht wordt op getuigenis van de Nederlandse expert Mackinga, die door officier van Justitie mr. Merx werd opgeroepen en zich bereid verklaarde om 4 juni op Aruba present te zijn. Dit in reactie op het rapport van de Amerikaanse expert Cox. Behandeling van de zaak werd door rechter mr. Giltay tot die datum uitgesteld.

Bij hervatting van de zaak liet de officier van Justitie horen dat hij op zijn beurt ook een expert als getuige zal oproepen. Dit in reactie op het rapport van de Amerikaanse expert Cox, dat door raadsman van verdachte mr. Rudy Oomen vorig week tot grote verrassing van het OM werd ingediend. De rechter verdaagde toen behandeling voor een week om het OM gelegenheid te geven het rapport van Cox te bestuderen.

Mr. Oomen was niet te spreken over de houding van de officier, temeer omdat hij met veel moeite de expert Cox gisteren in de rechtszaal had gekregen. Nu kwam de officier met verzoek tot uitstel. Oomen vond dat de officier zijn huiswerk slecht gedaan had. Hij vond het niet getuigen van zorgvuldigheid, dat het OM een zaak voorbrengt, welke steeds uitgesteld moet worden.

Hij meende dat officier Merx door deze werkwijze 'het paard achter de wagen spande' en was daarover niet te spreken. Ook was hij niet te spreken over het feit dat de officier de dag te voren met de politie een reconstructie te Savaneta hield, waarbij het verzoek van de raadsman van verdachte om daarbij aanwezig te mogen zijn door de officier werd afgewezen. Het bleek dat rechter mr. Giltay toevallig ter plaatse langs kwam en geconfronteerd werd met de wegomlegging.

Overigens gaf mr. Oomen toe dat Merx een dergelijk onderzoek kan doen, zolang het maar geen officiële schouwing betreft, welke door de rechter moet worden verzocht en waarbij betrokken partij aanwezig mogen zijn. Mr. Oomen herhaalde het een vreemde zaak te vinden dat de officier nu pas zijn huiswerk doet en keurde deze wijze van handelen ten scherpste af.

Nadat officier mr. Merx een uiteenzetting had gegeven over zijn wijze van handelen, verzocht hij de rechter behandeling tot 4 juni aanstaande uit te stellen, waarmee de rechter accoord ging. Onder protest ging mr. Oomen met deze gang van zaken akkoord.

Officier eist drie en half jaar in zedenzaak met pleegdochter

ORANJESTAD — Drie en half jaar gevangenisstraf eiste officier mr. Lugo tegen verdachte W.(48) die twee jaar lang onzedelijke handelingen pleegde met de achtjarige dochter van zijn vrou". Op 14 mei wijst rechter mr. Vroom vonnis in deze zaak.

Bij aanvang van de zaak, verzocht verdachte deze met gesloten deuren te behandelen. Met dit verzoek waren noch de rechter noch de officier van Justitie het eens. De officier stelde in eerste instantie overwogen te hebben de zaak met gesloten deuren te behandelen, maar bij nader inzien besloot zij dit niet te doen omdat de gemeenschap recht heeft te weten wat hier gebeurde. Vervolgens werd de zaak met open deuren behandeld.

Verdachte werd ten laste gelegd dat hij in de periode van november 1990 tot januari 1993 met een in 1982 geboren dochter van zijn vrouw onzedelijke handelingen pleegde. De zaak kwam op 21 januari jongstleden aan het rollen toen het meisje vertelde wat haar de afgelopen jaren was overkomen.

Bij aanhouding bekende verdachte doch ontkende vleselijke gemeenschap te hebben gehad. Hij verklaarde volledig bij zijn verstand te zijn geweest en dat de handelingen plaatsvonden als ze alleen waren en hij zich opgewonden voelde. Volgens het doktersrapport over de toestand van het meisje is zij niet ontmaagd.

Mr. Lugo stelde in haar requisitoir bijzonder duidelijk dat dit soort zaken niet geaccepteerd kunnen worden en hiertegen ten strengste moet worden opgetreden. De bekentenis van verdachte dat de handelingen geruime tijd plaatsvonden, kwamen overeen met de verklaringen van het slachtoffer.

Het meisje zal haar gehele leven de gevolgen van deze handelingen blijven ondervinden. Nu gaat het misschien goed met haar, maar wanneer zij ouder wordt en een andere seksuele verhouding komt, zal zij dit alles weer ervaren. Bijzonder kwalijk noemde de officier het dat terwijl de moeder aan het werk was, hij als opvoeder misbruik van het kind maakte, terwijl de moeder het volste vertrouwen in hem had.

W.'s verdediger mr. John van der Kuyp kon weinig over de zaak zelf zeggen, maar wel dat zijn cliënt spijt heeft van het gebeurde. Hij vond dat zijn cliënt de hulp van de reclassering nodig heeft. Voorts was hij van mening dat de officier onvoldoende rekening hield met het reclasserings- rapport over de situatie waarin verdachte zich bevond.

Eerste bezoek 'Dreamward'

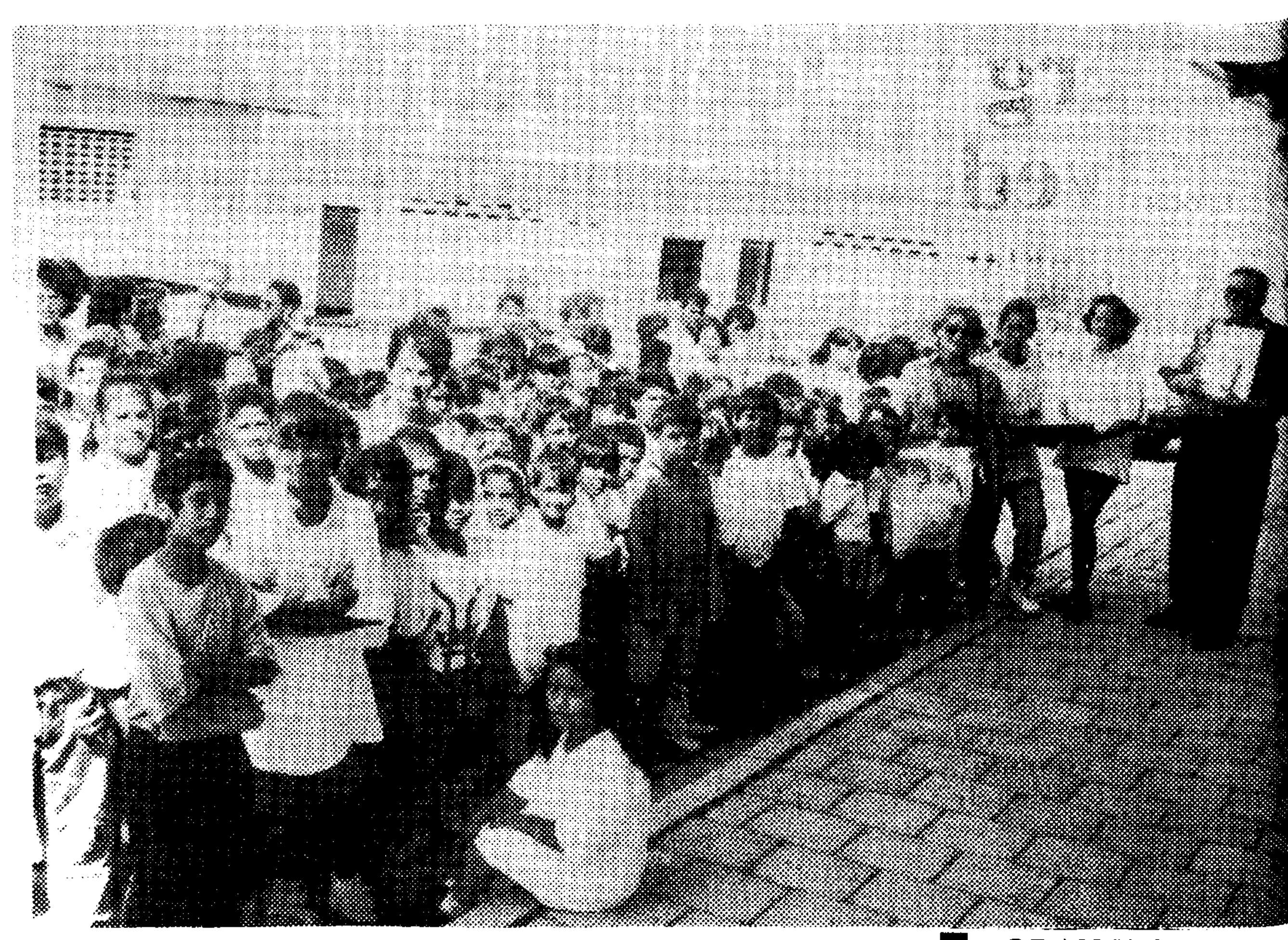
■ *ORANJESTAD — Het toeristenschip 'Dreamward' van Norwegian Cruise Line, met 1136 toeristen en 509 bemanningsleden, bracht het eerste bezoek aan de haven van Oranjestad. Dit vijf maanden jonge schip reist de route Fort Lauderdale, Aruba, St.John, St. Thomas, San Juan, Tortola, St.Maarten, Bermuda en New York. Antonio Leo, PR-functionaris van Directie Toerisme, overhandigde kapitein Ragnar Nilsen een herinneringsplaquette, in het bijzijn van vertegenwoordigers de Douane, Vreemdelingendienst, Aruba Ports Authority, ORMA en van Maduro & Sons, die als agent van de 'Dreamward' optreedt.*

Vier doden door gifgas

ROME - Drie arbeiders en een ambulancechauffeur zijn om het leven gekomen nadat uit de chemische fabriek in noord-Italië giftig gas was ontsnapt, zo maakte de politie zaterdag bekend. Het ongeluk in de fabriek die zwavelzuur produceert, deed zich vrijdag voor in Caravaggio, ten oosten van Milaan.

Een jonge reddingsmedewerker zakte in elkaar en overleed onmiddellijk nadat hij de ambulance had verlaten om een fabrieksarbeider te helpen die, klaarblijkelijk al dood, op de grond lag. Hij droeg geen gasmasker. Een collega die ook uit de ambulance was gerend, slaagde erin terug te kruipen en alarm te slaan. De enkele tientallen omwoners werden na het gaslek geevacueerd maar mochten uiteindelijk de nacht thuis doorbrengen.

Video-cassette voor scholen

■ *ORANJESTAD — Glenda Oduber, echtgenote van premier Nelson Oduber, heeft op de 'Dag van de Aarde' diverse scholen bezocht en verrast met posters en de video-cassette 'Yakety-yak, take it back' over het schoonhouden en beschermen van de natuur. De premiersvrouw kon niet alle scholen persoonlijk bezoeken. De scholen die geen cassette hebben ontvangen, kunnen haar voor een exemplaar bellen via het nummer 23963.*

Twee Amerikaanse toeristen niet terug van kano-tocht

ORANJESTAD — Het Amerikaanse toeristenechtpaar Marne en Paul Carucci, wordt sinds gistermorgen op zee vermist. Om 10.30 uur huurden zij bij Red Sail Sports een kano om de zee op te gaan. Korte tijd later werd de kano nog tweehonderd meter uit de kust waargenomen. Het koppel weigerde een reddingsvest te dragen omdat het tijdens de tocht bruin wilde worden.

Toen de kano niet op tijd terugkeerde werd alarm geslagen. Op de zee, die gisteren erg ruw was met windsnelheden van 22 knopen en een zware golfslag, werd een grote zoekactie ingezet. Hieraan werd deelgenomen door de politieboot PB-1, boten van particuliere bedrijven en het vliegtuig Pluto. De strandpolitie reed de stranden af om te zien of het echtpaar misschien ergens aan wal was gekomen.

Ook in de hotelkamer in het Americana hotel werd niemand aangetroffen. De PB-1 zocht tot tien mijlen voor de kust van Aruba en onderhield daarbij contact met Pluto. Aan alle schepen in de omgeving werd via de marineband een algemeen opsporingsbericht uitgezonden. Om zeven uur werd het zoeken gestaakt en werd vanmorgen voortgezet.

KOPER gezakt naar het laagste peil van de afgelopen vijf jaar. Per ton werd een notering voor levering over drie maanden opgemaakt van 2090 dollar, 52 dollar minder dan het slot van een dag eerder en de laagste notering sinds juni 1988. Volgens deskundigen komt de prijs nu op een reëel niveau omdat China, voorheen een grote koper, het laat afweten.

Tentoonstelling koninklijk bezoek

■ *ORANJESTAD — Voor het elfde achtereenvolgende jaar werd ter inzet van de viering van Koninginnedag in de Nationale Bibliotheek een tentoonstelling geopend met als onderwerp het koninklijk bezoek 1992. Waarnemend gouverneur mr. Maximo Croes en de voorzitter van de Oranje Vereniging, Jos van der Schoot, spraken hun voldoening uit in verband met dit initiatief. De hoop werd uitgesproken dat vele schoolkinderen en volwassenen de tentoonstelling tijdens de openingsuren van de bibliotheek zullen bezoeken. Bij de opening was ook directrice Alice van Romondt en Gin a Jie Sam Foek, die de tentoonstelling opzette, aanwezig.*

Bevorderingen Brandweerdienst

■ *ORANJESTAD — Minister Rudy Croes van Justitie heeft bij de Centrale Brandweerdienst landsbesluiten uitgereikt, houdende de bevorderingen van een aantal personeelsleden. Teresita Croes-Tromp werd tot hoofdklerk gepromoveerd en Alexander Erasmus, Demetrio de Cuba, Joseph Kelkboom, Sixto Geerman, Rosario Geerman, Efrain Tromp en Mario Tromp tot hoofdbrandwacht.*

Eerste verlies na dertien overwinningen

Edberg wijst gravelspecialist Medvedev overtuigend terug

MONTE CARLO — Andrej Medvedev is op dertien achtereenvolgende overwinningen op gravel blijven staan. De laatste winst werd behaald op Krajicek, die de achttienjarige Oekraïner (elfde op de ATP-ranglijst) inmiddels voor zich moet dulden op de wereldranglijst. De snelst stijgende ster aan het tennisfirmament werd donderdag even afgeremd, door Stefan Edberg, de voormalige nummer één uit Zweden.

Edberg, toch niet echt thuis op gemalen baksteen, zorgde dat hij het met drie miljoen gedoteerde evenement in Monte Carlo voor het hoogtepunt van de dag. Hij speelde onberispelijk tennis en won met 6-4 en 6-3. "Ik speelde heel goed", zei Edberg tevreden, "dat is voor mij ook nodig op gravel. Medvedev is een van de allerbesten op deze ondergrond, zeker op dit moment."

De Zweedse favoriet achtte de jonge Oekraïner ook goede kansen toe op Roland Garros. "Andrej kan winnen in Parijs, want hij heeft er de mogelijkheden voor. Het is aan hem hoe graag hij wil, maar hij is jong, eerzuchtig en gretig." Edberg achtte zichzelf ook niet kansloos voor de Franse titel. "Ik weet hoe ik op gravel moet spelen, maar het moet ook lukken. Maar als ik fit ben en goed loot, dan heb ik zeker een kans."

In de halve finale in Monaco treft Edberg de Fransman Pioline, die Jonas Svensson in twee sets uitschakelde. In het andere duel staan titelverdediger Muster en de Spaanse gravelspecialist Bruguera, de winnaar van 1991, tegenover elkaar.

In het dubbelspel was er een Nederlands onderonsje in de kwartfinales. Haarhuis/Eltingh/Koevermans, achtste geplaatst en vroeger een gevreesd duo, schakelde Krajicek/Siemerink uit in twee sets: 6-2 en 6-2. Wellicht een bruikbare aanwijzing voor bondscoach Franker met het oog op de Davis Cup-wedstrijd op gravel tegen Zweden.

Bij het tennistoernooi van Kuala Lumpur, waar de tennissters 180.000 gulden mogen verdelen, is Stephanie Rottier doorgedrongen tot de halve finales. De Nederlandse won in twee sets van de Canadese Helen Kelesi: 6-4 en 6-3. De Amerikaanse Ann Grossman kwam veel gemakkelijker zo ver. Ze hoefde tegen titelverdedigster Yayuk Basuki niet aan te treden. De 22-jarige speelster uit Djakarta trok zich wegens maagproblemen terug. De favoriete Fendick (VS) en Provis (Aus) zijn de andere halve-finalisten.

UITSLAGEN

De volledige uitslagen in Monte Carlo in de kwartfinales: Muster (Oos/8)-Corretja (Spa) 6-2 en 6-2; Edberg (Zwe/1)-Medvedev (Oek/7) 6-4 en 6-3; Pioline (Fra)-Svensson (Zwe) 6-3 en 6-4; Bruguera (Spa/11)-Costa (Spa/14) 7-6 en 6-2. In de kwartfinalesdubbelspel: Haarhuis/Koevermans (Ned/8)-Krajicsek/Siemerink (Ned) 6-2 en 6-2.

In Barcelona werden de kwartfinales bij de vrouwen ook afgewerkt in het ATP-toernooi daar: Hack (Dui/7)-Bonsignori (Ita) 6-0 en 7-5; Sanchez-Vicario (Spa/1) vs Pierce (Fra) 7-5 en 6-1; Coetzer (Z-Af/4)-Magdalena Maleeva (Bul/5) 6-4 en 4-0 opgave en Martinez (Spa/2)-Golarsa (Ita) 6-1 en 6-3.

De uitslagen in de kwartfinales van het toernooi in Seoul: Woodbridge (Aus/5)-Matsuoka (Jap/4) 6-4 en 7-6; Zocke (Dui)-Antonitsch (Oos) 6-4 en 7-6; Van Rensburg (Z-Af)-Schapers (Ned) 7-6 en 7-5 en Adams (VS/8)-Simian (Fra/2) 7-6, 4-6 en 6-1.

Kwartfinales Kuala Lumpur (vrouwen): Rottier (Ned/2)-Kelesi (Can) 6-4 en 6-3; Fendick (VS/1)-Paradis-Mangon (Fra/6) 6-1 en 7-5; Provis (VS)-Tedjakusuma (Indo) 6-3 en 6-1. De twee uitslagen van de afgewerkte wedstrijden in de eerste en tweede ronde van het Challengertoernooi in Nagoya (Japan) bij de mannen: Wibier (Ned)-Pech (Dui) 7-6 en 6-2; Wibier -Yamamoto (Jap) 6-2 en 7-6. In de kwartfinale: Wibier-Flach (VS) 6-3 en 6-0.

WILLEMSTAD — *Het project Curaçao Motorsport Park is opnieuw tot de la gehaald en in een nieuw jasje gestoken. De Stichting Autosport Curaçao (FAC) in samenwerking met Dragracing Association Curaçao gaat dit project, twee jaar eerder al gelanceerd, in fases voltooien. De voorgecalculeerde investeringskosten komen uit op een bedrag tussen de zes en acht miljoen gulden. Op Ronde Klip, ten noorden van het Industriepark Brievengat, komt over een aantal jaren een volwaardig motorsport-circuit te liggen.*

Curaçao Motorsport Park in nieuw jasje gestoken

WILLEMSTAD — De Stichting Autosport Curaçao (FAC) en Dragracing Association Curaçao (DRAC) hebben het project Curaçao Motorsport Park, dat twee jaar eerder werd gelanceerd, in een nieuw jasje gestoken. Het is de bedoeling internationale wedstrijden, onder auspiciën van de Amerikaanse National Hot Rod Association (NHRA), te gaan houden op het eiland. Dit bleek vrijdag op een persconferentie van de FAC en DRAC in het International Trade Center (ITC).

Alhoewel de Korporashon pa Desarojo di Korsou (Korpodeko) en het bureau Integrated Management and Design (IMD) nog een *feasibility study* moeten maken, worden de investeringskosten geschat tussen de zes en acht miljoen gulden.

Op Ronde Klip, ten noorden van het Industriepark Brievengat, komt over een aantal jaren (waarschijnlijk binnen vijf jaar) een zeer volwaardig motorsportcircuit. In het jaar 1988 heeft de Curaçaose overheid het stukje grond te Ronde Klip, lang 1.2 kilometer en breed zeshonderd meter, op erfpacht geschonken aan de opgerichte Fundashon Autosport Curaçao (FAC).

Het bestuur van DRAC ziet dit project als een grote inkomstenbron voor het eiland. Naast werkgelegenheid voor de eigen mensen, krijgt Curaçao tijdens internationale wedstrijden veel publiciteit via NHRA-reportages in het buitenland.

Het is dan ook naast een sport- een toeristisch project, volgens gedeputeerde Mendes de Gouveia (belast met sportzaken en direct verantwoordelijk voor Korpodeko), dat vermoedelijk op de subsidiering van onder andere Korpodeko kan steunen in dit opzicht.

Zoals de plannen nu op tafel liggen, gaat het Curaçao Motorsport park diverse banen en circuits bevatten. Er komt onder andere een *drag strip*, een *go-kart en motor crossbaan*, een baan voor de zogeheten *dirt track racess*, een circuit van 2,6 kilometer lang voor het houden van wedstrijden van sportauto's en Formula Ford races, een *motorsport-museum*, *controle-toren*, diverse tribunes en een grote parkeerplaats.

Van Basten in training

MILAAN — Marco van Basten wordt zondag bij AC Milan op de bank verwacht voor de competitiewedstrijd tegen Udinese. De Europees voetballer van het jaar, die vier maanden op non-actief heeft gestaan na een enkeloperatie, deed vrijdag zonder problemen mee in een oefenwedstrijdje.

De Italiaanse mediavertegenwoordigers leidden daaruit af dat de Nederlandse spits als reserve meegaat naar de degradatiekandidaat. Van Basten zal in dat geval de enige Nederlander zijn bij AC Milan, dat nog vijf punten voorsprong heeft op rivaal Inter.

Gullit en Rijkaard ontbreken tegen Udinese, omdat ze door bondscoach Advocaat zijn opgeëist in verband met de voorbereiding van Oranje op het belangrijke WK-kwalificatieduel tegen Engeland. Van Basten kwam door zijn langdurige afwezigheid niet voor selectie in aanmerking. De schutter hoopt op 26 mei weer op zijn oude niveau te zijn, wanneer Milan in de Europa Cup-finale aantreedt tegen Olympique Marseille.

Van der Graag tekent bij

EINDHOVEN — Mitchell van der Gaag heeft vrijdag in Eindhoven zijn handtekening gezet onder een driejarig contract bij PSV. Voor de centrale verdediger bestond belangstelling van onder meer Feyenoord.

Hij gaf de voorkeur aan de verlenging van zijn verbintenis bij PSV. Van der Gaag maakte dit seizoen zijn debuut in de hoofdmacht van de landskampioen. De seizoenen ervoor was hij uitgeleend aan Sparta. In de wedstrijd van Jong Oranje tegen Jong Australië liep hij een zware knieblessure op, waardoor hij maanden was uitgeschakeld.

Bosman en Van Vossen wel in vorm

Koeman is nog niet fit voor Oranje en moet thuis blijven

ZEIST/BRUSSEL/LONDEN — Ronald Koeman zal komende woensdag niet met het Nederlands elftal tegen Engeland spelen. Het herstel van de geblesseerde libero van FC Barcelona vordert te langzaam. Inmiddels hebben Johnny Bosman en Peter van Vossen bewezen fit te zijn, terwijl in Londen Paul Gascoigne nict zeker van deelname is in het Engelse team.

Vrijdagmorgen besliste bondscoach Dick Advocaat Koeman niet mee naar Wembley te nemen. De selectie van Oranje werd hierdoor teruggebracht tot 16 spelers. Donderdag had Ajacied Sonny Silooy reeds de plaats ingenomen van Berry van Aerle.

Voor Jong Oranje meldde Hans Bond van Volendam zich vrijdag af met een blessure. Zijn plaats wordt ingenomen door Rorije van Go Ahead Eagles. Jong Oranje speelt dinsdag in Portsmouth tegen Jong Engeland.

TRAP

Bosman en Van Vossen, de Nederlandse internationals van Anderlecht, hebben een dag voor hun vertrek naar Zeist samen een wedstrijd gespeeld tegen Standard Luik. Bosman werd een kwartier voor tijd, nadat hij een trap van achteren had gekregen, vervangen door Van Vossen. Anderlecht won het duel tussen de nummers een en twee met 2-0, waardoor het verschil groeide tot dertien punten.

Bosman noemde de trap, die hij kreeg, niet ernstig en verwacht zaterdag geen problemen in het trainingskamp voor het duel tegen Engeland. Een derde Nederlander bij de kampioen, Wim Kooiman, maakte het tweede doelpunt van Anderlecht.

De 1-0 was van Boffin. Standard, dat onder meer via Vos goede kansen kreeg was gehandicapt door het ontbreken van Bodart, Vervoort, Demol, Cruz, Pister, Bettagno, Asselman (allen geblesseerd) en de geschorste Van Rooy. Trainer Haan is niet tevreden over de inzet en betrokkenheid van de Nederlandse middenvelder. Anderlecht-verdediger Albert, geschorst, nam voor de wedstrijd de gouden schoen in ontvangst. Hij werd 'Voetballer van het Jaar' in 1992.

OUDE KWAAL

In Londen heeft Paul Gascoigne last van zijn oude knieblessure. De middenvelder bezocht vrijdag in Londen een specialist voor de training van het Engelse elftal, dat zich ook voorbereidt op de WK-kwalificatiewedstrijd tegen Nederland.

Gascoigne liep twee jaar geleden in de FA-Bekerfinale van Tottenham Hotspur tegen Nottingham Forest een zware blessure aan de knie op. Hij werd geopereerd en stond tien maanden langs de zijlijn. Pas na revalidatie vertrok hij naar Lazio Roma, zijn nieuwe werkgever. Vrijdag meldde hij zich bij de Engelse selectie met knieproblemen.

"De knie ... gezwollen", aldus een woordvoerder van de Engelse voetbalbond. "We spelen op safe en laten hem onderzoeken door een specialist. Dit is uit voorzorg." Gascoigne waarschuwde bondscoach Taylor donderdagavond dat zijn inzetbaarheid in de cruciale wedstrijd tegen Oranje in gevaar kwam. "Bij zijn vertrek uit Italië had hij al last van zijn oude blessure", aldus de zegsman.

Gascoigne trainde vrijdag niet mee met de selectie. "Het feit dat hij niet traint, betekent dat er twijfel bestaat over zijn meespelen woensdagavond", gaf de woordvoerder toe. Zijn absentie zal voor de ploeg van Taylor een zware klap betekenen. Zeker na het uitvallen van de gevaarlijke aanvaller Wright van Arsenal, die woensdag een teen brak in de competitiewedstrijd tegen Nottigham Forest.

Uitslagen honkbal

NEW YORK — De volgende uitslagen werden er vrijdag geregistreerd in de American league: Milwaukee Brewers-Texas Rangers 3-0; Chicago White Sox-Toronto Blue Jays 3-4; Detroit Tigers-Minnesota Twins 12-4; Kansas City Royals-Baltimore Orioles 7-6; California Angels-Boston Red Sox 4-1; Cleveland Indians-Oakland Athletics uitgesteld en Seattle Mariners-New York Yankees 6-3.

In de National league: Chicago Cubs-Cincinnati Reds 7-4; Montreal Expos-San Francisco Giants 7-2; Philadelphia Phillies-Los Angeles Dodgers 2-0; Houston Astros-Pittsburgh Pirates 4-2; New York Mets-San Diego Padres 6-1; Colorado Rockies-Florida Marlins 5-4 en Atlanta Braves-St. Louis Cardinals 3-1.

Na opkomst bij Italiaanse bond

Caniggia wijkt uit naar de Verenigde Staten

ROME — De Argentijnse voetballer Claudio Caniggia, betrapt op het gebruik van cocaïne, heeft vrijdag het vliegtuig naar Miami genomen. De aanvaller van AS Roma werd door de tuchtcommissie van de Italiaanse bond voor dertien maanden geschorst. Hij heeft al schuld bekend, in de verwachting een niet te lange straf te krijgen.

De 26-jarige Caniggia, een van de beste Argentijnen tijdens het WK van 1990 in Italië, weigerde op vliegveld Fiumicino verslaggevers te woord te staan. De 'blonde pijl', vorig jaar voor ongeveer twaalf miljoen gulden gekocht van Atalanta, staat tot 1995 onder contract bij AS Roma.

Roma gaat waarschijnlijk aan de Italiaanse voetbal bond toestemming vragen Caniggia aanzienlijk op zijn salaris te korten voor de periode dat hij geschorst is.

De Argentijnse bondscoach van het Italiaanse elftal, Basile, noemde de straf een zware klap voor zijn club en voor zijn land. De schorsing loopt af op 8 mei 1994, een maand voor het begin van het WK-voetbal in de Verenigde Staten. Caniggia mist de kwalificatieduels van Argentinië.

De voetballer gaf toe cocaïne te hebben gerookt in een moment van zwakte. Dat gebeurde twee dagen voor de wedstrijd tegen Napoli, waarna hij werd betrapt. Caniggia zei dat hij depressief was over de uitschakeling van zijn club door Borussia Dortmund in de kwartfinales van het toernooi om de UEFA-Beker.

AUTOSPORT / IMOLA — Michael Schumacher is vrijdag bij de eerste officiële training voor de grote prijs van San Marino gediskwalificeerd. De Duitse Formule 1-coureur (Benetton) reed op niet toegestane banden.

Bayern München wint 6-0 van Saarbrucken

MUENCHEN — Bayern Muenchen heeft zich drie dagen voor de confrontatie met Werder Bremen uit kunnen leven tegen 1.FC Saarbrucken. De Zuidduitse titelkandidaat won met 6-0. Rivaal Werder kwam vrijdagavond in Keulen tegen 1.FC Köln niet verder dan 0-0 en mocht van geluk spreken. De achterstand op Bayern is voor de topper van maandag daardoor op twee punten gekomen.

De lijstaanvoerder moest het in het Olympisch stadion stellen zonder doelman Aumann en middenvelder Matthaus. De eerste werd vrijdag operatief van een verstandskies afgeholpen. Spelbepaler Matthaus had nog last van een peesontsteking maar nam wel op de reservebank plaats.

Het tweetal werd niet gemist. Met Scholl, die drie maal scoorde, en Wouters, die maandag Oranje dient in plaats van Bayern, als uitblinkers won de veelvoudig Duits kampioen zonder moeite. De eerste kans was weliswaar voor Savitsjev van Saarbrucken. Bij rust was het gewoon 4-0 voor Bayern.

Labbadia, Scholl (2) en Kreutzer maakten de doelpunten. In de tweede helft deed de thuisploeg het kalmer aan, zonder dat de tegenstander onder de druk uit kon komen. Weer Labbadia en Scholl onderstreepten dat.

Werder Bremen kwam met een punt bijzonder goed weg uit Keulen. Köln, in degradatienood, miste een serie goede kansen. Ook de hulp van hogerhand - kardinaal Meisner hief op de tribune de handen regelmatig ten hemel - bleef uit. Bremen kon er hoegenaamd niets tegenover stellen en wekte niet de indruk een echte kampioenspretendent te zijn. In de strijd om Europees voetbal leed Borussia Monchengladbach een gevoelige nederlaag in Wattenscheid: 1-3.

Nederlandse schaakcompetitie

AMSTERDAM — Acht grootmeesters en vier meesters zullen deelnemen aan de nationale titelstrijd schaken die van 5 tot en met 19 juni in het Philips-stadion in Eindhoven gehouden zal worden.

Van de top ontbreekt alleen Jan Timman, die had toegezegd maar daarop moest terugkomen na de aanwijzing door de FIDE van de tweekamp om de wereldtitel tegen Anatoli Karpov.

Jeroen Piket verdedigt in Eindhoven zijn titel. Hij bindt de strijd aan met de grootmeesters Cifuentes, Nijboer, Ree, Sosonko, Van der Sterren, Van Wely en Van der Wiel en de meesters Hoeksema, Martens, Van Mil en Riemersma.

Fortuna Sittard speelt gelijk tegen Roda JC: 1-1

SITTARD — Geheel volgens de verwachting hebben Fortuna Sittard en Roda JC vrijdagavond de punten gedeeld: 1-1. De doelpunten van Broeders en Sneekes vielen in de laatste vijf minuten. Pas in de slotfase was er sprake van een echte wedstrijd.

De eerste helft van het duel was er een van twee doelmannen in niemandsland en twintig spelers op een hoop in en bij de cirkel. Fortuna Sittard-Roda JC leek lange tijd in 0-0 te eindigen.

De Limburgers waren vrijdagavond lange tijd lief voor elkaar. Niet alleen bij de huldiging vooraf van de jubilarissen Hanssen, 500ste wedstrijd voor Roda JC en Hesp, 200ste voor Fortuna. Zonder dat er van afspraken sprake was, werd de degradatiestrijd meestentijds risicoloos gestreden.

Roda JC was het meest gebaat met een puntendeling. De nieuwe trainer Stevens werkte de afgelopen week al aan het nieuwe seizoen door via gedlschieter Hendriks de snelle VVV'er Babangida voor zijn ploeg te winnen. Fortuna zal de laatste vier wedstrijden hard moeten werken om rechtstreekse degradatie te ontlopen.

Dan nog is eredivisiebehoud zeer de vraag. Sittard heeft een chronisch gebrek aan stootkracht. Dit werd vrijdagavond 'eens' te meer aangetoond. De ploeg draafde weliswaar energiek naar voren, vooral in de tweede helft, maar vond zelden een opening. Bij de sporadische momenten was de afronding verbijsterend slecht. Hoog over, ver naast en als er al wat zuiver geschoten werd gebeurde dat te zacht, waardoor de niet geheel fitte Waterreus gemakkelijk overeind kon blijven.

Toen Fortuna eindelijk risico's nam door verdediger Vergoossen voor aanvaller Nysather te wisselen kreeg prompt Roda JC de beste kansen. Broeders faalde eerst nog tegen Hesp. Bij zijn tweede kans scoorde hij. Fortuna werd hierna toch beloond voor de aanvalslust. In een scrimmage kreeg Sneekes de bal voor zijn voeten en kon de spits een van zijn zeldzame treffers laten noteren.

SUBT wint ook op vrijdag

Jong Colombia wijst De Koning terug: 3-0

WILLEMSTAD — Jong Colombia en SUBT wonnen gisteravond hun respectieve wedstrijden in het kader van de eerste divisie voetbalcompetitie. De ploeg uit Boca Sami drukte zijn superioriteit over bariogenoot De Koning uit in een fikse 3-0 overwinning terwijl SUBT, weliswaar minder overtuigend, met een op papier moeilijker tegenstaander — Centro Dominguito — afrekende. De eindstand was hier 1-0. De overwinning van gisteravond is de tweede voor Jong Colombia dat zich daarmee meester maakte van de koppositie en zich passant ook ontpopte als de produktiefste ploeg tot nu toe.

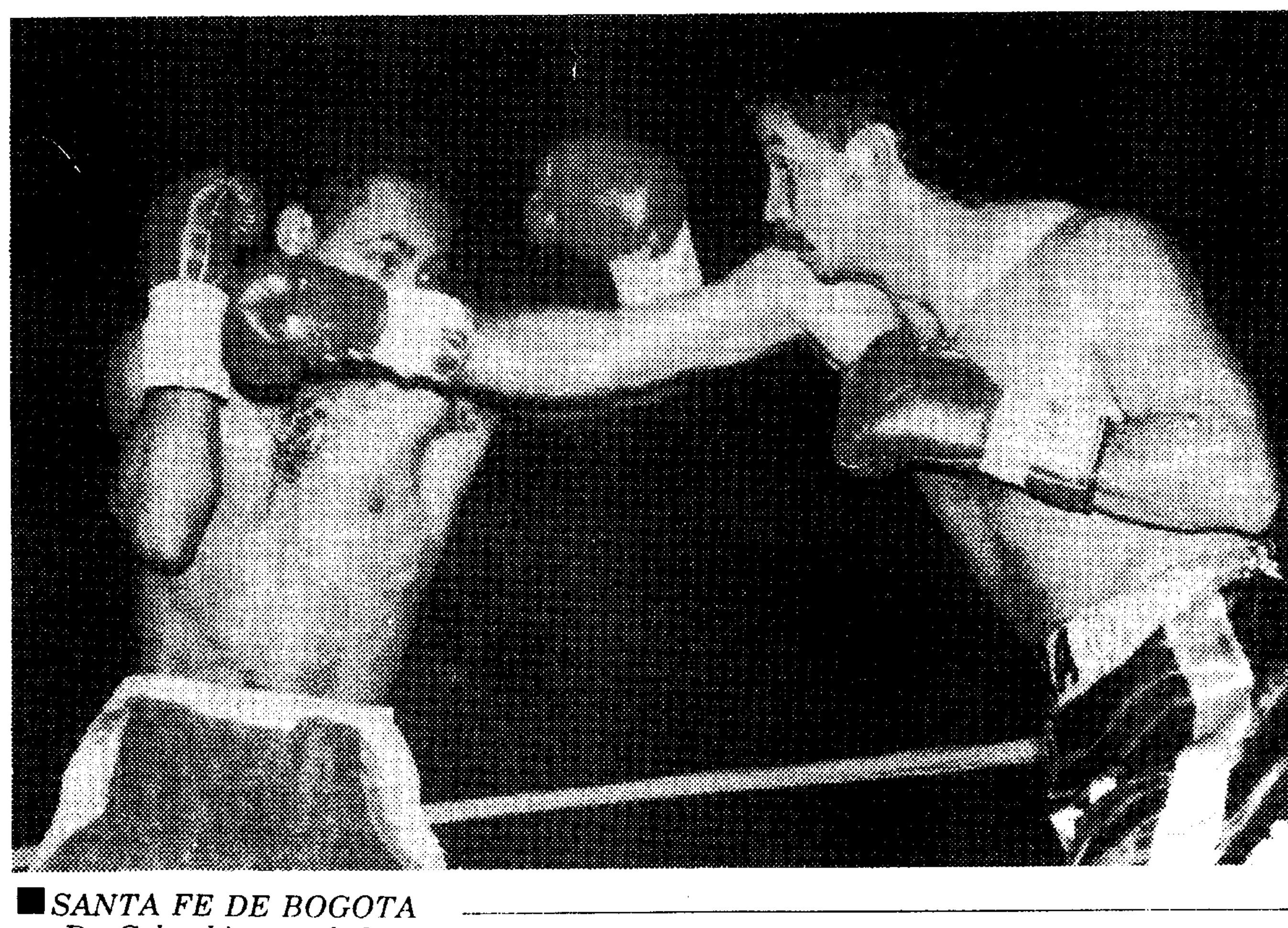
De Koning heeft zich gisteravond tegen de overmacht van de Boca Samiploeg 90 minuten lang moeten beperken tot defensief spel. Helemaal klemgespeeld in zijn defensieve linies, kwam het Jandoret-elftal niet toe aan de opbouw van enige kansrijke aanval. Het enige wapenfeit was een hoekshop dat het in de tweede helft forceerde. Achterin hadden Felisia, Zimmerman en Balentina daarentegen bergen werk te verzetten, hetgeen zij ook, ondanks de 0-3 nederlaag, met redelijk succes deden. De score zou zonder hun onvermoeibare optreden veel groter zijn uitgevallen.

De Jong Colombianen die het meest verantwoordelijk waren voor de aanhoudende druk op de defensie van De Koning waren Wensley Martina en Pipi Constancia in de voorlinie en Wincho Bernadina in de middenlinie. Routinier Bernadina maakte een glansrijke rentree als spelmaker. Onder zijn leiding werden schitterende aanvalsacties opgebouwd waarbij de bal snel en doelgericht werd rondgespeeld om uiteindelijk bij de zich inmiddels vrij gespeelde Constancia, Wensley en Michael Martina te belanden. De score werd in de 29ste minuut geopend door Constancia (zijn tweede treffer van het seizoen) waarna Wensley Martina er in de 40ste minuut 2-0 van maakte en in de 67ste minuut keeper Neville Martina voor de tweede keer passeerde voor de 3-0 (eind) stand.

Centro Dominguito was tegen SUBT gedurende het grootste deel van de wedstrijd in de meerderheid maar dat bleek slechts een optische zaak te zijn. De ploeg die uiteindelijk de beide winstpunten binnen haalde, was SUBT. De verjongde formatie van trainer Shon Ki Jandroep liet het initiatief geheel aan Centro en concentreerde zich op het lanceren van tegenaanvallen. Zelfs hierin legde het zich beperkingen op en koos slechts de beste momenten om de snelle uitbraken geheel ten uitvoer te brengen. Het aantal doelrijpe kansen dat men zich wist te scheppen bleef daardoor beperkt tot vijf.

Eén kans werd er verzilverd en wel in de 81ste minuut op een moment dat het Centro-elftal was moegespeeld. Elvis Janga lanceerde Ingemar Jandroep met een lange dieptepass en deze maakte daar behendig gebruik van door de schijn te wekken alsof hij de bal zou afgeven om vervolgens een rush op het doel in te zetten. De keiharde schuiver die van zijn voet vertrok was ver buiten het bereik van keeper Siegfried Silonero.

Met het winstpunt dat het in zijn eerste competitieoptreden veroverde (1-1 gelijkspel met Victory Boys) heeft SUBT thans 3 punten uit 2 wedstrijden wat goed is voor de tweede plaats achter Jong Colombia. Hierin kan echter reeds morgenmiddag verandering komen wanneer de competitie voortgezet wordt. In het Antoine Maduro stadion komen Centro Hubenil Mahuma en Jong Holland tegen elkaar uit in het SDK Victory Boys tegen Sithoc. De eerste wedstrijd begint om vier uur en de tweede om zes uur.

■ *SANTA FE DE BOGOTA — De Colombiaanse bokser Miguel 'Happy' Lora (rechts op de foto) won vrijdag op punten van zijn tegenstander Cesar Polanco (links). Lora kon Polanco niet knockout slaan gedurende de tien rondes tellende gevecht. Met deze winst heeft de Colombiaan het recht verworven om een titelgevecht van de World Boxing Organization (WBO) aan te gaan tegen Rafael del Valle uit Puerto Rico.*

AUTOSPORT / LONDEN — De grote prijs van Groot-Brittannië in de Formule 1 zal tot het jaar 2001 worden gehouden op het circuit van Silverstone. Dat hebben de organisatoren vrijdag bekendgemaakt. De huidige overeenkomst met Foca-baas Ecclestone liep pas in 1996 af. De vroegtijdige verlenging maakt een einde aan de hoop van Donington Park op het racespektakel. In het verleden wisselde Silverstone de GP af met Brands Hatch. Daaraan kwam in '86 een einde.

* * * * *

HOCKEY / DEN HAAG —Het Nederlandse mannenhockeyteam neemt dit jaar, behalve aan het toernooi om de Champions Trophy (3-11 juli in Kuala Lumpur) deel aan twee vierlandentoernooien.

VVV stevent af op titel eerste divisie

VENLO — In de strijd om de heerschappij van de eerste divisie heeft VVV het elftal van NAC vrijdagavond nagenoeg definitief aan de kant gezet. In het volle Koelstadion won de thuisclub uit Venlo na een aantrekkelijk duel met 4-1. Dit was zeker een welverdiende winst voor VVV. Het elftal won op basis van meer agressiviteit en opportunisme.

Het verschil tussen beide ploegen bleek vooral in de eerste helft. De acties van de Venlonaren waren doelgericht, vaak leunend op de snelheid van Babangida, de trefzekerheid van Laros en topschutter Graef. Met name op het middenveld werd NAC in de eerste 45 minuten overlopen.

De uitslag in de sfeervolle Koel heeft tot gevolg dat NAC opnieuw niet in aanmerking zal komen voor rechtstreekse promotie. Met drie duels te gaan is de achterstand op VVV drie punten. Sinds 1985 hunkert 'de parel van het zuiden' naar de eredivisie. Ondanks acht verschillende trainers is de stap steeds mislukt. In de laatste drie seizoenen bracht ook de inmiddels weer bereikte nacompetitie geen uitkomst.

Spelbos, gekomen in de winterstop, leek aanvankelijk de oplossing te weten. In de beslissende weken heeft de jonge oefenmeester zijn club inmiddels zes punten zien verspelen. In Venlo had NAC de nederlaag voor een groot deel aan zichzelf te wijten. VVV kreeg voor de rust legio kansen, NAC slechts een paar. Voor de thuisclub scoorden in die fase Verberne en Laros.

Na rust zorgde oud VVV'er Lammers voor een korte opleving voor NAC. VVV herstelde echter snel en liep verder uit dankzij invaller van Leenders en de door Roda JC begeerde Babangida: 4-1. Een andere tegenslag voor de Bredase ploeg was dat Remie na 58 minuten met een hersenschudding naar het ziekenhuis moest worden gebracht. Hij ging knockout na de bal na een uittrap van doelman Roox tegen het hoofd te hebben gekregen.

Heerenveen is na de royale zege op ADO Den Haag (3-0) vrijwel zeker van de vierde periodetitel. In theorie komt ook NEC daarvoor nog in aanmerking, maar dan moeten de Nijmegenaren volgende week dik winnen van Zwolle. Tegelijkertijd moet Heerenveen, dat vrijdag weer 10.000 toeschouwers begroette, in Veendam verliezen. Behalve twee punten scheiden na zeven wedstrijden ook nog zes doelpunten de twee titelgegadigden.

WILLEMSTAD — Dinsdagavond 20 april werd de paren competitie bij Asiento voortgezet met de derde wedstrijd. Van de 12 aanwezige paren eindigden de volgende 6 boven 50%.

1. echtpaar Hollman 66.25%, 2. heren Van Hees -Van den Ende 65.42%, 3. dames Van Loon - Deen 60.42%, 4. dames Agarwal -Van Silfhout 59.58%, 5. echtpaar Balvers 58.33% en 6. mevr. Geenen - heer Brown 54.59%.

De vierde wedstrijd wordt gespeeld op dinsdagavond 27 april a.s. om half acht op Rust & Burgh.

GOLF / BARCELONA — Chris van der Velde heeft bij het Open Catalaans Golfkampioenschap de cut niet gehaald. De Nederlandse prof bezette na 36 holes slechts de 119e plaats met 151 slagen, zeven boven het baangemiddelde. De Schot Sam Torrence, die vrijdag een ronde liet noteren van 63, leidt met 134 (-10), een slag minder dan Lane (Eng) en Townsend (VS).

VOLLEYBAL / LEEUWARDEN — Het verzekeringsbedrijf Avero verlengt het contract als hoofdsponsor van volleybalclub Olympus uit Sneek met een jaar. Olympus is veelvoudig kampioen bij de vrouwen. Het seizoen daarop beeindigt de geldschieter de relatie als sub-sponsor. De partijen zijn dan negen jaar aan elkaar verbonden geweest.

Gerecht over Bastia-ramp

BASTIA — In verband met de ramp in het voetbalstadion van Bastia zullen dertien personen zich voor de rechtbank moeten verantwoorden. Door het instorten van een noodtribune kwamen vijftien mensen om het leven.

De ramp gebeurde vorig jaar mei, naast de overledenen waren er velen gewond geraakt. De dertien mensen die voor het gerecht moeten verschijnen, zal dood door schuld ten laste worden gelegd.

Onder de gedaagden zijn Michel Cagnon, algemeen directeur van de Franse voetbalbond, Luc Pilard, verantwoordelijk voor het bekertoernooi en Bastia-voorzitter Filippi. Een datum voor de zitting is nog niet vastgesteld.

■ *NANTES — Het Franse team Nantes heeft in een vriendschappelijke wedstrijd met 2-0 gewonnen van de Braziliaanse club Botafogo. De partij werd in het kader van het vijftigjarig bestaan van het Franse team verspeeld. Op de foto een actiemoment waar Antonio Sobrinho van Botafogo (links) Japhet N'Doram van Nantes voorgaat met de bal.*

Hard bevochten eerste ronde Amstel Schaaktoernooi

WILLEMSTAD — De eerste ronde van het Amstel Schaaktoernooi, resulteerde in een hard bevochten aflevering in de Sterrengroep. De veertien van de zestien schakers, die actief waren op de eerste speelavond in Landhuis Welgelegen ofte wel Landhuis Habaai, gingen allemaal voor het volle punt. Het resultaat is dan ook dat er geen remises werden geregistreerd.

Een record aantal deelnemers hebben zich opgegeven voor deelname aan het toernooi, dat gesponsord wordt door de Antilliaanse Amstel Brouwerij. Maar liefst 104 schakers uit Curaçao, Aruba en Bonaire strijden gedurende drie dagen voor de diverse winnaarsbokalen in de verschillende groepen.

Het toernooi wordt volgens het Zwitserssysteem gespeeld. In elke ronde ontmoeten de winnaars elkaar, terwijl de verliezers terechtkomen in een verliezersronde maar met de mogelijkheid zich hoger op de ranglijst te plaatsen bij een winst of remise.

De wedstrijdleiding van het Amstel Schaaktoernooi heeft vier groepen ingesteld. Er wordt in een Sterrengroep (de sterkste schakers), in een A-groep, Jeugd- en een Dames-groep gespeeld. Van de zestien deelnemers in de Sterrengroep, kwam alleen Leo Renaud niet opdagen. Hij verloor zijn partij tegen Ignacio Moron dan ook per défault in de eerste ronde.

Van de afgewerkte wedstrijden werden de volgende uitslagen geregistreerd: L.A. Smith-Martina 1-0; Naarden-Bet 1-0; S. de Castro-Thomas 0-1; Daou-Wolf 0-1; E. de Castro-Richardson 1-0; Moron-Renaud 1-0 défault; Meriën-Zalm 0-1 en L.V. Smith-Croes (Aruba) 0-1.

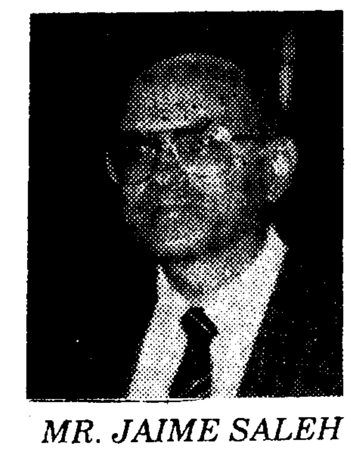
Het toernooi wordt vandaag en morgen voortgezet in Landhuis Habaai. Vanavond om acht uur wordt de vierde ronde verspeeld in de diverse groepen, nadat om 10.00 en 14.00 respectievelijk de tweede en derde ronde werden afgewerkt. De vijfde tevens laatste ronde wordt op zondag (10.00 uur) verspeeld. De prijsuitreiking staat gepland voor 15.00 uur gevolgd om 16.00 uur met een BBQ/Buffet.

Hamvraag: hoeveel geld is er voor jongerenproblematiek?

Gouverneur verlangt snelle politieke besluitvorming voor jeugdwelzijnsplan

WILLEMSTAD — Wat willen we betalen voor extra aandacht voor jongeren? Dat is de hamvraag die de politiek zal moeten beantwoorden. In grote lijnen is al consensus over wie precies die extra aandacht nodig hebben en wat de beste aanpak is. Maar zaak is nu dat er besluiten genomen èn uitgevoerd worden. De politiek moet daar de beslissende stap in nemen. Die eis van snelle politiek besluitvorming heeft de gouverneur van de Nederlandse Antillen Jaime Saleh vanochtend als belangrijkste voorwaarde neergezet. Met zijn aanbeveling opende hij een 'tweedaagse' waarin de jeugdbeleidsplannen van de eilanden en de problemen van Antilliaanse jongeren in Nederland centraal staan.

Saleh: "Ik denkt dat de tijd gekomen is dat we uitgepraat raken. Als we op deze wijze doorgaan is er over tien jaar nog niets veranderd. de jongerenproblematiek op de eilanden was er al. Zij is alleen sterk toegenomen in de laatste tijd. Dat moet ons zorgen baren."

MR. JAIME SALEH

Vier soorten jongeren vragen nu de meeste aandacht:
- *dropouts*,
- tienerouders,
- *first offenders* en
- harde criminelen.

Het zijn Antilliaanse doelgroepen die èn hier èn in Nederland te vinden zijn. De Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ) die het studieweekeinde organiseerde ziet wat in de Antillen gebeurt onlosmakelijk van wat in Nederland wordt gedaan. Het jeugdwelzijnsplan van de Antillen en de opdracht van de zogenoemde Task Force voor Antillianen op de Antillen en in Nederland zijn dan ook samengevoegde onderwerpen van de tweedaagse discussie.

Wat de Task Force in een rapport van november 1992 poneerde over de jongerenproblematiek en de beste 'oplossingsrichtingen' klopt, volgens gouverneur Saleh. In zijn hoedanigheid van beschermheer van de FAJ bezocht hij alle eilanden en sprak met 'werkers in het veld'. Saleh: "De problemen zijn op alle eilanden min of meer gelijk: een gebrekkig functionerend onderwijssysteem (weinig toegevoegde waarden en te veel *dropouts*), geen structurele aanpak van jeugdproblematiek (werkterreinen van organisaties overlappen elkaar en het subsidiebeleid is niet gecoördineerd), en te weinig mankracht. Verder zijn er de jeugdcriminaliteit, de drugsproblematiek, de tienerzwangerschappen, het aidsprobleem en onvoldoende toekomstperspectieven voor de jeugd."

De vicieuze cirkel doet opgeld als bij uitzichtloosheid weer de criminaliteit en de drugs opgezocht worden. En dan komt ook de 'vlucht' naar Nederland mee. Saleh hierover: "Mijn mening is dat de problemen in eigen huis opgelost moeten worden. Niet alleen die van jongeren, maar ook van behoorlijk bestuur en van de criminaliteit."

Het kan nog even duren voor het jeugdbeleidsplan zwart op wit staat en definitief wordt. De analyse van de vier doelgroepen is een gepasseerd station. Ook de oplossingen zijn in grote lijnen bekend, zegt Walter Palm van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hij is aanvoerder van de driekoppige Nederlandse afvaardiging in de Task Force jongerenproblematiek. Hij is hier samen met Jan van Dorp van het ministerie van Justitie en Peter Meijer van het ministerie van Welzijn Volksgezondheid en Cultuur. Zij sommen de mogelijk oplossingen op: "Dropouts moeten voor de keus worden gesteld: naar de arbeidsmarkt of terug naar school. Maar die aanpak werkt alleen bij het naleven van de leerplichtwet. Voor hen die naar Nederland gaan moet de migratie beter voorbereid worden. In Nederland is er al sinds drie jaar in zestig steden voor allochtone tienermoeders en hun kinderen een 'opstapproject' dat er voor zorgt dat kinderen tot ongeveer zeven jaar samen met hun verzorgers spelenderwijs - in de stijl van Sesamstraat-methodieken - bijgespijkerd worden zodat zij in een gelijke startpositie als Nederlandse kinderen aan de basisschool kunnen beginnen.

Voor de derde groep - *fist offenders* - is er het lik-op-stuk-beleid. Bij jongeren uit ethnische minderheidsgroepen zowel als bij Nederlandse jeugd werkt het vrij milde Nederlandse strafsysteem namelijk niet. Een standje van de politie of een sepot van de officier van justitie, daar lachen jongeren om. Dat noopt tot directer optreden bij lichte vergrijpen. In de vorm van alternatieve straffen of de keuze: zitten of een opleiding gaan volgen. Daarbij is het van belang dat straffen snel worden uitgevoerd. Dat geldt ook voor de vierde groep van jeugdige criminelen. Voor hen moet onmiddellijke plaatsing in een strafinrichting mogelijk zijn. Een cellentekort en wachttijden voor het kunnen uitzitten van de straf zijn daarbij niet wenselijk. Voor zware criminelen moeten er ook sociale vaardigheidstrainingen komen, zij moeten werkervaring kunnen opdoen en er moet nazorg voor hun zijn bij terugkeer in de samenleving."

De drie merken op dat er al activiteiten waren gericht op de probleemgroepen. Alleen had men eigenlijk andere ethnische minderheden voor ogen. Antillianen werden tot voor kort stilzwijgend als Nederlanders - en dus geen doelgroep - beschouwd. Met de stroom Antillianen die vanaf 1985 naar Nederland verhuisde is duidelijk geworden dat er voor hen een specifieke benadering nodig is.

De taskforce zelf werd in het leven geroepen enkele maanden nadat Antilliaanse jongeren in de grote steden en hun problemen de Nederlandse media bezighielden.

Johansson (UEFA) trekt plan in

BERN — Lennart Johansson heeft zijn revolutionaire plan voor een Super Europa Cup ingetrokken. Het plan van de voorzitter van de Europese Voetbalunie (UEFA) behelsde een samenstelling van de Europese beker voor l andskampioenen en het UEFA-bekertoernooi. Voorgesteld werd er 128 ploegen in te laten spelen.

Woensdagavond maakte Johansson in Bern bekend dat de UEFA er donderdag niet meer over zal vergaderen. "Het is een doodgeboren kind", zei woensdag Antion Mattarese, de voorzitter van de Italiaanse voetbalbond, "al snel werd duidelijk dat de nationale competitie er door in het gedrang kwam."

De meeste oppositie kwam uit Italië, maar ook uit Duitsland, Frankrijk en Nederland kwamen protesterende geluiden bij de UEFA binnen. Van de grote voetballanden stelde Spanje zich neutraal op.

Johansson legde zich neer bij de protesten, al had hij er moeite mee: "Dit plan behelsde de toekomst van het Europese voetbal. Het gaat daarbij niet om een paar landen, maar om vijftig."

BONAIRE AGENDA

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900; fax: 7446
BEJAARDENTEHUIS: 8350

****

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur.

****

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

****

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

****

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

Liever heimwee dan Holland

Hollands viertal

= door René van Nie =

HET HOLLANDSE viertal bestond zo te zien uit Vader, Moeder, dochter èn schoonzoon. Ze waren met van de Valk naar Curaçao gegaan "omdat het zo lekker in de prijs lag" en hadden een dagje Aruba gepakt "want dat was toch maar een kwartiertje vliegen!"

Deze informatie was voor de Arubaanse serveerster bestemd geweest maar ik pikte het mee omdat ik ietsje verder zat op het terras van een café restaurant dat de weinig uitnodigende naam Villa Germania voert. Ik stelde me bij die naam altijd een zeer dikke eigenaar voor die bier dronk uit vijfliter glazen en gekleed in 'Lederhose', nostalgische 'heimat' deuntjes speelde op een harmonika.

Bij nader inzien bleek de eigenaar een zeer aantrekkelijk, slank en diepblauw ogend meisje te zijn dat een beeldschoon ontbijt wist te serveren en uitstekende cappuccino schonk zodat ik het terras bijschreef op de lijst van plekjes waar het ondanks de naam, goed toeven was.

Dat vond het Hollandse viertal ook al was hun bestelling aan de rustige kant van drie cola en een glas water. En nadat ze de consumpties kregen voorgezet en hun zegje over van de Valk en de Arubareis tegen de geduldige serveerster hadden gedaan vervielen ze in een diep zwijgen. Een ongemakkelijk soort stilte waar geen rust van uitging. Maar wèl veel spanning.

'En als ik thuiskom dan zet ik meteen nieuwe kleppen op en dan is het scheuren geblazen'. De schoonzoon probeerde een soort van conversatie maar werd door Vader doodgezucht terwijl de Moeder nog net een flauw glimlachje wist op te brengen. Alleen de dochter antwoordde en zei. 'Als je maar voorzichtig bent hoor'. Ze had hem lief, dat was duidelijk en omdat de ouders van hun dochter hielden duldden ze hem, al kon je van hun gezicht lezen dat het moeilijk viel, zeer zwaar zelfs, tot ondragelijk aan toe. Vooral bij de Vader.

'Ach, ik kan goed rijden, dat weet je en dat weet U ook schoonvader", ging hij door in zijn ijver terrein te winnen en herhaalde, 'Ja toch?' Maar schoonpa gaf geen draad, pakte zijn videocamera en filmde vanaf zijn stoel de omgeving waarbij hij angstvallig met zijn lens uit de buurt van de schoonzoon bleef.

'Ja dat weet Pappie wel', vulde de dochter in. 'En Mammie ook', stelde ze snel, bang dat hij ook Moeder zou betrekken. Het meisje was nerveus en zag er ondanks de tropenzon bleekjes uit. Ze leek me hard aan vakantie toe. En zeker niet met de rest van de familie. Want dit was slopend voor haar, terwijl haar dolende Prins maar door ging met verkeerde teksten over Villa Germaanse tafel te laten rollen.

* * *

'Toch had ik me de tropen anders voorgesteld, niet dat ik het ehhh niet leuk vind of zo, dat niet, maar ja, ik had gedacht meer tropisch zal ik maar zeggen. Meer zoals die Bountiereclame op t.v. Dat bedoel ik meer'. Hij keek nu naar zijn vrouw en vroeg', dat vind jij toch ook?!'.

Het meisje kreeg het benauwd, slikte en probeerde zich er doorheen te slaan met, 'Ja en nee, dat kan je van twee kanten bekijken'. 'Nou ik geloof dat ik wel een beetje begrijp wat Harry bedoelt', wist Moeder op te brengen. 'Meer puur natuur'.

Haar man hield op met filmen en keek haar aan met een blik vol afschuw. Moeder speelde dat ze het niet zag en baande zich een uitweg met de mededeling, 'nou dan ik ga even naar het toilet hoor'. 'Ah' riep schoonzoon, 'ik moet ook, dan ga ik gelijk met u mee, kunnen we eens met eigen ogen zien hoe een Arubaans toilet er van binnen uitziet'.

Hij deed een poging om aanstekelijk te lachen wat in de goede bedoeling bleef steken en verergerde met, 'nou ja schoonmamma bij de dames en ik bij de heren natuurlijk', waarbij hij zijn schoonvader even als 'ouwe jongens onder elkaar' op de schouder sloeg. Ik zag de arme man ineenkrimpen maar hij hield zich kranig en zei verder niets.

Vader en dochter bleven alleen achter en het meisje rechtte haar rug en keek haar Vader doordringend aan. 'Pa doe niet zo stomvervelend tegen Harry, je doet net of hij een besmettelijke ziekte heeft of zo'. De Vader zuchtte en riep wanhopig, 'maar het is ook zo'n ei. Gek maakt ie me met zijn keutelpraat. Lekker scheuren, Bountiereclame, Arubaans toilet. Hemel, ik weet dat een mens zijn schoonzoon niet zelf kan uitzoeken en ik heb je ook nooit een strobreed in de weg gelegd..'

'Nou nou', onderbrak zijn dochter vinnig. 'Niet ècht, bedoel ik', gaf Vader toe. 'Een beetje verzet ja, dat is logisch, en dat is ook mijn plicht als vader. Maar uiteindelijk is het jouw keuze en jouw man en jij moet met hem leven. Ik niet gelukkig en je Moeder ook niet, maar jij wel'.

'Nou dan', siste het meisje kwaad, 'wat zeur je dan, láát ons!'. 'Behalve dat wij nu óók al twee weken met hem opgescheept zitten'. De man begon van de zenuwen op zijn hoofd te krabben en kreunde', leuke vakantie, kom je helemaal voor naar de tropen, jeetje als ik dát had geweten'. De dochter probeerde zich te beheersen en omdat ze haar Vader blijkbaar door en door kende gooide ze het over een andere boeg. Uiteindelijk moest ze snel zijn want ze had niet meer ruimte om hem op de knieën te krijgen dan de tijdsduur van een gemiddelde stoelgang.

* * *

Ze keek hem nu intriest aan en haar ogen vulde zich met tranen, 'Is dat dan zó erg Pappie, twee weekjes. Heb je dat niet voor me over?'. En ik zag het voor mijn ogen gebeuren; Vader ging voor de bijl. 'Ehh, ja, nee, ik bedoel ja natuurlijk... hier', hij gaf haar zijn zakdoek waarmee hij bezig was de lens van de camera schoon te maken.

'Je doet me héél véél verdriet, weet je dat?!', snotterde ze verder. 'En als je van me hield dan zou je het best wel kunnen opbrengen om aardig te zijn tegen Harry voor die paar dagen'. Ze begon weer te huilen. Nu met lange uithalen en Vader gaf haar van de weeromstuit onhandig een aai over de bol terwijl hij suste, 'meisje meisje, rustig nou maar, het komt goed, ik bedoel het niet vervelend, hij is alleen, nou ja, hoe zal ik het zeggen, hij is anders'.

Deze woorden waren voor dochterlief een reden om er nog een schepje bovenop te doen, 'Harry houdt van me en Harry is goed voor me, hij is lief en attent en heeft', —ik voelde de 'punchline' aankomen — 'nog nooit een kwaad woord over Mamma of over jou gezegd. Nog nooit!'.

Waarmee het pleit beslecht was en Vader zat opgescheept met een schuldgevoel dat niet te dragen was

onder de hete Arubaanse tropenzon. 'O.K., O.K. schatje, ik beloof je, ik zal gewoon doen, hem als een gewoon mens behandelen', riep de arme man gebroken.

Het meisje droogde snel haar tranen en knikte dankbaar. Net op tijd voor de komst van Mamma die de situatie overzag en praktisch stelde, 'jullie hebben niet stil gezeten zie ik', waarna ze de dochter op de man af vroeg, 'heeft het wat uitgehaald?'.

'Ach', hield dochter zich op de vlakte. 'Vraag maar aan pappie'. Maar dat kwam er niet van omdat Harry zich weer aandiende. 'Nou, daar zijn we hoor, het was een hele expeditie zeg, zo van de pot gerukt, waarom zijn de bananen krom'. Er viel nu even een stilte. Toen begon de Vader te lachen. Het klonk zo onnatuurlijk als een knapperend open haardvuur dat brandt op gasvlammen. Maar toch gaf hij blijk van zijn goede wil.

'Die Harry', schaterde hij. 'Hoe kom je erop? Fantastisch jongen'. Harry stond aan de grond genageld en begreep niets van die plotselinge ommekeer. Hij was gewend geen antwoord te krijgen, hij was gewend om te worden genegeerd en hij was gewend om als paria door zijn schoonvader te worden behandeld. Inplaats daarvan werd hij nu luid toegejuicht. Harry keek even naar zijn vrouw en maakte een verontschuldigend gebaar, draaide toen terug naar zijn schoonvader en vroeg kleintjes, 'sorry hoor, heb ik misschien iets verkeerds gezegd?'.

PIKA

DE VERBETERING VAN de weg naar de particuliere boerderij Warahama van gedeputeerde Ramoncito Booi heeft politiek veel commotie gebracht. Booi kreeg als gedeputeerde zelfs een motie van wantrouwen omdat hij de schijn wekte particuliere en overheidsbelangen niet voldoende te scheiden.

Maandag zal de DOW de Kaya Carmen asfalteren. Dat is een weg in de mondi. Er staat daar geen enkel huis. Die weg leidt echter wel naar het constructiebedrijf Stephanie. Eigenaar daarvan is gedeputeerde Ramoncito Booi. In de woonwijk Hato zijn nog vele straten niet geasfalteerd. De bewoners eten daar dagelijks een portie stof.

Duidelijk is dat gedeputeerde Booi van twee dingen houdt. Reizen en goede wegen naar zijn bedrijven.

Telbo herkenbaar

KRALENDIJK — TELBO n.v. wil een duidelijk herkenbaar profiel binnen de Bonaireaanse gemeenschap. Evenals het wagenpark van de posterijen en de overheid, hebben de dienstauto's van het telecommunicatiebedrijf nu ook het logo op de deur. Donderdag werden alle wagens van het logo voorzien door het autobedrijf van John Akkermans.

Bedrijfswasserij vraagt investering 1,6 miljoen

KRALENDIJK — Afgelopen week werd de eerste steen gelegd voor de Caribbean Laundry Services. In nauwelijks een half jaar tijd denkt Marcelo Werleman zijn moderne bedrijfswasserij te kunnen openen. Werleman en zijn compagnon Ernst Wolters investeren rond 1,6 miljoen gulden in hun Wasserij Bonaire n.v.

Uit gesprek met Marcelo Werleman wordt duidelijk, dat deze wasserij niet bestemd is voor de gemiddelde huismoeder. Daarvoor kan men terecht bij de Magero Laundromat, een eerder initiatief van Werleman. De Caribbean Laundry Services (C.L.S.) is gericht op bedrijven, zoals restaurants en hotels, waar grote hoeveelheden linnen regelmatig gewassen moeten worden.

Nadat Werleman in contact was gekomen met de Europese Nederlander Ernst Wolters, werd besloten de Wasserij Bonaire n.v. op te richten. Wolters heeft in deze branche voldoende 'know how' omdat hij in Nederland met zijn medrijf Womitex het op twee na grootste bedrijf is, dat voor de schone tafelkleedjes in restaurants en beddelakens in de hotels zorgt. Ook op Curaçao is hij betrokken bij Wasserij Korsou n.v.

Volgens Wolters is er op Bonaire een duidelijke behoefte aan een industriële wasserij en aangezien Werleman ook al zijn sporen had verdiend in de gewone huiswas, klikte het spoedig tussen de twee. Ons streven is 20 duizend wasgoed per jaar. Het water dat wij gebruiken wordt gerecycled. Daarmee snijdt het mes aan twee kanten. Wij betalen minder aan water, terwijl de 'recycling' ook energiebesparing betekent", zegt Ernst Wolters.

Het tweetal wil midden september operationeel zijn. Draait het bedrijf eenmaal, dan kunnen 15 mensen werk vinden in deze professionele wasserij die naast de Magero Laundromat aan de Kaya Betico Croes gevestigd wordt.

Voetreflex-massage geeft vaak 'verrassend resultaat'

KRALENDIJK — Vandaag zaterdag wordt in het buurtcentrum Antriol een lezing gegeven over voetreflexmassage door mevrouw Keetje de Jong. Tijdens haar opleiding als psychiatrische therapeute ontdekte zij, dat massage mensen soms eerder van hun klachten afhielp dan praten. Zij heeft zich toen bekwaamd in voetreflexmassage, accupressuur en meridiaanmassage.

In Nederland is de voetreflexmassage al geruime tijd ingeburgerd, maar op Bonaire is het iets nieuws. Daarom wil Keetje de Jong op Bonaire een cursus organiseren. Zij zegt, dat bij voetreflexmassage, de reflexen op de voet worden gemasseerd. Reflexen zijn plekjes op de voet, die verbonden zijn met elk deel van het lichaam.

Zo is er een reflex van de nieren, de lever, de ogen en de armen. Heeft men pijn, dat betekent dit dat er een storing is in de energietoevoer. Door het masseren van de voet wordt die energie dan weer hersteld en kan het orgaan weer beter zijn werk doen. Zij geeft als voorbeeld een opgelopen verkoudheid. Met reflexen kan de weerstand verhoogd worden. Hoe groter de weerstand, hoe minder kans op infecties. Op de cursus wordt geleerd welke reflexen behandeld kunnen worden. De Jong zegt, dat de resultaten vaak zo goed zijn, dat de mensen het niet kunnen geloven.

Wie belangstelling heeft wordt in het buurtcentrum Antriol verwacht. Zaterdag 24 april om 19.00 uur.

Dag van de aarde

KRALENDIJK — Op zondag 25 april wordt de Dag van de Aarde gevierd door de Amigu di Tera en de Vereniging Tene Bonaire Limpi. De leden van de beide verenigingen met hun familie en vrienden worden uitgenodigd die dag gezamenlijk te vieren en van ideeën en gedachten over de natuur te wisselen. Er is een mogelijkheid om te barbequen, maar eten en drinken moeten wel zelf meegebracht worden.

Ellis: 'Paboso maakt hardwerkende mensen kapot'

KRALENDIJK — Voor zijn doen ongewoon scherp heeft minister Rudi Ellis donderdagmiddag gereageerd op de voortdurende suggesties van de oppositiepartij Paboso af te treden. De Paboso vindt dat het ministerschap van Ellis en de bouw van zijn enkele miljoenen kostend winkelcentrum niet samengaan. "Opzet is om mensen kapot te maken die wel in eer en deugd hun dagelijkse werk doen. Mensen die niet zoals de Pabosoleiders vervuld zijn van haat, afgunst en wraak". Dat zijn de woorden van minister Rudi Ellis als partijvoorzitter van de UPB.

Ook de correspondent van een Papiamentstalig middagblad ontkomt niet aan de striemende woorden van Ellis". Willem en Gijsbertha storten zichzelf in het ongeluk door een mislukte figuur als Sealy enige macht te geven. Een correspondent met een afschrikwekkend verleden die zijn krant gebruikt voor duistere praktijken en op die manier zijn verbittering, zijn frustratie en zijn incapaciteit tracht te verdoezelen met zijn vulgair gedrag en zijn zaakjes die het daglicht niet kunnen verdragen", zegt de voorzitter van de UPB Rudi Ellis.

Hij vindt ook de brief van de Paboso aan gezaghebber Frits Goedgedrag erg dom. Daarin klaagde de Paboso dat zij geen inzage kregen in de grondruil van een stuk domeingrond en een terrein van Ellis. "Met die belachelijke brief hebben ze zich schromelijk vergist. Het Bestuurscollege heeft hun in een scherpgestelde brief een lesje geleerd. Nu de Paboso heeft begrepen dat ze een bok geschoten hebben, weten ze niet meer waar ze kijken moeten", zegt Ellis in zijn verklaring.

Minister Ellis ontkent dat er een fout gemaakt is met de terreinruil aan de Kaya L.D. Gerharts (waar Ellis zijn inmiddels verkocht winkelcentrum bouwde). Volgens Ellis heeft het Bestuurscollege op voorstel van een adviseur om de terreinruil gevraagd. Motief daarbij was de aanleg van een parkeerterrein gevraagd. Ellis zegt dat dit een project was, dat al in 1987 werd gestart. De minister vindt dat de Paboso excuses dient aan te bieden voor deze laag bij de grondse aantijgingen, aangezien er niets onregelmatigs is gebeurd.

Tennis voor jeugd Rincon

KRALENDIJK — SEF, Indebon en Gonzales Tennisschool gaan tennislessen geven aan de jeugd van Rincon. De eerste keer was op 16 april en de totale cursus zal voorlopig zes weken gaan duren. De lessen worden gegeven op de banen van Flamingo Beach hotel. Er zijn tien tennissers uitgenodigd.

Arbeidszaken weer open

KRALENDIJK — De huisvestingsproblemen bij het departement Arbeidszaken zijn enigszins opgelost. Dat betekent dat het personeel met ingang van 26 april weer op haar post is. Niet meer op de Kaya Korona, waar de dienst gevestigd was, maar in de vroegere garage van Mayer aan de Kaya Gobernador Debrot 44.

Asfaltering Kaya Carmen

KRALENDIJK — De dienst DOW maakt bekend, dat op 26 april begonnen zal worden met de asfaltering van de Kaya Carmen. Dat is de weg tussen de Bonaire Eastern Store en Marco Home Center. Er zullen door de DOW verkeerstekens geplaatst worden.

Architectenbureau komt met nieuw laboratorium

KRALENDIJK — Het architectenbureau J & S Architekten N.V. heeft zich op Bonaire gevestigd. Het Nederlandse bedrijf uit Boxtel (Noord-Brabant), begon in 1991 op de Antillen met het ontwerpen van overheidsgebouwen. Voor Bonaire werd het nieuwe landslaboratorium ontworpen. Ir Frans Schweigmann gaf donderdag aan vertegenwoordigers van de overheid en het bedrijfsleven een overzicht van zijn plannen.

J & S Architekten N.V. (J en S staan voor Frans Schweigmann en Rene Jacobs) begonnen hun bureau in 1970. Dat is inmiddels uitgebroeid tot een middelgroot architectenbureau, dat zich vooral richtte op woningbouw en utiliteitsbedrijven en kantoren. Schweigmann (achterneef van Guus Schweigmann die op Bonaire strandde met de 'Sterke Yerke';red) zegt te werken met een credo van 5 punten. "Daarom mag elke opdrachtgever van ons verwachten dat wij een functioneel plan op tafel leggen, een goede vormgeving voor ogen hebben waarbij kwaliteit en materiaal bewust gekozen zijn en niet duurder uitkomt dan afgesproken is. Onze plannen komen bovendien op tijd klaar". Dat zegt Schweigmann, mede namens zijn niet aanwezige collega.

Plannen waren er voor J & S genoeg. Maar eerst op 13 april van dit jaar is het door het bedrijf ontworpen belastingkantoor te Groot Kwartier (Curaçao) in uitvoering gekomen. De vestiging op Bonaire in de Kaya Grandi zal volgens Schweigmann een vacuum vullen bij de bouwactiviteiten waarbij buitenlandse architectenbureau's zijn betrokken. Schweigmann zegt aan te willen sluiten bij de huidige ontwikkeling van Bonaire, die gebaseerd is op het Struktuurplan Bonaire en de Commissie Planologie.

De kennismaking met Ir Schweigmann vond plaats op de patio van Lisboa en aanwezig waren onder andere gezaghebber mr Frits Goedgedrag, de Statenleden Goeloe en De Jongh, gedeputeerde Arthur Domacassé, MCB-directeur Evert Piar en aannemer Hans van Ham van Bejolha n.v..

Oppositieleider vermoord in Sri Lanka

COLOMBO - Een vooraanstaande oppositieleider op Sri Lanka is vrijdag vermoord op een verkiezingsbijeenkomst even buiten de hoofdstad Colombo. Dat heeft de politie bekendgemaakt.
De oppositieleider, Lalith Athulathmudali van het Democratisch verenigd nationaal front, was tussen 1979 en 1991 verscheidene malen minister, onder meer voor Nationale veiligheid en Handel. Een onbekende vuurde zes schoten af op Athulathmudali, waarna hij wist te ontkomen. Een van de kogels trof de oppositieleider in het hart. Athulathmudali's Nationaal front vormt een belangrijke bedreiging voor de regerende Verenigde nationale partij (UNP).

De onderstaande leden van de Bankiersvereniging Curaçao maken hierbij bekend dat zij met ingang van

1 mei 1993

DE SPAARRENTE OP SPAARBANKBOEKJES EN SPAARREKENINGEN MET 1/2% ZULLEN VERLAGEN.

Willemstad, April 1993.

ABN-AMRO BANK N.V.
BANCO DI CARIBE N.V.
CITCO BANK ANTILLES N.V.
MADURO & CURIEL'S BANK N.V.

LAS PALMAS

Hotel/Casino and Vacation Village

SUNSET BEACH di Las Palmas Hotel ta presentá su grandioso

"DIA PA FAMIA"

kual ta tuma lugá riba fecha 25/4/'93 kuminsando for di 12:00'or p.m. - te ku 6:00'or p.m.

Wela, Tawela, Mama, Tata, Yu, Ñetu, Bisañetu; tur ta bonbiní serka nos riba e dia aki. Bin gosa i pasa bon!

E atrakshon lo ta lo siguiente:

Ayshel Tenholt / Pintamentu di kara
Pipo The Clown / Pa entretené mucha i hende grandi ku hopi sorpresa i kòntèst
Beer contest
Crab race betting
Touwtjes trekken
Dance contest
Steelband + D.J.

Animashon musikal i preisnan di bebida i kuminda na alkanse di un i tur.

Bin pasa bo diadomingo huntu ku nos! **ENTRADA GRATIS.**

BEKENDMAKING

KODELA maakt hierbij bekend dat i.v.m. werkzaamheden ter optimalisering van haar waterdistributienet en zodanig een betere service te kunnen verlenen, op **DINSDAG 27 APRIL 1993 tussen 10.00 en 14.00 UUR,**

PERSEUSWEG - LYRAWEG - URANUSSTRAAT - PLUTOSTRAAT - CERESSTRAAT en EEN GEDEELTE VAN KAYA PANACEA

GEEN WATER ZULLEN HEBBEN

KODELA zal alles in het werk stellen om het ongerief tot een minimum te beperken en biedt bij voorbaat haar verontschuldiging aan.

KODELA

AMIGOE FAXNUMMERS:

Redactie: 674744

Advertentie: 674524

FOR SALE

We give up our exclusive showroom in the I.T.C. and therefore sell the following items.

- **8 apparel racks**
- **2 conference table's (glass top)**
- **7 executive office chairs black (genuine leather)**
- **3 TV's "Sony"**
- **1 VCR "JVC"**
- **1 Rack for 3 TV's and 1 VCR**

Nearly new Good prices.

Workout N.V.
Hugo Boss Division
Tel: 617945, 618330, 618331

OPENBARE VERKOPING

Op donderdag 27 mei 1993, des morgens om 10.00 uur, zal ten overstaan van mr J.W.M. Thesseling, notaris ter standplaats Curaçao, of diens waarnemer, te zijnen kantore, gelegen aan de Julianaplein 5, in het openbaar worden verkocht krachtens Rechterlijk Bevel:

De navolgende onroerende goederen, gelegen in het Derde District van Curaçao:

1. een perceel grond, groot tweeëndertig hectaren en dertig aren (32 ha, 30 are), nader omschreven in meetbrief nummer 47 van vierentwintig januari negentienhonderd vierenzestig;
2. een perceel grond, groot vijftien hectaren en drie centiare (15 ha, 3 ca), nader omschreven in meetbrief nummer 48 van vierentwintig januari negentienhonderd vierenzestig;
3. het één/tweede (af1/2) onverdeeld aandeel in een perceel grond, groot achtennegentig aren (98 are), nader omschreven in meetbrief nummer 49 van vierentwintig januari negentienhonderd vierenzestig; en
4. een perceel grond, groot driehonderdveertien hectaren en negentig centiaren (314 ha, 90 ca), - verminderd met een perceel grond als omschreven in meetbrief nummer 125 van negentienhonderd vierenzestig, groot drie hectaren, zesenzeventig ares en veertig centiaren (3 ha, 76 are, 40 ca) - , welk perceel voorts vermi-derd dient te worden met de navolgende daarvan vervreemde percelen grond:
   - een perceel grond, groot twee hectaren en vierenvijftig aren (2 ha, 54 are), omschreven in meetbrief n: ...er 413 van negentienhonderd vierenzestig; en
   - een perceel grond, groot twee hectaren (2 ha), omschreven in meetbrief nummer 423 van negentienhonderd negenenzestig.

De veilingcondities zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg van de Nederlandse Antillen, Zittingsplaats Curaçao en zullen vanaf acht dagen vóór de veiling eveneens ter inzage liggen ten kantore van voornoemde notaris.

Deze condities houden ondermeer in de bepaling, dat van iedere bieder gevorderd kan worden dat hij, ter nakoming van zijn bod en verdere verplichtingen, een bankgarantie of andere zekerheid stelt.

Voorts liggen ter inzage ten voornoemde kantore de titel van aankomst, alsmede overige informatie m.b.t. het gebruik van de gronden, zoals erfdienstbaarheden en door de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting Curaçao opgestelde regelingen.

De executant behoudt zich het recht voor de veiling uit te stellen en op te houden zonder de verplichting daarvoor de reden(en) te noemen.

SMEETS THESSELING & VAN BOKHORST

tot 17 mei 1993	vanaf 17 mei 1993
Schottegatweg-Boulevard 18,	Julianaplein 5
Curaçao	Curacao
Tel.: 378222 / 374222	Tel.: 658055
Fax.: 374741 / 374268	Fax.: 655730 / 655730

ABN·AMRO Bank

ABN AMRO Bank N.V. is één van de grootste internationale banken en vastbesloten om wereldwijd als bank een belangrijke rol te blijven spelen.

Voor onze vestiging op Curaçao zoeken wij op korte termijn kandidaten voor de functie van:

KAS-MEDEWERKER (m/v)

Wat verwachten wij van kandidaten?

- HAVO-diploma (handelspakket) of MAVO-diploma met gedegen en relevante ervaring;
- goede contactuele eigenschappen en omgangsvormen;
- goede beheersing van Papiamentu, Nederlands, Engels en Spaans;
- dynamische persoonlijkheid;
- gemotiveerd om ooptimale service te verlenen.

Wat bieden wij serieuze kandidaten?

- een gevarieerde en dynamische werkomgeving met goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden;
- een gedegen opleiding bestaande uit "on the job training" en bankgerichte cursussen;
- carrière-mogelijkheden.

Schriftelijke sollicitaties vergezeld van een curriculum vitae gelieve uiterlijk vrijdag 7 mei a.s. te richten aan:

Hoofd Personeelszaken
ABN AMRO Bank
Tauber Building
Wolkstraat
Curaçao

MERCK SHARP & DOHME

a leading Global Pharmaceutical Company is looking into expanding and therefore has an exceptional opportunity for a:

PROFESSIONAL MEDICAL REPRESENTATIVE

We are looking for individuals who will be responsible for the promotion and performance of pharmaceutical products.
Candidates must possess strong communication and managerial skills and a proven ability to work independently.

Requirements:
- College Education preferably science background
- Willingness to travel
- Experience no necessary
- Fluency in Dutch, English, Spanish ans Papiamento
- Non smoker

Our compensation package is excellent for the qualified candidate.
Should you be interested, please send resuma ASAP to:

Curaçao Pharmacal Company N.V.
Ontarioweg 8, Salinja
P.O. Box 3052, Curaçao
Tel: 614300

FAILLISSEMENT

BROADWAY SUPERMARKET N.V.

Liquidatie Liquidatie Liquidatie

Grote liquidatie uitverkoop van alle voorraden van Broadway Supermarket N.V. aan de Ontarioweg, Salinja vanaf zaterdag 24 april 1993.

20% Korting op alle goederen.

Vraag Uw korting bij de Kassa.

CAN YOU READ AND UNDERSTAND THIS ADVERTISEMENT?

If you can...then you have the ability to earn the education you need to gain the necessary experience in your field that will lead to a successful career. No school or college can guarantee your career success. That's up to you. But, ICS, the world's foremost correspondence school, offers you career programs proven successful by millions of their students...people just like yourself who turned to ICS for the education they needed to build successful careers.

Are you ready? Do you want a successful career? Use the coupon below. Write your name and address, then mail it to us. You will receive...without obligation...full information on the particular ICS home-study program which will train you for a new career or provide you with additional knowledge to prepare you for a new career or advancement in your present job.

SEND FOR FREE FACTS—NO OBLIGATION! 21998

International Correspondence Schools, Dept. GOA43
Box 1900, Scranton, Pennsylvania 18501-1900, U.S.A.

CAREER DIPLOMA PROGRAMS

01 Computer Programming in BASIC
07 U.S. High School Diploma
02 Electronics
05 Hotel/Restaurant Management
13 Professional Secretary
87 TV/Video Repair
04 Auto Mechanics
12 Interior Decorating
18 Bookkeeping
06 Electrician

[illegible]

UITNODIGING

De Faculteit der Sociale en Economische Wetenschappen van de Universiteit van de Nederlandse Antillen in samenwerking met Robeco Antillen N.V. nodigt u uit voor een lezing getiteld

"Financial Markets and the State of the World Economy".

De spreker is Prof. Dr. Johan Jacob van Duijn die buitengewoon hoogleraar is in de beleggingstheorie aan de Universiteit van Amsterdam; prof. van Duijn is lid van het beleidscomité van de Robeco Groep. De lezing wordt gehouden in het kader van een serie over International Finance and Investments.

Datum: dinsdag 27 april 1993
Tijd : 19.00 uur
Plaats : Aula van de Universiteit van de Ned. Antillen

Mr. Carl R.T. Camelia
Decaan Faculteit der Sociale en Economische Wetenschappen.

Universiteit Nederlandse Antillen

Op 26 april 1993 worden de afrekeningsnotas over de periode JANUARI 1992 t/m DECEMBER 1992 rondgebracht in de volgende buurten:

Snipweg	Jongbloed	Oost Jongbloedstraat
Malancia	Ledaweg	Bonam - Zuid Bonam
Schottegatweg Nrd.	Jongbloedweg	Valker
Incastraat	Hydraweg	San Fuegoweg - Ajaxweg
Comanchestraat	van Goghstraat	Ercoweg
Cherryweg	Cassandraweg	Herculesweg
Tra'i Seru	Ronde Klipweg	Noord Zapateer
Andres Belloweg	Kaya M. Sarlei	Kaya Doponte - Koko

Het betreft hier de waterverbruikers van wie het rekeningnummer met 11 begint. Als u bij deze groep behoort en u heeft op 28 april uw afrekening niet ontvangen, wordt u verzocht kontakt met ons op te nemen. De telefoonnummers hiervoor zijn 623161, 626250, 623310, toestel 367 of 366. Ook degenen die hun afrekening ontvangen hebben en eventueel in aanmerking komen voor een restitutie kunnen deze zelfde nummers bellen voor een afspraak.

KODELA

FINANCIEEL NIEUWS

Wall Street weer omlaag

NEW YORK - De effectenkoersen van New York zijn vrijdag weer lager gesloten. Daarmee is de koers de hele week door omlaag gegaan. Vrijdag bedroeg de daling van de Dow Jones-index van de dertig toonaangevende fondsen 15,42 punten, waarmee de index eindigde op 3413,75 punten. Over de hele week genomen bedraagt de daling ongeveer 65 punten. De omzet kwam vrijdag uit op ruim 258 miljoen aandelen na 302 miljoen op donderdag.

De handel begon direct in mineur. Dat kwam doordat de orderontvangst bij de Amerikaanse producenten van duurzame goederen in maart met een tegenvallende 3,7 procent was afgenomen. Verwacht was een vermindering van een procent. Bovendien kreeg de inflatie weer de aandacht op grond van de stijging van de noteringen op de goudtermijnmarkt. Bovendien, zo zeiden de handelaren, lijkt het erop dat slechte kwartaalcijfers uit het Amerikaanse bedrijfsleven meer belangstelling krijgen dan goede. Het maximale verlies van de beursindex bedroeg vrijdag 25 punten, waaraan bezorgdheid over de uitslag van het referendum in Rusland ook niet helemaal vreemd was.

De dollar stond tegen het einde van de handel op de wisselmarkt van New York op f 1,7780 na f 1,7935 op donderdag. In Amsterdam was de dollar geëindigd op f 1,7815. Als belangrijkste oorzaak van de flinke koersdaling werd de tegenvallende vermindering van de orderontvangst bij de fabrikanten van duurzame goederen genoemd.

Dollar en Spaanse peseta onderuit op wisselmarkt

AMSTERDAM - Onzekerheid over de uitkomst van de vervroegde Spaanse parlementsverkiezingen en aanhoudende speculaties over een mogelijke devaluatie van de peseta hebben de koers van de Spaanse munteenheid vrijdag flink gedrukt. Op de Amsterdamse wisselmarkt noteerde de peseta aan het eind van de vrijdag f 1,5205 per honderd na een slotkoers van 1,5460 op donderdag. De Amerikaanse dollar zakte dankzij de Duitse rentevertraging met dik twee cent van f 1,8060 naar f 1,7815.

Interventies van de Centrale Bank van Spanje die peseta's opkocht om de koers te steunen, haalden weinig uit, terwijl ook de verhoging van de daggeldrente van veertien tot vijftien procent niet het gewenste effect had. Daarop grepen ook de centrale banken van Duitsland, Frankrijk, Nederland en België, maar deze acties deden de koers van de peseta slechts tijdelijk opveren.

De peseta kwam onder druk te liggen door de groeiende onzekerheid over de uitslag van de Spaanse parlementsverkiezingen die op 6 juni worden gehouden. De regerende socialisten zullen volgens de laatste opiniepeilingen niet meer dan 42 procent van de stemmen halen, waardoor zij gedwongen zullen worden een coalitie te vormen met de nationalisten uit Baskenland of de voormalige communisten, zo wordt verwacht. "Geen van deze partijen zal zich ongerust maken als de peseta wordt gedevalueerd", aldus een deskundige.

Op de Europese valutamarkten werd vrijdag al druk gespeculeerd over een devaluatie. Een handelaar zei dat een devaluatie van vijf à tien procent nodig is, ook al om de export van de steeds verder groeiende Spaanse economie te stimuleren. De Spaanse minister van economische zaken ontkende dat een devaluatie ophanden is.

Behalve de peseta kreeg ook de dollar vrijdag een behoorlijke tik te verwerken. Dankzij de donderdag aangekondigde renteverlaging in Duitsland, waardoor de Amerikaanse munteenheid aantrekkelijker werd voor beleggers, opende de dollar in Amsterdam al duidelijk lager. In de loop van de dag zakte de koers nog verder omdat toen in Washington bekend werd gemaakt dat de orderontvangst voor duurzame gebruiksgoederen in de maand maart met 3,7 procent is afgenomen, terwijl gerekend was op een vermindering van ongeveer een procent. De afneming in maart was de grootste in vijftien maanden.

De lire ging daarentegen vrijdag verder omhoog. Aan het eind van de handel werd f 1,1960 per duizend genoteerd tegen een slotkoers van f 1,1825 op donderdag. De Italiaanse munteenheid profiteert van de snelheid waarmee justitie in Rome de corruptie verdachte politici aanpakt. Bovendien lijkt ook de uitslag van het referendum van het afgelopen weekeinde wat meer vertrouwen in de lire te geven. Zondag stemde de Italiaanse bevolking voor een ander kiesstelsel.

Ook de koers van de Franse frank liep iets op, van f 33,270 (per honderd) naar f 33,295, ondanks een verlaging van het belangrijkste rentetarief van 8,75 procent naar 8,5 procent. Op maandag had de centrale bank van Frankrijk ook al de rente verlaagd. Het pond sterling ging onverdroten verder opwaarts. Na de koersstijging van bijna twee cent op donderdag klom de Britse munteenheid vrijdag van f 2,7940 naar f 2,8025.

In navolging van de Bundesbank en enkele andere Europese centrale banken volgden vrijdag nog een aantal banken met een renteverlaging. De Ierse centrale bank verlaagde haar rente op kortlopende leningen met 0,25 procent tot 8,75 procent, terwijl de Deense centrale bank 0,25 procent van haar rente op speciale beleningen afhaalde, waardoor die op 9,75 procent terecht kwam. In Stockholm maakte de zweedse centrale bank bekend het belangrijkste rentetarief eveneens met 0,25 te verlagen tot 9,75 procent.

Bezuiniging kabinet valt slecht

AMSTERDAM - De nieuwe bezuinigingsronde die het kabinet voorstaat, is bij beleggers niet goed gevallen. De aangekondigde vermindering van de koopkracht was voor beleggers op de Amsterdamse effectenbeurs aanleiding om het zekere voor het onzekere te nemen en haast te maken met verzilvering van hun onlangs sterk in koers gestegen aandelen. De druk van winstnemingen nam daardoor duidelijk toe en in de loop van vrijdag vielen de koersverliezen steeds groter uit.

Toen de balans aan het eind van de dag werd opgemaakt, bleek de EOE-index ruim 3 punten te hebben verloren op 321,87. De algemene stemmingsindex stond op een vol punt verlies op 110,30 en de CBS-koersindex verloor 2,4 punt op 220,70. De aandelenomzetten waren met meer dan f 1 miljard aan de ruime kant. In obligaties ging voor f 1,4 miljard over de toonbank. Koninklijke Olie spande de kroon met f 142 miljoen omzet, meteen gevolgd door ing met f 140 miljoen en meer dan twee miljoen stuks. Unilever bracht het tot f 74 miljoen.

De internationale aandelen kregen bovendien nog flink last van de duidelijk lagere dollar. Koninklijke Olie nam afscheid van de beurs met een verlies van f 2,30 op f 160. Unilever werd f 2,20 lager geprijsd op f 206,30. Ook in de chemiesector vielen flinke klappen. DSM werd f 2,90 lager gewaardeerd op f 83,80 en Akzo moest er eveneens aan geloven met f 1,90 achteruitgang op f 153,80. Philips werd acht dubbeltjes goedkoper op f 24,50 evenals KLM op f 28,80.

Bij Hoogovens kwam een einde aan de opmars van de laatste dagen, die ontstond na de mededeling dat het concern per 1 juli de staalprijzen opnieuw gaat verhogen. De koers boog f 0,90 terug naar f 32,50. Hunter Douglas liet f 1 liggen op f 50.

In de havensector moest Van Ommeren f 0,70 prijsgeven op f 37 en ging Pakhoed f 0,20 omlaag naar f 38,80. Uitgever Elsevier verspeelde f 0,70 op f 131,80 en Wolters Kluwer ging eenzelfde bedrag achteruit naar f 92,80. In de consumentenhoek zakte Heineken f 3,50 tot 191,40, maar daarvan was f 2 het afgetrokken dividend. CSM verloor f 0,80 op f 60,50 en Bols Wessanen f 0,40 op f 45.

Witte raven in dit bonte gezelschap waren VNU, Polygram en Fokker. De uitgever werd f 1 duurder op f 120, de "platenboer" klom twee kwartjes naar f 49,30 en de vliegtuigbouwer krabbelde f 0,20 op naar f 15,90.

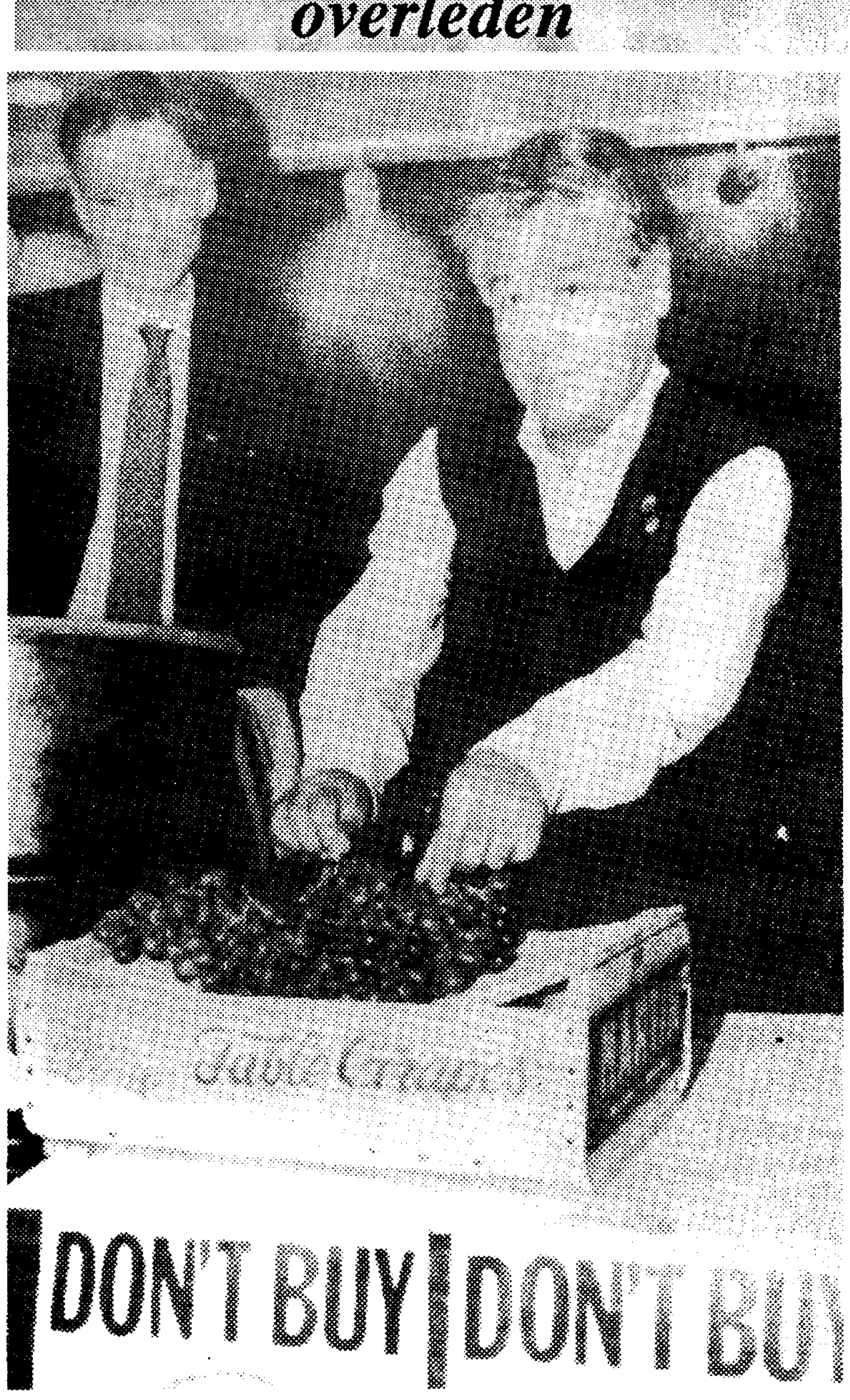
Op de lokale markt werden de medische fondsen geplaagd door de plannen van staatssecretaris Simons om de marges van medicijnengroothandels aan banden te leggen. OPG moest zelfs f 4 inleveren op f 37 en acf ging f 2,20 achteruit naar f 40. ACF heeft overigens vrijdag laten weten dat er geen aanleiding bestaat om de vooruitzichten, die op een onveranderde winst duiden, bij te stellen.

De Telegraaf was f 2,50 in reactie op f 114,50. Cindu moest een daalder terug naar f 100 en op de parallelmarkt leverde Free Record (geluiddragers) f 0,40 in op f 15,30.

Enkele winsten vielen ook op de lokale markt te constateren. Zo schreef Ahrend f 2,50 bij op f 82 op de verwachting dat de resultaten dit jaar niet verder zullen afglijden. GtI maakte een sprong vooruit van f 4,50 op f 191.

Ook op de optiebeurs werd het algemene beeld bepaald door de daling van de onderliggende waarden. De EOE-index was veruit het meest actieve fonds met een omzet van 11.000 contracten, merendeels put-opties. Verder werden er ruim 3.000 opties op de dollar verhandeld. De totale omzet op de optiebeurs bedroeg vrijdag 43.000 contracten, verdeeld over 26.000 calls en 17.000 puts.

Sociale voorvechter overleden

■ *WASHINGTON - Cesar Chavez (rechts) is in een woning in Yuma, Arizona, dood aangetroffen. Hij was de roemruchte voorzitter van de United farm workers union die indertijd stakingen leidde en boycotacties om verbetering te kunnen brengen in de positie van de doorgaans buitenlandse arbeiders in de Amerikaanse fruitteelt. Die leefden enige decennia geleden nog als slaven. Onder meer leidde hij een boycot van druiven. Bij de foto: Chavez samen met de pleitbezorgers voor de Amerikaanse consumenten Ralph Nader in Washington bij het lanceren van de boycot. Volgens de politie heeft Chavez een natuurlijke dood gehad.*

(AFP-satellietfoto)

Nieuw kredietpotje IMF

WASHINGTON - Het Internationale Monetaire Fonds (IMF) heeft definitief besloten een fonds in het leven te roepen waarmee het landen makkelijker wordt gemaakt hun economie om te vormen in een markteconomie. Het land dat het meest van de nieuwe kredietmogelijkheden kan profiteren is Rusland. Er is voor Moskou drie miljard dollar beschikbaar.

De voorwaarden die zijn verboden aan leningen uit de zogenoemde Systemic Transformation Facility (STF) zijn soepeler dan de voorwaarden die het IMF normaal hanteert. De in Washington zetelende instelling komt daarmee tegemoet aan de kritiek dat haar gebruikelijk eisen op economisch, financieel en monetair gebied voor landen die hun economie aan het hervormen zijn, te zwaar zijn.

Uit de STF kunnen leningen worden verstrekt als een land toezegt dat het een beleid volgt dat de inflatie en het begrotingstekort onder controle brengt. Een tweede lening uit de STF, die zes maanden na de eerste kan worden verstrekt, wordt gegeven als het toegezegde beleid vruchten blijkt af te werpen.

Niet alleen Rusland, maar ook andere landen van het GOS en oost-Europa en Azië kunnen een beroep doen op het nieuwe fonds van het IMF. Maximaal is vijftig procent van het aandeel van het begunstige land in het kapitaal van het IMF beschikbaar. De rente is dezelfde als die op andere IMF-leningen, ophet ogenblik omgeveer zes procent. Binnen tien jaar moet het geld worden terugbetaald, waarvan de eerste 4,5 vrij zijn van aflossing. De STF wordt gevormd uit de eigen middelen van het IMF.

Volledige bankvergunning voor ING in Rusland

AMSTERDAM - ING Bank heeft met de Russische centrale bank een intentieverklaring getekend voor de oprichting van een dochteronderneming in Moskou. Als de definitieve goedkeuring wordt verkregen, zal ING Bank beschikken over een volledige bankvergunning in Rusland. In eerste instantie zal de dochteronderneming zich gaan richten op betalingsverkeer, deposito's en financiering voor handelsrelaties. Dit heeft ING Bank vrijdag bekendgemaakt.

Het opzetten van een dochteronderneming in Rusland is onderdeel van de strategie van de bank om haar positie in centraal- en oost-Europa te verstevigen. Het netwerk van de bank omvat al kantoren in Hongarije, Polen, Slowakije en Tsjechië. Bovendien spelen de kantoren in Oostenrijk en Turkije een belangrijke rol bij de bancaire dienstverlening in de regio.

ING had al een vertegenwoordiging in Moskou, maar is de eerste Nederlandse Bank die een volledige vergunning voor Moskou verkrijgt en de derde bank die vaste voet in Rusland zet. De andere twee banken die in Rusland werken zijn de Franse Credit Lyonnais en de Oostenrijkse Z-Lander bank.

ABN Amro Bank heeft sinds dertien jaar ook een vertegenwoordiging in moskou. Daar worden op heel beperkte schaal zaken gedaan. Verdere stappen worden in Rusland voorlopig niet overwogen. De bank heeft tevens vertegenwoordigingen in Hongarije (Boedapest) en Tsjechië (Praag).

De president van de centrale bank van Rusland, Aleksander Chandroejev, verklaarde vrijdag tijdens een internationaal congres van bankiers in St. Petersburg dat het aantal buitenlandse banken in Rusland aan banden moet worden gelegd. "De komst van buitenlandse banken is wenselijk maar hun aandeel dient beperkt te blijven," aldus Chandroejev. Onlangs kwam de centrale bank met een aantal criteria voor het toelaten van buitenlandse banken. Daartoe behoren onder meer "geografische oorsprong" en de banden die Rusland heeft met het land van herkomst.

■ *DEKEMHARE - Eritrese stemgerechtigden op weg naar het stembureau. In Eritrea werd een referendum gehouden waarbij men zich kon uitspreken voor of tegen de onafhankelijkheid van het land. Dertig jaar lang is daar voor gevochten; tienduizenden mensenlevens heeft deze oorlog gekost tegen Etiopië. Deze foto werd genomen op 25 mijl ten zuidwesten van Asmara.*

(AFP-satellietfoto)

Römer bij presentatie boekje:
Kousa Komun geen voorstander van referendum vóór TC II

WILLEMSTAD — De Kousa Komun is geen voorstander van het houden van een referendum voorafgaande aan de vervolg-Toekomstconferentie (TC II). "Het is nog volstrekt onduidelijk welke opties er zijn," aldus Kousa Komun-voorzitter Cayoochi Römer. Daarbij doelde hij niet zo zeer op de vraag of Curaçao haar autonome status kan krijgen, want dat zelfbeschikkingsrecht is onderkend tijdens de TC I.

De vraag waar het tijdens de onderhandelingen in de TC II om gaat, is: wat wordt er met 'Curaçaose autonomie' nu eigenlijk *precies* bedoeld. En op die vraag kan nu nog niemand antwoord geven, zodat ook een referendum zinloos is. "Voorafgaande aan een referendum moet je alle voor- en nadelen van alle opties eerst aan de bevolking presenteren en toelichten. Pas daarna kan er een keuze gemaakt worden."

Volgens de Kousa Komun is de vraag of de bevolking van Curaçao de Antillen (van twee of meer eilanden) wil behouden, al niet meer opportuun. Curaçaoënaars vergeten voortdurend dat de andere eilanden net zo veel rechten hebben als zij. Als Curaçao voorstander is van het behoud van de Antillen en de andere eilanden niet, dan kan op grond van het zelfbeschikkingsrecht van die andere eilanden al geen sprake meer zijn van de Antillen, zo bracht Römer naar voren. Al zou de gehele bevolking van Curaçao daar wel voorstander van zijn.

Een referendum zoals vorig jaar gehouden zou worden, is dan ook absoluut niet meer zinvol. Er zullen op een te houden referendum geheel andere vragen gesteld moeten worden en welk vragen dat kunnen zijn, zal pas duidelijk worden na de TC II.

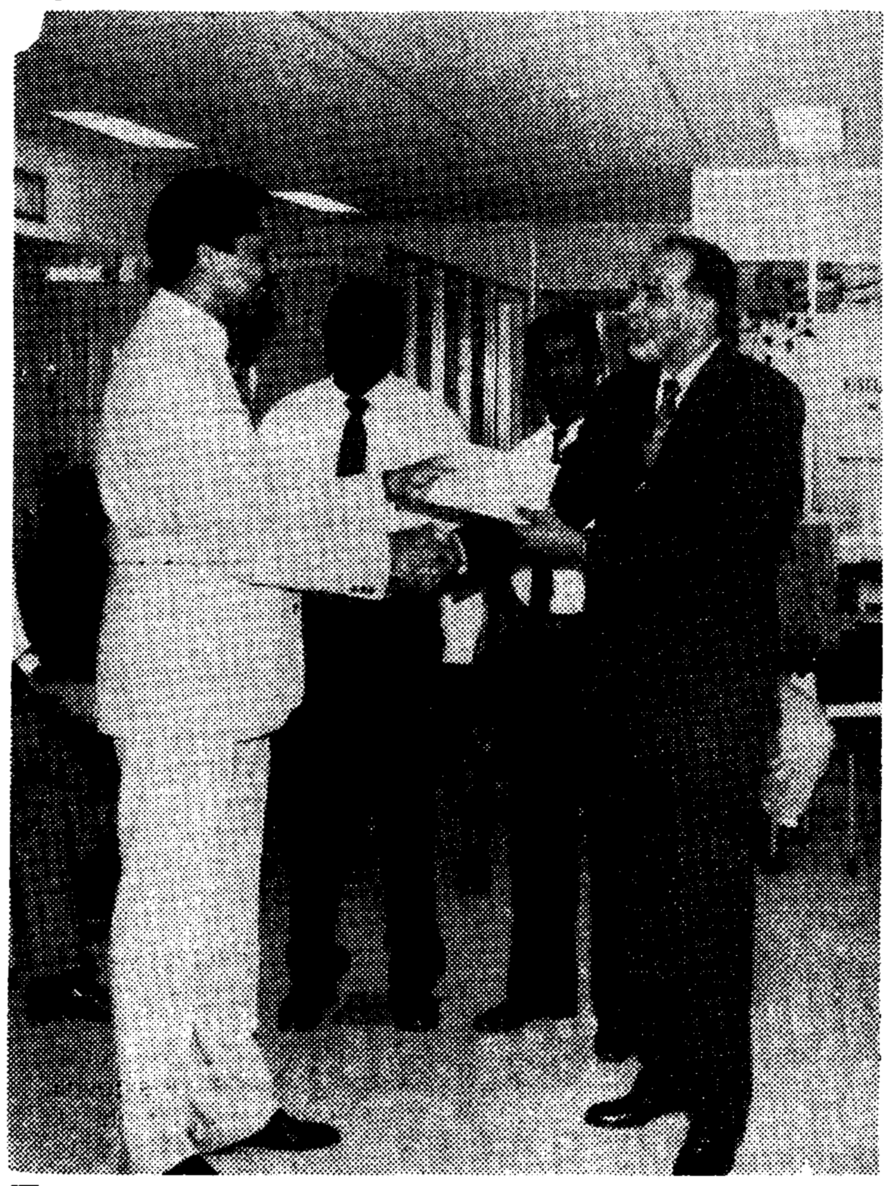
Aangezien Lubbers dat zelfbeschikkingsrecht meteen al aan het begin van de TC I erkende, is het zelfbeschikkingsrecht geen *issue* meer. De kleinere eilanden hebben directe banden met Nederland aangeboden gekregen "en dat was precies wat zij wilden". Ook Curaçao kan krijgen wat zij wil: een autonome status.

Het gaat nu echter om de inhoud van die 'autonomie'. Een autonomie zoals Nederland die wil? Of zoals Aruba tot nu toe heeft? Iets daartussenin? Een autonomie van de politici, of een autonomie voor de bevolking? Dat is een kwestie van onderhandelen, aldus Römer, die de TC II dan ook niet als een besluitnemende, maar als onderhandelingsvergadering ziet. Lubbers heeft het dan wel gehad over een 'slotconferentie' en 'nemen van beslissingen', maar anderzijds constateert men binnen de Kousa Komun, dat Lubbers kort daarna in de Kamer al wat druk wegnam door te zeggen dat de conferentie mogelijk moet worden uitgesteld.

Kousa Komun presenteerde gisteren het door de organisatie uitgegeven boekje *Outonomia, punto di diskushon den konferensia pa futuro.* Zoals de titel al aangeeft, is het boekje bedoeld als een bijdrage in de discussie over de toekomstige staatkundige verhoudingen. Het verschijnt in een oplage van 20.000 stuks en is gratis. Kousa Komun-voorzitter Cayoochi Römer kondigde aan, dat er binnenkort ook een kleinere oplage in het Nederlands zal verschijnen.

Hij deed een oproep aan een ieder om het boekje ook te lezen en, als men iets niet begrijpt, informatie te zoeken.

MENSEN

■*Majoor Roger A. Liendo, medewerker van de afdeling Algemene beleidszaken en ondersteuning van de staf hoofdcommissaris van politie, was op 20 april 25 jaar in dienst van de Nederlandse Antillen. Ter gelegenheid van dit jubileum ontving Liendo op 21 april in het Fort Amsterdam een brief van waardering van de minister-president uit handen van de hoofdcommissaris F.P. Wiel. Andere aanwezigen waren zijn chef, waarnemend inspecteur R. Leerdam, waarnemend hoofdinspecteur W. Blackman en zijn vrouw en kinderen.*

Jazz-prijs voor drummer Huub Janssen

Drummer **Huub Janssen** van de Dutch Swing College Band krijgt de Duketown Award, de onderscheiding die bij het jaarlijkse openluchtjazzfestival Jazz in Duketown in Den Bosch hoort.

Janssen krijgt de prijs omdat zijn solo's 'bijna net zo befaamd zijn als het orkest waarin hij ze 25 jaar liet klinken'. Huub Janssen moest twee jaar geleden met zijn werk voor de Dutch Swing College Band stoppen vanwege rugklachten. Hij werkt nog wel als studiomuzikant.

Walvisvet als alimentatie

De verarmde bewoners van de Noordpool kunnen binnenkort hun alimentatie betalen met **walvisvet**, brandhout of vlees van een muskusos, tenminste als een nieuw wetsvoorstel in Canada wordt aangenomen. De regering van de noordwestelijke gebieden zei vrijdag dat de wet tegemoet komt aan het feit dat van de eskimo's, die zichzelf *inuit* noemen, maar liefst zestig procent werkloos is.

De wet, die waarschijnlijk dit najaar van kracht gaat, erkent ook dat de inuit nauwelijks een geldeconomie kennen. De bewoners van het koude Noorden voeren vooral ruilhandel met natuurlijke produkten. "Het voorstel is zeer goed ontvangen door het parlement en het publiek", zo verzekerde een woordvoerster van het ministerie van Justitie in de noordwestelijke gebieden.

Ontsnapt door etensluikje

Twee arrestanten van de politie in het Nederlandse Apeldoorn zijn in de nacht van donderdag op vrijdag uit hun cel ontsnapt door via het etensluik (30 bij 17 centimeter) in de celdeur te klimmen. Dat heeft een woordvoerder van de Apeldoornse politie meegedeeld.

Een negentienjarige verdachte die in bewaring gesteld was, heeft volgens de zegsman van de politie kans gezien zijn etensluikje onklaar te maken. 's Avonds heeft hij dit geopend en is naar buiten geklommen. Daarna opende hij het luikje van een 25-jarige man uit Voorst, die ook kans zag door de kleine opening te klimmen. Beide mannen verdwenen via een nooduitgang in het cellenblok.

De ontsnapping werd pas vrijdagmorgen door de politie opgemerkt, omdat beide mannen stapels boeken onder hun dekens gelegd hadden. De nachtbewaker dacht daardoor dat de mannen lagen te slapen.

Koningin naar UNESCO in Parijs

Koningin Beatrix bezoekt op 18 mei in Parijs het hoofdgebouw van de UNESCO, de VN-organisatie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De Haagsche Academie voor Internationaal Recht ontvangt daar de Felix Houphouet-Boigny Vredesprijs, een onderscheiding die wordt toegekend door de UNESCO.

Volgens jury-voorzitter Henry Kissinger krijgt de Haagsche Academie de prijs omdat het volkenrecht een grotere plaats verdient bij het oplossen van conflicten in de wereld. De prijs werd eerder toegekend aan de Zuid-afrikaanse president De Klerk en ANC-leider Mandela.

De koningin bezoekt in het UNESCO-gebouw ook een tentoonstelling over de renovatie van het historische deel van **Willemstad (Curaçao)**. Dit project is door de UNESCO erkend. De tentoonstelling was drie jaar geleden al te zien in Amsterdam.

Zestig brieven van prinses Juliana aan haar vioollerares hebben donderdagavond 56 duizend gulden opgebracht. De brieven en foto's, geschreven en gemaakt tussen 1930 en 1940, werden geveild bij Van Spengen in Hilversum.

Alleen achtergebleven

■De 82-jarige Maria Minenok is de enige overgebleven bewoonster van Pirki, een stadje op zo'n twintig mijl afstand van Tsjernobyl. Duizenden mensen uit het gebied werden geëvacueerd na de explosie in de atoomkrachtcentrale van Tsjernobyl, op 26 april 1986. Enkele bewoners weigerden echter te vertrekken en stelden zichzelf zo bloot aan een hoge dosis straling.

Homo's herdenken homo's

■Twee mannen omhelzen elkaar tijdens een homo-fakkeltocht die vrijdagnacht gehouden werd in het Amerikaanse Holocaust Memorial Museum in Washington. De ceremonie was bedoeld om holocaustslachtoffers te herdenken die homoseksueel waren.

Kunstwerk in ruil voor pistool

Een 23-jarige Maastrichtenaar zal vrijdag zijn **illegale pistool** in de Maas gooien en daarvoor worden beloond met een kunstwerk van de 38-jarige Canadese kunstenaar Alex Magrini. Voor Magrini, fel tegenstander van particulier wapenbezit, is dit de ideale openingshandeling voor zijn tentoonstelling in de Maastrichtse galerie Sirnera Signe.

Magrini hoopt dat velen het voorbeeld van de 23-jarige zullen volgen: er liggen 140 prenten klaar voor andere wapenbezitters. Hoe de politie reageert, is een zaak van afwachten, aldus galeriehouder Geert-Jan Driessen. Ofschoon de politie de actie aanvankelijk wel zag zitten, haakte zij af omdat de procureur-generaal in Den Bosch er geen toestemming voor wilde verlenen, aldus Driessen.

Na uitvoerige correspondentie liet justitie weten dat er aan de actie "Guns for art" te grote risico's verbonden zijn. Een van de bezwaren van justitie was, zo zegt Driessen, dat zware criminelen met het inleveren van wapens sporen van misdaden kunnen laten verdwijnen. Driessen noemt dit "een drogreden". Echte criminelen zullen volgens hem echt niet komen.

Magrini voert met drie collega-kunstenaars in Canada al langere tijd actie tegen illegaal wapenbezit. Hij zamelt wapens in bij particulieren en gebruikt onderdelen ervan voor zijn kunstwerken. Hij wil een algemene mentaliteitsverandering bewerkstelligen en op die manier een bijdrage leveren aan vermindering van het geweld, met name in huiselijke kring, zoals moorden, zelfdodingen, ongelukken met vuurwapens en andere soorten geweld.

De ozonlaag is wereldwijd dunner dan ooit. In de tweede helft van 1992 was de laag 2 tot 3 procent dunner dan bij het vorige dieptepunt, zo is gebleken uit vrijdag gepubliceerd onderzoek van de Amerikaanse ruimtevaartorganisatie NASA.

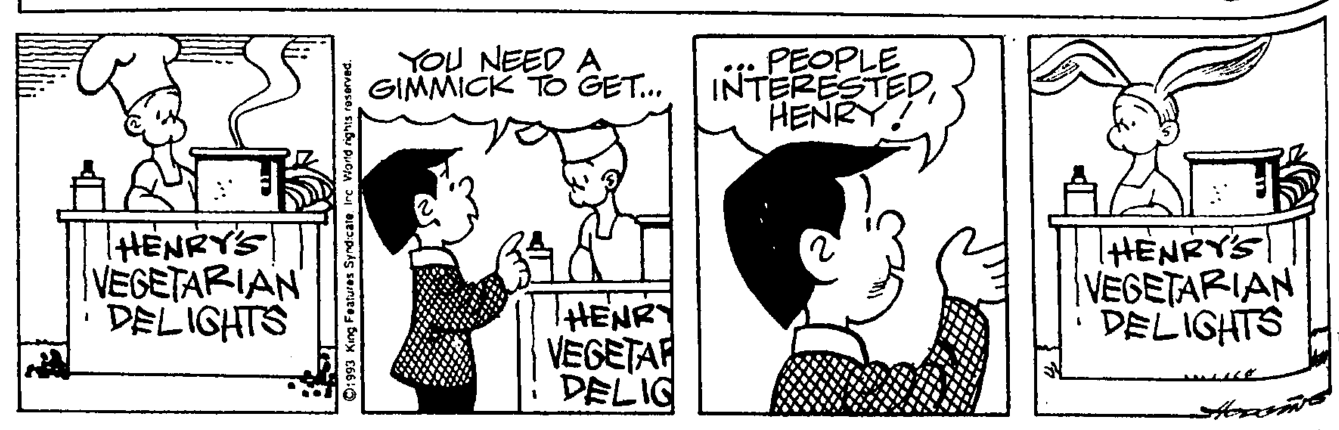
Gezien de uitbarsting van de Filipijnse vulkaan Pinatubo en de uitstoot van CFK's (chloorfluor-koolwaterstoffen) was nieuwe schade aan de beschermende ozonlaag voorzien, maar niet in deze omvang. "We hadden weliswaar een slechte score voor 1992 verwacht, maar zo dun hebben we de ozonlaag nog nooit gezien", aldus James F. Gleason van de NASA. De ozonlaag heeft vooral zware klappen gekregen op het noordelijke halfrond, waar die in januari dit jaar zelfs 13 procent dunner was dan normaal is.

Curaçaose mis naar Costa Ri

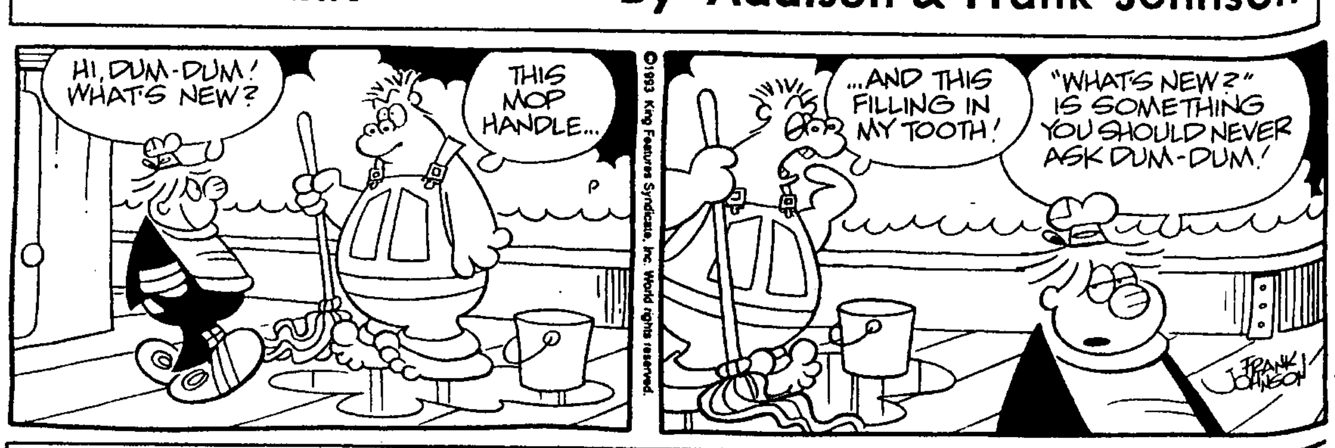

■*Midden in de week vertrok Tania Samson per vliegtuig naar San Jose te Costa Rica om daar Curaçao te vertegenwoordigen in een internationale regionale schoonheidswedstrijd. Wie wint mag zich vrij vertaald koningin van de kust noemen. Tania was derde finalist (is vierde plaats) tijdens de Miss Curaçao verkiezing van 1992. De verkiezing vindt plaats op 7 mei.*

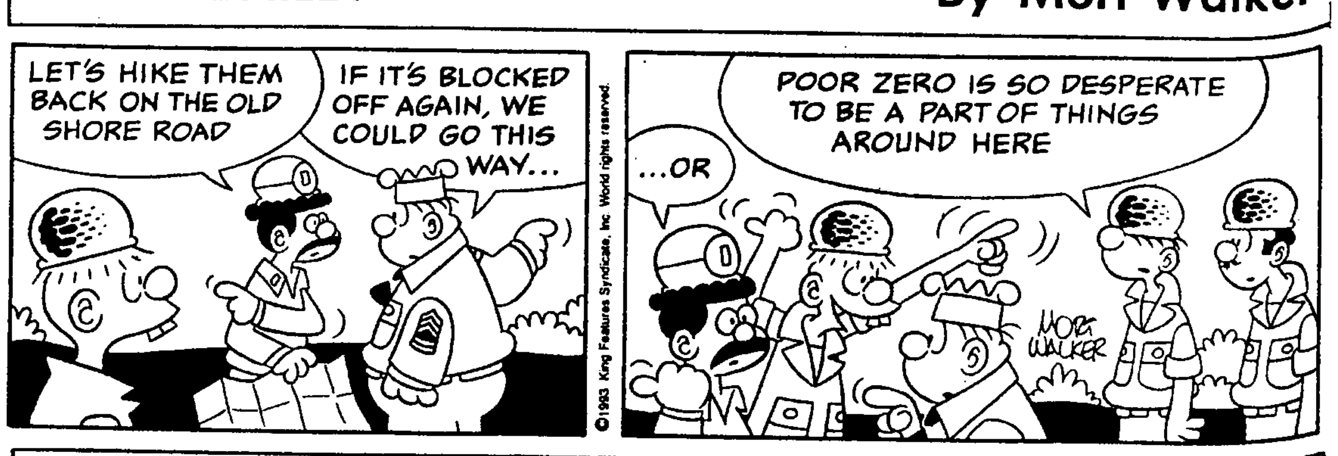
HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

BOMMEL EN DE NOZELLARVEN

door Marten Toonder

3890 — Heer Bommel begroette juffrouw Doddel recht hartelijk en daarop nodigde hij haar uit om de maaltijd op Bommelstein te gebruiken.

"Want er is héél wat te vertellen", sprak hij, toen ze samen met Tom Poes de weg afliepen.

"Ach, wat interessant!" riep zijn buurvrouw uit. "Ik ben reuze benieuwd hoe je dat arme, achtergebleven land hebt opgeheven, Ollie! Was het niet enig? En wilden die Drasglomers je zo maar laten gaan?"

"Hm", mompelde heer Ollie. Hij wierp een scheve blik op Tom Poes, doch toen zette hij zich over zijn schroom heen.

"Eigenlijk niet", hernam hij. "Het was heel moeilijk om er weg te komen en ik heb me gewoon los moeten scheuren. Maar ik begreep, dat ik niet langer blijven kon, toen ik mijn plicht gedaan had. Dat land is geen omgeving voor een heer — en trouwens ook niet voor een jeugdig iemand als Tom Poes. Men moet afdalen tot de massa — en dan wordt men zo licht naar beneden gehaald en door het slijk gesleurd, als je begrijpt, wat ik bedoel...."

Op dat moment werd hij staande gehouden door de heer Zielknijper. "Dat is toevallig!" riep deze hartelijk uit. "Ik kwam juist eens informeren hoe het met uw plannen staat. In de onderontwikkelde gebieden wordt in stilte zoveel geleden. Wilt u van uw overvloed niet wat afstaan om een zonnetje te brengen?"

"Een zonnetje?" gromde heer Bommel. Hij wierp zo'n duistere blik op de goede Zielknijper, dat het deze vreemd te moede werd.

"De zon", vervolgde heer Ollie, naar binnen stappend, "is veel te hoog, laat u dat gezegd zijn. Als u daar iets wilt brengen moet u afdalen in de modder. Goede dag".

Juffrouw Doddel, die achteraan kwam, keerde zich vriendelijk om naar de onthutste weldoener. Want ze vond, dat heer Bommel een beetje kortaf was geweest.

"Ollie heeft alles daar allang voor elkaar gebracht, hoor", zei ze.

AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

DIENST ARTSEN
van de artsen van Bandabou
trict) kunnen in spoedgevallen
641658 bellen en dan het
apparaat afluisteren. De
van de andere districten kunnen
dgevallen de artsenpraktijk van
en huisarts bellen en het
apparaat zal dan mededelen wie
doende arts is.

ARTS
patiënten)
dienstdoende arts belt U tel.:
25100.

ING VAN TANDARTSEN
enstdoende arts gedurende het
en op feestdagen gelieve tel.:
te bellen.

MEDICO STA ROSA
weg 327, tel.: 672300/6...666;
den zaterdag en zondag van
uur.

JKVERPLEGING

LE KRUIS WIJKVERPLE-

a 17. Tel.: 682344, 682947,
682574. Fax: 681000; geopend
n uur 's morgens tot vijf uur
; spreekuur wijkgebouw Bonam:
dag van 09.00-11.00 uur. Tel.:
uffisant: tel.: 687707; Montagne
: 673711; Kaya Fensu: tel.:
Mamayaweg: tel.: 657508; voor
omtrent zuigelingen- en peuter-
n men terecht op consultatiebu-
ngat. Tel.: 373584.
echtzuster gelieve tel.: 603661

NG VAN HET WIT GELE VOOR GEZINSVERZOR- WIDO PA FAMIA'
17. Tel.: 680222; spr... uren
woensdag en vrijdag va... 00-
dinsdag en donderd... van
uur.

LE WIJKVERPLEGING
gelweg 15. Tel.: 692231/
geopend van 07.00-17.00 uur.
ster van de wacht gelieve tel.:
pagenummer 669-0368, te

ndabao, Groot Sta Martha 141.
55; geopend van 14.00-17.00
de wachtzuster gelieve tel.:
genummer 669-0368 te bellen.

KLINIEK RIO CANARIO
weg Noord 43, tel.: 44510,
91683 en 691838; voor infor-
prenatale zorg en zorg gedu-
de bevalling.
bureau zuigelingen: iedere donde-
van 13.30-16.00 uur.
bureau peuters: iedere dins-
van 12.30-14.45 uur.

NG WIJKVERPLEGING BAN-

tel.: 648077/648387; open van
m vrijdag van 07.00-17.00 uur
uur bereikbaar: zuster Ma...
.: 648827 b.g.g. 601760.
bureau: iedere dinsdag van
0/18.00-20.00 uur.

HON LECHI D... MAM...
U
matie tel.: 67228... ...3 of

GENEESK. DIENST

EN 2DE DISTRICT OOST
1993 vanaf 08.00 uur tot 26
om 07.00 uur:
... Sentro Mediko Sta. Rosa.
...; spreekuren: 11.00-12.00/
18.00 uur; spoedgevallen tel.:
b.g.g. 689266/689337.
voor patiënten van de volgende
..., Da Costa Gomez, Nassy-
..., Tseng, Suiters, Braakman,
Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
23 april 1993 vanaf 17.00 uur tot 25 april 1993 om 01.00 uur:
Dokter Dunker, Sentro Mediko Kas Chikitu. Tel.: 623550/624406; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.**
25 april 1993 vanaf 01.00 uur tot 26 april 1993 om 07.00 uur:
Dokter Braakman-Bonder, Sentro Mediko Kas Chikitu. Tel.: 623550/624406; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 671313 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
23 april 1993 vanaf 17.00 uur tot 26 april 1993 om 07.00 uur:
Dokter Lucasius, Sentro Mediko Soto. Tel.: 641790; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 641353 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG 24

Otrobanda:
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum). Tel.: 685022/685023.
Punda:
del Pueblo, Sha Caprileskade 1-A. Tel.: 612444/612555.

ZONDAG 25

Otrobanda:
Muizenberg, Muizenberg z/n. Tel.: 692390/692391.
Punda
Popular, hoek Madurostraat/Columbusstraat. Tel.: 611269/612376.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
24 april:
S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
25 april:
E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.

HEEFT U HULP NODIG, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen: **614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.;
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur Rev. O.G. Haasnoot; *collection Obed Anthony Scholarship*
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. van der Steen; collecte Obed Anthoney studiebeurs.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. B. van dijken; collecte Obed Anthoney studiebeurs.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).
****

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG
15.00 Pro Bowling Tournament of Champions (L)
16.30 Wide World of Sports: World Gymnastics Championships (T)
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 News Magazine
19.30 New York Views
20.00 Movie: **Moving** (1988)
22.00 The Commish (R)
23.00 News
23.30 Movie: **Zachariah** (1971)
01;30 News
02:00 Movie: **The Hotel New Hampshire** (1984
04.05 Branded
04.30 Topper
05.00 Travel Travel
05.30 Ebony/Jet Showcase

AE (kanaal 73)

ZATERDAG
15.30 Movie: **Pumping Iron** (1977)
17.00 Comedy on the Road
18.00 Caroline's Comedy Hour (Host: Colin Quinn)
19.00 Bob Vila's Home Again
19.30 Bob Vila's Home Again
20.00 Movie: **The Midnight Man** (1974)
22.00 Comedy on the Road
23.00 Caroline's Comedy Hour (Richard Jeni)
24.00 Movie: **The Midnight Man** (1974)
02.00 Comedy on the Road
03.00 Caroline's Comedy Hour
04.00 Movie: **Man of a Thousand Faces** (1957)

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG
16.30 PGA Golf K Mart Greensboro Open, 3rd round (L)
18.00 News
18.30 CBS News
19.00 Hee Haw (R)
20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
21.00 League of Their Own
21.30 Brooklyn Bridge (R)
22.00 Raven
23.00 News
23.30 Roseanne
24.00 Movie: **Dog Day Afternoon** (1975)
02.00 Movie: **Inside Moves** (1980)
04.00 CNN Headline News
05.30 Triangle Auto Vision

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG
15.00 Unsolved Mysteries
16.00 Movie: **Nightmare at Bitter Creek** (1988)
18.00 Movie: **Mary Jane Harper Cried Last Night** (1977)
20.00 Movie: **The Mosquito Coast** (1986)
22.30 Confessions of Crime
23.00 Unsolved Mysteries
24.00 China Beach
01.00 Self-Improvement Guide
04.00 Self-Improvement Guide

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG
15.00 NBA Showtime
15.30 NBA Basketball: Spurs at Suns (L)
18.00 News
18.30 NBC News
19.00 Saturday Sports Live
19.30 Roggin's Heroes
20.00 Almost Home
20.30 Nurses
21.00 Empty Nest (R)
21.30 Mad About You (R)
22.00 Sisters
23.00 News
23.30 Saturday Night Live
01.00 HBO Comedy Showcase
02.00 Paid Program
02.30 Movie: **The Death of Richie** (1977)
04.30 Movie: **Trigger Pals** (1939)
05.30 Ebony/Jet Showcase

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG
16.04 Movie: **Piranha** (1978)
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.00 Major League Baseball: Atlanta Braves at San Louis Cardinals (L)
23.00 Movie: **Zapped!** (1982)
01.00 Movie: **Hiding Out** (1987)
03.00 Movie: **Paradise** (1982)
05.05 All in the Family
05.35 Gomer Pyle

USA (kanaal 83)

ZATERDAG
15.00 Movie: **Death Train** (1992)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Bosom Buddies
18.00 Swamp Thing
18.30 Beyond Reality
19.00 Matrix
20.00 Movie: **Ernest Goes to Camp** (1987)
22.00 Silk Stalkings
23.00 Make Me a Star: Miss Hawaiian Tropic Int'l Finals
24.30 Movie: **Naked Warriors** (1973)
02.30 Movie: **H.O.T.S.** (1979)
04.30 Welcome Back, Kotter
05.00 Welcome Back, Kotter

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko (presentator Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: **The Bride**
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 vevolg Teatro Klasiko
22.30 Estreno: **Orphan's Descending**
23.30 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor: **pastoor Josepha/koor Nos Alabansa**
17.00 Sala di Konsierto
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku..... **dr. Antoine Maduro**
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Special: **Kosnan Inekspli-kabel**
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

AMIGOE
Colofon

Nasleep feestje VS-marine en vliegers

Voor 175 man wacht straf voor onoirbaar handelen

WASHINGTON - Ongeveer 175 leden van de Amerikaanse marine moeten zich op disciplinaire straffen voorbereiden als gevolg van seksueel wangedrag tijdens een driedaagse bijeenkomst van een vereniging van piloten en ander vliegend personeel van de Amerikaanse strijdkrachten in 1991. Volgens een onderzoek van het Pentagon zijn op het wilde feest in Las Vegas in de staat Nevada 83 vrouwen en zeven mannen seksueel geschoffeerd. Ze werden door veelal dronken piloten gestreeld, betast en soms ook uitgekLeed.

Inspecteur-generaal Derek van der Schaaf van het Pentagon zei dat onder de verdachten in het Tailhook-schandaal 33 marine-admiraals zijn en twee generaals van het korps mariniers. Zij worden mogelijk disciplinair gestraft voor "het falen als leider" bij het uit de hand gelopen feest.

Het heeft enige tijd geduurd voordat het Pentagon besloot tot een onderzoek naar de gang van zaken in het hotel in Las Vegas, waar de jaarlijkse bijeenkomst van de vereniging Tailhook plaatshad. Tailhook is genoemd naar het instrument waarmee vliegtuigen zichzelf vastzetten op een vliegdekschip. Pas nadat helikopterpilote Paula Coughlin had verklaard dat men geprobeerd had haar onderkleding uit te trekken, kwam de zaak aan het rollen. President George Bush ontstak in woede en ontving Coughlin op het Witte Huis.

SCHADEVERGOEDING

Een admiraal die de bijeenkomst in Las Vegas bijwoonde, was het hoofd Marine-operaties admiraal Frank Kelso. Hij zei op een persconferentie dat hij niets gemerkt heeft van het wangedrag van de veelal dronken vliegers. Ook zei hij niet af te treden, maar zich in te gaan zetten voor veranderingen binnen de marine.

Verscheidene vrouwen die zeggen dat ze seksueel geschoffeerd zijn tijdens de bijeenkomst in september 1991, hebben eisen tot smartegeld ter waarde van tientallen miljoenen dollars ingediend tegen Tailhook en de marine. De marine heeft alle banden met Tailhook verbroken. Piloten hebben de instructie gekregen zich van de organisatie te distantieren.

Ontvoering in gebied drugssmokkel:

Drie diplomaten in Afghanistan gegijzeld

QUETTA - Een Afghaanse regionale leider, die eerder vrijdag drie westerse diplomaten ontvoerde onder wie een Nederlander, eist in ruil de vrijlating van twee van zijn mannen die vorige maand zijn aangehouden. Dit heeft de gouverneur van de Pakistaanse provincie Baluchistan meegedeeld. Deze provincie grenst aan Afghanistan.

Mannen van Abdullah Noorzai dwongen de Britse, Duitse en Nederlandse diplomaat te stoppen toen ze vanuit Pakistan het zuiden van Afghanistan binnenreden. Een vierde diplomaat, uit Noorwegen, werd vrijgelaten om de eisen van de ontvoerders door te geven aan de Pakistaanse autoriteiten, zo hebben functionarissen meegedeeld.

De Nederlander is Gert Piening. Met de Brit, de Duitser en de Noor was hij op weg naar de Zuidafghaanse stad Kandahar, toen hun auto tot stoppen werd gedwongen. Dit gebeurde bij Spinboldak, ongeveer tien km op Afghaans grondgebied. Volgens Pakistaanse grensbeambten is Noorzai via een smokkelweg van Afghanistan naar Pakistan gegaan en van daaruit terug naar Afghanistan. De Pakistaanse grenspolitie heeft in maart twee mannen van Noorzai gearresteerd op beschuldiging van wapensmokkel.

Pakistaanse functionarissen houden het erop dat de drie diplomaten verbindingsofficieren in drugskwesties zijn die woensdag in Baluchistan aankwamen. De broer van de gouverneur zou hen naar Kandahar hebben uitgenodigd. Ontvoeringen komen vaak voor in Baluchistan. Buitenlanders krijgen de dringende raad altijd een gewapende escorte mee te nemen als ze er moeten reizen. Afghaanse strijders hebben vorige maand 27 paramilitaire grenswachten ontvoerd na een treffen in Baluchistan waarbij vijftien Afghanen en twee grenssoldaten gedood werden. Zij kwamen na meer dan twee weken weer vrij.

Na aanslag op minister van Voorlichting:

Caïro pakt vijfhonderd moslimfundamentalisten op

CAIRO - De Egyptische politie heeft vrijdag meer dan vijfhonderd mensen gearresteerd in de jacht op moslim-extremisten, die worden verdacht van de aanslag op de Egyptische minister van Voorlichting. Dit is vrijdag uit veiligheidsbronnen vernomen.

De politie hield razzia's in een aantal wijken in Caïro en doorzocht honderden huizen in de volkswijk Imbaba, dat als een bolwerk van de moslim-extremisten bekend staat. Van hieruit worden regelmatig pogingen ondernomen om de regering omver te werpen en Egypte in een fundamentalistische staat te veranderen.

Het was de eerste grootscheepse veiligheidsoperatie sinds de aanslag dinsdag op minister van Voorlichting Safwat el-Sherif, die elf jaar lang de publiciteitsmachine van Egypte voor zijn rekening nam. Minister van Binnenlandse zaken Hassan el-Alfi zei vrijdag in een interview dat zijn ministerie werkt aan een speciaal politieapparaat om de aanvallen van de moslim-extremisten op toeristen in te dammen.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Licht tot half bewolkt en vandaag droog. In de komende nacht en morgenochtend tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige oostelijke wind (tussen tien en 28 knopen)

WEEROVERZICHT:
De uitloper van een zwak hoge drukgebied boven de Atlantische oceaan zal in de komende 24 uur het weer op de Benedenwindse eilanden nog steeds beïnvloeden. Geleidelijk aan zal echter de aangevoerde lucht in de komende dagen enigszins vochtiger en onstabieler worden. Als gevolg hiervan zal af en toe iets meer bewolking overdrijven. Uit deze bewolking kan morgen plaatselijk enig neerslag vallen maar deze zal over het algemeen maar van lichte intensiteit zijn waardoor de huidige droogte vrijwel onverminderd aan zal houden.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	half bewolkt	32	27	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.5
Curaçao	zwaar bewolkt	32	27	0.0
St Eustatius	zwaar bewolkt	30	25	0.0
St Maarten	half bewolkt	31	25	0.0
Amsterdam	zwaar bewolkt	19	12	0.0
Atlanta	geheel bewolkt	22	09	0.0
Caracas	geheel bewolkt	31	19	0.0
Kingston	zwaar bewolkt	31	25	0.0
Miami	licht bewolkt	25	20	0.0
New York	licht bewolkt	16	10	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	34	23	0.0
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	33	23	0.0
San Juan	zwaar bewolkt	33	24	0.0

Tussen commandanten Kroaten en moslims:

Morillon van VN: Akkoord vervolgen oorlogsmisdaden

SARAJEVO - De commandanten van de legers van Kroaten en moslims in Bosnië-Hercegovina zijn overeengekomen oorlogsmisdadigers te vervolgen. Dat heeft Philippe Morillon, bevelhebber van de VN-vredesmacht in Bosnië, vrijdag bekendgemaakt.

Soldaten van beide partijen zijn zich afgelopen week te buiten gegaan aan gruweldaden in het midden van de jonge Balkan-republiek, waarbij meer dan 250 mensen zijn omgekomen. "Enkelen van de verantwoordelijken zijn, zo hoop ik, de afgelopen uren al aangehouden", zo zei Morillon. De VN-bevelhebber refereerde vooral aan de aanslag afgelopen zondag met een autobom op een moskee in Vitez, in het midden van Bosnië. Bij die aanslag, de eerste met een autobom, vielen verscheidene doden.

Britse VN-soldaten hebben zich bijzonder geschokt getoond over koelbloedige moorden door Kroaten op moslim-families. Een televisieteam volgde kolonel Bob Steward die woedend een vrachtwagen met Kroatische soldaten staande hield, en hen toeschreeuwde: "Wat is gebeurd, is een schande. Hele gezinnen zijn afgeslacht. Ik wil weten wie dat heeft gedaan."

Het akkoord over vervolging van de oorlogsmisdadigers is dinsdag al bereikt in Zenica tussen Safir Halilovic, commandant van de moslimtroepen, en generaal Milivoj Petkovic, de bevelhebber van het HVO, het leger van de Bosnische Kroaten. De gevechten tussen Kroaten en moslims namen vrijdag verder in hevigheid af maar de situatie in het midden van Bosnië blijft gespannen, zo meldde Radio Sarajevo.

Een Britse VN-patrouille is vrijdag in de buurt van Vitez beschoten door sluipschutters en kwam ook onder vuur van anti-tankgranaten. De Britten schoten terug en ontkwamen ongedeerd. De patrouille, in een gevechtswagen van het type Warrior, kwam onder vuur toen ze het dorp Jeelinac wilde binnenrijden. De patrouille stond onder leiding van kolonel Bob Stewart.

ANKARA - Een dag na de begrafenis van de dit weekeinde overleden Turkse president Turgut Ozal heeft de parlementsfractie van de Partij van het Juiste pad vrijdag premier Suleyman Demirel als presidentskandidaat naar voren geschoven.

De fractie zal Demirel voordragen bij parlementsvoorzitter Husamettin Cindoruk. Demirel betoogde dat de fractie "niet de macht heeft zelf een president te kiezen. Wij zullen de steun van de andere partijen vragen".

GLAMATONE
BODY FIRM CELLULITE
CONTROL CREME
Dé oplossing voor cellulitis

Distributeur:
Bofrel Agencies
Tel: 692166

Volop verkrijgbaar voor de retailer en eetgelegenheden.
Surinaamse kwaliteits-produkten
Pomtayer merk Taya
gedroogde garnalen
geraspte cassave
geblokte cassave (telo)
Terie
Peper
geblokte pompoen.
Lifi Inc.
Motetwerf
Tel.: 628391

U hebt geen zin om te koken op
Zondag 25 april
maar U wilt toch lekker
Surinaams eten?
Dat kan, gezellig aan het water bij
Salad - Bar - Restaurant
MEETPOINT
Korédor, Tel.: 623611
tussen 12 en 5 uur
Diverse gerechten, salades en fruit
Prijs p.p. f.24,50
Porties vanaf f.10,- ook mogelijk.
Live - Music

Vliegreis
Curaçao - Amsterdam
aangeboden.
Uiterlijk 5 mei.
tel. 376185

TOUROPERATOR ZOEKT Z.S.M.:

Full-time Boat-Captain
in bezit van vaarbewijs/captains license
Radiopapieren (VHF)

Full-time Narrator
- met vaarbewijs
- met kennis van Curaçao Onderwater Park
- Ned., Engels en zo mogelijk Spaans sprekend.

Schriftelijk reacties aan:
Sea World Explorer
p/a Lions Dive Hotel Bapor Kibra

FAXNUMMERS: AMIGOE
Redactie: 674744
Advertentie: 674524

GEZOCHT
VASTE BABY OPPAS
voor **minimaal** twee dagen.
Bellen na 20.00 uur
Tel.: 686408

Te koop te Bon...
3 KAMER WON...
* Geschikt als kantoorrui...
* vrij en onverhuurd
* gelegen aan een drukke...
* ruime parkeergelegenhe...
* 1065 m² erfpachtsgron...
* k.k.
Reactie tel. 649664

Te koop aangeboden:
HOOG GELEGEN TERREIN
te Papaya , Westpunt.
Uitzicht op zee 2030 m².
Voor Inl.: 377777 of 378...

TUINCENTRUM BANDA AR...
op de weg naar Montagne, Lo. Hoenderberg, tel. 671793/...

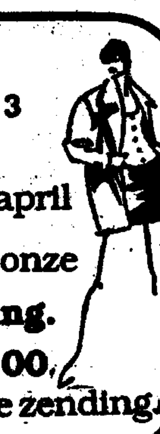
schildersbedrijf
Perfect
De
huisschilder
van huis uit.
Tel.: 601766 - 369127
Fax.: 369127

Te huur
voor vakantiegangers
voll. gemeub.
appartmenten
voor 2 pers. incl. water, gas & elektra.
Zonder airco: fl. 40,= p/d
omgeving Sta. Rosa.
Met airco: fl. 65,= p/d
omgev. Rooi catootje
beschikb. vanaf 1 juni.
tel: 378596

Nieuwe kollektie kleding binnen
voor de komende vrije dagen.
Deftig en sportief
Boutique
Curacaobaaiweg
Tel: 613465
Lilou

GEVRAAGD
voor onmiddellijke indiensttreding:
Payroll- Accounts Payable cl...
Sollicitaties gelieve te richten naar onze
P.O. Box # 3147, Curaçao.

La Qualité Dr. Maalweg 13
Nog tot donderdag 29 april
de kans om te profiteren van onze
UITVERKOOP van kwaliteitskleding.
Rekken van f 50,=, f 75,= en f 100,
We moeten plaats maken voor de nieuwe zending.

voor de periode van
23 dec. t/m 9 jan.
Contact adres:
fam. van Bergen
615620

COMPUTER MS-DOS BEGINNERS
Aanvang 4 mei 7 uur pm.
Inschrijfgeld f 25,=
Boeken f 80,=
Lesgeld f 80,= p. mnd
Duur 2 maanden.
LEM PUNDA
De Castro Building
Tel. 612640
tussen 5 - 8.30 uur.

NEDERLANDS GEVORDERD II
Inschrijfgeld f 25,=
Boeken f 25,=
Lesgeld f 35,=
Aanvang woensdag 5 mei 6.30 uur.
LEM PUNDA
De Castro Building
Tel. 612640
tussen 5 - 8.30 uur.

STICHTING
R.K. CENTRAAL SCHOOLBEST...
INSCHRIJVING VAN NIEUWE KLEUTERS
op alle R.K. Kleuterscholen.
Op zondag 25 april van 10.00 tot 12.00 ... en maandag 26 april van 5.00 tot 7.00 ...
Gelieve mee te brengen geboortebewijs en Doopbewijs.

Medewerkers van Psychologisch Adviesburo Arends en Buro Arends Praktijkopleidingen, Aruba en Curaçao,
feliciteren "teamleader"
Harold Arends
met de prijs "Boss Of The Year"
uitgereikt door de Asosashon di Sekretaria di Korsou en maken van de gelegenheid gebruik om hem tevens te feliciteren met het twintigjarig bestaan van het Psychologisch Adviesburo.
Masha Pabien en 'Keep up the team-work!'

Madeira Garden Center
pa bo
MATANAN i TERA
Wiriweg 30 Sta. Rosa
Habri djadomingo tambe.

ENGELS GEVORDERD
Inschrijfgeld f 25,=
Boeken f 25,=
Lesgeld f 35,=
Aanvang donderdag 6 mei 5.30 uur.
LEM PUNDA
De Castro Building
Tel. 612640
tussen 5 - 8.30 uur.

TYPEN
Aanvang woensdag 5 mei 7.00 uur.
LEM PUNDA
De Castro Building
Tel. 612640
tussen 5 - 8.30 uur.

EILANDGEBIED CURAÇA...
Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend ...
de naamloze vennootschap DE TAVEERNE N.V.
een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter ... ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) ... KOFFIEHUIS- EN RESTAURANT "A" VERGUNNING voor de ... van het perceel gelegen
te LANDHUIS DAVELAAR, alhier,
en tevens ter verkrijging van een toestemming:
— ex artikel 47 lid 4 om een later sluitingsuur;
— ex artikel 52 om muziek te maken enz.;
— ex artikel 53 om vrouwelijke bediening toe te staan in bovengenoemd perceel.
Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze ... gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en ... Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. ... gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk ... tegen het verlenen van genoemde vergunningen en ... kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.
Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren wor... bracht, kunnen zowel de verzoekster als degenen die bezwa... ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor ... tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte ... de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.
Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Cu...
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische ...
Mr. H.A. Lourens.

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan HATO:

MAANDAG	26 APRIL 07.00	UUR TOT 13.20 UUR.
DINSDAG	27 APRIL 07.00	UUR TOT 18.00 UUR.
WOENSDAG	28 APRIL 07.00	UUR T/M DONDERDAG
	29 APRIL 09.00	UUR.

Onveilig zeegebied ± 4000 mtr. uit de kust.

PAPIAMENTU
(Voor Nederlands-sprekenden)
- Spreekt u Nederlands ?
- Wenst u Papiamentu te leren verstaan en spreken ?
- Wenst u informatie over de Antilliaanse cultuur ?
Vraag s.v.p. informatie op:
Naam:
Adres:
Telefoon:
Dit strookje te sturen naar: "PAPIAMENTU" P.O. Box 592

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst
kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

ALGEMENE ONTWIKKELING
Aanvang 6 mei 6.30 uur.
Inschrijfgeld f.25,-
Boeken f.40,- Lesgeld f.40,-
LEM PUNDA
De Castro Building -
Tel.: 612640 tussen 5-8.30 uur

GEZOCHT
VROUWELIJKE BARPERSONEEL met ervaring
Voor langere tijd.
Bellen na 20.00 uur
Tel.: 686408

Weekenddagen
te koop aangeboden
Kudde Blackhead schapen
22 ooien met 34 lammeren, 2 kuise ooien, 6 geselecteerde rammen. f 8.000,=
Tel.: 61555...

MEDEDELING
Laatstleden is te Curaçao opgericht de
CURAÇAOSCHE VERENIGING VAN HYPNOTHERAPEUTEN
Het doel van de vereniging is:
- Het organiseren van de bevoegde hypnotherapeuten op Curaçao.
- Het stimuleren en bevorderen van de hypnotherapie.
- Het bewaken van de kwaliteit van hypnotherapeuten.
- Het streven naar een optimale samenwerking met andere organisaties in de gezondheidszorg.

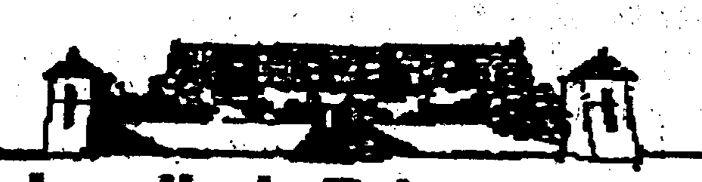
Het bestuur bestaat uit:

C.L. Jacobs, arts	voorzitter
Hadsy Simon	secretaris
Judith Fernandes	penningmeester

Het correspondentie adres van de vereniging is:
P.O. Box 799, Curaçao.

Ontdek tijdig de besmet... van de lucht in uw bedrijf of woning.
Biota N.V. biedt u thans een unieke ... u kan beboeden voor allerlei probleme... besmetting met schadelijke micro-orga... van de airco-lucht in uw omgeving.
Deskundigen van Biota komen bij u lang... het nemen van een monster.
Na het analyseren daarvan, verneemt u ... enkele dagen het resultaat en ontvang... advies hoe eventuele problemen te bestrij... te voorkomen.
Bel ons op telefoonnummer 3760... 377340 of stuur ons een fax op 372578.
De deskundigen van Biota staan voor u k...
BIOTA N.V.
een lokaal bedrijf ten dienste v... is gevestigd in het Industrie...

TE HUUR GEVRAAGD
PER 1 AUGUSTUS
GEMEUBILEERDE WONING
MINIMAAL 3 SLAAPKAMERS
IN GOEDE BUURT
HUUR TOT MAX. 3000,-
TELEFOON: 604739

Landhuis Brievengat
Elke zondag **geopend**
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Folkloristische dansshow van **Grupo Folkloriko Antiano** van 17.00 - 18.00 uur
Happy Hour van 18.00 - 19.30 uur
Live Muziek van **"Chips"** vanaf 18.00 uur
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!!

Wegens verhuizing
PORCH SALE
o.a. Bankstel, modern grijs 3 zits + 2 stoelen 1.100,= Eikenhoutdekenkast 600,= Waterbed 1.80 x 2.20 750,= 2 persoons bed + matrassen 350,= 2 tv kasten 300,=
Tel: 628505
zaterdag en zondag.
Tevens te koop gevraagd 2 honden reis kennels 1 voor grote hond 1 voor kleine hond.

CITCO Bank
Maakt bekend dat
in verband met onderhoud
onze A.T.M., geldautomaat,
a.s. zondag 25 april
buiten bedrijf zal zijn.
Wij vragen hiervoor uw begrip.

kurso
Lesa BEIBEL

Abo tambe:
- ta di opinion ku Beibel ta un buki importante?
- ke sifra Beibel mas mihó?
- ta haña Beibel un buki difisil?
- ke lesa Beibel, i papia ku otro hende tokante esaki?
- por resa salmo 119: 105 di kurason?
Bin kursa 'Lesa Beibel'!
e kurso ta gratis

7 les di un ora i mei.
dia: djarason
ora: 19.30 – 21.00 or
lugá: Iglesia Reformá Arowakenweg 28 Kwartí
premé biaha: djarason 28 di april
pa mas informashon: yama 675892

INTERVIEWS

E. Jesurun en de geboorte van een boek

REPORTAGES

HEDEN overleed in den ouderdom van 54 jaren, myn geliefde Echtgenoot HERMANUS KIKKERT, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Administrateur van Financien alhier.

Algemeene kennisgeving.

Curaçao den 9 Mei 1864.
J. C. KIKKERT,
geb. SCHOTBORGH.

Het verleden van een roemrijk geslacht

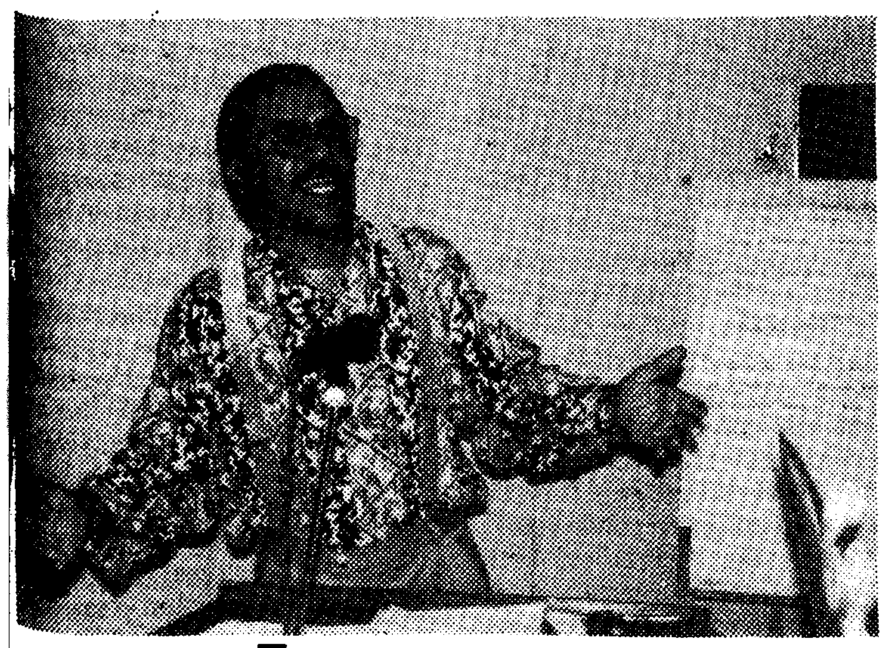
Ced Ride, een gedreven musicus

OP 20 EN 21 MAART vond een seminar plaats onder de titel 'Cultuur als basis voor eigen ontwikkeling', voorbereid door een werkgroep van IPK en UNA met als doel meer zicht te krijgen op de eigen culturele ontwikkeling en hoe en waarom die cultuur een richtsnoer, een strategie voor eigen ontwikkeling kan zijn.

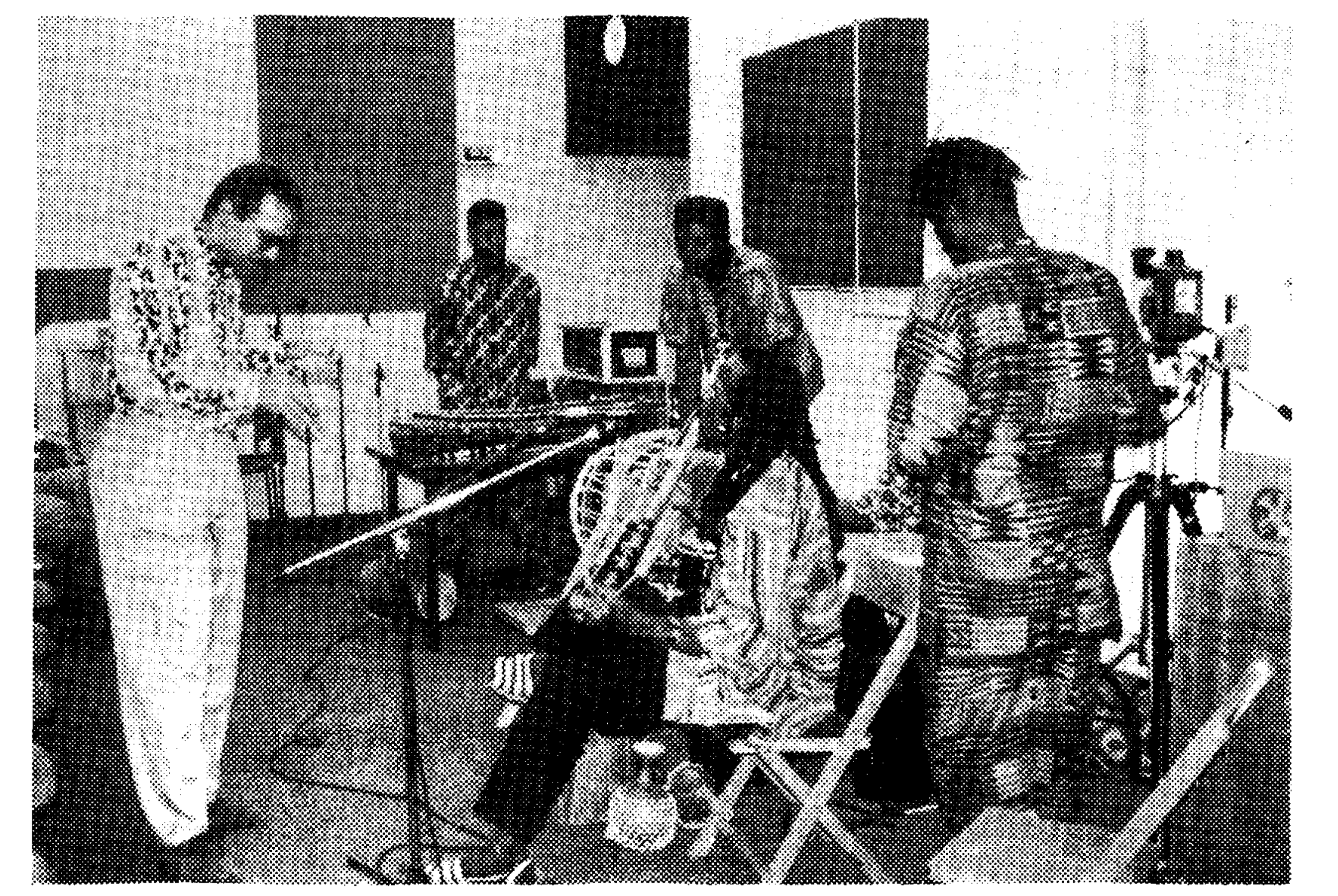
Het eigene van de cultuur van Curaçao kwam op indrukwekkende wijze naar voren in de voordracht van de Curaçaose artiest Ced Ride. Zijn presentatie, begeleid door de Afro-Curaçaose groep Issoco, ontleende haar kracht aan het samengaan van individuele creativiteit, collectieve waarden en een praktische boodschap voor handelen. De tekst van deze voordracht, die tevens een aanzet tot cultuurbeleid inhoudt, staat op deze pagina.

Ced Ride (Cedric Ridderplaat) 48, begon zijn artistieke loopbaan in een band met uit blikjes gemaakte instrumenten en het kerkkoor. In de jaren zestig zong hij o.a. in Sonora Antillana en Estrellas del Caribe.

Zijn lied *Navidad sin Padre*, waarmee hij in 1969 de compositie-prijs van *Tambu di Oro* won, behoort tot een van de klassieken van de Antilliaanse muziek-cultuur. Ced Ride verwierf internationaal faam door het Tweede Festival van de Stem en het Lied (1973, Puerto Rico) te winnen, waaraan werd deelgenomen door 76 zangers uit de hele wereld. Ced Ride bracht twee keer, in totaal ruim tweehonderd, musici en artiesten van toen samen om hun werk te documenteren en te bewaren voor het nageslacht: in 1986 bij het *Festival Añanan '50* die van de jaren 40 en 50, en in 1991, bij *30 aña Farandula*, die van de jaren zestig.

In dialoog komt er verandering, een beter samen-zijn, veelkleurigheid.

Cultuur kan niet gebaseerd zijn op verdeel en heers. Een rechtvaardig cultuurbeleid gaat uit van de mens als hulpbron.

"Ik ben geboren in een *bario.* Ik ging naar school en groeide op in een *bario.* Ik leerde er sporten, handarbeid. Zingen en op school kregen we zang, schilderen, gymnastiek, katechismus. Maar nu, in alle bescheidenheid, heb ik het gevoel, dat onze 'aliento', onze ademtocht, de bron van onze kracht en macht aan de kant is gezet. Bewegingsloos. Alsof het nergens toe dient. We houden ons met van alles bezig. Ook met dat waarvan je je afvraagt waarom moet dat zo lelijk en smakeloos klinken. Je voor iets inspannen is een scheldwoord geworden. Filosoferen is voor mensen die niets te doen hebben. We hebben geen tijd meer om te discussiëren en zo dingen op te lossen. Er is geen tijd. Trek je revolver. Bammm! Dat is dat. Opgelost. Modernisering heeft ons leven minder inventief gemaakt. Minder virtuoos."

Vertaling: I. Witteveen

Het belang van een schatkist en een praktisch cultuurbeleid

"Als jongen baadde ik in muziek. De markt was vol grammofoonplaten, tijdschrijften en nieuws uit de showbusiness. Noord-Amerikaans, Cubaans, Mexicaans, Dominicaans, Colombiaans, om maar enkelen te noemen. Bij radio CUROM klonk klassieke muziek, bij Hoyer klonk Calypso en bij Caribe Ranchera. Radio Coro, Radio Cuba en La Voz Dominicana waren razend populair, of zoals het door de ether klonk: *Popularismo.*"

"Als bario vierden we alles gezamenlijk. Op zijn minst in de geest. En dat deden we in overvloed. Onze veelkleurigheid weerkaatste op de muren van onze huizen. Er was geen hekwerk voor de ramen."

"*Aliento,* de ademtocht tussen persoon, identiteit, tussen denken en broederschap. Woord. Mooie woorden die niet de maag van een hongerig hart vullen. Ra-ra-ra. Toch heb ik het overleefd, tot de leeftijd die ik nu heb en ik ben er verrukt over!"

"Op school mocht ik geen Papiaments spreken. Ik was verplicht Nederlands te spreken. Een lange oorlog van denkwijze en voorkeur. Een verwarring als je zestig en negen denkt en negen en zestig moet vertalen."

"Ondanks dat alles hoorde je in de *barios*, op straat, op de hoek van de steeg of van de tuin, geklater van de [illegible]api, de drum met bongo, [illegible]ekharmonika, trompet met [illegible]okfluit, piano met viool, [illegible]arta, wiri en agan."

"Als kind van de bario probeerden we musici en zangers na te bootsen. Met onze band met van uit blikjes gemaakte instrumenten."

VROLIJK ARM

"Ik kan de klok niet terugzetten. Dat kan niet. Wel vraag ik me af of het aantal produkties van toen niet reden vormt voor een studie op de nationale universiteit. Waarom is hier nooit het initiatief toe genomen: om te weten waarom het zus was en zo geworden is? Laten we bij voorbeeld, beginnen met te erkennen waar we vandaan komen. Die culturele ontwikkeling moet de kern vormen voor ons huidig overleven. Erken het en geef het zijn waarde!"

"De meeste van onze beste culturele expressies, van onze schilders, schrijvers, artiesten, zangers, dansgroepen, dateren uit de die tijd, de jaren veertig en vijftig. Wel zeker. Curaçao had haar eigen filharmonisch orkest."

"Maar vóór dat alles was er zumbi-muziek. Zumbimuziek! Een uiting van inspiratie, imitatie en combinatie van de verschillende culturen. Indiaans, Afrikaans, Europees. Muziek met geïmproviseerde instrumenten. Alweer dat collectieve, dat vereend zijn."

"Praktische instrumenten. Die moeten er zijn op het moment van verdriet en viering. Ieder komt dan met zijn instrument, hij met de zijne, zij met de hare, ga zo maar door. We moeten ons afvragen of we bij voorbeeld moeten doorgaan de tambu buitenshuis te laten, in het donker, onder de boom, bij de snack. Of moeten we ons hart ervoor openen? Ik vraag het maar."

"Wilfredo Vargas speelde met zijn band *Comchen, ay Comehen.* Hoeveel mensen weten dat het een compositie van DOBLE R is? Hoevelen weten dat?"

"Vanuit Aruba populariseerde Armonia i kuèrde *Chin a baña, Chin a peña, Chin a bisti'.* Volgens de meeste mensen is het een Arubaans lied. Hoevelen weten dat Don Erquímides Candelaria deze compositie zong? Kimu samen met Shaki en Yuchi? Een compositie van wijlen Agustu Gressman. 'Chin baadde zich, Chin kamde zich, Chin kleedde zich aan. Chin ging uit om het gezicht van Wele te zien', luidt de tekst. Wele betekent gulden. Wele is het gezicht van Koningin Wilhelmina op de gulden. Zie hoe een schrijver met verborgen woorden een vonnis velt. Het lied gaat verder: 'Als kind droeg Chin een lila lint. Nu zij volwassen is, is het lint rood'. Alweer die dialoog, die opening naar een verenigen. Creativiteit."

SCHATKIST

"Op grond van persoonlijk ervaringen concludeer ik dat bij Radio Hoyer, opgericht door wijlen Horacio Hoyer, pionier van de platen- en opnamestudio, een kist vol muzikale schatten staat te vergaan. Als de betreffende instanties het initiatief nemen ervoor te zorgen dat deze schatten ten goede komen aan onze ontwikkeling zullen voor velen van ons lichtjes gaan branden, vele vragen zullen beantwoord worden, er zal veel belangstelling voor onze eigen rijkdom ontstaan."

"Soms wil je je eigenlijk niets eens afvragen of het waar is dat we geen waarde hechten aan het verleden. Of we geen waarde hechten aan onze wortels. Of we onze geschiedenis niet willen horen. Of we ons wellicht schamen voor ons volk. En hoe het komt dat Ouderwets en Oud beledigingen zijn."

"Maar we kappen ons haar in de 'curly look' om 'in' te blijven. Waarom zegt men dat als een kind niet luistert naar zijn moeder het in de bek van een slang valt? Omdat een moeder verondersteld wordt meer te weten dan het kind. Een kind dat vanaf 's ochtends op stap is, belandt in de bek van slang."

"Onze *grandinan*, onze ouderen zijn een last voor ons. Daarom zetten we ze aan de kant. We brengen hen naar een verzorgings- of bejaardenhuis. We zijn gemakzuchtig geworden. Alles moet makkelijker, in de *bario*, in de muziek, in de expressie."

"Dat wil ik met een voorbeeld én met de toestemming van de auteurs die dat met hun werken illustreren, uit proberen te leggen. Het geeft het belang en de erkenning van onze eigen cultuur aan."

"Uit die genoemde schatkist heb ik het lied *Mi Dalia* te voorschijn gehaald en dat wil ik ten gehore brengen. De melodische opbouw is zo mooi dat de rijkdom van onze cultuur erin gevierd wordt met het beste wat ze heeft, in ons tumba-ritme."

"Natuurlijk hebben de jongeren van de *bario* problemen: zij horen dit type muziek niet meer als onderdeel van hun ontwikkeling. Invloeden van buiten dreunen op hen in, in hun hoofd. Met grote speakers, en dat dan luid-luid. Met als gevolg dat ze dezelfde compositie zingen op het ritme van de reggae."

PRAKTISCH BELEID

"De Dienst van Culturele Zaken moet meer, véél meer aktief zijn in het leiderschap bij het denken over en uitvoeren van ons beleid en onze culturele *ontwikkeling.* Het moet een ploeg van geschreven, gesproken en audiovisuele media ter beschikking hebben, van radio, krant en een televisie-kanaal, om zo het bevel te voeren over een markt gebaseerd op een rechtvaardig cultureel beleid in een land waar de mens zelf de grondstof vormt."

"Deze educatieve rol is niet de plicht van commerciële radio-zenders. De staat moet daarom denken over eigen publiciteitsmiddelen."

"Voor de Vereniging van Musici geldt hetzelfde. Er is te weinig aandacht voor het ontwikkelen van talent. Met andere woorden: begin met het ter beschikking stellen van de meest eenvoudige instrumenten. Laat je beleid functioneren in de bario en op school. De regering moet daarvoor, bij voorbeeld, de grens open stellen voor bepaalde instrumenten. Op die manier gaat muziek onderdeel vormen van de fysieke werkelijkheid en het eigen geluid van de huizen waar onze families wonen."

"Geef prikkels om, in plaats van alleen maar festivals van salsa - jazz- bolero -ranchera - merengue -reggae-rub a dub ook festivals van wals -dansa - seu-tambu - mazurka van trio -kwartet -quintet - tipiko en zang te houden."

"Particuliere bedrijven moeten bijdragen aan het realiseren van culturele projecten die op de plaat gezet worden. Want plaat is cultuur! Binnen afzienbare tijd moeten we beginnen te denken hoe te investeren in opnamen van lokale expressies."

"Verander dus het investeringsbeleid. Verander het van een horizontale in een verticale investering. Stel: er is een pot van 3 miljoen gulden beschikbaar. Horizontaal is om deze som geld over zoveel mogelijke hoofden te delen. Dat is wat we nu doen. Dat betekent dat, om voor de hand liggende redenen, een grote hoeveelheid van de gelden terug gaat naar Nederland. Verticaal is: investeer in lokaal talent, opdat zij de ontwikkeling van gezonde culturele expressie van ons volk ter hand kunnen nemen. Gericht investeren dus." "Versterk ons culturele waarden, geef opdracht voor het vastleggen van die ritmes van onze folklore die verloren dreigen te gaan. Geef opdracht voor het schrijven van soap-opera's en voor het schrijven van boeken en verfilmen van onze waarden, om zo het volk te verhalen welke die waarden zijn."

"Geef schilders opdracht te schilderen om zo die weg die we moeten begaan op te lichten. Verrijk op deze wijze onze kist met muzikale schatten. Laat dit alles de 'playlist' van de lokale radio binnendruppelen, want als er niet een lokale levende muziekcultuur van onze gewoonten is, kunnen ze niet anders dan ze nu doen."

"In Nederland startte in 1986 een discussie rondom dat enorme begrip: cultuur. Dat gebeurde in de Eerste en Tweede Kamer. Hier op Curaçao moeten onze politici meer betrokken raken bij dat wat het wezen is van onze cultuur."

"Laat discussie-programma's via de radio van start gaan, en zorg dat het volk hier RECHTSTREEKS aan kan deelnemen. Bij cultuur kan je niet doorgaan met een beleid van verdeel en heers. Een cultuurbeleid moet onomwonden en praktisch zijn. Het cultuurbeleid moet verschillende invalshoeken hebben. Het voornaamste is: zet mensen aan het werk. Zorg dat ze verzinnen, creëren, denken, ontwikkelen ten behoeve van henzelf en hun gemeenschap."

"Het huidige VN-decennium, 1988-1997, is gewijd aan Cultuur en Ontwikkeling. Het is voor ons eigen welzijn dat we direct via praktische plannen hieraan een bijdrage leveren en die op eigen kracht uitvoeren."

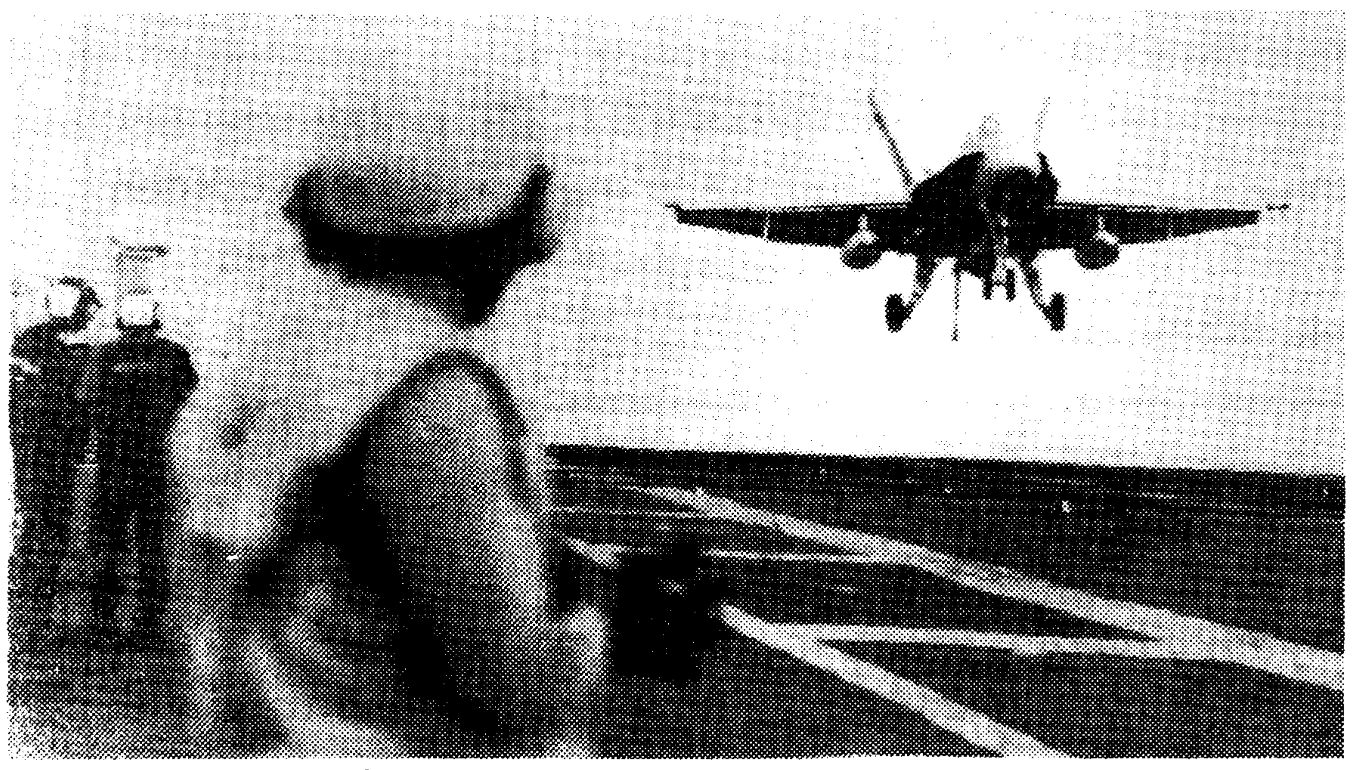

'Is het waar dat we niet willen horen waar we vandaan komen?'

"Geef richtlijnen op basis van onze voorgangers, zij kunnen ons tot voorbeeld dienen, ook al is nog nooit de tijd genomen om hen diepgaand te bestuderen. Sterker nog: omdat ze behoren tot de lokale gewoonten en de lokale werkelijkheid zijn ze nog nooit op hun waarde geschat." "Speel een van die melodieën van vroeger en kijk hoe ieder hart zich verblijdt. Maak optimaal gebruik van onze schrijvers en dichters. Zij zijn het die ideeën scheppen, concepten leveren en trendsetters zijn bij onze wijze van kleden en uitdrukken. Zij hebben een model om de geest te laten denken. Wees zuinig op hen, en maak gebruik van hun talent. Zij kunnen een mentale revolutie in onze gemeenschap brengen. Dat kan gestalte krijgen in een tijdschrift dat toonaangevend zal zijn voor leven en samenleven. De 'Comics'-cultuur van toen had dat, dat van discussie en vereniging, iets dat we met elkaar delen. Jij leent mij 'comics' en ik aan jou. We socialiseren weer."

"Ik ben ervan overtuigd dat: als de volwassenen en jongeren zich samen bewust worden van onze waarden, in discussie en vereniging, dan komt er een verandering, een beter samen-zijn."

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

...Een F-18-Hornet vliegtuig landt op het Amerikaanse vliegdekschip Roosevelt na een missie uitgevoerd te hebben in verband met de Deny flight-operatie van de NAVO. De Roosevelt bevindt zich op de Adriatische Zee in verband met de situatie in Bosnië-Hercegovina...
(AFP-satellietfoto)

Afdwingen vliegverbod Bosnië oftewel plankenkoorts voor NAVO

'Generale' voor controle uitvoering van vredesplan

BRUSSEL - Op de burelen van het NAVO-hoofdkwartier heerste onlangs een spanning die het best valt te vergelijken met de plankenkoorts van een debuterende acteur. Het was erop of eronder. Met de opdracht van de Verenigde Naties op zak om het vliegverbod boven Bosnië-Hercegovina af te dwingen kreeg het westerse bondgenootschap een uitgelezen kans duidelijk te maken dat het onmisbaar is. Maar zakken voor dit praktijkexamen geloofwaardigheid kan uiteindelijk zelfs het roemloze einde van de 44 jaar oude alliantie inluiden.

Het afdwingen van het vliegverbod stelt militair gezien weinig voor en de operatie zal de verhoudingen op het slagveld nauwelijks beïnvloeden, zeggen militaire deskundigen en diplomaten in Brussel. Zo beschikken de Bosnische Serviërs - de voornaamste schenders van het vliegverbod - slechts over een beperkt aantal verouderde MIG 21-gevechtstoestellen die geen partij zijn voor de veel modernere vliegtuigen van de NAVO-lidstaten. De activiteiten die de NAVO gaat ontplooien om, indien nodig, Servische en Kroatische toestellen boven het Bosnische luchtruim neer te halen, hebben dan ook vooral een politieke grondslag.

NAAM VERANDERD

De NAVO leidde sinds haar oprichting in 1949 een verhoudingsgwijs rustig bestaan. De vijand - de Sovjetunie en het Warschau-pact - was duidelijk aanwijsbaar en er was sprake van een militair evenwicht tussen de twee machtsblokken dat gewelddadige confrontaties uitsloot.

Na het uiteenvallen van de SU en het verdwijnen van het Warschau-pact besteedden de militairen en de diplomaten op het hoofdkwartier in Brussel enige tijd om een nieuwe koers voor de NAVO uit te zetten. De organisatie kwam snel tot de conclusie dat de dreiging uit het oosten bleef komen, alleen was de naam van het kwaad veranderd.

NATIONALISME

In plaats van het communisme zou de NAVO voortaan het nationalisme en de daaruit voortkomende etnische conflicten moeten beteugelen. De rampzalige ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië overtuigden de laatste twijfelaars van het nieuwe gevaar. De toekomst van de NAVO is die van crisismanager en vredebewaarder, zo luidde het parool, maar wel enkel op verzoek van de Verenigde Naties of de Conferentie over veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE). De lidstaten van het bondgenootschap omarmden in juni (Oslo) deze nieuwe uitgangspunten waarmee de weg werd vrijgemaakt voor militaire operaties buiten het oorspronkelijke verdragsgebied van de zestien NAVO-landen.

Dat het vervolgens nog tien maanden duurde voordat de NAVO haar woorden in daden kon omzetten, kwam hoofdzakelijk voort uit de vrees dat ze de nieuwe ambities niet zou kunnen waarmaken. Het bondgenootschap heeft in haar 44-jarige geschiedenis immers nog nooit een schot hoeven te lossen. En hoe reageert de bevolking in de lidstaten als er doden vallen en niet geheel duidelijk gemaakt kan worden waarvoor deze Westerse soldaten zijn gesneuveld?

Bovendien blijft ondanks alle verbale eensgezindheid de onderlinge samenwerking binnen de NAVO een bron van zorg. Met name Frankrijk is geen voorstander van een NAVO die als een soort ordedienst van de VN gaat optreden. Het hoopt met een minimale rol voor het bondgenootschap de invloed van de Verenigde Staten, de belangrijkste machtsfactor binnen de NAVO, binnen de perken te houden. Parijs heeft meermalen laten weten meer gecharmeerd te zijn van een actievere rol van de Westeuropese unie (WEU) in Europese veiligheidszaken. De Fransen verwijzen daarbij naar het Verdrag van Maastricht volgens welke de WEU zich moet ontwikkelen tot de defensiepoot van de EG.

Slaagt de NAVO de komende weken erin het luchtruim boven Bosnië-Hercegovina schoon te houden, dan kan ze zich gaan opmaken voor het 'echte' werk. Het afdwingen van het vliegverbod is een voorbode van een veel uitgebreidere missie in Bosnië: de zorg voor de naleving van het vredesplan van Cyrus Vance en Lord Owen. De NAVO heeft op verzoek van de VN daarvoor al plannen opgesteld die uitgaan van veertig tot zestigduizend man grondtroepen, voor het overgrote deel afkomstig uit NAVO-lidstaten. Alle reden voor het bondgenootschap om de komende weken in het Bosnische luchtruim een goede 'generale repetitie' af te werken.

Na corruptieschandaal bij Spaanse socialisten

PSOE mijdt zuivering en kiest voor vervroegde stembus

MADRID - De Spaanse socialisten (PSOE) hebben in het Paasweekeinde de gelederen gesloten. Premier en PSOE-partijleider Felipe Gonzalez zegde weliswaar toe dat hij energiek tegen corruptiepraktijken in de partij zal optreden, maar een zuivering ging hij uit de weg. Om de eenheid te herstellen, koos de premier voor een halfslachtig compromis dat beide kampen in de PSOE tevreden moest stellen.

De PSOE is diep verdeeld over de vraag hoe de partij moet reageren op de corruptie in eigen gelederen. Zogeheten "vernieuwers", onder wie diverse ministers van Gonzalez' kabinet en vicepremier Narcis Serra, wilden dat in de hoogste partijregionen, koppen zouden rollen wegens de betrokkenheid van PSOE-parlementariërs met de zogeheten Filesa-affaire. Via deze en andere brievenbusmaatschappijen werd op illegale wijze zo'n 15,5 miljoen gulden van banken en bedrijven naar de partij doorgesluisd.

NIET TE VERKOPEN

Aanhangers van vice-voorzitter Alfonso Guerra, de man van het machtige partijapparaat en nummer twee in de partijhiërarchie na Gonzalez, vinden dat de partij geen boete hoeft te doen voor steekpenningen-affaires zolang de rechter geen oordeel heeft uitgesproken. Zij menen trouwens dat niet de partij, maar slechts enkele partijleden bij de kwestie betrokken zijn.

De Guerra-stroming leek een belangrijk punt te hebben gescoord: de partijraad accepteerde het ontslag van (ex)-penningmeester Guillermo Galeote en van de parlementariër Carlos Navorro wegens hun betrokkenheid bij het Filesa-schandaal. Maar daarmee ontweken Gonzalez en de partijraad volgens het invloedrijke dagblad El Pais de principiële vraag: Was niet de hele partijleiding verantwoordelijk? Om de eenheid te herstellen wordt de schuld afgeschoven op twee zondebokken, suggereert de zondagse commentaarschrijver. Het doorgaans regeringsgezinde dagblad meent ook dat het compromis van Gonzalez nauwelijks aan de Spaanse bevolking te verkopen is.

STRIJDIG

De partijraad accepteerde trouwens alle voorstellen van Gonzalez, die een dag eerder een moeizaam akkoord bereikte met Guerra. De premier stelde dat de PSOE haar collectieve verantwoordelijkheid moet nemen voor de illegale financiering van de partij, maar pas na het oordeel van de rechter. En dat was in strijd met wat Gonzalez, die tot het kamp van de vernieuwers wordt gerekend, de afgelopen weken in interviews suggereerde en wat hij onlangs aan woedende studenten vertelde die hem voor 'dief' uitmaakten.

De premier gaf toen aan niet op een gerechtelijke uitspraak te willen wachten. Hij eiste meteen strenge maatregelen tegen de uitdijende corruptie binnen zijn partij en sloot zelfs niet uit te zullen aftreden. Met Pasen kwam hij daar op terug. Zijn heengaan zou niet in het belang zijn van de PSOE en niet in dat van Spanje. Het zou de stabiliteit van Spanje zelfs bedreigen, betoogde Gonzalez.

Volgens El Pais versterkte Gonzalez met het bereikte compromis zijn eigen leiderschap van de PSOE door voorzitter te worden van een speciale commissie die voorbereidingen treft voor de parlementsverkiezingen en de kandidatenlijsten controleert. In ruil voor Gonzalez' concessie aan de 'Guerristas' om geen grote schoonmaak in de partij te houden, zal de premier het voorzitterschap van de commissie bekleden. In de drie voorgaande verkiezingscampagnes was deze post toebedeeld aan Alfonso Guerra.

GIJZELAAR

Wat de PSOE betreft is de manoevre van Gonzalez geslaagd. De eenheid werd hersteld; het wantrouwen tussen de rivaliserende kampen lijkt verminderd. Zowel 'Guerristas' als 'vernieuwers' toonden zich in het Paasweekeinde tevreden. De eerste stroming was voldaan omdat Gonzalez volgens hen de aanval van de 'vernieuwers' op het partijapparaat en Guerra had gepareerd; de tweede groep was tevreden omdat Gonzalez zijn positie had versterkt en voor het eerst publiekelijk was toegegeven dat de financiering van de partij niet deugde.

De linkse en rechtse oppositie schamperde echter over de uitkomsten van de partijraad. "Teleurstellend en doorgestoken kaart", reageerden de centrum-rechtse oppositiepartij Partido Popular (PP), Verenigd Links (IU) en de centrum-liberale CDS. Antonio Romero van Verenigd Links zei dat Gonzalez veel van zijn geloofwaardigheid had verloren en 'gijzelaar' was geworden van het partijapparaat. "Alfonso Guerra heeft deze interne strijd gewonnen."

"Felipe Gonzalez heeft de belangen van zijn land verraden ten gunste van die van zijn partij", reageerde Rodrigo Rato, de leider van de PP in het Spaanse parlement. De PP, die er zeer op gebrand is de socialisten een verkiezingsnederlaag toe te brengen en de regeringsmacht over te nemen, riep op tot vervroegde verkiezingen. De PP krijgt zijn zin: de verkiezingen worden vervroegd tot juni. Eigenlijk had dat pas in het najaar hoeven te gebeuren.

Moeizaam proces met horten en stoten van start

Herdenking opstand Warschau's ghetto moet verzoening brengen

WARSCHAU - De herdenking van de opstand in het getto van Warschau, vijftig jaar geleden, moet wat Polen betreft de schijnwerpers richten op de verzoening tussen Joden en Polen. Maar niemand kan verwachten dat de herdenking in één klap een einde maakt aan het eeuwenoude wantrouwen, dat alleen maar versterkt is, toen de Duitsers in Polen hun concentratiekampen bouwden.

"Verzoening wordt niet bereikt door een eenmalige daad van goede wil. Het is een proces dat erg moeizaam is, omdat er aan beide zijden stereotypen bestaan", zegt de historicus Andrzej Zakrzewski, die aan het hoofd staat van de door president Walesa opgerichte Pools-joodse raad. De herdenking op 19 april werd bijgewoond door Walesa en de Israëlische premier Yitzhak Rabin.

Voor de Tweede wereldoorlog herbergde Polen de grootste joodse gemeenschap van Europa. Na de Duitse invasie in 1939 werd het land het centrum van de moord op miljoenen Europese joden. De bloedige onderdrukking van de opstand in het getto van Warschau was slechts een van de gruweldaden op Pools grondgebied. De Polen, die zelf ook menig familielid onder nazihanden zagen sterven, verzetten zich tegen de suggestie dat zij de Holocaust stilletjes hebben toegejuicht. De joden op hun beurt klagen over het voortdurende antisemitisme in Polen. Hun gemeenschap is nagenoeg onzichtbaar geworden, sinds een antisemitische campagne in 1968 duizenden joden deed emigreren.

De vooroordelean over en weer zijn moeilijk uit de weg te ruimen, maar polen, dat in 1989 het communistische juk van zich wierp, is op de goede weg, vindt Zakrzewski. "We proberen de Pools-joodse dialoog verder te helpen, temidden van vele conflicten", zegt hij, wijzend op vernielingen van joodse graven en het onbegrip voor het joodse gebruik van het ritueel slachten.

De herdenking leek aanvankelijk meer wonden open te rijten dan te helen. De afgelopen weken laaide de ruzie over de aanwezigheid van de vrouwelijke religieuzen het terrein van het voormalige concentratiekamp Auschwitz opnieuw op. Het Joods wereldcongres (JWC) dreigde zelfs de herdenking te boycotten, als de zusters, die volgens een overeenkomst met het Vaticaan al jaren geleden weg hadden moeten zijn, niet voor die tijd vertrokken waren. Het JWC trok het dreigement in, nadat Poolse kerkleiders hadden beloofd de zusters te manen snel naar hun nieuwe onderkomen te verhuizen. Voldaan was men over de tussenkomst van de paus die de zusters opdroeg uit het klooster in het voormalige concentratiekamp te vertrekken. Dit alles geeft overigens wel aan hoe moeilijk de verhoudingen nog steeds liggen.

...Turgut Ozal was internationaal duidelijk aanwezig. Nog vlak voor zijn dood ondernam hij een ongemakkelijke reis door Centraal-Azie. Verleden jaar bezocht hij onder meer Duitsland en inspecteerde toen de erewacht...
(Foto DPA)

President bij overlijden in binnen- en buitenland geprezen

Ozal wilde Turkije bij de tijd brengen

ANKARA - Turgut Özal, de president van Turkije die verleden week zaterdag plotseling overleed, wilde zijn land veranderen. Turkije moest in zijn visie een modern land worden dat zich rond het jaar 2000 zou kunnen meten met de tien meest ontwikkelde westerse landen, en in de regio rond zijn land een sleutelrol vervullen.

Ozal (66) overleed aan de gevolgen van hartproblemen. De president was met grote spoed overgebracht naar een ziekenhuis in de hoofdstad Ankara nadat hij thuis onwel was geworden. Kort voordat bekend werd dat Ozal was gestorven, deelde zijn woordvoerder mee dat "de president kampte met een ernstige daling van zijn bloeddruk". Ozal onderging in 1987 in de Verenigde Staten een ingrijpende drievoudige bypass-operatie.

Het onwel worden van Ozal was volgens artsen die hem behandelden, mogelijk het gevolg van oververmoeidheid. De president keerde twee dagen eerder terug van een zware tweeweekse reis langs een aantal Centraalaziatische landen waaronder de voormalige Sovjetrepublieken Kirgiztan, Kazachstan, Turkmenistan, Oezbekistan en Azerbajdzjan waar hij overlegde over de oorlog tussen Azerbajdzjan en het buurland Armenië.

De dood van de president laat een vacuüm achter in de Turkse politiek en zou tot een felle strijd om zijn opvolging kunnen leiden. Volgens de Turkse grondwet wordt parlementsvoorzitter Husamettin Cindoruk waarnemend president totdat de volksvertegenwoordiging een opvolger voor Ozal kiest. Cindoruk staat bekend om zijn sobere optreden en verschilt in dat opzicht zeer van de kleurrijke en impulsieve Ozal. Andere mogelijke kandidaten voor de opvolging zijn premier Suleyman Demirel en zijn plaatsvervanger Erdal Inonu. Demirel wuifde kort na Ozals overlijden, alle vragen weg of hij kandidaat is voor het presidentschap. "Tot de begrafenis wordt er niet over de erfenis gepraat", zei hij.

Ozal werd overenkomstig zijn laatste wens begraven in de Vatanstraat in Istanbul tegenover het graf van de vroegere premier Adnan Menderes die tijdens een staatsgreep in 1960 was geëxecuteerd.

Ozal was zes jaar premier, van 1983 tot 1989. Hij liet zich in dat laatste jaar door zijn Moederland-partij, die op dat moment over een meerderheid in het parlement beschikte, tot president kiezen. Oppositiegroeperingen waren woedend daarover en beschuldigden hem verscheidene keren ervan de grondwet te hebben geschonden.

Het overlijden van de president zal waarschijnlijk een einde maken aan de ongemakkelijke verhouding tussen de president en de regering die bestaat uit een coalitie van Demirels partij van het Rechte pad en Inonu's sociaal-democratische Populistische partij en in 1991 aan de macht kwam.

Ozal kreeg in 1971 een functie bij de Wereldbank in New York nadat hij in eigen land van de militaire machthebbers niet de mogelijkheid had gekregen om zijn plannen voor economische hervormingen uit te voeren. Hij keerde terug naar zijn land als topmanager bij de Sabanki-groep, de op een na grootste Turkse onderneming. Binnen de conservatieve Heilspartij probeerde hij tevergeefs een politieke carrière op te bouwen. Zijn eerste regeringspost kreeg hij pas na de militaire staatsgreep van 1980. Hij werd vice-premier en was belast met Economische zaken. Hij slaagde erin de inflatie te laten dalen van 129 naar 30 procent en de levensstandaard te verhogen.

Ozal richtte in 1983, toen politieke partijen weer werden toegestaan, de Moederland-partij op. Zijn partij behaalde bij de daaropvolgende parlementsverkiezingen de absolute meerderheid. In 1989 zette Ozal ondanks kritiek uit zijn eigen partij en een boycot van de oppositie zijn verkiezing tot president door.

Turkse kranten waren zondag in hun commentaren unaniem over de prestaties van de overleden president. De naam van deze revolutionaire econoom zal in gouden letters in de geschiedenis van de republiek worden bijgeschreven, zo werd gezegd. Ook in het buitenland werd lof uitgesproken voor de verdiensten voor Ozal. De Amerikaanse president Bill Clinton betoonde zijn medeleven met het Turkse volk. De overledene kon rekenen op grote waardering van de VS wegens de houding van Turkije in de Golfoorlog met Irak. Ankara steunde daarbij de westerse alliantie die de Iraki's uit Kuwayt verdreef. Ook andere staats- en regeringsleiders uit onder meer Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië prezen de overledene voor diens prestaties. Ook Nederland sprak waardering uit voor het werk dat Ozal heeft verricht voor de ontwikkeling en modernisering van Turkije gedurende meer dan tien jaar.

Graven naar het verleden van het geslacht Kikkert

EEN TELEFOONTJE: morgen gaan twee dames uit Nederland een grafsteen schoonmaken in de tuin van het museum. Dat prikkelt de nieuwsgierigheid. Een grafsteen schoonmaken op een kerkhof is veel logischer, want daar kunnen pas overleden geliefden of familieleden begraven liggen, maar in de tuin van het museum? Daar liggen maar een paar graven en dat zijn alle vijf hele oude graven. Daar zijn geen naaste familieleden meer van in leven.

-door Nel Casimiri-

Ik denk aan die paar eenzame grafstenen. De graven liggen elders op het eiland. Zo liggen er de stenen van de familie Van Raders. Ze lagen rustig begraven onder de hoge tamarindebomen in de tuin van Landhuis Habaai. Maar met de voortschrijdende urbanisatie moest een groot deel van die tuin prijsgegeven worden aan nieuwe wegen e.d. Nu staan onder de tamarindebomen noodlokalen van het MIL en de grafstenen liggen in de tuin van het museum.

De grafsteen die mevrouw Mies Kikkert-Verheus en mevrouw Ravenshorst schoonmaken komt van Jan Sofat. Daar lag meer dan 150 jaar de laatste rustplaats van Hermanus Kikkert onder de bomen in een idyllische omgeving. Totdat zijn botten nodig waren voor een brua-plechtigheid en het graf werd opengebroken. Jaap van Soest schreef daarover in de Amigoe van 13 augustus 1980. Daarna is de grafsteen van Hermanus Kikkert bijgezet in de tuin van het Curaçaosch Museum. Maar bleef het witte marmer onder de bomen schoon en glanzend, in de tuin van het museum heeft het meer te verduren. Het marmer was zwart van het vuil geworden en zat onder de verfspatten die daarop waren achtergebleven nadat de muren van het museum wit waren geverfd. Bescherming voor de grafzerken was niet gezocht en het schoonmaken later niet nodig gevonden. Dat had Mies Kikkert opgemerkt tijdens haar vorige vakantie en daarom kwam zij nu samen met haar vriendin mevrouw Ravenshorst de zerk schoonmaken.

De naam Kikkert is bekend op Curaçao. In 1916 kwam een nieuwe gouverneur-generaal aan na de Engelse tijd en dat was Albert Kikkert. Albert nam als adjudant luitenant ter zee Isaac Kikkert mee naar Curaçao en op dezelfde boot waarmee deze twee aankwamen op Curaçao arriveerde ook bovengenoemde Hermanus.

ALKMAAR

Hermanus Kikkert werd geboren in Alkmaar op 19 mei 1799, als oudste kind van de tabakshandelaar Lambert Kikkert en Alida de Wijs. Hij ging al op jonge leeftijd scheep naar de West om de Nederalndse koloniale belangen te dienen. Op 27 januari 1816 zette hij, nog geen zeventien jaar oud, voet aan wal op Curaçao. In de Franse tijd was Curaçao in handen geraakt van de Engelsen maar in 1816 werden de Antillen weer overgedragen aan het (nieuwe) Koninkrijk der Nederlanden. Dertien jaar na aankomst trouwde Hermanus met Jeanette Catharina Schotborgh. Zijn bruid behoorde tot een vooraanstaande en welvarende Curaçaose familie. Het geslacht Schotborgh bevond zich al sinds 1683 op het eiland. Haar vader was districtsmeester en haar moeder exploiteerde een plantage. Het was Jeanette's tweede huwelijk. Reeds op 19-jarige leeftijd was zij in de echt verbonden met een andere Kikkert, Lambert, een van de twee zonen van Albert Kikkert, de gouverneur. Dat huwelijk was kinderloos gebleven. Hermanus en Jeanette kregen zes dochters. De oudste werd geboren in 1830, de jongste negen jaar later.

Hermanus doorliep met succes de ambtelijke rangen. Begonnen als commies eerste klasse, diende hij de koloniale overheid de laatste acht jaar van zijn leven als administrateur van financiën. Hij moet zijn taak met grote plichtsbetrachting hebben opgenomen. Niet alleen de koninklijke onderscheiding die hij in 1849 mocht ontvangen, geeft daar blijk van, maar ook de retorische vraag van zijn vriend Nuboer: 'Heeft werkzaamheid hem niet te vroeg naar 't graf gebragt?' Hermanus werd namelijk getroffen door een slepende ziekte, waartegen geen remedie gevonden werd. Enkele maanden voor zijn dood kon hij zijn functie niet meer uitoefenen. De advertenties die hij ambtshalve vrijwel wekelijks plaatste in de Curaçaosche Courant, werden sindsdien ondertekend door zijn rechterhand Gorsira, die hem na zijn overlijden zou opvolgen.

Zijn weduwe bleef niet onbemiddeld achter. Een graadmeter daarvoor is het aantal slaven dat zij bezat. De slavernij bleef op Curaçao bestaan tot 1863. Hoewel er al sinds tachtig jaar geen slaven meer naar het eiland werden verscheept, werden ze nog wel druk verhandeld. Tijdens de lang uitgestelde afschaffing van de slavernij ontving elke Curaçaose slaveneigenaar van overheidswege een tegemoetkoming van 200,- per slaaf. Jeanette Catharina Kikkert-Schotborgh kreeg volgens een door Krafft gepublicceerde lijst 3200,- uitgekeerd, waaruit kan worden opgemaakt dat zij toen zestien slaven kwijtraakte.

Hermanus dood was niet alleen voor zijn familieleden een gevoelig verlies. De Curaçaosche Courant, een vier bladzijden tellend weekblad, dat zijn bestaan voornamelijk dankte aan advertenties en bestuurlijke mededelingen, ruimde op 20 mei 1854 maar liefst tweederde pagina in voor twee in dreunende alexandrijnen gescbreven lijkdichten ter zijner nagedachtenis. Het eerste, van de hand van ambtenaar Cornelis Marius Nuboer (geb. te Amsterdam 1815), benadrukt Hermanus' maatschappelijke en ambtelijke verdiensten. Het tweede, gewrocht door iemand die met S. ondertekende, schetst in fantasievolle bewoordingen zijn deugd en rechtschapenheid, zijn ziekbed en verscheiden, en de leegte die hij bij zijn nabestaanden achterliet. Toon en stijl van dit rijmstuk doen vermoeden dat S. ook de dichter is van het kwatrijn op Hermanus grafsteen:

Toef! wand'laar, bij dit grafgesteente Hier rust het treurig kil gebeente Eens menschenvriends, der deugden glorie. O! Sterveling, memento mori.

KOUWE KANT

Deze gegevens over Hermanus Kikkert komen allemaal uit het 'Huisorgaan van de familievereniging KIKKERT. Jaargang 30 nr.1. Die familievereniging is erg actief in genealogisch onderzoek, vooral in Nederland waar de meeste nazaten van de Kikkerts wonen, maar af en toe ook op Curaçao, omdat er een paar Kikkerts hier naar toe gekomen zijn. Mies Kikkert-Verheus is lid van de vereniging, al behoort ze zoals ze zelf zegt 'tot de kouwe kant': ze was getrouwd met een Kikkert. Haar man is negen jaar geleden overleden maar Mies Kikkert-Verheus komt graag met vakantie naar Curaçao en doet af en toe ook wat 'Kikkert'-onderzoek.

"Vorig jaar ben ik hier met Pieter Kikkert, een echte genealoog geweest. Hij wilde onderzoek doen in het archief maar dat lukte niet. We werden verwezen naar de burgelijke stand, maar degene die ons daar zou moeten helpen was er niet, hij was ziek. Pieter begreep niet dat hij niet bij het archief terecht kon. Daar hebben ze kopieën van alle gegevens. Je kunt mensen toch niet laten snuffelen tussen de originele papieren.

Dat zou in Nederland ook niet kunnen . Daarvoor is het archief. Deze keer mocht ik wel bij de burgerlijke stand onderzoek doen. Ze hebben ons goed geholpen, maar ik heb niet zoveel gevonden. Het kan ook zijn dat de gegevens te vinden zijn in de kerkarchieven of in de buitengewesten. Ik weet het niet. Ik ben ook niet zo geïntersssserd in dat administratieve gepeuter. Dat is niets voor mij. Ik ben van huis uit binnenhuisarchitect. Ik moet meer ruimte hebben. Ik heb liever dat een ander dat doet. Ik vind het wel leuk om de resulaten te horen. Ik vind de verhalen wel leuk".

Die Kikkert-vereniging heeft een paar jaar stilgelegen maar is nu weer erg actief.

"De vereniging bestaat al vanaf de vijftiger jaren. Iemand (Willem) begon met een stamboomonderzoek. Pieter vroeg zich toen af of er niet wat meer mee te doen was en dat resulteerde in een stencil. Wie lid wilde worden betaalde tien gulden. Dat is uitgegroeid tot 300 leden. Een keer per jaar is er een familiereünie, een weekend of een dag en daar komen gemiddeld zo'n veertig familieleden naar toe".

En tot hoever terug is de familiestamboom van de Kikkerts al uitgezocht? "Tot ergens in de vijftiende of zestiende eeuw. Ik weet het niet precies. Dat vind ik ook niet zo belangrijk. De familie komt uit Soest in Duitsland. Vandaar verhuisden ze naar Enkhuizen in Nederland. Een van de zoons werd toen kastelein van Eierland op Texel. En van die tak zijn ze naar Curaçao gekomen. In de tijd van Napoleon, toen iedereen een achternaam moest kiezen, heeft ook iemand uit Drente zich Kikkert genoemd. Dat zijn volgens ons natuurlijk niet de echte, maar ze mogen wel meedoen. Grappig is dat er soms een huwelijk van is gekomen tussen die twee takken Kikkerts. Ook de Kikkerts en Schotborghs zijn onderling over en weer getrouwd. Het waren in die tijd twee gelijkwaardige families die op Curaçao woonden. Hermanus trouwde met een Schotborgh. Zou Albert ook met een Schotborgh getrouwd zijn? Zijn graf ligt tussen de Schotborghs op de oude protestante begraafplaats aan de Roodeweg.

Wat mij intrigeert is dat er op zijn graftombe een slang staat die in zijn eigen staart bijt. Dat is een motief dat hier op graven niet voorkomt. Ook niet in Nederland trouwens. Misschien was hij lid van de Vrijmetselarij, maar daar komen we niet door. Ik kan er geen contact mee krijgen. Naast het huis van de familie Engels is wel een gebouw van de Vrijmetselarij, maar dat is een vesting. Je kunt er niet binnendringen. Alleen iemand van de Vrijmetselarij zelf zou het kunnen achterhalen, maar dan moet je zo iemand wel kennen".

U bent al vaker op Curaçao geweest? "25 jaar geleden zijn mijn man en ik als eersten met een georganiseerde Nederlandse groepsreis meegeweest naar Suriname, Curaçao, Aruba, Sint-Maarten en Saba. Zo'n 12, 13 jaar geleden zijn we echt naar Curaçao op vakantie gekomen. Ik heb die eerste keer toen ik bij mevrouw Ravenshorst logeerde de steen nog compleet gezien op Jan Sofat. Het lag midden in het bos, onder een Kipaboom. Later hoorde ik van de familie Merkies dat het graf opengebroken was. Samen met de familie Van Soest hebben zij ervoor gezorgd dat de grafsteen naar het museum kwam. Hij was nu helemaal zwart geworden. Dat vond ik zo jammer van zo'n mooie grafsteen. Je kon de tekst helemaal niet meer lezen. Je moet er af en toe een borstel overhalen.

Op Jan Sofat is nu veel gebouwd. Verleden jaar hebben ze een bulldozer erover heen gehaald. Toen is ook de kleine vierkante steen die erbij lag verdwenen, net als het hekje met de marmeren paaltjes met ketting dat het graf afschermde. Dat kleine steentje was wellicht het graf van zijn hond. Er doet een gezegde de ronde: 'De ziel van Kikkert en zijn hond waren op Jan Sofat rond'."

Heeft uw man ook onderzoek gedaan? "Mijn man interesseerde zich niet zo erg voor die familiegeschiedenis. maar sinds zijn overlijden negen jaar geleden ben ik er mee doorgegaan. De grootvader van mijn man was een belangrijk man in Nederland. Hij was notaris op Texel en wethouder en lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland. Hij heeft er bij voorbeeld voor gezorgd dat de vuurtoren er kwam. Hij heeft daartoe een kaart getekend met alle gestrande schepen erop. Die vuurtoren is in 1864 geopend. De Texelaars waren er hem eerst niet erg dankbaar voor, want dat zijn aartsjutters. Hij was ook de enige Texelaar die aandelen heeft genomen in de bedijking van de Eierlandse polder. Hij was secretaris van Prins Alexander (zoon van koning Willen III) over zijn bezittingen op Texel en hij deed mee aan de tiendaagse veldtocht als lid van de Schutterij. Jan Kikkert, een historicus, heeft een boekje geschreven over die tiendaagse veldtocht aan de hand van een dagboek. De grootvader van mijn man heeft het zwaard voor de veldtocht van de Texelse burgerij gekregen. Er zijn nu twee mensen bezig een boek over hem te schrijven."

"Dat vind ik zo leuk van die onderzoeken. Je komt bij elk familielid zulke leuke verhalen tegen. De eerste keer dat we op Curaçao kwamen logeerden we in het Avila Beach Hotel. Daar hoorden we over Albert Kikkert. Over hem is al zoveel bekend. Dat staat ook allemaal in het boekje van het Avila Hotel. Hij wilde eerst niet daar wonen en zei: 'Verkoop het maar', maar toen hij daarna het Gouvernementshuis zag, hield hij het toch maar aan"."

La Belle Alliance, blz. 3:

"Toen de Nederlandse gouverneur-generaal Albert Kikkert in januari 1816 voet aan wal zette, bracht hij een bezoek aan de scheidende Engelse gouverneur op de Pen. Kikkert zag deze villa als residentie van de gouverneur niet zo zitten. In april van hetzelfde jaar stelde hij het Departement van Koophandel en Koloniën voor om de Pen te verkopen, aangezien het herstel ervan te veel geld zou kosten. Ook vond Kikkert de woning ongeschikt vanwege de ligging aan zee. De gouverneur zou in oorlogstijd blootgesteld zijn aan vijandelijke aanvallen vanaf zee en zou gemakkelijk ontvoerd kunnen worden voordat het Hoofd Fort assistentie kon verlenen.

Maar toen Kikkert het bouwvallige gouvernementshuis in Fort Amsterdam had leren kennen, slikte hij zijn voorstel tot verkoop van de Pen weer in. Tot aan zijn dood in 1819 woonde hij afwisselend in de Pen en op het gouvernementshuis in Fort Amsterdam.

"Wij hoorden daar al 25 jaar geleden over maar in Nederland was er maar heel weinig van bekend. Daar waren ze nog met het onderzoek bezig en er kwam steeds meer boven water. Ik hoorde bij de burgelijke stand dat Albert al eerder hier op Curaçao gewoond had, in Otrobanda en dat zijn huis nog Kas Shonki heet".

Later belde mevrouw Kikkert naar Jopie Hart om dat bericht te verifiëren. Hij bevestigde dat Albert Kikkert al in 1795 naar Curaçao was gekomen als adjudant van gouverneur Kwartel. Gouverneur Kwartel en Albert Kikkert bouwden allebei een huis op Otrabanda, recht tegenover elkaar in de Frederikstraat. Op het rozerode huis van Albert Kikkert staat in de gevel: Curai Shonki. De dames Kikkert en Ravenshorst hebben het huis bezocht en hoorden van de bewoonster dat er plannen zijn het huis af te breken om er een parkeerplaats van te maken. Daar schrokken ze heftig van.

Albert Kikkert is terug gegaan naar Nederland om daarna in van 1816 tot 1819 zelf gouverneur van Curaçao te worden. Hij heeft toen ook weer in zijn oude huis in de Frederikstraat gewoond.

"Vorig jaar zijn we ook in het paleis van de gouverneur geweest. Daar hangen schilderijen van alle gouverneurs en daar hangt ook een kopie van het bekende portret van Albert Kikkert. Het is een mooie kopie, maar niet het origineel, dat kun je goed zien. Er hangen meer kopieën".

Weet u waar het origineel is? "Nee, geen idee. dat zou best nog wel eens op Curaçao kunnen zijn".

Zijn er ook portretten van Hermanus bekend? "Niet dat ik weet. Gelijk met Albert en Hermanus kwam er met dezelfde boot trouwens nog een Kikkert aan op Curaçao, maar dat was een gewoon matroos. Die is niet lang gebleven. Overigens hebben we het graf van Albert Kikkert vorig jaar schoongemaakt. Maar dat was niet zo moeilijk. Er zaten wat barsten in en toen heeft Pieter aan een jongeman die daar rondhing zestig gulden gegeven om het te repareren. Ik zei nog dat hij dat niet moest doen. Het was waarschijnlijk een choller, maar Pieter is zo goed van vertrouwen. Er was niets gerepareerd natuurlijk".

Bij het rondrijden over het eiland heeft Mies Kikkert zo'n tien jaar geleden nog twee graven gevonden bij een leegstaand landhuis, uitkijkend over Rooi Catootje. Waarschijnlijk Landhuis Pos Cabai. Op die grafstenen staan schepen afgebeeld vertelde ze, en ze zijn nog heel mooi.

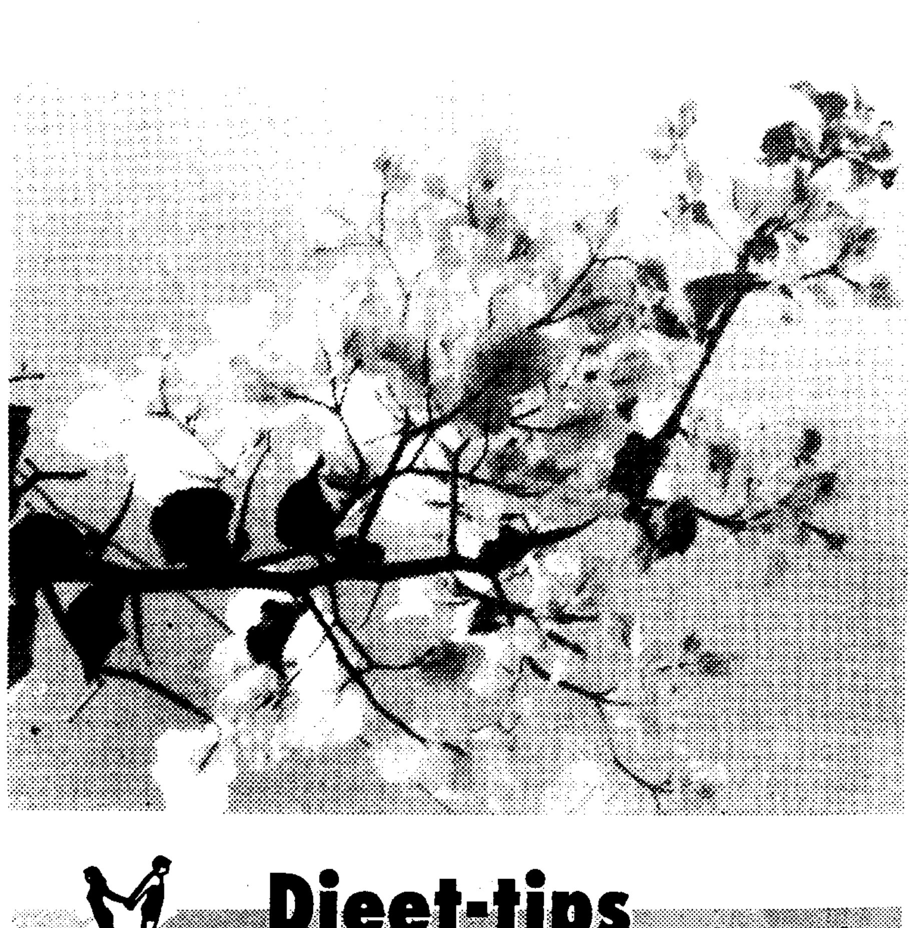
ADVERTENTIE

wegens den verkoop van het Gouvernements Zout te Bonaire.

BY deze wordt ter kennisse van belanghebbenden gebragt, dat het zout van Bonaire, gedurende het loopende jaar 1854, aldaar voor een' ieder verkrygbaar zal zyn tegen *een gulden Ned. Courant of veertig centen van den Spaanschen mat of dollar per vat van vier oude amsterdamsche schepels*, betaalbaar in kontanten of in orderbrieven op solide huizen alhier te lande; zullende de dobloen a ƒ 40.—, de spaansche mat of dollar a ƒ 2.50 en het vyffrancstuk a ƒ 2.37 worden aangenomen.

Wordende den belanghebbenden in deze tot narigt te kennen gegeven, dat de zoutoogst gerekend wordt aantevangen met de maand Juny.

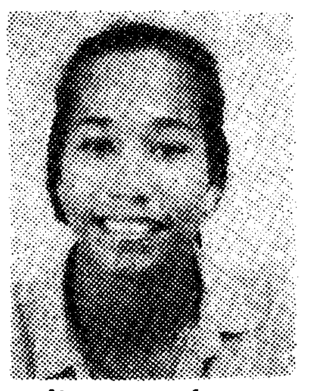
Curaçao den 15 Maart 1854.
De Administrateur van Financien,
H. KIKKERT.

Dieet-tips

Olivia Wong Loi Sing

Cholesterol

EEN TE HOOG cholesterolgehalte in het bloed kan onder andere veroorzaakt worden door verkeerde eetgewoonten. Veranderingen in de voeding kunnen het cholesterolgehalte doen dalen. Uw arts heeft u het advies gegeven om een diëtiste te raadplegen om een dieetadvies. U hoeft niet in paniek te raken, want het cholesterol-beperkt dieet is niet ingewikkeld.

Het is in feite één van de makkelijkste diëten omdat u veel produkten kunt vervangen door andere typen produkten om het cholesterol te doen verlagen.

CHOLESTEROL HEB JE NODIG

Cholesterol in het bloed is een vetachtige stof die het lichaam nodig heeft. Het zit in het bloed en in alle lichaamsdelen. Ons lichaam maakt het grootste deel van de cholesterol zelf in de lever. De lever maakt twee soorten cholesterol. De ongunstige cholesterol (LDL) en de gunstige cholesterol (HDL).

De ongunstige cholesterol vergroot de kans op het ontstaan van hart- en vaatziekten. Bij een te hoog gehalte aan ongunstige cholesterol in het bloed kan artherosclerose (bloedvatvernauwing) ontstaan. De gunstige cholesterol beschermt het lichaam tegen hart- en vaatziekten. Het neemt namelijk de ongunstige cholesterol weg en brengt het naar de lever en wordt hier afgebroken.

TWEE SOORTEN VETTEN

Wij kennen twee soorten vetten die invloed hebben op het cholesterolgehalte: de verzadigde vetten en de onverzadigde vetten. De woorden verzadigd en onverzadigd hebben een scheikundige betekenis en hebben niets te maken met het verzadigde gevoel in de maag na het eten. Verzadigd vet komt vooral voor in produkten van dierlijke oorsprong (bij voorbeeld boter, dierlijke margarines, volle melk, kaas etc.). Het verzadigd vet is eignelijk de grootste boosdoener.

Het teveel gebruiken van verzadigd vet in de voeding is vaak een van de oorzaken van een te hoog cholesterolgehalte in het bloed. Het stimuleert namelijk de lever tot de aanmaak van de ongunstige cholesterol. Onverzadigde vetten stimuleren de lever tot aanmaak van gunstige cholesterol en komen voor in plantaardige produkten. De bekendste is linolzuur. Er zijn maar een paar plantaardige produkten die veel verzadigd vet bevatten (kokos, kokosolie, cacao en palmolie). Bij een cholesterol-beperkt dieet moeten de produkten met verzadigde vetten worden vervangen door produkten met onverzadigde vetten.

CHOLESTEROL IN HET VOEDSEL

Sommige voedingsmiddelen bevatten van nature cholesterol. Deze cholesterol dat van nature al in het voedsel zit, wordt door het lichaam wel opgenomen, maar heeft minder invloed op het cholesterolgehalte in het bloed dan het verzadigd vet.

De meeste cholesterol maakt het lichaam zelf. Toch is het beter om dit soort produkten (eidooier, lever, garnalen, nieren) die van nature al veel cholesterol bevatten met mate te gebruiken. Ik wil u echt aanraden om deze produkten niet te vaak te eten. Lever, niertjes en garnalen niet vaker dan één keer in de twee weken te gebruiken en eieren niet vaker dan twee à drie keer per week. Dit geldt niet alleen voor mensen met een te hoog cholesterolgehalte, maar ook voor mensen waarvan hun cholesterolgehalte op peil is.

LEES DE ETIKETTEN

Op de verpakking van voedingsmiddelen is er allerlei informatie te vinden. Er zijn bepaalde dingen waar u op moet letten bij het kopen van een voedingsmiddel. Let op wat voor soort vetten erin zitten en hoeveel vet. Waar u zeker op moet letten, is de naam van het voedingsmiddel (bij voorbeeld volle melk, halfvolle melk, mager melk). Zowel uit de naam als uit de ingrediëntenlijst kunt u afleiden of een voedingsmiddel veel vet bevat of niet en soms ook welke soort.

Voor meer informatie omtrent deze rubriek tel.: 369041.

Kook mee met May

Zucchini soep

½ kilo zucchini
2 fijn gesneden sjalotten
2 eetlepels ongezouten roomboter
1 theelepel (of meer) kerriepoeder
2 cup kippe- of visbouillon
zout en peper naar smaak.

De zucchini goed wassen en in plakjes snijden. De zucchini met de sjalotten drie minuten op een laag pitje in de boter smoren, de kerriepoeder toevoegen. Nog één minuut verder smoren. De bouillon toevoegen en het mengsel tien à vijftien minuten met de deksel op de pan heel zachtjes laten pruttelen. Zout en peper naar smaak toevoegen. De soep in de keukenmachine pureren.

Dit recept is voor vier personen. Eet smakelijk.

MAY

Zelfs de trinitaria heeft het bloeien tijdelijk opgegeven. Foto: F.A. de Graaff.

Impressies

Hans Buchner

Linchi

EEN GROEP MENSEN stond zwijgend voor het huis waar ik moest zijn. Buren en andere belangstellenden. Ze stonden met gespitste oren te luisteren naar wat zich binnen afspeelde. Ogenschijnlijk maakten ze wel vaker taferelen mee, te oordelen naar het zachte onderlinge gefluister na een uithaal binnen en de veelbetekende blikken die uitgewisseld werden. Dichterbij gekomen waren de rauwe dierlijke kreten ook voor mijn oor duidelijk hoorbaar. *Ai dios, ai Dios, yudami. Màààma, yudààmi* klonk het hees uit boven alle rumoer in het huis. Op het moment dat ik het zware gordijn dat bij wijze van deur in de deuropening hing opzij schoof, klink er opnieuw een schril hulpgeroep, gevolgd door een krachtige hese vloek.

Een zeer omvangrijke dame stortte net op dat moment amechtig hijgend en piepend achterover in een grote leunstoel. Een schriele magere man sprong nerveus en handen wringend om haar heen, onder het uiten van vloeken en verwensingen. Er waren zweetdruppels zichtbaar op zijn voorhoofd. Het geluid dat hij voortbracht, werd ruim overdonderd door haar machtige stemgeluid, dat nu eens huilerig dan weer theatraal en een andermaal smekend klonk. De vrouw was enorm dik, niet in beweging te krijgen en stomdronken. En nogal benauwd. De situatie werd al snel duidelijk. Steevast, als ze weer te veel had gedronken, meestal na een onenigheid, kreeg ze een astma-aanval waarmee ze zich nog meer de woede van haar man op de hals haalde.

Er was niets met haar beginnen. Ze was te wild, onhandelbaar en benauwd. Terwijl ik m'n h senen koortsachtig liet w ken om een oplossing te v zinnen, gleden m'n blik door het vertrek. Ze stuit op een portret aan de m van een jonge vrouw, n een leuk, vrolijk en nog v belovend gezicht. Ze toon veel gelijkenis met de vro die nu hijgend en piepe neergesmakt lag. Een a lager wal geraakte vrou Niets terechtgekomen v alle gekoesterde verlange die ze als meisje gehad mo hebben.

Het publiek op straat w htte ademloos achter het g dijn op wat er zou volgen. kon een speld horen valle Alsof ze op een startsein wachtten, stonden ze doodstil klaar om toe te snellen als daarom gevraagd zouden worden. Het was duidelijk. Dit konden we niet alleen klaren. Met veel moeite en met de hulp van de man en een paar toegeschoten buren hebben we haar wild spartelend op het bed kunnen krijgen. Verwensingen en vloeken vlogen ons om de oren. Toen er niets anders meer overbleef, heb ik in een adempauze van haar ook mijn registers opengetrokken. Het bleef even stil. Verbaasd keek ze me met lodderige ogen aan. Van die pauze gebruikmakend lukte het om haar een injectie te geven. De alcoholwalm die om de vrouw heen hing, was verstikkend en afstotend. Ze viel snurkend in een diepe slaap.

Toen er een einde was gekomen aan het toneelstuk binnen, verspreidde het publiek zich langzaam tot ten slotte de straat er verlaten bij lag. Er kwam die avond geen hernieuwd verzoek voor een visite. Ze heeft het er kennelijk goed van afgebracht.

Tuinieren in de Tropen

Elisabeth de Montsouris

Mulch voor de magere jaren

IK HEB ER nu echt schoon genoeg van. Dit is al het derde jaar met minder regen dan waarop Curaçao recht heeft. Tot en met maart lopen we al weer 20 procent achter op schema. In 1991 viel er maar 396,1 millimeter neerslag, 30,1 procent onder het normale jaargemiddelde. Vorig jaar was het met 11.1 procent minder regen weliswaar iets beter gesteld, maar het blijft sukkelen. En nu begint dat gedonder opnieuw. Zouden we echt aan het begin van de zeven magere jaren staan? Als de planten dat maar volhouden. En de tuiniers, want die moeten in deze zware tijden extra aandacht aan de planten schenken. Voor je het weet is al het groen geheel uitgedroogd.

Nog maar een paar maanden geleden was ik minstens twee keer per week bezig om het vele onkruid uit mijn tuin te verwijderen. Overal kwam het op en als je het laatste stukje tuin bewerkt had, stond het eerste deel al weer vol jong groen. Ik kan het me nauwelijks meer voorstellen. Al die stukken groene tuin zijn nu een stoffige, zanderige bende. Het scheelt natuurlijk wel een hoop tijd in het wieden, maar die tijd heb ik dan ook hard nodig voor het extra water geven.

En als dat nou nog maar hielp. Maar nee, de overgrote meerderheid ziet er niet bepaald florissant uit. De harde wind droogt alles nog eens extra uit, dus veel zin in bloeien hebben de planten en struiken niet. Zelfs de oleander slaagt erin zielig te kijken en de trinitaria's hebben *en masse* besloten om even niet te bloeien. Het is een trieste bedoening.

Gelukkig zijn er een paar betrouwbare planten die me niet in de steek laten, al is het een schrale troost. Zo doet de *leli*, *Hymenocallis caribea*, bij voorbeeld ineens verschrikkelijk haar best. Sinds we hier wonen heeft dat ding niet gebloeid en eerlijk gezegd stond zij me nogal in de weg. Alleen de wetenschap dat de bollen heel diep in de grond weggestopt zitten, heeft mij ervan weerhouden de planten weg te halen. Water gaf ik ze niet en dat scheen ze niet te deren. In de regentijd toonden ze ook geen enkele dankbaarheid voor de overvloed aan water die plotseling over hen heen kwam. Het bleven groepjes groene bladeren, die daar maar een beetje stonden te niksen.

Daar had ik me echter op verkeken. Onder de grond is er kennelijk allerlei werk verzet, want een paar weken geleden schoten de knoppen ineens als vuurpijlen de lucht in. De bloemen geven nu een beetje kleur aan het vele - slap hangende - groen in de tuin.

Ook de *blue daze*, *Evolvulus sp.*, houdt zich in de regentijd kennelijk met voorbereidende werkzaamheden bezig. Maandenlang was er elke dag niet meer dan een verdwaald bloempje te zien. Pas sinds een maand of twee bloeit deze makkelijke en snel groeiende bodembedekker weer volop. Elke ochtend straalt een vierkante meter blauw me tegemoet. Door de beschaduwde plek die ik haar heb gegeven ('s ochtends gefilterd zonlicht en 's middags geen zon) blijven de bloemen tot een eind in de middag open.

Zo zijn er nog een paar volhouders in de tuin, maar het blijven uitzonderingen. Met het uitzicht op mogelijk meer van dit soort regenarme maanden, om nog maar te zwijgen van de rest van de magere jaren, wordt het dus hoog tijd dat ik echt maatregelen ga nemen. Want er is wel degelijk iets te doen aan die droogte, ook al ontslaat niets je ooit van dat eeuwige watergeven. Maar met wat voorzorgsmaatregelen moeten de planten het langer zonder water kunnen stellen.

Ooit noemde ik al de voordelen van eigengemaakte compost. Door flinke hoeveelheden daarvan bij het planten van een nieuwe aanwinst door het plantgat te mengen, zal het giet- of regenwater niet meteen naar beneden spoelen, maar door de compost vastgehouden worden. Maar daar heb je natuurlijk weinig aan, wanneer al je planten en struiken er al staan. In dat geval moet je aan *mulchen* gaan denken.

Mulch is een deklaag om de beplanting van vergaan of verrottend materiaal. Doel van de deklaag is het temperen van de bodemtemperatuur en vermindering van vochtverlies. Daarvoor kan natuurlijk heel goed compost gebruikt worden, maar omdat het wel om een flinke laag gaat (7 centimeter) ben je snel door je compost heen. Gelukkig zijn er andere mogelijkheden: afgevallen blad, gemaaid gras - beide eventueel vermengd met (geite)mest - houtsnippers of een flinke laag witte steentjes of gewone stenen.

De stenen hoeven maar een keer aangebracht en nooit meer ververst te worden. Het voordeel van de organische *mulches* is dat ze tevens de toplaag van de grond verbeteren. Het kost iets meer werk om telkens nieuwe lagen aan te brengen, maar de planten hebben er alleen maar voordeel bij. In de mest, het afgevallen blad en het gras zitten voedingsstoffen en door het afbraakproces wordt het bodemleven gestimuleerd.

Ik blijf erbij dat het makkelijker zou zijn, wanneer we gewoon veel regen zouden krijgen, maar helaas, dat is ons niet gegund. Dus zal ik binnenkort maar weer eens op strooptocht naar bladeren en gras moeten gaan. De grootste zieligerds krijgen de eerste laag.

Suikerziekte

IEDEREEN KAN DIABETES krijgen. Sommigen hebben weliswaar een grotere kans dan anderen — bij voorbeeld als het veel in de familie voorkomt of als je te dik bent — maar **niemand** heeft de garantie dat hij of zij het **niet** zal krijgen.

Daarom is het goed om te weten wat de eerste signalen van diabetes zijn: wat gebeurt er met iemand die diabetes krijgt, hoe voelt hij zich en wanneer moet hij of zij naar de dokter?

De signalen zijn:

1. **Veel plassen**: de glucose verlaat via de urine het lichaam. Maar deze glucose (afkomstig uit de voeding die iemand eet) moet wel worden opgelost in water. De nieren halen dit water uit het lichaam.
2. **Veel drinken**: veel plassen betekent veel vochtverlies en daardoor kans op uitdroging (**droge huid**). Er wordt liters vocht opgenomen om het gevoel van dorst op te heffen.
3. **Gewichtsverlies en vermoeidheid**: de glucose die moet zorgen voor warmte en energie verlaat het lichaam zonder dat het gebruikt wordt. Het lichaam gaat daarom de eigen vet- en eiwitvoorraad aanspreken, zodat je gewicht verliest. Er ontstaan bij deze verbranding wel bijprodukten, die je lichaam verzuren (soms ga je zelfs naar acetonzuur ruiken). Door de vermagering ga je je vermoeid, beroerd en lusteloos voelen.
4. Door het teveel aan glucose in het bloed (en urine) kunnen (vaginale) infecties toenemen bij voorbeeld steenpuisten, blaasontsteking, slecht genezende wondjes, huiduitslag. Bovendien kun je wazig gaan zien.

Wie naar aanleiding van hierboven genoemde signalen vermoedt dat hij of zij diabetes heeft, doet er goed aan naar de dokter te gaan. Doorlopen en hopen dat het over gaat, heeft geen zin. Men kan zich veel ongemak en ellende besparen als men de diabetes snel ontdekt.

Vragen over diabetes mellitus kan men stellen aan SOKUDI, dependance Wit Gele Kruis Bonam (tel.: 371865) of aan Carolien van Galen (613900).

Nieuwe waterzuivering

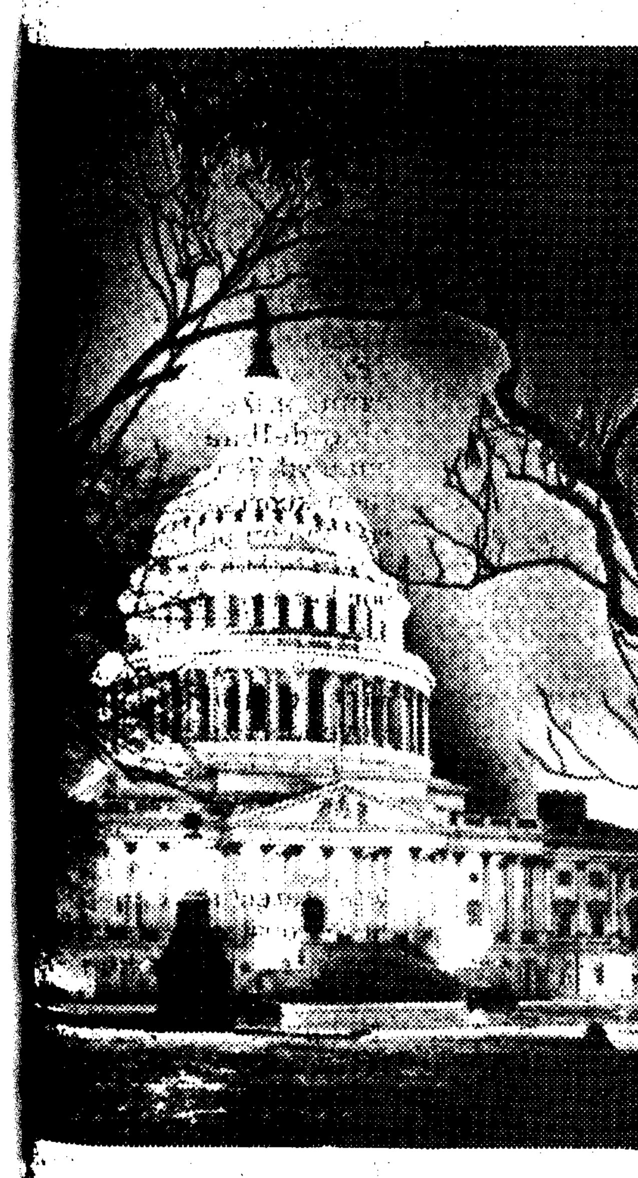
HET INSTITUUT voor milieu- en energietechnologie TNO heeft een nieuwe en volgens de onderzoekinstelling "bijzonder" schone techniek bedacht waarmee verontreinigd water gezuiverd kan worden. De methode die nog verder uitgewerkt moet worden, biedt mogelijkheden tot besparing op het industriële waterverbruik. Sterk vervuild afvalwater kan weer geschikt gemaakt worden voor hergebruik.

Het grote voordeel van de door TNO zo genoemde "fotokatalytische zuiveringsmethode" is dat daarvoor alleen energie en zuurstof nodig zijn. Er komen geen chemicaliën of micro-organismen aan te pas. Er ontstaan in principe geen reststoffen. De techniek is voor een breed scala aan verontreinigingende stoffen effectief.

Voor de nadere uitwerking van de techniek heeft TNO samen met de Rijksuniversiteit in Groningen een groot ontwikkelingsproject opgezet met een budget van ongeveer twee miljoen gulden. Enkele bedrijven, waaronder Philips Lighting, hebben al steun toegezegd.

Om de resultaten van het in eerste instantie door de ontwikkelingsmaatschappij Novem gefinancierde onderzoek zo snel mogelijk in de praktijk te kunnen toepassen, is verdere deelname van Nederlandse bedrijven in het project wenselijk, aldus de onderzoekorganisatie.

Encyclopedie van Nederlandse geheime inlichtingendiensten

■Het Capitool in Washington, D.C., werd in 1792 ontworpen door Thornton William. Hij werd in 1759 geboren op Jost Van Dyke, een van de Virgin Islands. Hij stierf in 1828.

UIT ONVREDE over "ambtelijke en politieke incompetentie" dook Frans Kluiters in 1986 in de verslagen van de parlementaire enquêtecommissie Regeringsbeleid 40-45. Hij belandde als vanzelf bij het spannendste deel, dat over de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Om duidelijkheid te scheppen in de vele tegenstrijdigheden daarin, begon hij met het samenstellen van "een lijstje" met de diverse diensten en hun leiders.

Het lijstje groeide uit tot een compleet naslagwerk van ruim 450 bladzijden, waarin alle vijftig diensten die ons land had en nog heeft worden beschreven. Kluiters overhandigde onlangs in Den Haag het eerste exemplaar van zijn monnikenwerk *De Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten* aan het VVD-Tweede-Kamerlid Dijkstal.

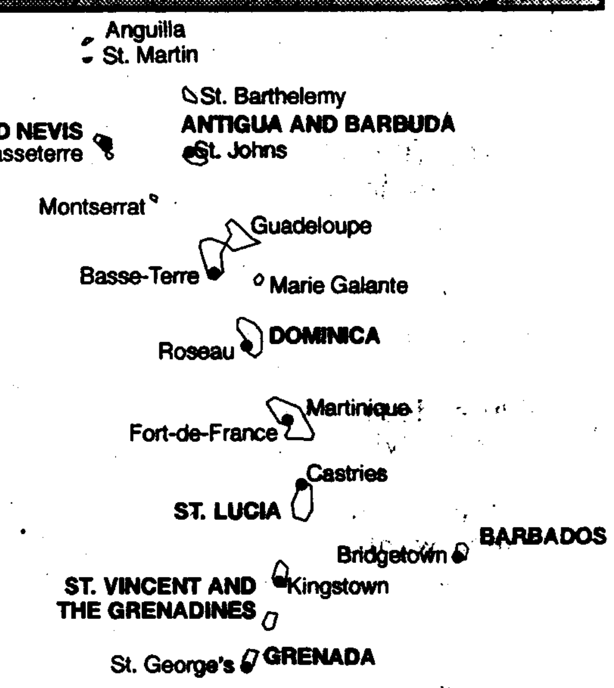
De VVD'er noemde het een boek van grote historische en actuele waarde. "Er staat bij voorbeeld meer in over de Inlichtingendienst Buitenland (IDB) dan in het wetsvoorstel over de opheffing van die dienst." Dat kan in een land waar het hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst, Docters van Leeuwen, rondwandelt als de Nederlandse inspecteur Clouseau. De schijn van amateurisme, als dekmantel voor goede operaties, aldus Dijkstal.

STAMBOOM

Volgens de historicus drs. B. de Graaff, voorzitter van de Stichting Inlichtingen Studies Nederland, kan Kluiters' boek worden gezien als de stamboom van de inlichtingendiensten. Het is volgens De Graaff veel vollediger dan vergelijkbare boeken in het buitenland. Het werk beschrijft ook de diensten die in de voormalige overzeese gebiedsdelen werkzaam waren.

Echte onthullingen over bij het publiek bekende affaires zoals het Englandspiel en het mogelijke verraad van de geallieerde operatie Market Garden door Chris Lindemans, alias King Kong, worden niet veel gedaan. Kluiters heeft zich voornamelijk gehouden aan zijn allereerste opzet: welke diensten waren er en welke zijn er nog, wat waren de doelstellingen en visies, wie leidden deze diensten, hoe stak de organisatie in elkaar, hoe was de controle.

Hoewel het boek als een encyclopedie alfabetisch is samengesteld, begint de beschrijving van de diensten historisch gezien bij GS3 (Generale Staf, sectie 3), de militaire inlichtingendienst waarvoor in juni 1912 de grondslag werd gelegd. Kluiters heeft doorgewerkt tot februari 1992, een tijdstip waarop de toekomstige opheffing van de IDB al bekend was. Daartussen komen bekende en minder bekende diensten aan bod, die vooral door de Tweede Wereldoorlog in versneld tempo werden opgericht en opgeheven. Onder andere: Bureau Inlichtingen, Centrale Inlichtingendienst, Kamer 14, Militaire inlichtingendienst, Nefis, Politie-buitendienst, Politieke Inlichtingendienst en de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen.

-door Aart G. Broek-

Test Uw kennis van onze regio

What you should know about the Caribbean

Is een 'tsunami' eetbaar? Van welke politieke partij was Matthew Phipps Shiel de voorman? Wordt 'jonkunnu' op Trinidad gekweekt voor de export? Heeft het edelstenenmuseum hier op het eiland ook een 'désirade'? Op welk Caraïbisch eiland ligt Bimshire? Wat is de kleur van de bloemen van de Jamaican Hutia?

Het antwoord op deze en nog honderden andere vragen wordt gegeven in Brian Dydes *Caribbean Companion. The A to Z Reference*, dat vorig jaar door Macmillan op de markt werd gebracht. Het is een handzaam boek van minder dan tweehonderd bladzijden, waarin op alfabet weetjes en wetenswaardigheden van de Caraïbische regio zijn verzameld: een heel kleine encyclopedie dus. Grootheden uit de regio op het terrein van de politiek, de kunst, sport, wetenschap zijn in ruime mate opgenomen. De flora en fauna is goed vertegenwoordigd, historische en meer recentere gebeurtenissen van allerlei aard worden kort beschreven. En verder zijn data gegeven voor geografische en maritieme gegevens, de folklore en culturele aangelegenheden.

Helaas maar niet onverwacht zijn de Nederlandse Antillen, Aruba en Suriname er hopeloos ondervertegenwoordigd. Wij hebben gelukkig nog Jules de Palms *Encyclopedie van de Nederlandse Antillen* en er is er een voor Suriname, maar die zijn voor de rest van de regio niet toegankelijk. We zullen er toch echt zelf harder aan moeten werken om een plaatsje te veroveren in de Caraïben. 'Die van hiernaast' zien ons amper staan op de kaart. Hoe het ook zij, als naslagwerkje voor het eerst aan Caraïbische fenomenen is Dydes Caraïbische metgezel een alleszins aardige poging.

Of u zich Dydes *Caribbean Companion* zou moeten aanschaffen ligt aan uw kennis van onze regio. Om die te testen volgt hierna een reeks vragen met de keuze uit vier antwoorden. U wordt geacht het juiste antwoord te kiezen. De test is geheel gebaseerd op het naslagwerk van Dyde. Heeft u er vijfentwintig of meer goed beantwoord dan schaft u zich Dydes boek natuurlijk niet aan. Heeft u er tussen de vijftien en vijfentwintig goed, dan doet u het een familielid of vriend cadeau opdat u het kunt raadplegen indien nodig. Een ieder die lager scoort weet wat hem of haar te doen staat: maandag is de boekhandel weer open.

Denkt u niet te gemakkelijk over de vragen. De antwoorden op de bovengestelde vragen maken dat waarschijnlijk wel duidelijk. Een *tsunami* is niet eetbaar, het betreft hier 'a destructive wave of great height generated by underwater seismic activity, often occuring a long distance away from where the wave breaks'. De eerste keer dat in de regio een dergelijke golf werd geregisteerd was op 4 augustus 1498 door Columbus. In 1916 zorgde een dergelijke golf ervoor, dat de 10.000 ton wegende USS Memphis stuk sloeg in de haven van Santo Domingo. *Matthew Phipps Shiel* (1865 - 1947) is geen politicus maar een schrijver die werd geboren op Montserrat. Hij behoort tot de vroegste Westindische auteurs en heeft meer dan twintig romans op zijn naam staan. Een van die romans, *The Purple Cloud* (1901). is een vroeg voorbeeld van het science fiction-genre.

Jonkunnu is geen vrucht maar een Jamaicaans straatfestival met dans, muziek en maskerades. Het stamt uit het begin van de 17e eeuw. Natuurlijk heeft het edelstenenmuseum in Punda geen *Désirade:* het betreft hier een klein eilandje vlak bij Guadeloupe. Er wonen ongeveer 1600 mensen, het merendeel in het dorp Grande-Anse. *Bimshire* ligt niet op een van de Caraïbische eilanden maar ís een eiland, het is de nu niet meer zo gebruikelijke bijnaam voor Barbados. Het achtervoegsel 'shire' is zeker bedoeld om de gebondenheid met Groot Brittannië te onderstrepen. De *Jamaican Hutia* bloeit nooit, dat kunnen knaagdieren niet, ook dit kleine Jamaicaanse knaagdier niet. Het wordt ook wel 'Indian coney' genoemd.

De juiste antwoorden op de volgende vragen vindt u elders in dit nummer.

Brian Dyde, *Caribbean Companion. The A to Z Reference*, London: Macmillan, 1992. ix + 181 blz. ISBN 0.333.54559.1. ca. Nafl. 16,50.

01. *Accompong* is de naam van
a. een 18de eeuwse leider van Jamaicaanse marrons (= weggelopen slaven)
b. een in Dominica veel voorkomende struik met sterk geurende bloemen waarvan thee wordt getrokken
c. een altijd groene boom op Dominica met geneeskrachtige bladen
d. een onbewoond eilandje in de Bahamas, waarvan de naam is ontleend aan de taal van de Arawaken

02. De *Anian Strait* is
a. een gevaarlijke zeedoorgang tussen Anguilla en de Virgin Islands
b. een sterke oceaanstroming die in noordwestelijke richting over de Bahama Banks trekt
c. een mythische verbinding vanuit de Caraïbische zee naar de Stille Oceaan, die in de 16e eeuw ergens werd vermoed.
d. de doorgang in een enorme bergketen onder water tussen het Grenada Basin en het Venezuelan Basin

03. Een *bammy* is
a. de Jamaicaanse benaming voor een ronde, platte cake van cassave meel
b. de Trinidese, populaire benaming voor een klein vogeltje, donker grijs met een geel borstje en opvallend witte strepen boven de ogen (Coereba flaveola)
c. een snel groeiende, doornige struik met clusters van gele, oranje en rode bloemen (Caesalpinia pulcherrima)
d. de bijnaam van Vere Cornwall Bird (geb. 1909), politiek leider in Antigua

04. Tubal Uriah Butler (1891 - 1977) was
a. historisch-socioloog uit Jamaica, rector magnificus van de University of the West Indies van 1958 - 1963
b. dichter en historicus uit Barbados, vooral bekend om zijn werk Sun poem (1957)
c. een invloedrijk politiek leider en vakbondsman in Trinidad
d. de initiatiefnemer en grootaandeelhouder van British West Indian Airways

05. *Canboulay* is een voorloper van
a. de reggae
b. het Trinidese carnaval
c. de rastafari-beweging
d. de merengue

06. Het *Caribbean Regiment* was
a. een politiek links georiënteerde groepering in de jaren zestig in Trinidad
b. Noordamerikaanse legereenheden in de Caraïben tijdens de Tweede Wereldoorlog
c. het Britse regiment dat in Jamaica vocht tegen de marrons
d. een regiment Westindische soldaten dat aan geallieerde zijde meevocht, in het bijzonder in Egypte

07. Een *cay* [spreek uit 'key'] is
a. een oorspronkelijk indiaans woord (cairi) dat grote platte steen betekent en in die betekenis nog wordt gebruikt op alle Westindische eilanden
b. een oorspronkelijk indiaans woord (cairi) dat eiland betekent en een afkorting is voor de Cayman eilanden
c. een uit het Spaans afgeleid woord dat onder meer in Trinidad verwijst naar een kleine, ronde cake
d. een door het hele Caraïbische gebied gebruikt woord voor een klein, laag eilandje of een zandbank

08. De *ciboney* was/is
a. een bevolkingsgroep die vermoedelijk als eerste de Westindische eilanden bewoonde [ca. 500 v.Chr.]
b. een giftige stof die in enkele hier in de zee veel voorkomende vissen zit, zoals de barracuda
c. een volksvermaak op Puerto Rico, waarbij onder meer hanen tegen elkaar vechten
d. een grote, eetbare kikkersoort in Hispaniola die inmiddels is uitgestorven

09. een *daiquiri* is
a. het creoolse woord voor 'geestesverschijning' op Dominica, elders bekend als 'duppy'
b. een gravure in steen, hout, beenderen of schelpen van Indiaanse afkomst uit pre-Columbiaanse tijd
c. een kleine, stekelige, altijd groene boom (ziziphus mauritiana), oorspronkelijk uit Azië maar inmiddels algemeen in de Caraïben
d. een zeer populaire drank gemaakt van citroen, suiker en rum, in 1896 in Cuba geïntroduceerd door een Amerikaan

10. Een *Fer-de-Lance* is
a. de 17de eeuwse Franse naam voor een 'buccaneer' of 'freebooter'
b. een zeer giftig soort slangen (bothrops atrox), waarvan een familielid op Martinique en St. Lucia voorkomt
c. het hanengevecht zoals bekend op Haïti
d. de algemeen gangbare benaming voor een smalle, hoogwandige, over het algemeen droge rivierbedding op de eilanden St. Kitts en Nevis

11. Francisco Slinger (geb. 1935) is
a. de in Guyana geboren concert- en operazanger, met name bekend om zijn vertolking van Canteloubes 'Songs of the Auvergne'
b. de bekendste vertolker van Creoolse liederen in Dominica
c. Trinidees calypso-zanger, beter bekend onder de naam Mighty Sparrow
d. een vooraanstaand vakbondsleider en recentelijk ook politicus op St. Kitts

12. *Goombay* is
a. het kleinste van de Cayman eilanden
b. een zeldzaam kruid op Trinidad, dat wordt toegevoegd aan het water voor rituele wassingen
c. de benaming voor een ritme van drums en ander slagwerk, met name bekend op de Bahamas
d. naast de vleermuis het enige inheemse zoogdier dat nog in het wild voorkomt op Saint-Barthélemy

13. De *gourde* is
a. de munteenheid van Haïti
b. een betrekkelijk zeldzame zeeschildpad
c. de kust van Guadeloupe aan de Atlantische zee
d. de zeestraat tussen St. Kitts en Nevis

14. Een *green flash* is
a. een zeer krachtige alcoholische drank van onder meer rum, ackee en sinaasappelsap, speciaal voor feesten op de Grenadines
b. een struik behorend tot de familie van de plumeria, met witte bloemen waarin enkele hel groene strepen
c. een kortstondige, helgroene kleuring aan de bovenrand van de zon terwijl deze verdwijnt achter een bijzonder heldere horizon
d. de populaire benaming op de Westindische eilanden voor een kolibrie

15. *José Maria de Heredia* (1803 - 1839) was
a. een groot voorvechter in Puerto Rico voor de afschaffing van de slavernij
b. een Cubaans dichter die vooral bekendheid verwierf door zijn ode aan de Niagara watervallen
c. de man die in de Dominicaanse Republiek het dagblad Diario del Pueblo oprichtte, dat meer dan honderd jaar zou bestaan
d. een Cubaans natuurkundige met een internationale reputatie

16. *Josephine*, van 1804 tot in 1809 de vrouw van Napoleon Bonaparte, werd geboren op Martinique en kreeg toen de naam
a. Alexandra Josephine de Beauharnais
b. Marie Josèphe Rose Tascher de la Pagerie
c. Jeanne Josèphe Baptiste de Galante
d. Lucia Josephine Labat de la Ferrière

17. *Jug-jug* is
a. een Jamaicaanse, religieuze cultus met dans, drums en het uitdrijven van boze geesten; ontstaan vlak na de afschaffing van de slavernij
b. de benaming voor de lederen riem waarmee slaven werden afgeranseld
c. een specialiteit voor Kerstmis uit Barbados, gemaakt van erwten, gezout varkens- en rundervlees, boter, uien en maïs
d. de benaming voor een marteltuig van boekaniers

18. *William Arthur Lewis* (1915 - 1991) was
a. een op St. Lucia geboren econoom en Nobelprijswinnaar; een van zijn bekendste werken is The Theory of Economic Growth (1955)
b. de bekendste, linkshandige cricketspeler uit Brits Guyana
c. dichter en romanschrijver uit Trinidad, die enige bekendheid verwierf met de roman *While Angels are Falling* (1953)
d. Trinidees danser en choreograaf met internationale bekendheid

19. *Mawby* is
a. een drank gemaakt van de bast van kleine bomen (de colubrina elliptica), waaraan sinaasappelschillen en verschillende kruiden zijn toegevoegd
b. het meest oostelijke eiland van de Bahamas, met een inwoner aantal van ongeveer vijfhonderd
c. een inmiddels weinig gangbaar figuur in de gemaskerde carnavalsparades, ook wel 'mockajumbie' genoemd
d. de naam van een van de belangrijkste leiders van gevluchte slaven in Jamaica

20. Een *mountain chicken* is
a. de Trinidese benaming voor een jonge vrouw die niet ingaat op de avances van een man
b. een wilde hoen in de Black Mountains op Jamaica, inmiddels zeer zeldzaam door de jacht die op het dier is gemaakt
c. de Trinidese benaming voor een jonge man die nog niet met een vrouw naar bed is geweest
d. de algemene naam voor een bijzonder grote en zeer smakelijke kikker (leptodactylus fallax), die alleen nog in Dominica en Montserrat voorkomt

21. *Operation Bootstrap* is
a. de Amerikaanse benaming voor de invasie van Fidel Castro in Cuba, 1956, die het begin van de revolutie inluidde
b. de titel van een van Mighty Sparrows populaire calypso's, waarin hij de Amerikaanse sociaal-culturele en economische invloed kritiseert
c. de benaming voor de commerciële onderneming rond 1970 om de reggae muziek internationale bekendheid te geven
d. de benaming voor een sociaal-economisch plan uit de vijftiger jaren om Puerto Rico te ontwikkelen

22. *Philomé Obin* (1892 - 1977) was
a. een zeer invloedrijk Haïtiaans schilder
b. samen met Senghor en Césaire de grondlegger van de zogenaamde Négritude beweging
c. een Haïtiaanse schrijver en politiek activist, die in 1924 emigreerde naar de Verenigde Staten
d. een dichter, diplomaat uit Guadeloupe

23. *Paradise Island* is
a. de naam voor een sterk alcoholische drank van rum, grapefruit en ortanique (ook een citrusvrucht)
b. de 16de eeuwse mythische benaming voor een Caraïbisch eiland waar het goud letterlijk voor het oprapen zou liggen
c. de naam van een zeer klein eilandje waarvan de oorspronkelijk naam Hog Island was en dat sinds 1962 door een brug is verbonden met Nassau
d. de titel van de Engelse vertaling van Simon Vestdijks roman Rumeiland uitgegeven door Macmillan, London, in 1964

24. **Pawpaw** is/was a. een van de oorspronkelijke Indiaanse bevolkingsgroepen in de Caraïben
b. een boom (carica papaya) die speciaal gekweekt wordt om haar grote, zachte vruchten
c. een met regenwoud overdekte en bijzonder gevormde berg in St. Kitts
d. een 18e eeuwse constructie waarop slaven werden geradbraakt

25. Een *ratoon* is
a. een jonge, nog onervaren suikerrietkapper in Barbados
b. een jonge scheut die groeit uit de wortels van suikerriet nadat deze is gekapt
c. een van de denigrerende benamingen voor een hindoestaan in Brits Guyana
d. de naam voor een calypsozanger die zijn eerste openbare optreden heeft

26. *Red Legs* was/is
a. een van de benamingen voor de Indianen op de Caraïbische eilanden
b. de populaire naam op Grenada voor een soort mieren met een rood-bruine kleur
c. de naam die Engelse piraten meekregen in de 17e eeuw nadat zij met succes een grote Franse vloot hadden geplunderd
d. de ongunstige en inmiddels in ongebruik geraakte benaming voor een kleine, blanke minderheidsgroep op Barbados, waarschijnlijk oor-

Vervolg op pag. 10

De fiets

=door Nel de Jong=

"PINKIE, PINKIE, kom eens gauw!" Moene Muis hijgde van het harde lopen.

"Ja, wat is er?" vroeg Pinkie nieuwsgierig.

"Ik heb een verrassing voor je", zei Moene Muis met een geheimzinnig gezicht.

"Wat is het? Hè, zeg het nou, wat is het?" riep Pinkie en sprong opgewonden op en neer.

Maar Moene Muis wilde niets zeggen. "Klim maar op mijn rug", zei hij. "Dan breng ik je er naar toe". En roetsje, daar reed Pinkie al pijlsnel door de mondi.

"Wat zou het zijn?" dacht hij, terwijl hij zich stevig aan het muisje vasthield. "Zou Moene weer nieuwe broertjes en zusjes gekregen hebben?"

Maar nee, ze gingen niet naar het muizenholletje waar Moene en zijn familie woonden. Zou Moene een lekkere mango voor hem hebben? Of zou hij soms het sterretje, dat Pinkie die nacht had zien vallen, gevonden hebben? Stel je voor, misschien was het wel een sterretje van goud. Maar toen Moene Muis eindelijk stil hield, zag Pinkie geen mango en ook geen gouden sterretje. Oh nee, het was iets dat veel en veel fijner was.

Het was...... een fietsje! Een klein poppefietsje, met een echt stuurtje en echte trappertjes. Een meisje had het zeker in de mondi verloren. Pinkies ogen schitterden van plezier.

"Kom mee", zei hij tegen Moene. "Dan gaan we fietsen, Jij mag eerst".

"Oh nee", schrok Moene. "Dat durf ik niet, hoor. Ga jij maar".

Dat liet Pinkie zich geen twee keer zeggen. Hij stapte op de fiets, zette zijn voeten op de trappertjes en...... lag opeens met fiets en al op de grond. Domme Pinkie dacht dat hij zo maar weg kon fietsen, maar dat ging natuurlijk niet.

"Je moet het eerst leren", zei Moene. "Ik zal je wel een duwtje geven".

Pinkie ging voorzichtig weer op het fietsje zitten.

"Een twee, hup!" piepte Moene Muis. En daar ging het kaboutertje. Hij wiebelde van links naar rechts en van rechts naar links, schreeuwde help! en aiaiai! En lag toen voor de tweede keer op de grond.

"Het is toch moeilijker dan ik dacht", zuchtte hij. "Kun je me niet vast houden, Moene?"

"Goed", zei het muisje. "Stap maar weer op". Hij ging op zijn achterpootjes zitten en hield het fietsje stevig vast toen Pinkie er

weer opklom.

"Vooruit maar!" riep Pinkie. En daar gingen ze met hun tweetjes. Pinkie op de fiets en Moene Muis op zijn achterpootjes er achter rennend. "Het gaat goed, hè?" hijgde Pinkie.

Maar ach, Moene Muis was niet gewend op zijn achterpootjes te rennen. "He...he..help!" piepte hij angstig en viel pardoes voorover. Boven op Pinkie en het fietsje.

Een hagedisje, dat net langs kwam, keek verbaasd naar al dat gewriemel van muizepootjes, kabouterampjes en fietswielen. En het duurde wel even voor het Pinkie en Moene weer overeind geholpen had. "Ik zou maar naar huis gaan en het fietsje laten liggen", zei het. "Kijk eens, er zit al een grote winkelhaak in je muts".

Maar Pinkie gaf het niet op. Hij zette de gescheurde puntmuts gewoon weer op zijn bolletje. "Als jullie me met z'n tweeën helpen, kan er niets gebeuren", zei hij. "Eén houdt mijn rechterarm vast en de ander mijn linkerarm".

En daar gingen ze even later. Moene aan de linkerkant, het hagedisje aan de rechterkant en Pinkie op de fiets in het midden. Moene duwde de ene kant op, het hagedisje duwde de andere kant op, het fietsje zwaaide heen en weer en botste toen, boem! tegen een grote cactus op. Het scheelde maar een haartje of Pinkie had zich nog geprikt ook!

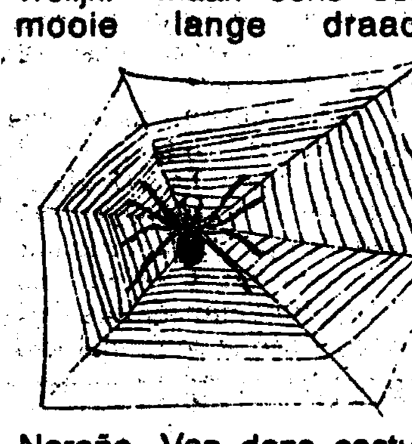
Naraña, de reuzenspin, die er vlakbij woonde, kwam haastig toerennen. "Wat is hier aan de hand?" bromde hij, toch wel een beetje verschrikt. "Heb je je pijn gedaan, Pinkie?"

"Nee, hoor", zuchtte Pinkie. "Ik kan alleen maar niet fietsen leren. Die fiets valt telkens om".

"Waarom ga je dan niet gauw lopen", zei de spin. "daar heb je ook benen voor, ook al zijn het er maar twee".

"Dat vind ik ook", zei Moene Muis en wreef zijn kopje dat hij gestoten had.

Maar Pinkie hoorde het niet. "Ik weet wat!" riep hij vrolijk. "Maak eens een mooie lange draad,

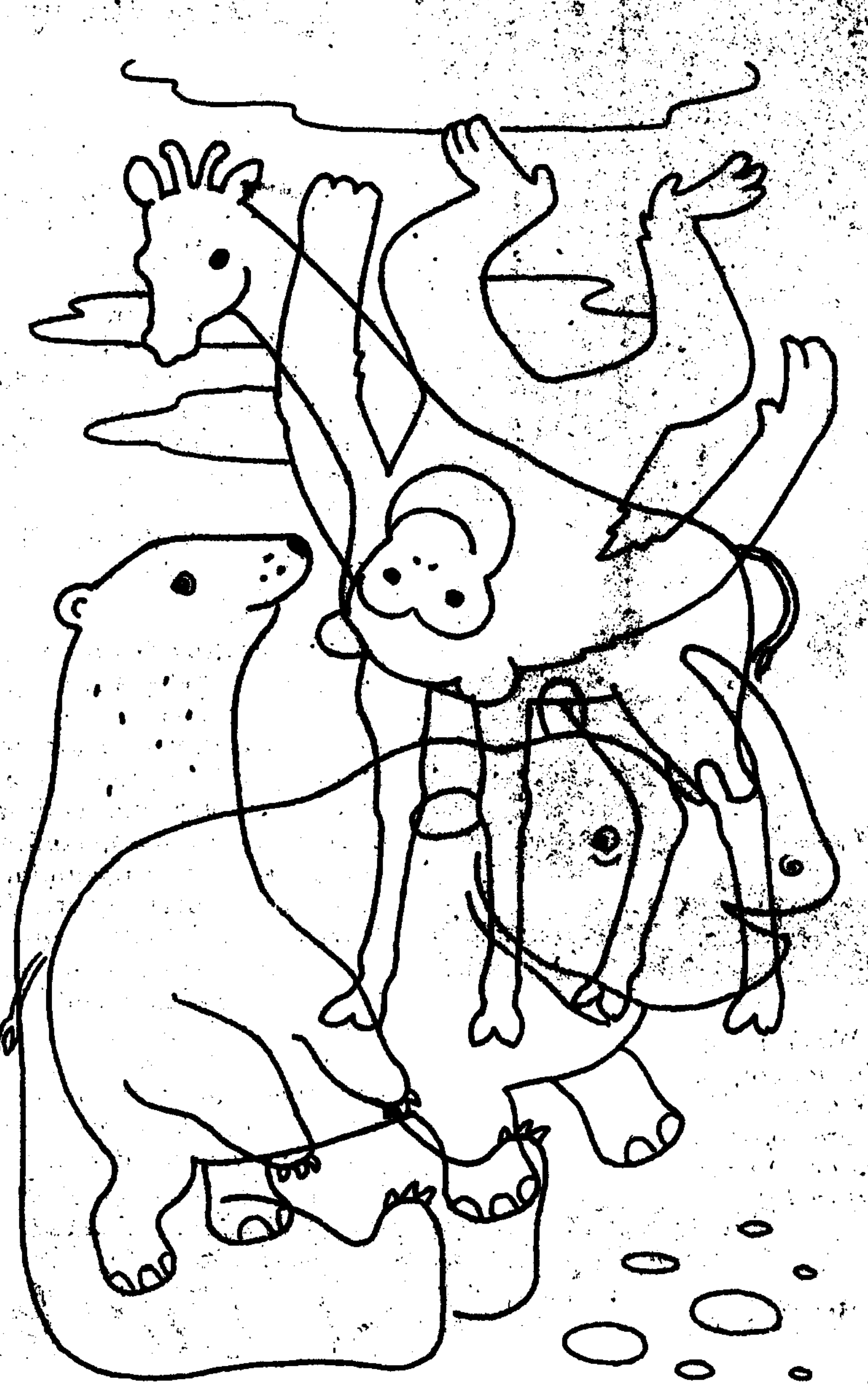

Naraña. Van deze cactus naar die struik daar. Dan zul je eens wat zien!"

Naraña bromde wel wat, maar hij spon toch vlug een stevige draad voor Pinkie. En terwijl de dieren met grote ogen toekeken, stapte Pinkie op zijn fietsje en fietste met één hand aan de draad keurig van de cactus naar de struik. Zonder vallen. En toen terug van de struik naar de cactus. Ook zonder vallen. En hij reed net zo lang heen en weer, tot hij de draad los durfde te laten en zelf kon fietsen. Zo'n slimme Pinkie toch, hè!

Maar Moene Muis bleef toch maar liever op zijn vier pootjes gebruiken om vooruit te komen.

Hoeveel dieren ?

HOEVEEL DIEREN zie je op dit plaatje?

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. ee[n van] de vier jaargetijden; 7. [...] op een stokje; 8. [...] woord; 10. gij; 11. b[...] 13. thans; 15. schijf b[...] 17. maal; 19. bergruim[te]; kast; 21. lidwoord; [...] muzieknoot; 24. achte[r...] zeg je als je eimand [...] van wie je de naam [...] kent; 28. roofvogel.

VERTICAAL: 2. rund; [...] vervoeging van mogen; [...] zich voeden; 5. muz[iek]noot; 6. te veel; 9. kloos[ter]ling; 12. teer; 14. deel [van] de dag; 15. muziekn[oot]; 16. plechtige belofte; [...] lidwoord; 20. bloedvat; [...] Spaanse uitroep; 25. re[...] 26. hectare (afkorting); [...] meisjesnaam.

ZIE VOOR oplossing e[n] winnaar de Kinderkrant [over] twee weken. Stuur je op[los]sing naar de Amigoe (Sc[har]penheuvel z/n of P.O. [Box] 577; Aruba - Caya B[etico] Croes 110; Bonaire [...] heer Linkels, P.O.Box [...] en zet op de envelo[p] KINDERPUZZEL.

Winnares van de wee[k]

Syreeta Wahsin[g]
p/a Heelsumstraat [...]
Curaçao

Zij ontvangt een waarde[bon] van f.15,- van één va[n de] boekhandels.

OPLOSSING vorige k[eer]
HORIZONTAAL: 2. [...] 6. eb; 8. la; 9. we; 10. [...] 12. reep; 14. Zweden; [...] deze; 17. ren; 19. i.m.; [...] Nr.; 22. nu; 23. adem.

VERTICAAL: 1. web; [...] 4. aard; 5. mep; 7. be[...] 9. Wenen; 11. d.w.z.; [...] eer; 15. eend; 16. dik[...] nul; 21. re.

Xingoe de hond

WEET JE HET nog? Een kudde vreemde koeien stormde over de weiden van Andreas, de kolonist. Ze maken alles kapot wat ze tegenkomen en Detta en Xingoe zijn de halve dag druk ze weg te jagen. Maar dat weet Andreas niet. Als de honden 's avonds bij de hut terug komen, vinden ze de deur op slot.

"Blijven jullie maar buiten", schreeuwt Andreas. "Wat denken jullie wel! De hele dag rondzwerven. En dat onze koeien half gek zijn geworden en de boel hebben vernield, hebben jullie zeker niet gemerkt. Wat zijn jullie nou voor wachthonden?"

"Zo'n verwoesting heb ik nog nooit gezien", zegt Tonio. "Alle omheiningen zijn ondersteboven gerend. Wat kan de dieren toch zo aan het schrikken hebben gemaakt?"

De kudde van Andreas staat nu binnen de omheining. Zoals elke avond zijn ze uit zichzelf naar de bak gekomen, naar de zoutlikplaats.

"Bekijk ze eens goed, Andreas", zegt de oude Ernst. "Die zien er niet naar uit, alsof ze kort tevoren zo tekeer zijn gegaan.".

"Jammer, dat we allemaal aan het hout kappen waren", zegt Christa. "Anders hadden we nu geweten, wat er gebeurd is."

Xingoe kruipt op zijn meester toe. "Wat ben je gebeurd, domme hond?" lacht Andreas. De honden, die horen dat hij niet meer boos is, springen tegen hem op. "Jullie zijn twee echte rakkers", zegt Andreas. "Maar dat moet niet meer gebeuren, hoor." Hij gaat bij de anderen zitten.

Xingoe legt zijn voorpoot op Andreas' knie. En dan zijn hele bovenlijf. Detta bromt jaloers tegen hem en schuift aanhalig haar kop naast die van Xingoe. Andreas aait alle twee de honden en duwt ze dan naar de deur. "Zo is het genoeg", zegt hij. "Ga ons nu maar eens goed bewaken."

Een poos later horen ze Xingoe heftig blaffen. Er is een bode te paard gekomen. "Het lijken wel wolven", zegt de man. "Bij jullie zullen de indianen niet zo snel komen. Daar ginds hebben ze twee kolonisten overvallen en iedereen vermoord. De hutten hebben gebrand als fakkels."

"Oh, was het dat", zegt Andreas. "We dachten dat ze bomen rooiden."

(wordt vervolgd)

Onze vriendjes

SAM EN SASHA zijn broertje en zusje, maar ze lijken helemaal niet op elkaar. Sasha is een heel vriendelijk lief hondje en Sam is een ondeugd. Sasha heeft heel wat met hem te stellen. Als ik ze een bot geef, dan ligt Sam al gauw op twee botten te kauwen.

Hij neemt hun hele slaapmand in beslag, omdat hij breeduit in het midden gaat liggen in plaats van aan zijn eigen kant te blijven. En wat doet de lieve hond als Sasha vóór hem in de mand gaat liggen, netjes aan haar eigen kant? Dan gaat Sam naar buiten en begint te blaffen. Natuurlijk rent Sasha meteen naar buiten om te kijken of ze mee kan blaffen. Dan rent Sam naar de mand, strekt zich in het midden uit en zucht voldaan!

Eigenlijk heeft Sasha maar één ondeugd. Naast de deur is een bak gemetseld waarin plantjes staan. En ze vindt het heerlijk daarin te graven.

Sam doet alles wat niet mag, behalve in de bak graven. Dat vindt hij zeker niet leuk meer, omdat Sasha het al doet. En als we Sasha een standje geven voor het vernielen van de planten staat Sam erbij te kijken alsof hij het de grap van de dag vindt.

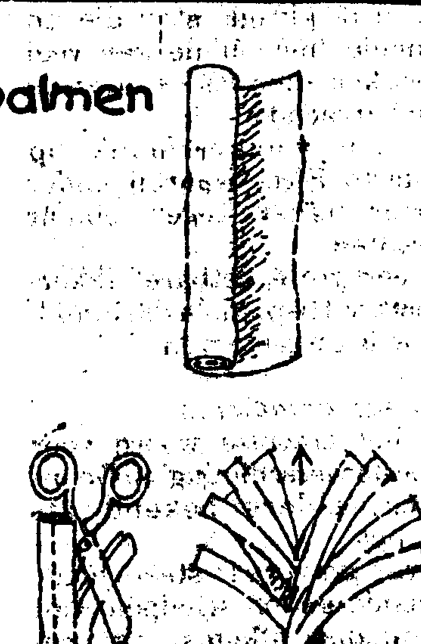
Het lijkt wel of Sasha bewondering heeft voor sommige streken die Sam uithaalt. Op een keer zat ze met haar kop scheef in de eetkamer naar Sam te kijken. Hij had een van de gordijnen om zijn kop gewikkeld, zodat hij op een Arabische sheik leek. Het leek wel of hij er zelf om moest lachen! En hij had best in de gaten, dat Sasha het prachtig vond, want vanaf die dag wikkelt hij zich elke keer als hij de aandacht wil trekken, in dat gordijn.

Richard

Vaas met palmen

HOUDT JOUW MOEDER ook zo van die aardenwerk vazen? Dan weet je gelijk wat je voor Moederdag kunt kopen. En om zo'n vaas nog eens extra mooi te maken, maak je er een paar palmen van papier voor.

Hiervoor heb je een paar rollen crêpepapier nodig. De kleuren mag je zelf uitkiezen. Maak er strakke rolletjes van en knip ieder rolletje van boven voor de helft in. Pak nu de binnenste repen beet en trek ze voorzichtig omhoog, zodat de palmboom een mooi kroontje krijgt. Een stuk plakband op de stam zorgt ervoor dat de palmen in vorm blijven. Vouw de repen van het kroontje nog eens extra uit en je bomen van papier kunnen zo in de vaas.

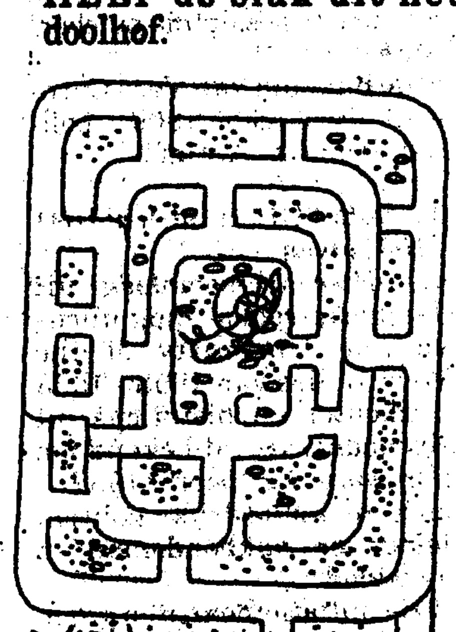

Dokter: "Zeg Anne, hoe komt het dat er geen patiënten meer zijn?"
Assistente: "Ik weet het niet, dokter. Maar toen ik de laatste patiënt ging halen, hoorde ik iemand zeggen, 'Hè, het regent niet meer!'"

Gast tegen een nachtportier van een hotel: "Geen kamers meer vrij? Wat bedoel je? Als de koningin hier onverwacht zou komen, zou u haar toch ook niet wegsturen?"
Portier: "Meneer, dit is een eerste klas hotel. Voor dergelijke gevallen hebben we natuurlijk een heel mooie kamer in reserve"
Gast: "Goed, die kun je mij geven. Ik heb zojuist de koningin gebeld. Die komt vandaag niet meer!"

Doolhof

HELP de slak uit het doolhof.

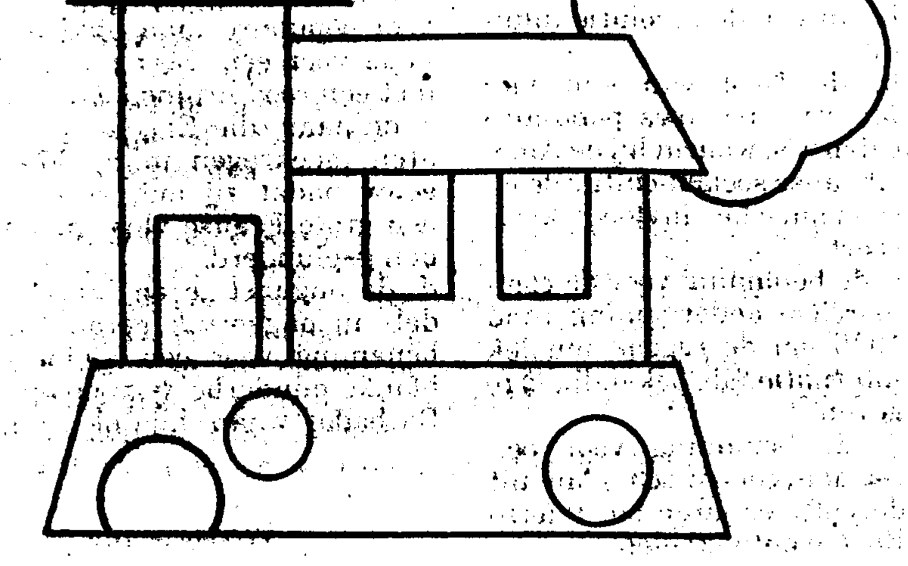
Walnote[n]

BEWAAR JIJ ALTIJ[D de] doppen van de waln[oten] die je met kerstmis ee[t? Je] weet nooit wat je er [nog] eens mee kan doen. Je kunt er bij voorb[eeld] leuke bootjes van ma[ken]. Verf de buitenkant, ze[t een] rende tandenstoke[r als] mast in een propje [...] seerklei erin en rijg er [een] gekleurd papiertje al[s zeil] aan. Een stuk of vier achter elkaar staat heel [leuk] op een kastje of taf[el]. Hé, dat zou een [...] aardigheidje voor [Moe]derdag kunnen zijn.

Over Moeder[dag] gesproken. Als je in [een] notenhelft een pleck[je?] cadeautje voor mo[eder] stopt (een ringetje of [een] lekkere bonbon) en d[an] de andere helft erop [plakt] heb je een leuke verra[ssing] voor haar.

Om te kleuren

OPLOSSING Vier-raadsel:
me; mei; ei; eik; eikel;
kelder; de; dertien; tien;
garen; ren; rente.

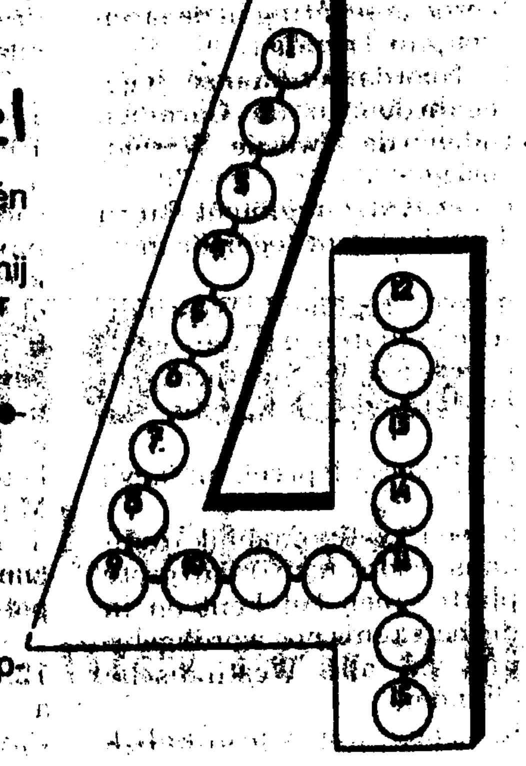
OPLOSSING DIEREN:
4.

OPLOSSING doolhof.

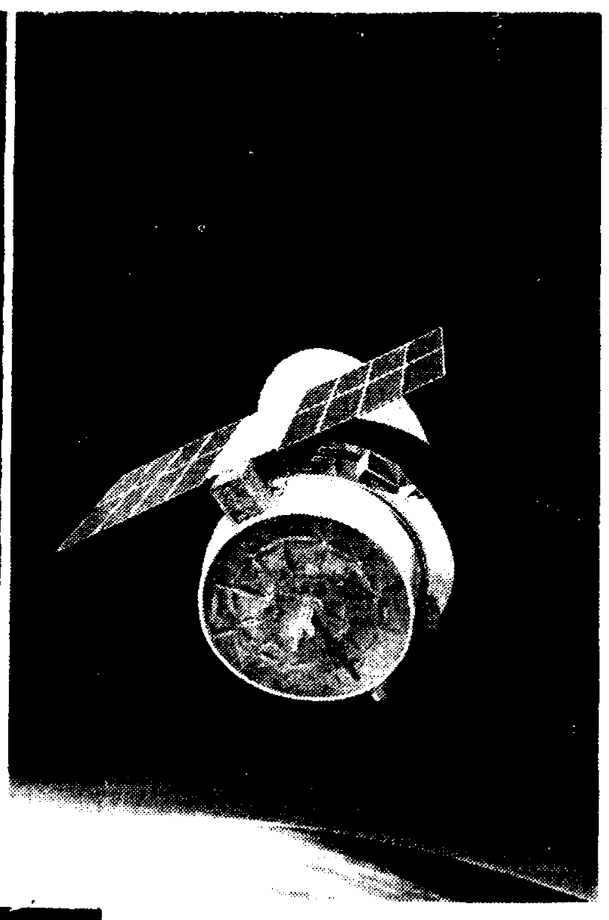

Vier-raadsel

VUL IN ELK cirkeltje één letter in:
1- 2 ander woord voor mij
1- 3 maand van het jaar
2- 3 legt een kip
2- 4 boom
2- 6 vrucht van de eikeboom
4- 9 deel van een huis
7- 8 lidwoord
7-11 89 min 76
10-11 getal
12-11 naaigerei
13-11 deel van een kippenhok
13-15 interest

■ *Met zijn super-koele oog kijkt IRAS naar de warmtestraling van verre sterren.*

■ *Bij de ster Wega ontdekte IRAS een planetenstelsel-in-wording.*

Tien jaar geleden vertrok IRAS, Nederlands tweede kunstmaan

Zintuig van de aarde

EEN KLEIN LAND als Nederland kan niet veel op ruimtevaartgebied presteren. Dat denkt bijna iedereen. Goed, we hebben Wubbo Ockels, maar die vloog niet op kosten van Nederland in de Amerikaanse *space shuttle*. Ockels is in dienst van het Europese ruimtevaartagentschap ESA en toevallig Nederlander. Met een budget van tweehonderd miljoen gulden per jaar draagt Nederland maar twee procent bij aan de Europese ruimtevaart. Dat is ook niet om over naar huis te schrijven.

=door Piet Smolders=

Maar wacht even: voor Nederland medio jaren tachtig besloot om onderaannemertje van de Eruopese ruimtevaart te worden, hadden we twee eigen ruimtevaartprojecten. In 1974 ging de eerste puur Nederlandse kunstmaan omhoog (de Astronomische Nederlandse Satelliet, kortweg ANS) en in 1983 vertrok IRAS, de Infra Rood Astronomische Satelliet.

ANS, helemaal gebouwd door Philips en Fokker, was gevoelig voor ultraviolet en röntgenlicht, dat van sterren afkomstig is. En IRAS, gebouwd in samenwerking met de Amerikanen, had een speciaal oog voor warmtestraling van sterren en andere objecten in het heelal. Zowel ANS als IRAS verschafte ons extra zintuigen voor stralingen die we op de aarde, onder het filter dat dampkring heet, niet eens kunnen opvangen. Dat is goed voor onze gezondheid, maar niet goed voor de wetenschap. Nederland, dat al eeuwenlang wereldvermaarde sterrenkundigen levert, bevestigde met ANS en IRAS zijn astronomische reputatie.

Met name de IRAS, de eerste kunstmaan in zijn soort, leverde ons een totaal nieuwe kijk op het heelal. Tien jaar geleden, om precies te zijn op 26 januari 1983, doorkliefde IRAS op de top van een Amerikaanse Delta-raket het wolkendek boven de Californische basis Vandenberg. Anno 1993 zijn honderden sterrenkundigen over de hele wereld nog steeds in de wolken met IRAS. Ondanks het feit dat de kunstmaan maar driehonderd dagen echt werkte (honderd dagen langer dan gepland) is het einde van de speurtocht nog niet in zicht, aldus de Leidse professor dr. Harm Habing, wetenschappelijk leider van het project.

IRAS leverde twaalf miljard meetgegevens en met de analyse daarvan zullen wetenschappers zeker de eerstkomende vijf jaar ook nog zoet zijn. Daarom worden er — op basis van de IRAS-informatie — nog steeds nieuwe ontdekkingen gedaan. Binnenkort zal zelfs voor de 25e keer dankzij IRAS iemand in Nederland promoveren tot doctor in de sterrenkunde.

IRAS leerde ons vooral veel over de levensloop van sterren. Net als mensen worden sterren geboren, leiden hun leven en sterven. Alleen doen sterren daar miljoenen of miljarden jaren over. Onze eigen zon zal ongever tien miljard jaar meegaan en is nu op de helft. Vergeleken bij sterren zijn wij mensen ééndagsvliegen. Maar net zoals een intelligente ééndagsvlieg in zijn korte bestaan iets kan leren over de levensloop van mensen door naar jonge, middelbare en oude exemplaren te kijken, zo kunnen wij iets leren door sterren in verschillende levensstadia te vergelijken.

Sterren in de kracht van hun leven zenden veel zichtbaar licht uit, dat op aarde gemakkelijk is op te vangen en te analyseren. Maar jonge en oude sterren verraden zich voornamelijk door het niet zichtbare infrarood, een soort warmtestraling. Steren worden geboren in 'nesten' van gas en stof. Heel geleidelijk worden ze warmer en warmen ook het omringende stof op. Dat zendt infrarode straling uit. Hetzelfde gebeurt als sterren, na een lang leven, nog staan na te gloeien. Het infrarode licht komt niet door de aardse dampkring. Daarom moet het boven die dampkring door een gevoelig zintuig worden opgevangen. Dat was het grote talent van IRAS.

ACHTERLICHTJE

IRAS bouwen was een regelrechte uitdaging. De telescoop van de kunstmaan moest uiterst gevoelig zijn voor infrarood licht, want sterren staan bijna oneindig ver weg en hun straling is uiterst zwak. IRAS' telescoop was zo gevoelig dat hij vanuit Nederland de warmte van een fietsachterlichtje in Moskou nog had kunnen 'voelen'. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Iedere gewone telescoop heeft zelf al zoveel warmte, dat hij nooit de uiterst zwakke straling van een ster zou kunnen waarnemen. Daarom moet de kijker van IRAS worden gekoeld met uiterst koud vloeibaar helium tot bijna het absolute nulpunt: 273 graden Celcius onder nul. Het helium in deze bovenmaatse thermosfles verdampte geleidelijk en daarom was de levensduur van de satelliet beperkt tot driehonderd dagen, toch nog anderhalf keer langer dan oorspronkelijk berekend.

De telescoop in de thermoskan werd in Amerika gebouwd en de eigenlijke kunstmaan, compleet met een uiterst nauwkeurige standregeling, snelle computers en zonnepanelen voor de energie kreeg gestalte bij Hollandse Signaal Apparaten en Fokker. De Engelsen leverden een grondstation (in Chilton) voor de dagelijkse verbinding met IRAS. Twee keer per dag braakte IRAS boven dat station in 7,5 minuut een hoeveelheid 'letters' uit, vergelijkbaar met het aantal in de bijbel. In diezelfde periode kreeg IRAS telkens nieuwe kijkopdrachten.

Tot 1983 waren met instrumenten aan hoog drijvende ballons niet meer dan tweeduizend infraroodbronnen aan de hemel ontdekt. In driehonderd dagen registreerde IRAS er meer dan 240.000. Zo ontstond een indrukwekkende catalogus van dit soort objecten, die nu over de hele wereld door astronomen wordt gehanteerd. In dat naslagwerk zijn niet alleen sterren te vinden, maar ook stof- en gaswolken, tienduizenden sterrenstelsels (per stuk bestaande uit gemiddeld honderd miljard sterren) en andere exotische objecten in het heelal.

En passant zag IRAS ook nog andere dingen die zich door hun warmtestraling verraadden. Zo vond de kunstmaan zes kometen in ons eigen zonnestelsel. Heel opwindend was de ontdekking dat rond de jonge heldere ster Wega in het sterrenbeeld De Lier momenteel waarschijnlijk een stelsel van planeten aan het ontstaan is. Bij tientallen andere sterren werden soortgelijke tekenen aangetroffen. Dat sterkt astronomen in de overtuiging dat planeten ontstaan als 'bijprodukten' van stervorming en dat planeten een heel gewoon verschijnsel zijn in het heelal.

Sterren staan te ver weg en overstralen hun omgeving te zeer om dat gewoon met een telescoop te kunnen zien. Zoveel planeten in het heelal moet haast wel betekenen dat er ook veel aardachtige werelden zijn, waarop levens een kans kan hebben gekregen. Het wachten is nu nog op een teken van intelligent leven en daarvoor werd kortgeleden een grote luistercampagne gestart. De nalatenschap van IRAS zal ons nog jaren inspireren.

'Doorbraak komt langzaam maar zeker'

Zonnige toekomst gloort voor energie uit zonne-cel

=door Martijn Hover=

HET ZAL NOG wel even duren voor zonne-energie echt op grote schaal zal worden toegepast", zegt Eindhovenaar C.W.J. van Koppen. "De uitvinders zijn optimistisch, maar in de praktijk blijkt dat zij het tempo van de technologische ontwikkelingen vaak met een factor drie overschatten. De meesten van hen zijn weliswaar technisch zeer begaafd, maar hebben minder oog voor economische en sociale factoren, die vaak zwaarder wegen dan de technische. De mensen willen tijd om na te denken en om bekend te worden met dergelijke nieuwe technologieën. Bovendien is het altijd nog een hele stap van het laboratorium naar de praktijk."

Van Koppen mag met recht een deskundige worden genoemd. De voormalige hoogleraar warmtetechniek aan de Technische Universiteit Eindhoven (in 1990 ging hij met emeritaat) woont al sinds 1976 in een huis waarvan het dak bedekt is met zonnepanelen. Begin deze maand was Van Koppen betrokken bij de organisatie van het symposium *Zonne-energie: het mondiale alternatief* in Veldhoven.

Op het symposium lieten deskundigen uit binnen- en buitenland hun licht schijnen over de toekomst van de zon als energiebron, hetzij als warmtebron, hetzij als elektriciteitsverwekker. De toon was over het algemeen optimistisch. Zo werd op het symposium bekend gemaakt dat de overheidssubsidie op zonne-boilers de komende jaren zal worden afgebouwd. Binnen vijf jaar moeten dergelijke apparaten voor de opslag van door de zon verwarmd water commercieel aantrekkelijk genoeg zijn om zonder overheidssteun hun positie op de markt te kunnen handhaven.

HET GAAT NIET zo snel met de zonne-energie als, door velen, gehoopt. "Het is altijd nog een hele stap van laboratorium naar de praktijk", zegt de Eindhovense deskundige C. van Koppen, die niettemin optimistisch is over de toekomst. Zonne-energie breekt door, denkt hij, 'langzaam maar zeker'.

Dat is maar goed ook, vind Van Koppen in zijn zonverwarmde woning. "Het wordt tijd dat zonne-energie gaat concurreren met meer traditionele energiebronnen. Toen we dit huis in 1976 bij wijze van experiment voorzagen van zonne-panelen, wisten we nog niet of de zon als energiebron een haalbare kaart was. Twaalf jaar van metingen hebben het ondubbelzinnig resultaat opgeleverd: zonne-energie is ook in Nederland een haalbaar alternatief voor fossiele brandstoffen."

OORZAKEN

Dat zonne-energie nog niet massaal wordt toegepast, heeft een aantal oorzaken, meent Van Koppen. "In de eerste plaats kun je niet zomaar overstappen van traditionele energiebronnen op zonne-energie. Als je een systeem van zonverwarming hebt, kun je dat niet op dezelfde manier en met dezelfde materialen aanleggen als een gewone centrale verwarming. Je krijgt te maken met grotere temperatuurwisselingen, met hogere temperaturen ook. Daarnaast zit je met een energiebron (de zon) die zich aan je controle onttrekt: de ene dag heb je meer zonlicht dan de andere. Doordat je betere verbindingen in de leidingen nodig hebt, is zonne-energie in aanleg duurder dan een 'ouderwets' CV-systeem."

Daardoor lijkt zonne-energie op het eerste gezicht misschien duur, maar in de praktijk kan dat meevallen, vermoedt Van Koppen. "Het betreft een eenmalige, onderhoudsvrije investering. Op lange termijn is het daardoor concurrerend met een ouderwetse CV-ketel. Het financiële argument hoeft trouwens niet altijd doorslaggevend te zijn. We geven allemaal bij voorbeeld veel meer geld uit aan kleren dan strikt noodzakelijk is. We hebben nu eenmaal graag kleren aan die we mooi vinden, en daar willen we best wat extra voor betalen. Zo moet je dat met zonne-energie ook zien."

Bovendien, aldus Van Koppen, is zelfs het aanleggen van een installatie voor zonne-warmte in een aantal gevallen wel degelijk financieel aantrekkelijk. "Neem een afgelegen boerderij. Die op traditionele wijze van stroom voorzien is, is heel wat moeilijker en duurder dan een rijtjeshuis. Dáár moet je ermee beginnen: op plaatsen waar het nu al geld kan opbrengen. Of neem ontwikkelingslanden. Daar geldt in wezen hetzelfde als voor een afgelegen boerderij in Nederland: de infrastructuur in de vorm van een goed elektriciteitsnet ontbreekt. In dat geval is zonne-energie een goed en redelijk goedkoop alternatief."

TWEE SOORTEN

Zonne-energie heb je in twee soorten: zonne-warmte en zonne-elektriciteit. Zonnewarmte het woord zegt het al, betekent dat je rechtstreeks gebruik maakt van de zonnewarmte, bij voorbeeld om het water in een boiler of een CV-systeem te verwarmen. Bij zonne-elektriciteit wordt de energie van het zonlicht omgezet in elektrische stroom.

Het voordeel van het rechtstreeks gebruiken van zonnewarmte boven omzetting in elektriciteit is dat het een beter rendement oplevert. De allerbeste elektrische zonnecellen leveren op het ogenblik in de praktijk een rendement van maximaal vijftien procent. Dat betekent dat van de totale hoeveelheid zonne-energie die op zo'n cel valt, maar vijftien procent wordt omgezet in elektriciteit. De rest gaat verloren in de vorm van reflectie en warmte.

Rechtstreekse toepassing van de zonnewarmte levert een heel wat hoger rendement op: om en nabij de vijftig procent.

UITKOMST

Van Koppen: "Zonnewarmte heeft echter als nadeel dat je haar eigenlijk alleen maar voor verwarming kunt gebruiken. Zonnewarmte voor de CV gaat gebukt onder het feit dat er 's winters nu eenmaal minder zon is dan 's zomers. Daarom is het van belang dat aan toepassing van zonne-energie, bij voorbeeld in een woning, energiebesparing vooraf dient te gaan, in de vorm van spaarlampen en goede isolatie. Als je huis goed geïsoleerd is, houdt het de warmte beter vast, wat ook weer besparingen oplevert. Je zou dat 'passieve zonne-energie' kunnen noemen."

Het Eindhovense bedrijf R & S Renewable Energy Systems zegt goede zaken te doen met zijn zonnepanelen. "In Indonesië zetten wij ze met tienduizenden tegelijk af", zegt woordvoerder J. Schlangen. "In een land als Indonesië zijn ze een uitkomst omdat veel van de eilanden nooit op het elektriciteitsnet zullen worden aangesloten, dat is te duur."

Volgens Schlangen is zonne-energie voor de Indonesische dorpelingen al met al niet duurder dan het alternatief: olielampen voor de verlichting en accu's voor de televisie. "Zelfs zonder subsidies zijn onze prijzen al bijna concurrerend", meldt Schlangen. Het grote voordeel van zonne-energie noemt Schlangen dat het 'een eenmalige investering betreft die in de gebouwen geïntegreerd kan worden'. Het energie-overschot kan worden opgeslagen in een accu of in het lichtnet, dat dan als een buffer werkt.

Van Koppen is voorlopig optimistischer dan ooit. 'De toekomst van de zonne-energie?" zegt hij. "Die kan ik het beste omschrijven met de term: langzaam maar zeker. In Nederland zijn we nu twintig jaar jaar bezig en alle technologische, economische en sociale vragen ten spijt, is er sprae van een gestage groei. Naarmate er meer problemen worden opgelost, zal die groei alleen maar toenemen."

OP KLEINE SCHAAL worden zonnecellen al veel toegepast in horloges en rekenmachines die op zonnecellen werken. Op grotere schaal kan die elektriciteit worden benut om lampen te laen branden, tv's te laten werken e.d. Overigens leveren dergelijke 'zonne-cellen' alleen stroom van een laag voltage, vergelijkbaar met een batterij of een accu.

Een zonnecel werkt volgens het principe dat lichtdeeltjes, fotonen, inwerken op een speciaal materiaal. Als een foton dat materiaal (opgebouwd uit siliconen, het spul waar ook micro-chips van worden gemaakt) raakt, komt er een elektron vrij. Zo kun je een stroom van elektronen op gang brengen en elektriciteit opwekken. Dat principe wordt al op tamelijk grote schaal toegepast in horloges en rekenmachientjes, maar bij voorbeeld ook in verlichte bakens op zee en in praatpalen. Zulke apparaten hebben energie nodig die je er moeilijk via een leiding naar toe kunt brengen. Een zonne-cel is dan een uitkomst.

Futuristisch bankgebouw

DE AMERIKAANSE architect Henry N. Cobb gaat het ontwerp maken voor het nieuwe hoofdkantoor van de ABN Amro-bank in Amsterdam-buitenveldert. Voor de realisering van het nieuwe bankgebouw zal worden samengewerkt met het Nederlandse architectenbureau Architecten Cie in Amsterdam.

Volgens een woordvoerder van de gemeente Amsterdam heeft Cobb vier ranke torens ontworpen, die als een soort taartpunten worden neergezet, maar niet in dezelfde richting wijzen. In Nederland is de amerikaanse architect ook verantwoordelijk voor het ontwerp van het Beatrixkwartier in Den Haag, een futuristisch kantorencomplex aan de prinses Beatrixlaan.

Cobb is een van de oprichters van het architectenbureau Pei Cobb Fred + partners. Dit internationaal vooraanstaande architectenbureau ontwierp de afgelopen decennia gebouwen voor veel grote bedrijven, instellingen en musea. In 1992 ontving het bureau de *Lifetime achievement award* van de New York Society of Architects.

De projectontwikkelaar die het nieuwe bankkantoor zou bouwen, is er volgens de ABN Amro-woordvoerder als gevolg van de inzakkende vastgoedmarkt niet in geslaagd de financiering rond te krijgen. De grond wordt deze maand geveild.

Desondanks gaat de gemeente Amsterdam er van uit dat cobbs project wordt uitgevoerd, aldus de zegsman. In het nieuwe hoofdkantoor van de ABN Amrobank, bij het NS-station Amsterdam-zuid/WTC, komen ongeveer 2.500 mensen te werken.

Akademie van Wetenschappen

Trippenhuis voor eerst sinds een eeuw open voor publiek

VOOR HET eerst sinds het vertrek van het Rijksmuseum aan het einde van de negentiende eeuw wordt het Trippenhuis aan de Kloveniersburgwal in Amsterdam deze zomer opengesteld voor het publiek. Zes weken lang kan iedereen het thans geheel gerestaureerde pand bekijken. Een tentoonstelling geeft de bezoekers inzicht in de manier waarop de verschillende bewoners van het ruim 330 jaar oude dubbele woonhuis daar gehuisvest zijn geweest.

"Van wapenhandel tot wetenschapsbedrijf" is de titel van de expositie, die van donderdag 17 juni tot en met zaterdag 31 juli in het historische gebouw te zien zal zijn. Van 1660 tot 1662 werkte Justus Vingboons aan de bouw van het monumentale pand, waarvoor de gebroeders Louys en Hendrick Trip de opdracht hadden gegeven.

Het rijk versierde gebouw getuigt van de rijkdom die ze met de fabricage van oorlogstuig en de wapenhandel hadden weten te verwerven. Nicolaas de Heldt Stockade zorgde voor de plafondschilderingen, Ferdinand Bol was verantwoordelijk voor de schouwstukken en Allard van Everdingen ontwierp de kunststukken boven de deuren.

Tijdens de drie jaar durende ingrijpende restauratie onder regie van de rijksgebouwendienst zijn verschillende oorspronkelijke elementen van het gebouw uit de zeventiende eeuw blootgelegd. Diverse schilderingen van jachttaferelen waren tot voor kort verborgen achter pleisterlagen en aftimmeringen.

Tot het begin van de negentiende eeuw bleef het royale pand in bezit van de patricische familie. Lodewijk Napoléon, die zocht naar een onderkomen voor het pas opgerichte "Koninklijk Instituut van Wetenschappen, Letteren en Schoone Kunsten", kocht het dubbele woonhuis in 1808 aan.

Het Wetenschappelijk Instituut (1808-1851), de voorloper van de huidige Koninklijke Akademie van Wetenschappen (KNAW), moest het pand later in 1817 delen met het Rijksmuseum, dat in 1885 een eigen gebouw kreeg. De KNAW is nog steeds de bewoner van het monument.

Een van de belangrijke verzamelingen die de academie in de negentiende eeuw via een schenking heeft mogen ontvangen, is de collectie handschriften van Willem Bilderdijk. Deze is nog steeds te zien in de "Bilderdijkkamer". In de "oude vergaderzaal" is nog meubilair uit 1813 te vinden.

DE STAAT ISRAËL bestaat 45 jaar. Voor velen is het een wens om zelf eens een kijkje te gaan nemen in Israël. Dat zijn niet alleen joden die in de verstrooiing wonen, maar ook christenen en zelfs overjarige hippies uit alle dele van de wereld. Israël mag dan wel niet een dichtbij gelegen of goedkoop vakantieland zijn, het heeft beslist veel te bieden: historie en cultuur voor zowel joden, christenen en islamieten, een aangenaam klimaat, een zeer gevarieerd landschap en een heden dat bijna dagelijks nieuws maakt. Dit jaar zal volgens de voorspellingen — als de problemen met de Palestijnen niet weer roet in het eten gooien — een toeristisch topjaar worden.

=door Marius Bremmer=

■ *Mensen met huidziekten vinden genezing door zich in te smeren met modder van de Dode Zee...*

'Heilige landlopers' en ander toerisme aan de Dode Zee

Als Heilige Landloper, als *low budget*-reiziger. Ik weet dat ik op het strand van de Dode Zee niet de eerste kampeerder zal zijn. En ook niet de enige, want veel rugzaktoeristen uit Europa en andere delen van de wereld 'overwinteren' in Israël. Bij de Dode Zee is het lekker warm en kamperen in Israël is min of meer overal toegestaan. Je bent er vanaf de luchthaven van Tel Aviv ook zo. Afstanden zijn er in Israël eigenlijk nauwelijks. De bezette gebieden niet meegerekend, is het land soms smaller dan Curaçao. Vanaf het vliegveld van Tel Aviv gaat er om de haverklap een bus naar Jeruzalem, waar je al aankomt voor je je van huis meegebrachte broodjes hebt kunen opeten. Op het busstation kun je meteen overstappen op de bus naar En Gedi aan de Dode Zee. In een mum is overigens de tent aan het strand van de Dode Zee opgezet. Kosten van deze busritten: samen ongeveer tien gulden! Om de kosten van het verblijf verder te drukken zitten er in de rugzak een paar droge worsten als broodbeleg, een blikje boterhamworst, blikjes leverpastei, marmelade en blikjes vis voor bij elkaar nog geen twee tientjes.

Als je zo uit het raampje van de bus kijkt, valt op hoe mooi het landschap in Israël is. De snelweg vanaf Jeruzalem doorklieft het prachtige bergland van Judea. Links en rechts van de weg zie je de onderkomens van Bedoeïenen. Het is hier bezet gebied, dus af en toe passeert de jakkerende bus tijdens de afdaling een militair voertuig. Eenmaal bij de Dode Zee aangekomen volgt de bus nog enige tijd de kustlijn. Overal staan hekken langs het water met waarschuwingsborden van het Israëlische leger. De Dode Zee vormt de grens met Jordanië en Israël laat het aan de grenzen niet meer op z'n beloop sinds de Jom Kippuroorlog van 1973. Links van de weg het water, rechts van de weg enorm hoge bergen, de bergen van Judea. Aan de overkant zie je de steile bergen van Moab — nu Jordanië. De bijbel spreekt al over dit gebied, toen het nog niet doods was:

"Toen sloeg Lot zijn ogen op en zag, dat de gehele streek van de Jordaan rijk aan water was; voordat de Here Sodom en Gomorra verwoest had, was zij tot Zoar toe als de hof des Heren, als het land Egypte... en Lot vestigde zich in de steden van de streek en sloeg zijn tenten op tot bij Sodom".

Vanuit het busraampje is het nu maar een dorre boel, een verlaten gebied waar ik mijn tentje op moet zetten. De bus stopt, ik krijg maar kort tijd om mijn rugzak uit de bagageklep te halen. De vroegere steden Sodom en Gomorra hebben vermoedelijk aan de zuidzijde van de Zoutzee gelegen. Aan de kant van de weg staat nu een wegwijzer van Sedom, ten zuiden van de Dode Zee heet dus nog steeds een stadje naar Sodom, dat we ook uit het bijbelboek Genesis kennen.

"De zon was over de aarde opgegaan, toen Lot te Zoar aankwam. Toen liet de Here zwavel en vuur op Sodom en Gomorra regenen, van de Here, uit de hemel; en Hij keerde die steden om, benevens de gehele streek, met al de inwoners der steden en het gewas van de aardbodem. Maar zijn vrouw, die achter hem liep, zag om, en werd een zoutpilaar". De omgeving van de Dode Zee bevindt zich in de kuil van de wereld, bijna vierhonderd meter beneden de zeespiegel. Nergens ter wereld is het zo diep! Geologen verklaren het ontstaan van het gebied van de Dode Zee uit een aardbeving begeleid door explosies, bliksem, vrijkomende gassen en grote branden. Wie levend uit het vuur ontvluchtte, kon nog stikken in de giftige dampen die tot ver over het land dreven. Dat kan de vrouw van Lot overkomen zijn, zij werd een zoutpilaar toen zij omkeek.

Sommige Bedoeïenen beweren dat bij lage waterstand en bepaalde weersomstandigheden het verwoeste Sodom duidelijk op de zeebodem te zien is. Het water van de Dode Zee is op sommige plaatsen inderdaad zeer helder, maar dit lijkt toch te dol. Hetzelfde geldt voor verhalen als zouden soms de prachtigste gebouwen te voorschijn komen.

■ *Badgasten nemen een frisse douche na een zilte duik in de Dode Zee...*

Er zijn in het zuidelijke deel van de zee plaatsen die bij lage waterstanden doorwaadbaar zijn. Het grootste deel is echter diep, heel diep, oplopend tot vierhonderd meter. De lengte van de Dode Zee is 75 kilometer, op het breedste punt — bij En Gedi — meet het water zeventien kilometer. Het hele gebied van de Dode Zee ligt op 395 meter beneden de zeespiegel en is daarmee het laagste punt op het aardoppervlak.

Daar staan we dan met ons tentje, gelukkig is het december, want de meeste tijd is de temperatuur in dit gebied ondragelijk. In een tentje moet het dan helemaal niet om uit te houden zijn. Nu waait er een krachtige verfrissende bries en is het 's avonds bijna koel. Het zicht over het water naar de bergen van Jordanië is door de wat lagere temperatuur ook vrij goed. Als het erg heet is, wordt de lucht door de snelle verdamping van het wateroppervlak er nevelig. Kortom: ik had het niet beter uit kunnen kiezen. En dat in de kelder van de wereld.

De eerste nacht wordt een nachtmerrie. Wat gebeurt er? Ik denk dat ik me vergis. Ik draai me nog eens om in mijn slaapzak. Op de keiharde grond van het strand van de Dode Zee slaap je natuurlijk toch wat lichter. Zit daar iemand aan mijn benen? Pats! Een bonk tegen m'n hoofd. Meteen zit ik rechtop, de adem stokt in mijn keel. Langs het tentdoek zie ik in het maanlicht grote schaduwen voortbewegen van katten, véél katten. Van alle kanten wordt de tent besprongen door zwerfkatten, die zich steeds maar voor heel even laten wegjagen. Schreeuwen, blaffen, niets helpt eerst. Dan neemt de aanval af. Wat wilden die beesten? Daar kom ik de volgende morgen achter. De bagage is totaal overhoop gehaald en uit mijn rugzak zijn de drie droge worsten verdwenen. Dát roken die katten natuurlijk. Droge metworst uit Nederland, een delicatesse, gemaakt van varkensvlees. Dat is onrein, niet koosjer, iets dat maar weinig zwerfkatten in Israël hebben mogen smaken.

HIPPIES

Na een verstoorde nachtrust sta ik toch goedsmoeds op. Vandaag gaat het gebeuren: het water in. Daar is de Dode Zee eigenlijk het meest bekend om; je blijft erop drijven. Hoe dat precies kan, weet ik niet maar ik geloof dat het soortelijk gewicht van het water hoger is dan normaal (zee)water. Dat komt weer doordat er zes keer zoveel zout in het water zit, het percentage zout kan oplopen tot 28 procent. Het is druk langs de waterlijn. Veel dagjesmensen komen een kijkje nemen en in sommige gevallen zelfs een duik nemen. Nou ja, een duik, je moet behoedzaam te water. Zowel op het strandje als in het water is de grond bezaaid met keien, scherpe keien. Met behoedzaamheid van een koorddanser ga ik wat dieper, maar dat belet niet dat ik verschrikkelijk mijn kleine teentje open haal aan een steen. Wat lijkt me dat heerlijk, plat op m'n rug in de Dode Zee de krant lezen! Moeiteloos blijf ik drijven, een heerlijke ervaring.

Zwemmen heeft geen zin, je ligt zo hoog op het water dat je met je zwembewegingen alleen maar wat met je benen in de lucht maait. Daar komt bij dat je moet oppassen dat je geen spatten in je oog krijgt, want het water bijt enorm. Ik dacht dat dat ook zou gelden voor de wond aan mijn kleine teentje, maar dat valt mee. Het is alleen al een bijzondere ervaring om gewoon te luisteren naar de mensen die ook in het water liggen. Volwassen kerels joelen als kinderen en vrouwen giechelen en kirren van plezier. Op het strand staan krachtige douches. Wie uit de Dode Zee komt, kan zich met levend water afspoelen.

Om vier uur 's middags gaat het winkeltje bij de officiële *camping* open. Brood, melk, boter en eieren worden door de Israëlische overheid gesubsidieerd en zijn dus goedkoop. Als je dan zelf beleg meeneemt, kun je prima binnen je budget blijven. Trouwens, rugzaktoeristen in het buitenland geven mekaar altijd zoveel mogelijk tips om goedkoop uit te zijn. Hier op het strandje staan pakweg tien tentjes met 'hippies'. Duitsers, Amerikanen, Australiërs, Nederlanders. De samenstelling van de groep is overal op de wereld gelijk. Zo lang mogelijk van huis voor zo min mogelijk geld, dat is het motief. *Lebenskünstler* (levenskunstenaars), zo noemt een Oostenrijks stelletje zich. Tussen zich in houden ze een warm ingepakte baby van pakweg een half jaar. Ze hebben ergens wat emmers opgescharreld om de luiers in te kunnen wassen.

Ik voel met hier tussen die Heilige Landlopers net een kameleon. Thuis mijn werk, een zakelijke bespreking, en dienstreisje in mooie hotelkamers, allemaal geen punt. Hier in En Gedi met een kapotte spijkerbroek en een blote bast, incognito de arme zwever uithangen. Op de parkeerplaats vlak bij mijn tent staat een groepje Amerikaanse toeristen te barbecuen. Ze schrokken hun maaltje naar binnen, rukten een paar blikjes Cola open, klappen het barbecuestel weer in en nokken af. Voor het busje wegrijdt, stapt een dikke vrouw op mij af en deponeert een gebraden kip en drie *T-bone steaks* voor mijn tent. Voor die arme sloeber, zie je haar denken!

Ze konden het niet meer op, zei ze. Dat is nog eens wat anders droge worst.

's Avonds zitten we in het donker voor ons tentje. In de tent naast ons heeft iemand een radio. Non-stop worden er oude hits ten gehore gebracht, mijn favoriete muziek. Als ik goed luister, vang ik ook flarden op van een gesprek tussen drie schimmen voor een tentje een eindje verderop. Gaat het over het christelijk geloof? Ja hoor, het kan niet anders. Wat zal ik doen, zal ik me mengen in de discussie? Ik ben nog niet bij de drie neergestreken of één vraagt me met nadruk of ik met hen wil bidden. "Je bent toch een christen?" wordt er gezegd.

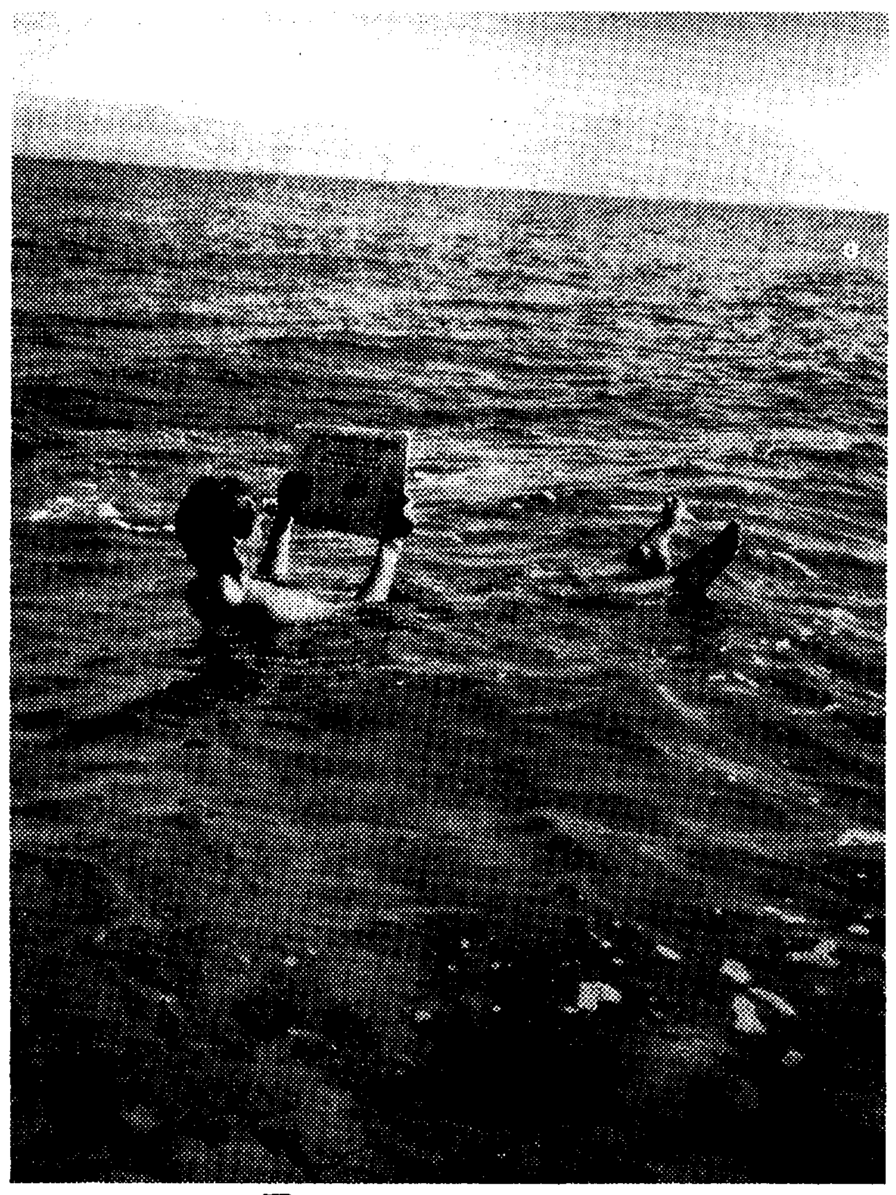
Hij heet Samuël, spreekt met een Australisch of Nieuw-Zeelands accent en wil Jezus onvoorwaardelijk volgen. Ik voel me niet direct geroepen om hier op het strand van de Dode Zee met deze onbekenden te gaan bidden. Ik luister liever. Daarmee heb ik het bij Samuël verbruid, want hij heeft al zijn schepen achter zich verbrand en volgt zijn Meester zonder meer. Twee Amerikanen willen weten in welke kerk of groep Samuël zijn bijbelkennis heeft opgedaan, maar dat blijft vaag. Dan komt er plotseling in het donker een oudere heer bij ons zitten. Waar komt die nette man opeens vandaan, zomaar op dit hippie-strandje? Hij heeft het gepsrek blijkbaar op een afstandje gevolgd en vermaant Samuël dat hij niet zo snel mag oordelen. De man praat zachtjes en met een Duits accent.

Op een prachtige manier geeft hij een uiteenzetting over geloven, over je talenten niet begraven, over het leven als christen. Als hij weer weg wil gaan, vragen de twee Amerikanen de man om met ons te bidden. Daarna verdwijnt hij weer in het duister. Iemand suggereert dat het een engel was. Wel, je bent in het Heilige Land en je zou er inderdaad aan gaan denken...

In mijn slaapzak denk ik nog eens over deze vreemde avond. Als ik bijna slaap, klinken er een paar harde knallen. Opeens is alles licht, helder licht. Als ik mijn hoofd uit de tent steek, zie ik hoog in de lucht lichtkogels aan parachutes naar beneden komen. De Dode Zee ligt zich te baden in het licht, zo ver als je kunt kijken. Een oefening van het Israëlische leger.

De oude Romeinse schrijver Tacitus vertelt, sprekend over deze streek, dat er zich een meer van enorme omvang bevindt, zo groot dat het een zee genoemd wordt. Het water smaakt walgelijk bitter en de dampen zijn schadelijk en gevaarlijk voor de zeer spaarzame bewoners van het gebied. Heeft de lucht al vat op mij? Vanuit mijn tentje heb ik een mooi uitzicht op de bergen van En Gedi. Ze worden genoemd in het bijbelboek Hooglied.

"Mijn geliefde is mij een tros van hennabloemen in Engedi's wijngaarden".

■ *Drijvend op de Dode Zee een krantje lezen...*

Er zijn meer plaatsen waar En Gedi genoemd wordt.

"En David trok vandaar en hield verblijf in de bergvestingen van Engedi. Daar was een spelonk waar Saul binnen ging om zich af te zonderen". Koning Saul was daar niet aan het slapen, toen David de slip van zijn mantel afsneed, dat dacht ik altijd. Nee, Saul was er zijn behoefte aan het doen. Dat maakte de daad van David nog veel bijzonderder. Daarmee was Saul veel kwetsbaarder. In de Hebreeuwse grondtekst staat: 'Hij zonderde zich af om zijn voeten te bedekken'. Als je je kleren laat zakken, worden vanzelf je voeten bedekt, zo legde een dominee het eens plastisch uit. het gebied van de Dode Zee komt ook voor in de Koran, inclusief de geschiedenis van Sodom en Gomorra.

De streek van de Dode Zee heeft vele schrijvers geïnspireerd, niet alleen eerder genoemde Tacitus, maar bijvoorbeeld ook de joodse schrijver Flavius Josephus. In het begin van onze jaartelling had hij het al over een uitsteeksel van een rots, die veel weg heeft van een vrouwengestalte. De vrouw van Lot? Ze staat tegenwoordig afgebeeld op ansichtkaarten van de Israëlische soevenierindustrie. Ook de schrijver R. Goscinny heeft de Dode Zee als onderwerp gekozen voor een van de avonturen van Asterix en Obelix. De dikker Galliër was mij voor met het badden in de zoutzee.

Met de bus vertrekken we verder langs Massada en richting Eilat aan de zuidelijker gelegen Rode Zee. Langs de kust van de grote zoutzee zie ik restaurant 'De Vrouw van Lot'. Een aantal gloednieuwe hotels werpt zich op de Dode Zee als kuuroord voor mensen met huidafwijkingen zoals psoriasis. Het Nederlandse ziekenfonds vergoedt zelfs kuurvakanties, want de Dode Zee is het enige antwoord op psoriasis. Een groot hotel heet uiteraard 'Lot'. Misschien dat de hotels over niet al te lange tijd heel ver van het water af staan. Doordat vrijwel alle water uit de Jordaan voor irrigatie wordt gebruikt, komt nog maar weinig water uiteindelijk in de Dode Zee terecht.

Momenteel verdampt er meer dan er bij komt. Ooit maakten de Israëli's een plan om een kanaal te graven van de Middellandse Zee tot de Dode Zee. Met het extra water zou het zoutgehalte van de Dode Zee misschien dalen tot een voor het massatoerisme aanvaardbaar niveau en door het hoogteverschil zou ook elektriciteit opgewekt kunnen worden. Maar het aan de overkant gelegen Jordanië zou nooit akkoord zijn gegaan met dit plan en heeft als oeverstaat ook recht van spreken. Nu blijft het bij wat kuurgasten en Heilige Landlopers. De Dead Sea Company wint bij het gehucht Sedom zouten uit de zee. Er liggen net zulke bergen als op Bonaire. Industriële zouten, zoals magnesiumzout, die gebruikt worden voor bij voorbeeld de fabricage van vuurvast bouwmateriaal voor verbrandingsovens. Een levendige handel uit een zee waarin geen plant of vis, geen kreeftje of schelp kan leven. Zelfs de fabrieksterreinen van de Dead Sea Company maken een macabere indruk......

WANNEER DE GOUDSMEDEN in de overdekte bazaar van Istanbul hun werk hebben gedaan komen de schoonmakers binnen. Het is hun niet zozeer te doen om het schoonmaken van de ruim 3500 ateliers, maar meer om het goudvijlsel en het stofgoud dat bij het verwerken van het goud tot sieraden op de grond is gevallen.

De schoonmakers betalen ervoor om hun werk te mogen doen. Er gaat naar schatting per jaar ruim 200 kg goud verloren, waarvan een deel bij elkaar wordt geveegd door de schoonmakers. Een van hen, Osman Demirtas, betaalt maandelijks ongeveer f 100 aan de beheerder van het pand waar hij werkt. Demirtas heeft het over "mafia-achtige praktijken" van groepen die hoge bedragen vragen van mensen die willen schoonmaken. "Als je niet betaalt, laten ze je er niet in."

In Turkije wordt jaarlijks 250 ton goud verwerkt, voornamelijk in de bazaar van Istanbul. Van elke kilo die wordt verwerkt gaat 1,3 gram verloren. Volgens Aydin Aydin, eigenaar van een schoonmaakbedrijf, vindt een schoonmaker gemiddeld per dag ongeveer drie gram goud.

Het is een hoop werk om het goud uit het vuilnis te halen. Eerst wordt het afval verbrand. Wat er dan over is wordt gespoeld en gezeefd in houten vaten, waar de gouddeeltjes in bezinken. Vervolgens wordt het goud gesmolten en gezuiverd.

De overalls van de twaalf werknemers van Kemal Dede, een van de goudsmeden in Istanbul, worden na afloop van het werk schoongeborsteld. De goudsmeden wassen hun handel in speciale emmers. Het stofgoud blijft hangen aan kleding en in het haar. De werknemers moeten dan ook hun haren borstelen voordat ze naar huis gaan.

Naar een idee van Papy Jesurun

Opdat wij niet vergeten: De heruitgave van het werk van Doctoor Da Costa Gomez

FGELOPEN ZATERDAG vond in de aula van de Universiit van de Nederlandse Antillen de plechtige overhandiging laats van de eerste exemplaren van het boek : *Opdat wij iet vergeten*. Het is een heruitgave van vijf werken van mr. r. Moises Frumencio da Costa Gomez, beter bekend als octoor. Het standbeeld van Doctoor is pas geleden weer eergezet op het naar hem genoemde plein in Punda, zij het u meer naar het midden van het plein. Op zichzelf een entralere plaats, maar toch minder zichtbaar omdat de eeste mensen vanaf de Breedestraat het plein opkijken. aar voor Doctoor zelf is het wel vrolijk zo omringd door eurige parasols.

-door Nel Casimiri

De aanbieding van het oek aan de weduwe evrouw Lucina da Costa omez en aan het partijbeuur van de NVP, de partij e door Doctoor da Costa omez werd opgericht, was n van de onderdelen van e viering van het 45-jarig estaan van de PNP. Tijdens e plechtigheid in de aula n de UNA hield eerst dr. ndi Paula een inleiding. aarna hield Paula ook een devoering over het wetenhappelijk belang van de erken van Doctoor da Costa omez. Opvallend daarbij as dat hij zijn inleiding aarin hij zijn bewondering or da Costa Gomez uitak, hield in het Papiaentu, maar zijn wetenschaplijk verhaal in het Nederds. Na hem hielden ook gevolmachtigd minister Nederland, Edsel (Papy) surun en de ex-rectorgnificus van de UNA, mr. ex Reinders een toespraak, aarin zij refereerden aan t werk van Moises da Costa omez.

De heruitgave van deze f werken (i.c. *Vier redevoegen*, *Curaçao, rijp voor tonomie*, *De politiek van derland t.a.v. de overzeehe staatsdelen*, *Enkele onderrpen van staatsrechtelijke rd* en *Curaçao in het koninkijk*) is gemaakt op initiatief n Edsel Jesurun onder dactie van Marie-Celine endrikse. Het bleef nog en spannend voor deze iden of het boek op tijd aar zou zijn. Hoewel de ukker al maanden en aanden tijd had gehad, eek het toch laatste inuten werk te moeten orden. Tot frustratie natuurk van de samenstellers. er dit boek vertelde Edsel apy) Jesurun twee dagen ater wat uitgebreider, aarbij Marie-Celine Henikse hem bijstond.

Papy Jesurun: "Het idee an deze uitgave is in 1991 ij me ontstaan. Ik ben een efhebber van geschiedenis, ker van de geschiedenis an mijn eigen eiland. In ederland hou ik frequent ingen hierover. Ik weet er el het een en ander vanaf. ok de algemene geschienis boeit me. Ik ben ook n boekenverzamelaar. Ik eb een vrij grote collectie eken over Curaçao en de ntillen. Veel mensen, zeker an de huidige generatie en k politici, weten weinig an het verleden op dit terin. Er is niet veel over publiceerd. Vanaf Annerie Kasteel met haar *De atkundige Ontwikkeling an Curaçao* tot het nieuwe ek van Alex Reinders dat juli uitkomt: *De politieke chiedenis van de Nederdse Antillen*, heeft eigenk alleen Eugène Boeldak n proefschrift geschreven er Doctoor da Costa Gomez. t willen hem stimuleren t proefschrift tot een biofie uit te bouwen."

"Wel zijn er in de loop der ren veel rapporten gemkt, maar in de boekhandel niet veel te koop. Ook het oefschrift van Boeldak is et voor het grote publiek schikbaar."

"Ik voelde, dat er meer n deze werken moeten verhijnen. Vroeger verschenen in kleine oplagen. Ze eten echter meer onder de ndacht van het publiek rden gebracht."

"Deze vijf werkjes zijn oorronkelijk apart verschenen. heb ze samengebundeld in n werk. Het was eigenlijk bedoeling het uit te geven gelegenheid van de 85ste oortedag van Da Costa mez, of nee, de 85ste erfdag."

PRO DEO

heb op mijn idee een thousiaste reactie kregen van Marie-Celine ndrikse. Zij is goed op de ogte en weet veel van ken. Zij heeft veel aan. Ware het niet door ar, het boek zou nooit zijn verschenen. En zij heeft al dat werk pro deo gedaan. Zij is een maand op Curaçao geweest om contact te houden met de drukkerij".

Toch is er sprake geweest van haastwerk aan het boek te zien. Er zijn nogal wat drukfouten, schuin afgesneden bladzijden en dergelijke. Marie-Celine: " We hadden geen vaste afleverdatum afgesproken met de drukker en die heeft het op de lange baan geschoven. Daar komt de moeilijkheid bij dat het boek geschreven

is in twee verschillende spellingen. Ik heb het zo vaak gecorrigeerd. Op het laatst zag ik niets meer. Toen hebben nog twee betaalde correctrices correctiewerk gedaan, en dan vind je nog al die fouten. Helaas".

Papy Jesurun: "Het doel van deze uitgave is ook de bevolking te leren wie nu precies Da Costa Gomez was. En tevens is het bedoeld als hommage aan hem. Ik heb hem goed gekend. Hij was mijn leermeester in de politiek. Ik zit nu zelf al veertig jaar in de politiek en dan wordt het tijd je bokshandschoenen op te hangen".

Gaat u stoppen met de politiek? "Ja, ik ga geheel bewust en overdacht volgend jaar stoppen. Ik blijf wel actief lid van de partij. Maar ik ben nu 62 jaar en volgend jaar 63. Ik voel me pas 40, maar de realiteit zegt 62. De tijd is gekomen om het wat rustiger aan te gaan doen. De partij is bezig met een verjongingsproces. Het past in dat kader dat ik plaats maak voor anderen, wel met de morele verplichting achter de schermen actief te blijven. 'Leiderschap is het continu kweken van nieuwe leiders', is een uitspraak van Da Costa Gomez. En ik ben een absolute tegenstander van een gerontocratie, een regering van alleen ouderen. Ik ben me er wel van bewust dat oude mensen wijs zijn en dat we ze moeten blijven gebruiken in machtige functies, maar niet in de frontlinie. Daar moeten jongeren staan die het kunnen verdragen. Van de actieve eerste linie wil ik me verplichten naar de tweede linie te gaan en als adviseur te werken."

BOEIEND

"Ik ben erg blij dat ik de kans heb gehad vijf jaar, straks zes jaar in Nederland te hebben gewoond. Het is een soort universitaire opleiding voor me geweest op allerlei gebied. Het is de meest boeiende functie die de politiek te bieden heeft. Meer dan een ministerpost hier. Hier heb je politieke macht. In Nederland handel je op instructie van Curaçao, maar je kunt op allerlei terrein ervaring opdoen."

"Er gaat geen dag voorbij of je hebt weer met wat anders te maken. Zo was ik bij voorbeeld laatst een dag te gast bij de KMA (Koninklijke Militaire Academie) te Breda. Ook was ik officieel te gast in Doorn waar ik kon zien hoe de mariniers opereren. Dat is een ervaring die je niet zo gemakkelijk opdoet als gewoon politicus van de Nederlandse Antillen. Elke dag gebeurt er iets om van te leren. Het is ook erg interessant om eens andere ministers mee te maken en te zien hoe zij debatteren. En het bijwonen van de kamersessies."

BEKRONING

"Deze functie is de bekroning van mijn politieke carrière. Ik heb een enorme ervaring opgedaan, een enorme leerschool gehad. Deze wil ik nu ten dienste stellen aan onze gemeenschap".

U geeft veel lezingen. Voor wie zoal? "Ik heb al 82 lezingen gegeven voor de Rotary. Er staan er binnenkort nog 15 op stapel. Ook heb ik nog zo'n 26 lezingen gegeven voor andere instellingen, maar bij de Rotary zitten zulke verschillende mensen: van een notaris en specialisten tot een rector van een scholengemeenschap. Alle notabelen van een gemeenschap vind je in de Rotary. Nederland is een dicht bevolkt Rotary land. Het telt zeven districten. Dat kunt U vergelijken met een land als Venezuela dat slechts twee districten heeft. Ik neem altijd veel propagandamateriaal mee naar zulke lezingen. En ik krijg ook veel reacties, meteen maar ook later in brieven. Het is een multiplier effect".

Papy Jesurun is ook actief in de dr. Moises da Costa Gomez Stichting. "Ik ben lid geworden van de dr. Moises F. da Costa Gomez Stichting. Die stichting is opgericht met het doel wetenschappelijke uitgaven te stimuleren. De laatste jaren was die stichting slapend maar we willen er nu weer flink nieuw leven inblazen. Er staan meer werken op het propramma, zoals het proefschrift van da Costa Gomez: *Het wetgevend orgaan van Curaçao* en twee andere belangrijke werken van hem: *De vrijheidsrechten van de mens in de Nederlandse Antillen*, dat hij schreef naar aanleiding van de uitzetting van journalist De Wit, en *Nieuw arbeidsrecht*. Ook zijn er veel krantenartikelen van hem verschenen, met name in de Amigoe, die we zouden kunnen compileren en uitgeven. Het ligt ook in de bedoeling een cyclus te houden van onderwerpen die van belang zijn in de politiek, over de huidige ontwikkelingen op politiek gebied. Dat zou bij voorbeeld kunnen in samewnwerking met de UNA. Ook Jandi Paula is lid geworden van de dr. Moises da Costa Gomez Stichting. Andere belangrijke heruitgaven waar we mee bezig zijn, zijn Zal het kiesrecht Curaçao tot het kannibalisme voeren en *Is Curaçao te koop?* van Abraham Mendes Chumaceiro die in de vorige eeuw zoveel reacties ontlokten. We hebben al contact opgenomen met zijn dochter Ilse in Nederland om toestemming voor die uitgave te krijgen en om de werken die in beheer van de familie zijn in bruikleen te krijgen".

Het is bijna onmogelijk om met een minister van het huidige kabinet te praten in deze tijd zonder toch ook de nieuwste politieke ontwikkelingen aan te kaarten. Daarbij is het referendum niet zo belangrijk, want het partijstandpunt daarover kennen we al. Maar Curaçao opteert voor een eigen status. Zonder verantwoordelijkheid voor de kleine eilanden. Beschouwt U dat niet als een in de steek laten van die eilanden die niet zichzelf kunnen bedruipen?

"Nee, dat is het niet. Pas de laatste vijf jaar heeft St. Eustatius een eigen statenlid in de staten. Pas na het uittreden van Aruba. Voor die tijd was St. Maarten de spreekbuis van de Bovenwinden. Die vertegenwoordiger van de Bovenwinden, van St. Maarten dus, moest in alle kabinetten opgenomen worden. In die positie kan zo iemand veel afdwingen. Er was altijd sprake van een wip-positie. De Benedenwindse eilanden moesten altijd dansen naar de pijpen van de Bovenwinden. Dat heeft het gevoel van nu gecreeëerd. Zij hadden het toen moeten doen."

Buiten dat we laten ze niet barsten, ze willen het zelf. Ze vragen alstublieft bij Nederland te mogen ho[illegible]n en niet bij Curaçao. Er is nu voor het eerst sprake van een alliantie bij de Bovenwindse eilanden."

BONAIRE

"Bonaire is iets anders. Zij hebben vele malen vertegenwoordigers in de regering gehad. En niet zoals de Bovenwinden één man. In realiteit heeft alleen St. Maarten van die positie geprofiteerd. Wij hebben veel gedaan voor Bonaire, maar het wilde toch niet vlotten. Pas de laatste jaren komt er schot in. We zaten ook altijd met Aruba in onze maag. De laatste 20/25 jaar zeker. Het uittreden van Aruba uit de Nederlandse Antillen heeft ons veel tijd en inspanning gekost.

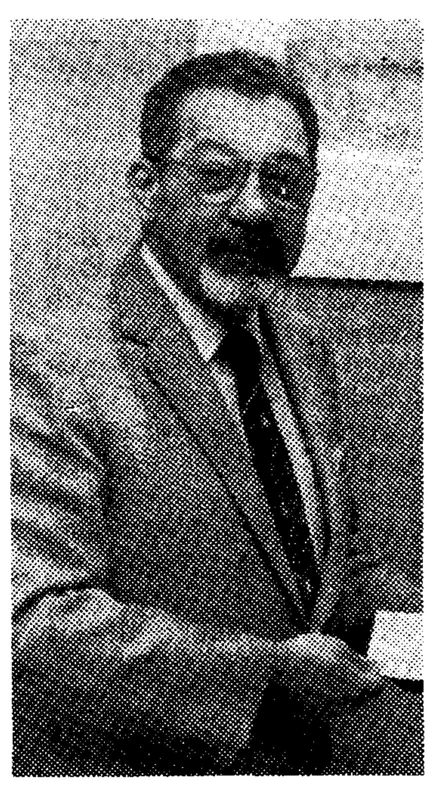
Om dat tot een goed einde te brengen absorbeerde tijd en inzet. Ze hebben het gekregen en ik ben er blij om. Ik hoop dat het ze goed gaat. Het heeft ons veel tijd en energie gekost om tijdens het regeren rekening te houden met hun wensen".

Maar er bestond toen wel een evenwicht tussen Aruba en Curaçao, met daarnaast de kleine eilanden. Nu is het alleen Curaçao, een tijd niets en dan pas de kleine eilanden?

"Dat is waar. Dat kwam door de financiële bijdragen van Aruba. Maar Evertsz zei zoveel jaar geleden al: 6-1=0, en hij heeft gelijk gehad. Dus als Aruba niet meer als partner optreedt kan Curaçao het alleen niet opbrengen. Curaçao heeft historisch altijd de hoofdrol gespeeld, al vanaf de tijd van de Westindische Compagnie. Nederland heeft dat zelf in de hand gewerkt. Het heette ook: 'Het Gebiedsdeel Curaçao'. Curaçao heeft altijd een superieure rol gespeeld en dat is haar niet altijd in dank afgenomen. Het was niet zo dat wij ons altijd superieur opstelden, wij zijn altijd zeer broadminded geweest. Maar de klachten van Aruba stammen uit die koloniale tijd. Niet sinds 1954, want vanaf die tijd heeft Aruba altijd meegedaan in de regering. Ze hebben altijd alles kunnen krijgen wat ze maar wilden, maar ze bleven klagen over bevoogding. En daarvan was alleen sprake in de tijd van het kolonialisme. Ik was nog jong maar ik was oud genoeg om te weten dat we Aruba nooit bevoogd hebben. Aruba heeft alles gekregen: hotels, vliegveld, alles, omdat ze dreigden dat ze anders uit de regering zouden stappen. En dan lag die regering op zijn gat".

BAND

Maar vindt U het niet jammer de band met de andere eilanden te verliezen? "Ik wens zeker een band te behouden met de andere eilanden. Er zal zeker een

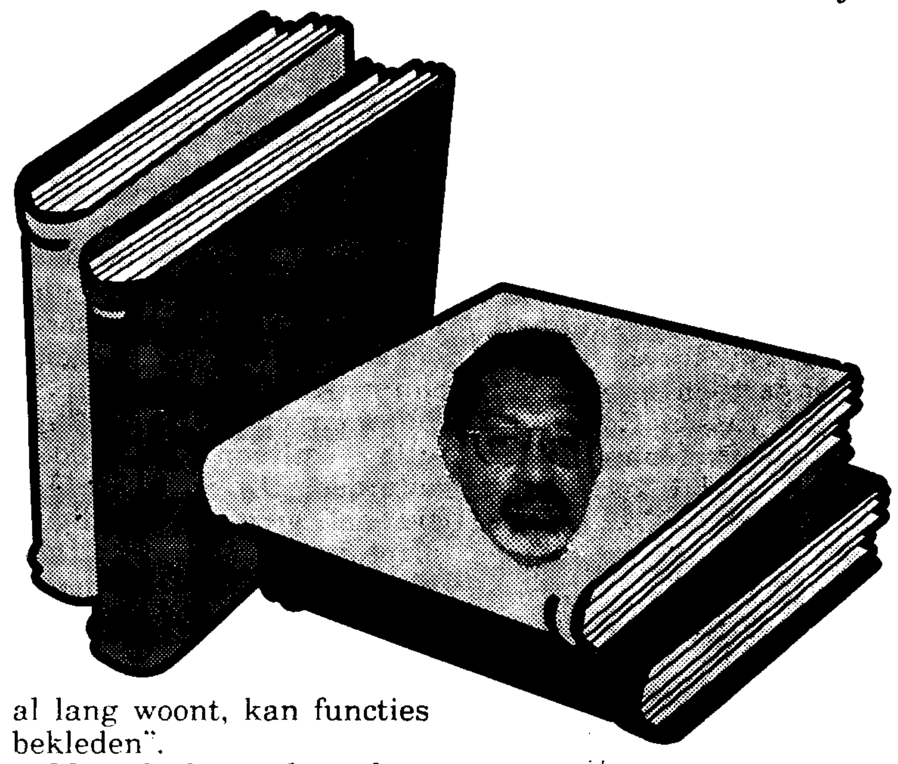

samenwerkingsvorm blijven, zelfs met Aruba. De Benedenwindse eilanden hebben hun taal gemeen. En het Hof van Justitie op Aruba bij voorbeeld is aangewezen op ons. Als Curaçao haar eigen Status Aparte zal krijgen, zullen we zeker samenwerkingsvormen krijgen.

Maar met de Bovenwindse eilanden zullen de banden wel verslappen, denk ik. Ze liggen zover weg en de mensen spreken daar een andere taal. Maar van de band met Bonaire ben ik zeker. De hele infrastructuur van Bonaire zit op Curaçao. Bonaire zal zelf nooit in staat zijn een eigen universiteit te stichten of een goed geoutilleerd hospitaal of een eigen Hof van Justitie. Een Curaçao dat niets te maken heeft met Bonaire is onmogelijk. Er zijn hier talloze Bonairianen in belangrijke functies. De gouverneur is een Bonaireaan, denk aan Miguel Pourier, Tolinchie Pietersz, Cola Debrot.

Bij Curaçao gaat *het* er om dat we geen inspraak willen hebben van andere eilanden op zaken van ons eigen eiland. We willen het bestuur van Curaçao in handen van Curaçaoenaars".

En de Bonaireanen als Saleh en Pietersz dan? "Als ze hier zitten en opgenomen zijn in het Curaçaose apparaat, horen ze hier. Als ze als jongeman hier opgroeien en politieke of andere verantwoordelijke functies bekleden, kunnen ze meebeslissen. Het gaat erom dat we niet willen dat mensen van buitenaf over ons beslissen. Het eiland moet bestuurd worden door mensen van het eiland zelf. Ook een Nederlander die hier

al lang woont, kan functies bekleden".

Maar denken anderen daar ook zo over? "Ik kan me niet indenken dat we zo fanatiek worden. Mijn eigen zoon woont op Bonaire en verdient daar zijn brood. Zou hij daar weg moeten? Als we zulke scherpe lijnen gaan trekken wordt het een janboel en gaan we te ver. Nee, ik zie de verflauwing en verslapping vooral met de Bovenwindse eilanden".

En een samenwerking met Aruba? Celine Hendrikse:

"Aruba en Curaçao hebben nooit een samenwerking op vriendschappelijk gebied gewild. Ze hebben elkaar altijd getolereerd".

Papy Jesurun:

"Curaçao heeft altijd een sterkere band met Bonaire gehad dan met Aruba. Bonaire heeft zelf aangeboden een unie aan te gaan met Curaçao".

Maar Curaçao heeft dat afgewezen. "Dat zal met de tijd wel overgaan. Curaçao zit nog steeds dwars met de andere eilanden en vergeet niet, overal loopt het financiële probleem als een rode draad doorheen. Als de financiële problemen zijn opgelost, als de kruitdamp is opgetrokken, zal men realistisch worden en elkaar zeker vinden. Als er gewerkt wordt vallen er spaanders, als er gevochten wordt vallen er klappen. Die kom je later weer te boven. Ik zie het niet duister in met die samenwerking tussen Curaçao en Bonaire".

Hoe ziet u de toekomst? "In elk geval in het koninkrijk. Die wens bestaat heel sterk, bij het volk en ook bij de Nederlanders. Die wens bestaat bij de meeste mensen, zeker bij de oudere generatie. Als wij uit het koninkrijk zouden stappen heeft Nederland niets meer over van de vroegere glorie".

Maar zou Nederland niet blij zijn ons kwijt te zijn? We kosten alleen maar en Nederland blijft te boek staan als koloniale macht.

"Dat was een tijdlang erg in de mode, die vrees voor gezichtsverlies, maar dat is al lang niet meer. Het is nu voor Nederland een pied à terre. We vormen een stuk historie en traditie".

Dat laatste is van onze kant uit gezien, maar van hun kant? "Ze hebben bezwaren tegen bepaalde toestanden op de eilanden. Als we dat oplossen, hebben ze er geen principiële bezwaren om ons te behouden. Ik geloof niet dat ze ons weg willen hebben. Er zijn hier bepaalde toestanden die ze willen helpen opruimen. Bepaalde factoren verergeren de stemming: het ingrijpen op St. Maarten, de commentaren over Antilliaanse jongeren, kort daarop de toekomstconferentie, die stroef ging, voorzichtig gezegd. Er zijn in een paar maanden veel reacties verwekt, die allemaal een rol spelen in toestanden waartegen ze reeds bezwaren hadden."

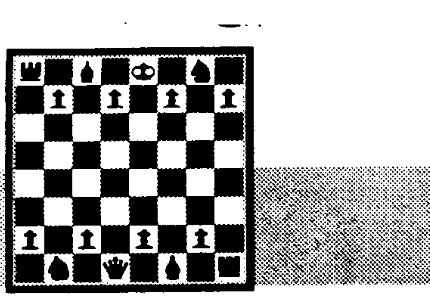
"Ondertussen heeft men hier echter ook al gereageerd. Op bepaalde terreinen zullen we maatregelen moeten treffen, er zijn zaken die aan verbetering toe zijn."

"Als de Antilliaanse regering bereid is die zaken recht te trekken, zodat het eiland weer leefbaar wordt, zal er geen probleem zijn. Nederland houdt van ons. Toen ik na de Bijlmerramp in 's-Gravenhage op straat liep sprak men niet over de Nederlandse slachtoffers maar over de Antilliaanse. Overal waar ik kom in Nederland krijg ik zulke goede reacties. Niet alleen als ik kom voor protocollaire zaken, maar ook bij gewone instellingen, waar ik lezingen kom houden. Ik heb nog nooit het gevoel gehad dat men onsympathiek tegenover de Antillen stond. Ik zou natuurlijk niet kunnen zeggen hoe Jan met de Pet erover denkt, maar van de middenmoot, een crossidea uit de gemeenschap in Nederland, hoor ik wel bezorgdheid, maar ik heb nog nooit een bijeenkomst verlaten met het gevoel: Dat ziet er slecht uit. Er zijn zelfs Nederlandse scholen die Antilliaanse scholen willen adopteren".

"We moeten rekening houden met verschillen in cultuur. Er hangt een gebruiksaanwijzing aan de Nederlander. Wij moeten ons daar aanpassen. Maar we verwachten ook dat de Nederlander begrip heeft voor onze cultuur. Dat ontbreekt er nog wel eens aan. Dat is zo."

"Als je een middenweg weet te vinden, zo dat ze ook begrip opbrengen voor jouw omstandigheden, zullen we een weg vinden om samen te werken en samen te leven. Ik heb nooit problemen gehad in Nederland. Wel heb ik mijn eigen identiteit behouden. Ik ben me ervan bewust dat ik Antilliaan ben, een Caribische Nederlander en geen Europese Nederlander. Ik weet ook dat ik weer terugga naar Curaçao. Maar het is geen onprettige ervaring geweest. Het is een kwestie van nemen en geven, van andere gewoonten en zeden".

Schaken

Jules Welling

Fraaie zege wereldkampioen Kasparov in Spaanse Linares

WERELDKAMPIOEN GARY KASPAROV (Rus) heeft opnieuw een fraaie zege aan zijn toch al indrukwekkende staat van dienst toegevoegd. Hij won met overmacht het toernooi van de Spaanse stad Linares. Het was het eerste evenement in de schaakgeschiedenis dat met zijn bezetting de FIDE-categorie XVIII haalde, hetgeen wil zeggen dat er nog nooit eerder een dergelijk sterk deelnemersveld bijeen was.

Kasparov bleef als enige van de veertien deelnemers ongeslagen en speelde het hele veld op anderhalve punt of meer, zodat er aan zijn suprematie niet getwijfeld kon worden. Slechts één keer — in zijn partij tegen de Let Alexej Shirov — was de wereldkampioen in gevaar, maar hij wist zich te redden en sleepte een zwaar bevochten remise uit het vuur. Hij smaakte bovendien het genoegen zijn rechtstreekse concurrenten, de Indiër Viswanathan Anand en zijn oude aartsrivaal Anatoli Karpov, in de rechtstreekse partijen te verslaan. De partij tussen Kasparov en Karpov in Linares was maar liefst het 162e treffen tussen de heren.

Kasparov was na afloop van het toernooi zeer te spreken over zijn prestatie. "De genoegdoening die deze overwinning me geeft, is alleen te vergelijken met het behalen van de wereldtitel. Vroeger was het winnen van het Interpolis-toernooi in Tilburg prioriteit nummer 1, maar die rol is overgenomen door het toernooi van de stad Linares. Wie hier wint, mag zich met recht wereldkampioen toernooischaak noemen."

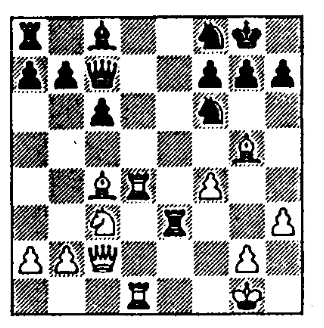
De eindstand luidde: 1. Gary Kasparov (Rus, 2805) 10; 2/3. Anatoli Karpov (Rus, 2725), Viswanathan Anand (Ind., 2710) 8½; 4. Alexej Shirov (Let, 2670) 8; 5. Vladimir Kramnik (Rus, 2685) 7½; 6/7. Valeri Salov (Spa, 2660), Vassily Ivanchuk (Oek, 2710) 6½; 8. Alexander Belyavski (Oek, 2610) 6; 9/10. Gata Kamsky (VS, 2655), Evgeny Bareev (Rus, 2670) 5½; 11/12. Arthur Yusupov (Rus, 2645), Jan Timman (Ned, 2635) 5; 13. Boris Gelfand (WitRus, 2690) 4½ en 14. Ljubomir Ljubojevic (Ser, 2605) 4.

Door het enorme geweld dat Kasparov ontwikkelde, vielen de prestaties van de anderen minder op, maar vooral het optreden van de pas zeventienjarige Vladimir Kramnik was bepaald indrukwekkend. De boomlange Rus

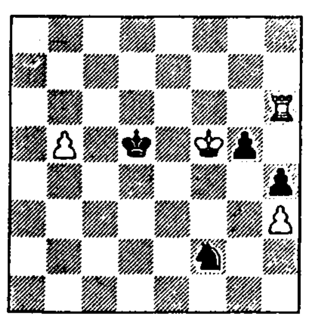
KRAMNIK – KAMSKY
Semieslava.

1.d4 d5 2.♘f3 ♘f6 3.c4 c6 4.♘c3 e6 5.♗g5 ♘bd7 6.e3 ♕a5 7.♘d2 ♗b4 8.♕c2 e5 9.♘b3 ♕c7 10.♗e2 dxc4 11.♗xc4 0–0 12.0–0 ♗d6 13.h3 ♖e8 14.♖ad1 exd4 15.♘xd4 ♗e5 16.f4 ♗xd4 17.♖xd4 ♖xe3 18.♖fd1 ♘f8 (Diagrama) 19.f5 ♕e7 20.♗xe3 ♕xe3+ 21.♕f2 ♕xf2+ 22.♔xf2 ♗xf5 23.♖d8 ♖xd8 24.♖xd8 b5 25.♗e2 a5 26.♗f3 ♗d7 27.♖a8 g5 28.♖a6 ♘c6 29.♗xc6 ♗xc6 30.♖xc6 b4 31.♘e2 a4 32.♖c4 ♘d5 33.g3 ♔f8 34.♘d4 ♘ec7 35.♘c6 b3 36.axb3 axb3 37.♘b4 ♔e7 38.♘xd5+ ♘xd5 39.♖d4 ♔e6 40.♖d3 h5 41.♖xb3 f5 42.♖b8 f4 43.♖h8 fxg3+ 44.♔xg3 ♘f6 45.b4 ♔d5 46.♖h6 ♘e4+ 47.♔g2 h4 48.♔f3 ♘d2+ 49.♔g4 ♘e4 50.b5 ♘f2+ 51.♔f5

Diagrama

Posición final

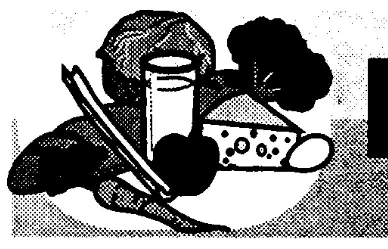

— hij is bijna twee meter lang — had met wat meer ervaring een nog beter resultaat kunnen hebben, want hij liet gewonnen stellingen tegenover Karpov en Timman remise lopen en verloor een betere stelling tegen Shirov. Als hij al die kansen had waargenomen, was hij zelfs alleen tweede geworden. Hij is ongetwijfeld het grootste jeugdige talent van dit moment, al zullen we hem voorlopig niet in de strijd om het wereldkampioenschap aantreffen, omdat hij het zonetoernooi in Rusland liet lopen om in Linares van de partij te kunnen zijn.

Kramnik heeft de laatste jaren een enorme progressie geboekt. Begin 1991 werd hij nog vierde bij het Europees jeugdkampioenschap in Arnhem (Ohra). Hij speelde daar tegen tegenstanders die gemiddeld vijf jaar ouder waren dan hij. Zijn zegetocht begon een jaar later. Binnen vier maanden scoorde hij drie grootmeesterresultaten in Gaudal (Noorwegen), Auckland (Nieuws-Zeeland) en Dortmund (Duitsland). Op het FIDE-congres van dat jaar werd hij tot grootmeester benoemd zonder ooit internationaal meester geweest te zijn. Zoiets komt hoogst zelden voor. Alleen de Amerikaan Larry Christiansen is het ook zo vergaan. Geïmponeerd door de enorme progressie van zijn landgenoot nodigde wereldkampioen Kasparov de jonge ster hoogstpersoonlijk uit voor de Russische ploeg bij de Olympiade in de Filipijnse hoofdstad Manilla en Kramnik beschaamde dat vertrouwen niet. Integendeel, met de ploeg won hij de gouden medaille en tevens bracht hij aan zijn bord de hoogste score in, hetgeen hem ook nog eens een persoonlijke gouden medaille opleverde. Later in het jaar won hij nog een categorie XIV-toernooi in het Griekse Chalkidiki. Bij het Europees kampioenschap voor landenploegen eerder dit jaar in het Hongaarse Debrecen was hij opnieuw de belangrijkste puntenleverancier voor de Hongaarse ploeg; weer twee maal goud. Tussendoor verpletterde hij in Cannes het Franse wonderkind Joel Lautier in een match: 4½-1½.

Inmiddels is Kramnik met zijn zeventien jaar opgeklommen tot de zesde plaats van de wereldranglijst, een prestatie die zelfs Kasparov op de leeftijd niet wist te realiseren.

Voor zijn leeftijd heeft Kramnik een opvallend volwassen positionele stijl. Bovendien kan hij ook tactisch goed uit de voeten. Hieronder volgen enkele voorbeelden , die de kracht van Kramnik goed illustereren. Zij zijn overgenomen uit het voortreffelijke verzorgde bulletin.

Natuurlijk beter worden

Rudolf de V

ZOALS U WEET kunnen er ook vragen beantwoord worden die schriftelijk zijn gesteld. Een lezer die zichzelf 'verward' noemt, stelde de volgende vraag: wat is het verschil tussen biologisch dynamische produkten en reformprodukten? Is alles dat ik in de reformzaak koop als regel ook gezond? ......Help me uit deze verwarring! Nou, meneer L., daar gaan we dan: als eerste moet ik zonder u te kennen al stellen dat u niet verward bent, althans niet in die zin dat u hulp moet zoeken..... tenminste voor wat betreft deze vragen.

Naast de gangbare landbouw kennen wij ook twee belangrijke andere teeltwijzen, namelijk de biologisch-dynamische methode (BD) en de ecologische methode (eco). Daarnaast zijn er nog de reformprodukten, die — in tegenstelling tot wat velen denken — in de regel niet anders zijn geteeld dan in de gangbare landbouw.

De BD-methode is gebaseerd op de gedachten van de Duitser Rudolf Steiner aan het begin van deze eeuw. Deze gedachten die meer omvatten dan alleen een landbouwmethode, staan bekend als de inzichten van de antroposofie. In een aantal opzichten was Rudolf Steiner zijn tijd ver vooruit. Zo maakte hij zich toen al zorgen om de kwaliteit van het bestaan in het algemeen en van de landbouw in het bijzonder. Daarom ontwikkele hij een eigen teeltwijze, die pretendeert gebruik te maken van de 'levende krachten', zowel (micro)biologisch als 'kosmisch'.

De methode is erop gericht deze krachten te ondersteunen en te versterken. In de praktijk maakt de BD-teler onder andere gebruik van bepaalde kruidenpreparaten en van een zaaikalender. De kruidenpreparaten zijn sterk verdund (homeopatische verdunningen en de Bach-bloesemtherapie verdunningen, waarvan ik nu realiseer dat ik daar nog nooit over heb geschreven) en worden ze op het land, op de composthoop of op het gewas gebracht. De zaden mogen pas op het land gebracht worden als de zaaikalender, die is opgesteld met behulp van astrologische gegevens, daarvoor het geschikte moment heeft aangewezen.

Chemische hulpstoffen worden in principe afgewezen, omdat zij het leven zouden verstoren. Dit principe kan de BD-teler in de praktijk niet altijd waarmaken. Soms moet hij noodgedwongen toch een beroep op de chemie doen, omdat bepaalde plagen anders de hele oogst zouden vernietigen. Maar de BD-teler zal pas in het uiterste geval tot zulke maatregelen overgaan; hij beschouwt het als een persoonlijke nederlaag wanneer hij de hulp van chemische bestrijding moet inroepen.

De hele teeltwijze richt zich op het behoud van de zogenaamde 'levende krachten' en het zouden dan ook vooral die 'levende krachten' zijn, die BD-produkten superieur aan anders geteelde produkten maken. Het probleem is echter dat niemand weet wat die 'levende krachten' nou precies zijn. Juist die magische 'levende krachten' roepen in wetenschappelijke kring nogal wat scepsis op, wat de geloofwaardigheid van de BD-methode niet ten goede komt. Dat is jammer, want de BD-methode bevat zeker een aantal gezonde uitgangspunten, ook wetenschappelijk gezien.

De ecologische methode is betrekkelijk jong; zij bestaat niet langer dan een jaar of twintig en is min of meer een reactie op het opkomend milieubesef aan het einde van de jaren zestig. In de praktijk kenmerkt deze methode zich door het sterk verminderde gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Daarmee wijkt zij in principe weinig af van de biologisch-dynamische methode, maar het verschil is dat de ecologen geen gebruik maken van kruidenpreparaten en zaaikalenders. Een geloof in magische 'levende krachten' hebben zij niet, integendeel, de ecologen neigen meer naar kritisch gebruik van de bestaande wetenschappelijke inzichten.

Wel vormt de levende bodem een belangrijk uitgangspunt voor de ecologen. De bezwaren tegen kunstmest en bestrijdingsmiddelen zijn dan ook terug te voeren op ecologische principes: de te snelle opname van voedingsstoffen door het overmatig gebruik van kunstmest geeft een te snelle groei; bij het goed benutten van een vruchtbare bodem is dat niet het geval. Bovendien zou te snelle groei leiden tot zwakke, waterige planten, die erg vatbaar zouden zijn voor ziekten, plagen, die dan weer chemisch bestreden moeten worden.

De ecologen willen gebruik maken van het natuurlijke weerstandssysteem van de gezonde plant, waardoor chemische bestrijdingsmiddelen vaak overbodig zijn. Bovendien hebben de ecologen oog voor de milieubezwaren die er aan de huidige landbouwmethoden kleven, zoals het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het maken van kunstmest kost trouwens energie, wat op zich bezwaarlijk gevonden wordt. Verder zitten er nog gezondheidsbezwaren aan de giftige bestrijdingsmiddelen voor de arbeiders die ermee moeten werken niet alleen de boeren maar ook gespecialiseerde beroepsspuiters. En ten slotte dragen ook de produktie en transport van deze middelen risico's voor mens en milieu met zich mee. De ecologische motieven zou je dus vooral mens- en milieuvriendelijk kunnen noemen. Als de eindprodukten daarnaast kwalitatief beter zouden zijn, is dat mooi meegenomen, maar het is niet hun hoofddoel.

Er bestaat geen reformlandbouwproduktie of methode. Een reformprodukt houdt doorgaans in dat het gaat om een produkt uit de gangbare landbouw, dat echter na de oogst zo weinig mogelijk is bewerkt. Op zich heel nuttig, maar met anders telen heeft reform dus niets te maken.

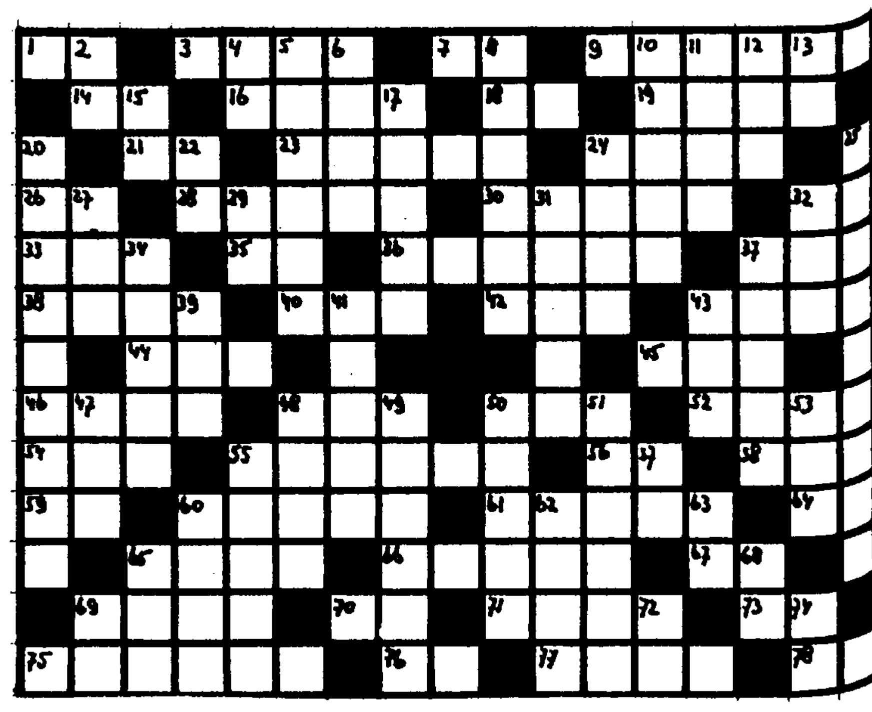
Op Curaçao zijn er verschillende reformwinkels. Enkele hiervan hebben BD-produkten en sommigen verkopen ook BD-groenten en eco-groenten en -fruit. Ook hier moet u als consument weer kritisch blijven, want niet alles dat in een reformhuis verkocht wordt, is als regel goed voor uw gezondheid. Het is altijd belangrijk zich goed te laten informeren alvorens u daar uw wekelijkse inkopen gaat doen.

In het verleden heb ik al geschreven over de vitamines en mineralen. Hier nogmaals de waarschuwing om niet zomaar een (mega)dosis vitamine in te nemen zonde duidelijke reden. Ik krijg e soms kippevel van als ik zi hoeveel tabletten, kapsule poedertjes en drankjes d door een 'atleet' ingenome wordt.

Op deze eilanden in dez streken is het weer uiter mate geschikt om een eige moestuintje aan te legge waarop u ecologisch kun verbouwen. Het zal iets moei lijker zijn om aan de zaaika lenders te komen voor deze streken, maar het is zeker wel mogelijk om toch wat biologisch-dynamisch te werk te gaan.

Nog meer verwarring? U kunt gerust schrijven (P.O. Box 3204).

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. spel; 3. lichaam; 7. voorzetsel; 9. verzamelen; 14. familielid; 16. brievensnoer; 18. thans; 19. inval; 21. lidwoord; 23. snoer; 24. nood; 26. bijwoord; 28. godheid; 30. valk; 32. heden; 33. uiting van genegenheid; 35. persoonlijk voornaamwoord; 36. platform; 37. getal; 38. nakomeling; 40. watering; 42. zeepwater; 43. kier; 44. tijdsaanduiding; 45. meubelstuk; 46. tocht; 48. rivier in Rusland; 50. loot; 52. geneesmiddel; 54. Europeaan; 55. molentrechter; 56. vreemde munt; 58. bittere vloeistof; 59. spil; 60. gedeeltelijk; 61. gaarne; 64. onmeetbaar getal; 65. onbepaald telwoord; 66. soort net; 67. spil; 69. plaats in de Betuwe; 70. lidwoord; 71. tocht; 73. slee; 75. uitgestrektheid; 76. muzieknoot; 77. griet; 78. voegwoord.

VERTICAAL: 2. voorzetsel; 4. aardrijkskundige aanduiding; 5. deel van het lichaam; 6. gelijk van waarde; 8. niet op dezelfde manier; 10. sloep; 11. voortreffelijkheid 12. opstandjes; 13. water in Friesland; 15. ten bedrage van; 17. gezondheid; 20. insect; 22. landbouwwerktuig; 24. voorgebergte; 25. werelddeel; 27. werkschuw; 29. voorzetsel; 31. kleur; 32. ontkenning; 34. bek; 37. ingetogen; 39. voegwoord; 41. deel van het lichaam; 43. elasticiteit; 47. plaats in Drente; 48. plaats in Rusland; 49. rivier in Noord-Holland; 50. aalvork; 51. spijl; 53. drinkkom; 55. fokkerij; 57. familielid; 60. beslag; 62. gordel; 63. bevel; 65. deel van een vis; 68. Franse n.v.; 69. voorzetsel; 72. muzieknoot; 74. muzieknoot.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

W. Scholma - Huisman
Kaya Uster 7
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 3.bijten 8.gevaar 9.aftrap 10.plat 11.ketel 12.puur 13.giro 15.vleugellam 18.blaffer 19.bergrug 21.kwartsklok 23.scha 25.snik 27.renet 29.huls 30.gezien 31.examen 32.genie

VERTICAAL: 1.zeelui 2.bast 3.brok 4.toetsen 5.naslagwerk 6.stop 7.natura 13.gebak 14.offer 15.viersprong 16.logos 17.magma 20.planten 22.wijnrek 24.helder 26.klik 28.tree 29.haas

Vervolg van pag. 5

spronkelijk Schotse Hooglanders

27. *Sans souci* is
a. een klein eiland ten noordoosten van de Dominicaanse republiek
b. de naam van een dode vulkaan op Dominica
c. het enorme kasteel in Haïti dat Henri Christophe liet bouwen en in 1813 gereed kwam
d. de verraderlijke stroming ten zuidwesten van Martinique

28. Victor Schoelcher (1804 -1893) was
a. een Frans politicus die zich zeer heeft ingezet voor de afschaffing van de slavernij
b. een bioloog uit Frans Guyana die internationale roem verwierf met zijn publikaties over tropische insekten
c. een slaven- en plantagehouder op Martinique, die berucht werd om zijn pamfletten tegen de afschaffing van de slavernij
d. een Trinidees van Franse afkomst en hoofd van de militie die in 1832 een slavenoproer onderdrukte

29. *Tacky* is/was
a. een geelbruine wortel die op verschillende Westindische eilanden tot het dagelijks voedsel behoort
b. een klein vogeltje dat tot de familie van de todidae behoort, opvallend is de helrode borst in het verder groene lijfje
c. een in Afrika geboren slaaf op Jamaica, die op dat eiland de leider was van een slavenopstand in 1760 en daarbij ook werd gedood
d. de slavin die Jamaicaanse gouverneur Nugent in 1804 vergiftigde

30. *Warri* is
a. de populaire benaming voor een meteorologisch verschijnsel waarbij het oppervlakte water van de zee als hoge fonteinen omhoog spuit onder invloed van ongewoon sterke stromingen
b. een bordspel voor twee spelers, oorspronkelijk uit Afrika en vooral gespeeld op Antigua en Barbados
c. een zeer zeldzame papegaaiesoort (dioscorea sativa) die alleen nog in Dominica voorkomt
d. de naam van de Arawakken god van de vruchtbaarheid

Antwoorden

01. a 16. b 02. c 17. c 03. a 18. a 04. c 19. a 05. b 20. d 06. d 21. d 07. d 22. a 08. a 23. c 09. d 24. b 10. b 25. b 11. c 26. d 12. c 27. c 13. a 28. a 14. c 29. c 15. b 30. b

Brian Dyde, *Caribbean Companion*. The A to Z Reference, London: Macmillan, 1992. ix + 181 blz. ISBN 0.333.54559.1. ca. Nafl. 16,50.